John Steinbeck

ROSSZKEDVÜNK TELE

Fordította: Réz Ádám

Aranytoll kötetek
Szeged, 2008

Írta: John Steinbeck
A mű eredeti címe: The Winter of Our Discontent

Fordította: Réz Ádám

A borítót tervezte: Somogyi Levente

ISBN 978 963 245 075 9

A kötet megjelent 2008-ban, a kiadó gondozásában

ELSŐ RÉSZ

1

Mikor felébredt az áprilisi reggel arany verőfényére, Mary Hawley a férje felé fordult, aki két kisujját a szája szögletébe akasztva békapofával akarta meglepni.

- Ethan, te bolond - mondta Mary. - Már megint működik benned a humorista.

- „Kérlek, kis egérke, légy a feleségem!"

- Ilyen bolond fejjel ébredtél?

- „Felvirradt a nagy nap. Fenn a nap az égen."

- Úgy látszik, igen. Nem felejtetted el, hogy ma van nagypéntek?

Ethan kongó hangon felelte:

- Azok a piszkos rómaiak már masíroznak a Kálváriára.

- Ne légy szentségtörő. Vajon Marullo megengedi, hogy tizenegykor bezárd a boltot?

- Drága cuncimókusom, Marullo katolikus, azonkívül olasz! Valószínűleg egyáltalán be se fogja dugni az orrát. Majd délben bezárok, amíg le nem zajlik a kivégzés.

- A Zarándok Atyák[1] beszélnek belőled. Nem szép dolog.

- Ugyan, ugyan. Ezt anyai ágról örököltem. A kalózok hangja. Vedd tudomásul, hogy *igenis* kivégezték.

- Miért lettek volna kalózok? Magad is mondtad, hogy cethalászok voltak, és kaptak olyan hogyishíjjákot, szóval engedélyt az amerikai kongresszustól.

- Érdekes, azok a hajók, amelyekre tüzet nyitottak, azt hitték róluk, hogy kalózok, azok a római bakák pedig azt hitték, hogy kivégzés.

- Most már olyan vagy, mint az őrült. Akkor már inkább légy bolond!

- Igenis, bolond vagyok. Mindenki tudja.

---

[1] Észak-Amerika első angol telepesei, akik hazájukból vallási üldöztetés miatt vándoroltak ki 1620-ban.

- Mindig lyukat beszélsz a hasamba. Minden jogod megvan rá, hogy büszke legyél: Zarándok Atyák és cethalászkapitányok *egy* családban.

- És nekik?

- Mit nekik?

- Vajon dicső őseimnek is joguk volna-e a büszkeségre, ha tudnák, hogy a leszármazottjuk egy nyamvadt kis szatócssegéd egy nyamvadt kis olasz butikban, méghozzá abban a városban, amely valamikor az ő tulajdonuk volt?

- Nem az vagy. Nyugodtan el lehet mondani, hogy te vagy az üzletvezető, te végzed a könyvelést, te adod a bankba a pénzt, te rendeled az árut.

- Hogyne. És én söprögetek, és én hordom ki a szemetet, és én hajlongok Marullo előtt, és, az istenfáját neki, ha macskának születtem volna, akkor én fogdosnám Marullo egereit.

Mary megölelte.

- Inkább bolondozzunk! - mondta. - És kérlek, legalább nagypénteken ne káromkodj! Igazán szeretlek.

- Jó - mondta Ethan egy pillanat múlva. - Mind ezt mondjátok. De ne hidd, hogy azért már szabad anyaszült meztelenül feküdnöd egy nős emberrel.

- A gyerekekről akartam beszélni veled.

- Lecsukták őket?

- Már megint bolondozol. Talán jobb, ha ők szólnak.

- Most miért nem...

- Margie Young-Hunt ma megint eljön, és hozza a kártyáját.

- A névjegykártyáját? Ki az a Margie Young-Hunt? Mi fán terem ez az isten...

- Tudod, ha féltékeny volnék... mert azt mondják, ha egy férfi úgy tesz, mintha nem venne észre egy csinos lányt...

- Ja, arról van szó? Lány? Eddig két férje volt.

- A második meghalt.

- Reggelizni akarok. Te hiszel abban a marhaságban?

- Szóval Margie azt mondja, a bátyámról mutatott valamit a kártya. Azt mondja, egy egészen közeli, drága hozzátartozómról.

- Én pedig mindjárt tunikán billentem egy nagyon közeli és drága hozzátartozómat, ha nem hagyja abba a lustálkodást.

- Megyek már... Tojás jó lesz?

- Jó. Miért hívják ezt nagypénteknek? Mi a nagy benne?

- Jaj, te! - mondta Mary. - Te mindenből viccet csinálsz.

A kávé, a lágytojás meg a pirítós elkészült, mire Ethan Allen Hawley helyet foglalt az étkezősarokban, az ablak mellett.

- Nagynak érzem magam - mondta. - Miért hívják ezt a napot nagypénteknek?

- Tavasz van - mondta Mary a tűzhely mellől.

- Akkor miért nem tavaszpéntek?

- Agyadra ment a tavasz. Hallgasd csak? Nem a gyerekek mozognak odafent?

- Fenét. Lusta kis csibészek. Gyere, költsük fel és korbácsoljuk meg őket!

- Rettenetességeket tudsz mondani, amikor rád jön a bolondóra. Tizenkettőtől háromig hazajössz?

- Nem.

- Miért nem?

- Megyek a nők után. Udvarolni. Talán éppen annak a Margie -nak.

- Kérlek, Ethan, ne beszélj így! Margie nagyon jó barátnőm. Az ingét is nekünk adná.

- Igazán? És honnét venné azt az inget?

- No tessék, már megint a Zarándok Atyák.

- Lefogadom akármibe, hogy rokonok vagyunk. Annak a nőnek kalózvér folyik az ereiben.

- Már megint bolondozol. Itt a lista. - Beledugta a férfi szivarzsebébe. - Elég sok. De hát tudod, hogy kétnapos ünnep lesz... szóval, két tucat tojás, el ne felejtsd! Siess, mert elkésel.

- Tudom. Még elszalasztok egy vevőt, aki ötért túrót akar venni Marullótól. Minek kell két tucat?

- Befesteni. Allen és Mary Ellen külön megkért rá. Indulj már!

- Jól van, cicababa... de talán még van annyi idő, hogy vörösre pofozzam Allent is, meg Mary Ellent is?

- Borzasztóan elkényezteted őket. Úgyis tudod.

- „Isten veled, te szép hajó!" - mondta a férfi, bevágta maga mögött a szúnyoghálós külső ajtót, és kilépett az aranyzöld reggelbe.

Visszanézett a szép, régi házra, az apja házára, a dédapja házára: homlokzatán fehérre festett deszkaburkolat, a bejárati ajtó fölött legyező alakú ablak, a tetőn díszítmények Adam-stílusban és kilátóerkély. Ott állt az egyre zöldebb kert mélyén, százéves, derékvastagságú, bimbókkal megrakott orgonafák között. A Szilfa utca szilfái összedugták koronájukat nagy sárga rügyezésükben. A nap épp elhagyta a bank épületét, megcsillant az ezüstös gáztornyon, s kezdte föllebegtetni a régi kikötő sós moszatillatát.

A kora reggeli Szilfa utcán csak egy személy tartózkodott: Baker úrnak, a bankárnak hosszú szőrű vörös vizslája, Vörös Baker; lassan, méltóságteljesen lépkedett, időnként pihenőt tartva, hogy megszagolja egy-egy szilfa tövében az utaslistát.

- Jó reggelt, uram! Nevem Ethan Allen Hawley. Már találkoztam önnel, amikor pisilni tetszett.

Vörös Baker megállt, és lompos farkának lassú lendítésével fogadta a köszöntést.

- Épp a házamat nézegettem - monda Ethan. - Akkoriban még tudtak építeni.

Vörös félrehajtotta a fejét, és az egyik hátsó lábával vakart egyet a bordáin.

- Hogyne tudtak volna. Megvolt hozzá a pénzük. Hozták a bálnazsírt hét tengerről, meg a spermacetit. Tetszik tudni, mi az a spermaceti?

Vörös nyüszögve felsóhajtott.

- Látom, hogy nem. Igen könnyű, kellemes, rózsaillatú olaj, melyet az ámbracet koponyájából nyernek. Tessék elolvasni a *Moby Dick*-et, kutya úr! Ezt tanácsolom önnek.

A vizsla felemelte a lábát a csatorna szélén álló öntöttvas oszlop mellett.

Ethan már ment is tovább, de még visszaszólt a válla fölött:

- És írjon róla tartalmi ismertetést! Erre a fiamat is megtaníthatná. Ő még le se tudja betűzni a spermacetit... De mást se.

A Szilfa utca ferde szögben találkozik a Fő utcával, két utcával odébb az ódon Ethan Allen Hawley-háztól. Az első utcaköz közepe táján, az Elgar-ház sarjadó füvén, egy csapat komisz veréb dulakodott javában: nem játszottak, hanem lökdösődtek és szúrtak és ki akarták vájni egymás szemét, s mindezt oly vadul és lármásan, hogy észre sem vették a közeledő Ethant. Ő megállt, nézte a csatát.

- „Oly szépen él a fészek népe, miért nincs közöttünk is béke?" - szavalta. - Hiszen van itt lócitrom épp elég. De ti még egy ilyen gyönyörű reggelen se tudtok megférni egymással. Pedig ti vagytok azok a rohadt csibészek, akikhez Szent Ferenc olyan jó volt. Hess! - futott oda hozzájuk rugdalózva, s a verebek nagy szárnysurrogással felrebbentek, ajtónyikorgás-szerű hangon méltatlankodva. - Jegyezzétek meg magatoknak - kiáltotta utánuk Ethan -, ma délben elsötétedik a nap, és sötétség borul a világra, és ti félni fogtok. - Visszament a járdára, és folytatta az útját.

A régi Phillips-ház az első és második keresztutca között ma már panzió. Joey Morphy, a First National Bank pénztárosa, éppen kilépett a kapuján. A fogát piszkálta, megigazította mellényét, majd ráköszönt Ethanra:

- Jó reggelt, Hawley úr! Éppen át akartam menni magához.

- Miért hívják nagypénteknek?

- Latin eredetű szó - mondta Joey. - Nagyius, nagyiculus, nagyissimus. Azt jelenti, hogy pocsék.

Joey olyan volt, mint egy ló, és úgy is mosolygott, mint egy ló, hosszú felső ajka alól kilátszottak nagy, szögletes fogai. Joseph Patrick Morphy, a Joey fiú, Morfika - e sok néven bámulatosan népszerűvé vált ahhoz képest, hogy csak néhány éve élt New Baytowban. Szeretett viccelődni, és ha mondott valami jót, lesütötte a szemét, mint egy pókerjátékos, de a mások vicceire hangosan felnyerített, akár hallotta őket, akár nem. Okos fiú volt a Morfika, igazi bennfentes, aki mindent tud mindenről és mindenkiről, a maffiáról éppúgy, mint Mountbattenről, de amit tudott, emelkedő hangsúllyal adta elő, szinte mintha kérdezné. Jólértesültsége ezért nem hatott soha nagyképűségnek, a hallgató azonnal elsajátíthatta, hogy azután

sajátjaként adja tovább. Joey érdekes madár volt: nagy hazardőr, bár még senki sem látta játszani, kitűnő könyvelő és elsőrangú bankpénztáros. Baker úr, a First National elnöke annyira megbízott Joeyban, hogy a munka legnagyobb részét vele végeztette. Morfika közelről ismert mindenkit, de senkit sem szólított a keresztnevén. Ethant Hawley úrnak szólította, Margie Young-Huntot Young-Huntné őnagyságának, bár azt suttogták, hogy viszonya van vele. Nem volt családja, semmilyen rokonsága, egymaga bérelt két szobát és fürdőszobát a régi Phillips-házban, és legtöbbször a Foremasterben étkezett. Baker úr és a vámhatóságok ismerték bankpénztárosi múltját, tudták, hogy feddhetetlen, de a Joey fiú sokat mesélt, mindig valaki más volt a főszereplő, de mégis úgy mondta el, hogy az embernek őrá kellett gyanakodnia, márpedig ha csakugyan vele történt meg mindaz, amit elmesélt, ugyancsak cifra múltra tekinthetett vissza. S mivel nem kérkedett vele, az emberek még jobban megszerették. A körmét nagyon tisztán tartotta, jól öltözködött, a ruhája mindig frissen vasalt, az inge mindig tiszta, a cipője mindig fényes.

Most kettesben sétáltak tovább a Szilfa utcán a Fő utca felé.

- Meg is akartam kérdezni. Maga rokonságban van Hawley tengernaggyal?

- Talán Halsey tengernagyot gondolja, nem? - kérdezte Ethan. - Kapitány volt a családunkban épp elég, de tengernagyról nem hallottam soha.

- Úgy tudom, a nagyapja cethalászkapitány volt. Biztos őt kevertem össze a tengernaggyal.

- Az ilyen kisvárosoknak megvannak a maguk legendái - mondta Ethan. - Például azt is mondják, hogy az apai őseim többé-kevésbé kalózok voltak, az anyám családja meg állítólag a *Mayflower-en* jött Amerikába.

- Ethan Allen - dünnyögte Joey. - A mindenit! Ő neki is rokona volna?

- Lehet. Biztos - mondta Ethan. - Mit szól ehhez a naphoz, látott már ilyen szépet? Miért akart átjönni hozzánk?

- Ja igen, gondolom tizenkettőtől háromig bezárja a boltot. Csinálna nekem vagy két szendvicset fél tizenkettőre? Majd átszaladok érte. Meg egy üveg tejért.

- A bank ma nem zár be?

- A bank igen, de én nem. A kis Joey ott lesz a helyén, a könyveihez láncolva. Az ilyen hosszú víkendek előtt csak úgy árad a népség-katonaság a csekkekkel.

- Erre sose gondoltam - monda Ethan.

- Pedig így van. Húsvétkor, Hősök napján július negyedikén, a Munka napján, szóval minden hosszú víkend előtt. Ha ki akarnék rabolni egy bankot, feltétlenül egy hosszú víkend előtt tenném. Akkor tudniillik ki van készítve a dohány a vendégeknek.

- Magát sose rabolták ki, Joey?

- Nem. De volt egy barátom, azt kétszer.

- És mit mesélt róla?

- Azt mondja, szörnyen meg volt ijedve. Nem csinált semmit, egyszerűen szót fogadott. Lefeküdt a földre, és hagyta, hogy vigyék. Azt mondta, a pénz jobban be volt biztosítva, mint az ő élete.

- Majd átviszem a szendvicseket, ha bezártam. Bekopogok a hátsó ajtón. Milyet parancsol?

- Ne fáradjon, Hawley úr! Én is át tudok ugrani érte... Egy sonkásat meg egy sajtosat kérek, rozskenyérre, salátával és majonézzel, és talán még egy üveg tejet, meg egy Coca-Colát is későbbre.

- Nagyon szép szalámink érkezett, Marullo mindig tud szerezni.

- Nem kérek, köszönöm. Hogy van a mi egyszemélyes maffiánk?

- Azt hiszem, jól.

- Hát kérem, ha maga nem szereti is az olaszokat, le a kalappal az ilyen ember előtt, aki egy kézikocsiból akkora vagyont tudott csinálni. Okos fickó az. Nem is sejti senki, mennyit rakott félre. Talán rosszul teszem, hogy erről beszélek. A banktitkot nem szabad megsérteni.

- Nem sértette meg.

Elérkeztek arra a sarokra, ahol a Szilfa utca találkozik a Fő utcával. Ösztönszerűen megálltak s nézték a rózsaszínű téglák meg a szétvert vakolat halmazát, amely egykor a Bay Hotel volt, s most lebontották, hogy helyet csináljanak az új Woolworth Áruháznak. A sárgára festett

buldózer meg a romboló golyót himbáló óriási daru némán várakozott a kora reggelben, mint két ragadozó.

- Mindig vágytam rá, hogy ezt csináljam - mondta Joey. - Óriási érzés lehet meglóbálni azt az acélgolyót, aztán egyszer csak ledől a fal.

- Én eleget láttam ledőlni Franciaországban.

- Persze, persze. A neve is ott van az emlékművön, lent a parton.

- És elfogták azokat a betörőket, akik a barátját kirabolták? - Ethan fogadni mert volna, hogy Joey maga volt az a barátja. Mindenki fogadni mert volna rá.

- Hát persze. Mint macska az egeret. Szerencse, hogy a rablók nem nagyon okosak. Ha a Joey fiú tankönyvet írna a bankrablásról, a zsaruk sosem fognának el senkit.

Ethan elnevette magát.

- Miért, maga hogy csinálná?

- Megvannak az értesüléseim, Hawley úr. Olvasom a lapokat. Aztán jól ismertem egy pasast, aki rendőr volt. Akar egy kétdolláros előadást?

- Adjon egy hetvenöt centeset. Ki kell nyitnom a boltot.

- Hölgyeim és uraim - kezdte Joey -, ma reggel azért jöttem ide, hogy... Nem, hagyjuk ezt! Nézze, hogy szokták elfogni a bankrablókat? Numero 1: priuszuk van, már azelőtt is ültek. Numero 2: összevesznek a zsákmányon, és az egyik beköpi a többit. Numero 3: nők. Nem tudnak meglenni nők nélkül, és ezzel el is jutottunk a numero 4-hez: a pénzt el kell költeni valahol. Figyelni kell, kik kezdenek el váratlanul költekezni, és máris megvannak.

- És mi a tanár úr módszere?

- Egyszerű, mint egy pofon. Pont az ellenkezője. Sose rabolj bankot, ha egyszer már lebuktál vagy priuszod van. Ne társulj senkivel, csináld egyedül, és egy árva szót se róla senkinek! Hagyd békén a nőket! És ne költsd el a pénzt! Tedd félre, akár évekre is. Aztán ha találsz valami jó magyarázatot, hogy honnan van a pénzed, vedd elő és fektesd be!

- És ha felismerik a rablót?

- Ki ismerné fel, ha eltakarja az arcát és nem beszél? Olvasta, milyen személyleírásokat szoktak adni a szemtanúk? Tiszta hülyék. A rendőr barátom azt mondja, néha őt is odaállították a gyanúsítottak

közé, és számtalanszor előfordult, hogy őrá mutattak. Sokan meg mertek volna esküdni, hogy ő volt a tettes. Hetvenöt centért ennyi jár, kérem.

Ethan a zsebébe nyúlt:

- Kénytelen leszek adós maradni.

- Majd megadja szendvicsben.

Átmentek a Fő utca túlsó oldalára, és befordultak a derékszögben nyíló mellékutcába. Joey az utca egyik oldalán a First National Bank hátsó kapujához ment, Ethan pedig a másik oldalon megfordította a kulcsot a Marullo-féle fűszer- és csemegekereskedés hátsó ajtajában. - Sonkásat és sajtosat? - kiáltotta még vissza.

- Rozskenyérből, salátával és majonézzel.

A szűk mellékutcából némi kis szürke fény szivárgott be a raktárhelyiségbe a poros rácsos ablakon keresztül. Ethan megállt a félhomályban, ahol gyümölcs-, zöldség-, hal-, húskonzervek és sajtok kartondobozai és faládái tömték meg a polcokat, fel egészen a mennyezetig. Beszippantott a levegőbe: nem keveredik-e egérszag a liszt meg a szárított bab és borsó terményszagához, a tésztásdobozok papír- és tintaillatához, a sajtok és kolbászok dús, fűszeres leheletéhez, a sonka és szalonna füstölt kigőzölgéséhez, a hátsó ajtó mellé állított ezüstös szeméttartályban erjedő káposztahulladék, salátalevél és répadarabok bűzéhez. Miután nem észlelte azt a rozsdás, dohos egérszagot, újra kinyitotta a hátsó ajtót, és kihengerítette a fedett szeméttartályokat a mellékutcába. Egy szürke macska azonnal ott termett, és bele akart bújni, de ő elkergette.

- Ebből nem eszel - mondta szigorúan a macskának. - „Macskának a patkány s egér legyen mindennapi kenyér", de neked kolbászra fáj a fogad. *Apage!* Nem hallod: *apage!*[2] - A macska ülve nyaldosta begörbített rózsás mancsát, de a második „apage"-ra egy faroklendítéssel felugrott, és átlendült a bank mögötti deszkakerítésen. - Úgy látszik, varázsige - mondta hangosan Ethan. Visszament a raktárba, és becsukta maga mögött az ajtót.

---

[2] Távozz! (görög) - Máté evangéliuma szerint ezzel a szóval űzte el Jézus a kísértő ördögöt.

A poros raktárhelyiségen át megindult a boltba nyíló lengőajtó felé, de a WC-fülke előtt meghallotta a csordogáló víz suttogását. Kinyitotta a funérajtót, felgyújtotta a lámpát, és lehúzta a WC-t. Azután kitárta a széles lengőajtót, amelyen drótrács védte a kikukkantó üvegablakocskát, s hogy nyitva maradjon, éket dugott az ajtószárny alá, és egy rúgással jól beszorította.

A kirakatok fölé leengedett vászonredőnyökön keresztül zöldes fény hatolt az üzlethelyiségbe. Itt is polcok magasodtak egészen a mennyezetig, és szép rendben sorakoztak rajtuk a fémdobozba vagy üvegbe zárt ennivalók. A gyomor könyvtára. Egyik oldalt a pult, a pénztárgép, zacskók, spárga, s az a csodálatos alkotmány rozsdamentes acélból és fehér zománcból: a hűtőpult, amelynek a kompresszora egymagában dohogott. Ethan egy kapcsolóhoz nyúlt, és hideg, kékes neonfénnyel árasztotta el a felvágottakat, sajtokat, kolbászokat, oldalasokat, szeletelt húsokat és halakat. Templomi fény töltötte meg a boltot, szétszórt és visszaverődő fény, olyasféle, mint Chartres-ban. Ethan egy pillanatra megállt, és elismerően bámulta a paradicsomkonzervek orgonasípjait, a mustár- és olajkápolnákat, a sok száz ovális szardíniakriptát.

- *Unimum et unimorum* - kezdte rá zsolozsmázó orrhangon. - *Uni unifarka quod uniféreg in omnem unim, domine... ááááámen* - énekelte. Szinte hallotta a felesége megjegyzését: „Ez bolondság, azonkívül rosszul is eshet valakinek. Nem szabad mindig megsérteni valakit."

Segéd egy szatócsboltban - Marullo csemegekereskedésében -, van felesége és két édesgyereke. Mikor van egyedül, mikor lehet egyedül? Nappal a vevők, este a felesége meg a gyerekek, éjszaka a felesége, nappal a vevők, este a felesége meg a gyerekek...

- A fürdőszobában, igen, ott - mondta Ethan fennhangon -, és most, mielőtt felhúzom a zsilipet. Ebben a jó lusta-musta, sűrű-bűrű, csacska-macska félhomályban! - Na, cicabogár, kit sértek meg itt? - kérdezte a feleségétől. - Itt nincsenek emberek, itt nincs semmi sértődés. Csak én, meg az unimum unimorum, amíg... amíg ki nem nyitom azt az istenverte bejáratot.

A kassza mellett, a pult mögül kivett a fiókból egy tiszta kötényt, széthajtogatta, kibontotta pántjait, vékony derekához emelte, és körbecsavarta magán a két pántot. Azután hátranyúlt mind a két kezével, és masnira kötötte.

Hosszú kötény volt, leért a sípcsontja közepéig. Felemelte jobb kezét, egy kissé begörbítve, tenyérrel felfelé, és szónokolni kezdett:

- Figyelmezzetek reám, ó, borsókonzervek és ti savanyú uborkák és egyéb savanyúságok. „Mindjárt pedig reggel, tanácsot tartván a papifejedelmek a vénekkel és írástudókkal és mind az egész tanácsbeliekkel egybe, megkötözve elvivék Őt." Mindjárt pedig reggel. Korán láttak munkához azok a pacákok. Nem sokat teketóriáztak. Lássuk csak. „És mikor eljött vala a hatodik óra"... az úgy dél felé lehetett, „setétség lőn az egész tartományban mind a kilencedik óráig. És a nap elsötétült." Hogy lehet az, hogy emlékszem erre? Atyaúristen, jó sokáig haldokolt. Rettentő sokáig. - Leengedte a kezét és tűnődve nézett a tömött polcokra, mintha választ kaphatna tőlük. - Most nem szólsz semmit, ugye Marykém, drágaságom? Talán te is Jeruzsálem leányai közé tartozol? „Ne sírjatok énrajtam", mondotta Ő. „Hanem timagatokon sírjatok és a ti magzatitokon... Mert ha a zöldellő fán ezt mívelik, mi esik a száraz fán?" Még mindig elszorul tőle a szívem. Deborah néni maga sem gondolta volna, milyen jó munkát végzett. Még nem jött el a hatodik óra... Még nem.

Felhúzta a nagy kirakatok vászonredőnyeit, és azt mondta: Jöjj be, Nap! - aztán kinyitotta a bejárati ajtót: Lépj be, világ! - Kitárta a vasrácsos ajtószárnyakat, és a falhoz kapcsolta őket. A reggeli nap lágyan és nyílegyenesen nyúlt el az utca kövezetén, mert áprilisban a nap éppen ott kelt fel, ahol a Fő utca az öbölbe torkollott. Ethan visszament a WC-be egy söprűért, hogy lesöpörje a járdát.

A nap, amely elmúlik körülöttünk, nemcsak egyvalami, hanem sok dolog összessége. Nemcsak abban változik, hogy a fénye egyre nő, míg a zenitet el nem éri, azután pedig ismét hanyatlani kezd, hanem anyagában és hangulatában, hangjában és jelentésében is, ahogy beleszövődik az évszak ezernyi szála, a hideg vagy a meleg, a kóbor szellő vagy a szélvihar, ahogy megfestik az illatok, ízek, a jég, a fű, a bimbó, a levél vagy a fekete rajzú csupasz ágak szerkezete. S ahogy a

nap változik, úgy változik a népe is, a bogarak és madarak, a macskák és kutyák, a pillangók és az emberek.

Ethan Allen Hawley csendes, homályos, benső napja véget ért. Az az ember, aki metronómszerű csapásokkal söpörte a reggeli járdát, már nem az az ember volt, aki prédikálni tudott a konzerveknek, nem az unimum unimorum embere, még csak nem is a csacska-macska ember. Seprűjével összegyűjtötte a cigarettacsutkákat, rágógumik papírjait, a fák bomló virágainak burokhártyáit s az egyszerű, közönséges port, aztán a szemétrendeket szép kaszáló mozdulatokkal lesodorta a járdáról, hogy az úttest szélén várják meg a köztisztasági hivatal ezüst teherautóját.

Baker úr kimért, méltóságteljes léptekkel közeledett Juharfa utcai házából a First National Bank piros téglabazilikája felé. S ha lépései nem voltak egyforma hosszúak, vajon ki tudta, hogy egy régi babonának engedelmeskedik, mert nem akarja kettétörni az anyja gerincét?

- Jó reggelt, Baker úr! - mondta Ethan, és megállította a söprűjét, nehogy a bankember szép tiszta serzsnadrágjára verje a port.

- Jó reggelt, Ethan! Szép időnk van ma reggel.

- Gyönyörű - mondta Ethan. - Itt a tavasz, Baker úr. Idén is igaza volt a mormotának.

- Bizony, igaza volt. - Baker úr elhallgatott egy pillanatra. - Beszélni akartam magával, Ethan. Az a pénz, amit a felesége a fivérétől örökölt, több mint ötezer, igaz?

- Hatezer-ötszáz az illeték levonása után - mondta Ethan.

- Nahát, az a pénz csak fekszik a bankban. Be kellene fektetni. Erről akarok beszélni magával. Azt a pénzt munkára kell fogni.

- Hatezer-ötszáz dollár nem sok munkára képes, Baker úr. Legfeljebb tartaléknak jó, ha valami baj lenne.

- Én nem vagyok híve a pénz hevertetésének, Ethan.

- „.. .S az is cselédje, ki csak vár s mereng."

A bankár hangja fagyossá vált:

- Nem értem. - A hangja azt mondta, hogy igenis érti és ostobának tartja, s ez a hang keserűséget fakasztott Ethanban, a keserűség pedig hazugságot szült.

A söprű finom ívet rajzolt a járdára.

- Megmondom, mi a helyzet, Baker úr. Az a pénz pillanatnyilag Mary egyetlen tartaléka, ha velem történne valami.

- Akkor egy részét arra kellene felhasználni, hogy életbiztosítást kössön.

- De csak pillanatnyilag, Baker úr. A pénz Mary bátyjának a birtokából származik. Az anyja még mindig él. Még sokáig élhet.

- Értem. Az öregek néha nagy terheket rónak az emberre.

- És néha nagyon ráülnek a pénzükre. - Ethan pislogva nézte Baker úr arcát, miközben ezt a hazugságot mondta, és látta, hogyan száll fel a vörösség a bankár gallérjából. - Tudja, Baker úr, ha befektetném Mary pénzét, talán elveszíteném, mint ahogy a magamét már elvesztettem, mint ahogy az apám is elvesztette mindenét.

- Azóta már sok víz lefolyt, Ethan... sok, sok víz. Tudom, hogy leégtek. De változnak az idők, egyre újabb alkalmak adódnak.

- Az alkalomra nem panaszkodhatom, Baker úr, az megvolt, csak az eszem hiányzott hozzá. Emlékszik rá, a háború után még az enyém volt ez az üzlet. Abból töltöttem fel a raktárt, hogy eladtam egy fél utca hosszú telket, az üzleti vagyonunk utolsó maradványát.

- Tudom, Ethan. Hiszen a bankárja vagyok. Úgy ismerem az üzleti ügyeit, mint az orvos a pulzusát.

- Azt meghiszem. A fene, aki megette: két évig sem tartott, hogy majdnem csődbe jussak. A házamon kívül mindent el kellett adnom, hogy kifizessem az adósságaimat.

- Azért nemcsak maga a hibás. Épp hogy leszerelt, nem volt üzleti tapasztalata, és ne feledje, hogy fejest ugrott a nagy pangásba, csak akkor éppen pangás helyett lanyha üzletmenetnek hívtuk. Komoly, edzett üzletemberek is belepusztultak.

- Én is belepusztultam. Ez az első eset a történelemben, hogy egy Hawleyből segéd lett egy talján szatócsboltjában.

- Hát ez az, amit nem értek, Ethan. Mindenki tönkremehet. Azt nem tudom megérteni, miért marad ebben a tönkrement állapotban egy olyan ember, mint maga, ezzel a névvel, családdal, neveléssel. Nem kell örökre megmaradni benne, ha van még egy kis vér az ereiben. Mitől ment el a bátorsága, Ethan? Miért nem jött meg azóta se?

Ethan dühösen vissza akart vágni: „Persze hogy nem érti, mert nem magával történt" - aztán gúlába söpörte a rágógumipapírok és cigarettacsutkát szigetét, s a gúlát lesöpörte a járdáról.

- Az embernek sose megy el a bátorsága, úgy értem, mindig vissza tud ütni, ha valami nagy erő ellen harcolhat. De a lassú őrlődést, azt nem lehet kibírni; apránként mindenkit megesz a kudarc. Előbb-utóbb félni kezd. Én is félek. A Long-Island-i elektromos művek kikapcsolhatja a villanyt. A feleségemnek ruhára van szüksége, a gyerekeimnek cipőre meg szórakozásra. És mi lesz, ha nem tudom taníttatni őket? És a havi rezsi, meg az orvos, meg a fogász, meg a mandulaműtét, meg ha egyszer netán én is összerogyok, és nem bírom tovább söpörni ezt a büdös járdát? Persze hogy nem érti. Lassú folyamat. Szépen kilúgozza a bátorságot az emberből. És nem tudok messzebbre gondolni, mint a következő havi frizsiderrészletre. Utálom a munkámat, és félek, hogy elvesztem. Hogy is érthetné meg?

- És Mary anyja?

- Mondtam. Ül a pénzén. A pénzén ülve fog meghalni.

- Ezt nem tudtam. Azt hittem, Mary szegény családból származik. De azt tudom, hogy ha beteg az ember, orvosságra van szüksége, vagy műtétre, vagy esetleg valami sokkra. A mi őseink bátor emberek voltak. Maga is tudja. Nem hagyták, hogy az élet szétmorzsolja őket. Most pedig változnak az idők. Olyan alkalmak adódnak, amilyenekről az őseink nem is álmodtak. És idegenek kapnak rajtuk. Idegenek ülnek a nyakunkba. Ébredjen fel, Ethan!

- És mi lesz a frizsiderrel?

- Hagyja a fenébe, ha muszáj.

- És mi lesz Maryvelmeg a gyerekekkel?

- Felejtse el őket egy kis időre! Jobban fogják szeretni, ha kimászik a gödörből. Azzal nem segít rajtuk, hogy aggódik értük.

- És Mary pénze?

- Veszítse el, ha muszáj, de tegye kockára! Ha vigyáz, és követi a jó tanácsot, nem kell feltétlenül elveszítenie. A kockázat még nem veszteség. A mi őseink olyan emberek voltak, akik mindig vállalták az ésszerű kockázatot, és nem vesztettek rajta. Lehet, hogy szíven ütöm azzal, amit mondok, Ethan: maga csúffá teszi az öreg Hawley kapitány

emlékét. Tartozik valamivel az emlékének. Az övé meg az én apámé volt a *Belle-Adair,* az a remek építésű, príma cethalászhajó. Eleget ült a fenekén, Ethan. Tartozik valamivel a *Belle-Adair-nek,* és azt bátorságban kell megfizetni. Ott egye meg a fene azt a pénzintézetet.

Ethan a seprű végével átsegített egy makrancos celofándarabkát a járda szélén.

- A *Belle-Adair* leégett, Baker úr - mondta halkan.

- Tudom, hogy leégett, no de azért hagytunk mindent a fenébe? Dehogy hagytunk.

- Be volt biztosítva.

- Persze hogy be volt.

- De én nem voltam. Én csak a házamat mentettem meg, és semmi egyebet.

- Verje már ki ezt a fejéből! Nem lehet örökké a múlton rágódni. Szedje össze a bátorságát, legyen merész egy kicsit! Ezért mondom, hogy fektesse be Mary pénzét. Megpróbálok segíteni magán, Ethan.

- Köszönöm, Baker úr.

- Ne féljen, szögre akasztjuk ezt a kötényt. Ennyivel tartozik az öreg Hawley kapitánynak. Ő el sem hinné, ha látná.

- Ő aztán nem.

- Ez a beszéd. Szögre akasztjuk ezt a kötényt.

- Ha nem gondolnék arra, hogy Mary meg a gyerekek...

- Felejtse el őket, ha mondom, az ő érdekükben. Érdekes dolgok készülnek New Baytownban. Maga is benne lehet.

- Köszönöm, Baker úr.

- Morphy úr azt mondja, ő a déli zárás alatt is bent marad dolgozni. Néhány szendvicset csinálok neki. Csináljak Baker úrnak is?

- Nem, köszönöm. Rábíztam a munkát Joeyra. Nagyon derék ember. Én utána akarok nézni egy ingatlannak. Mármint a telekkönyvi hivatalban. Nagyon kellemes hely, tizenkettőtől háromig nincs bent senki. Épp ez az, amibe talán maga is beszállhat. Nemsokára beszélünk róla. Viszontlátásra! - Nagyot lépett, hogy elkerüljön a járdán egy repedést, és a hátsó kapu mellett elhaladva odament a First National Bank főbejáratához. Ethan mosolyogva nézte a hátát.

Gyorsan befejezte a söprögetést, mert most már kezdtek szállingózni a munkába menők. Kirakta a bolt elé a friss gyümölcsös ládákat. Aztán látva, hogy nem jön senki, kiemelt három kutyaeledeles konzervdobozt, benyúlt mögéjük, kivette a kis pénzestáskát, visszatette a konzerveket, nullát blokkolt a kasszán, s a húszdolláros, tízdolláros, ötdolláros és egydolláros bankjegyeket berakta a maguk helyére a kis szorítókerekek alá, a kasszafiókban sorakozó facsészékbe pedig szétporciózta a féldollárosokat, negyeddollárosokat, tízcenteseket, ötcenteseket és egycenteseket, és becsukta a fiókot. Még nem jött sok vevő: néhány gyerek, álomittas, kócos kislányok: leküldték őket egy cipóért, egy doboz tejért vagy egy font kávéért, ami csak most jutott eszébe a felnőtteknek.

Bejött Margie Young-Hunt. Hetyke mellén lazacszínű pulóver. Tweedszoknyája odaadóan simult a két combja közé, meggyűrődött büszke popsija alatt, de Ethan a szemében, barna, rövidlátó szemében látta meg azt, amit a felesége sohasem láthatott, mert nők társaságában eltűnt belőle, hogy Margie egy ragadozó, zsákmányra éhes, nadrágvadász Artemisz. Az öreg Hawley kapitány azt mondta volna, hogy „kalózszeme van". És ugyanez érződött a hangjában is, abban a bársonyos morgásban, amely selymes, bizalmas nyafogássá vékonyult a feleségek számára.

- Jó reggelt, Eth! - mondta Margie. - Milyen szép az idő! Olyankor kell pikniket rendezni.

- Jó reggelt! Fogadjunk, hogy elfogyott a kávéja.

- Ha azt is kitalálja, hogy elfogyott a seltersvizem, többet nem állok szóba magával.

- Nagy muri volt az éjjel?

- Kis muri. Utazó ügynök. Elvált asszonyok öröme. Az aktatáskája tele ingyen mintákkal. Talán ismeri is. Biggernek vagy Boggernek hívják, a B. B. D. and D. ügynöke. Azért említem, mert mondta, hogy be fog nézni magához.

- Mi Waylandséktől szoktunk vásárolni.

- Mindegy, lehet, hogy ez a Bugger vagy ki megpróbál új kuncsaftokat szerezni, ha jobban érzi magát, mint én ezen a szép reggelen. Kaphatnék egy pohár vizet? Szeretnék bevenni valamit.

Ethan kiment a raktárba, majd visszajött egy bádogpohárral, amelyet megtöltött a csapról. Margie beledobott három lapos tablettát, és hagyta, hogy pezsegjenek.

- Isten éltesse! - mondta végül, és felhajtotta.

- Hallom, ma jósolni fog Marynek.

- Jesszusom, majdnem elfelejtettem. Üzleti pályára kellene lépnem. Nagy jövőt jósolnék magamnak.

- Mary odavan a jóslásáért. Csakugyan ért hozzá?

- Nem kell itt érteni semmihez. Hagyni kell az embereket... akarom mondani, a nőket, hogy beszéljenek magukról, aztán visszamondom nekik, és meg vannak róla győződve, hogy a vesékbe látok.

- És a magas barna férfiak?

- Látja, ez a baj. Ha a férfiakba is belelátnék, nem hasaltam volna annyiszor. Barátom, hogy én mennyire félreismertem egykét alakot!

- Az első férje meghalt, ugye?

- Nem, a második, béke hamvaira, hogy az isten... Na nem, hagyjuk. Béke hamvaira.

Ethan roppant előzékenyen üdvözölte a belépő idős Ezynskiné asszonyt, és kényelmesen, ráérősen szolgálta ki egy negyed font vajjal, sőt még az időjárásra is tett egy-két kellemes megjegyzést, de Margie Young-Hunt nem sietett, mosolyogva szemlélgette az aranypecsétes libamájpástétom-konzerveket és a kaviár apró ékszerdobozait a kassza melletti pult mögött.

- Hát igen - mondta Margie, miután a néni lengyelül dünnyögve kitotyogott.

- Micsoda?

- Arra gondoltam, ha annyit tudnék a férfiakról is, mint a nőkről, kirakhatnám a táblámat. Miért nem tanít meg rá, Ethan, hogy milyenek a férfiak?

- Tudja maga nagyon jól. Jobban is, mint kéne.

- Ejnye, Ethan! Maga mindig bolondozik.

- Kezdjük el most a tanfolyamot?

- Majd máskor. Egy este.

- Jó - mondta Ethan. - Tanulócsoportot alakítunk. Mary, maga, meg a két gyerek. Téma: a férfiak... a gyöngeségük, az ostobaságuk, és hogyan lehet kihasználni őket.

Margie nem vett tudomást erről a hangról.

- Sose szokott késő estig dolgozni... például mikor a kimutatásokat csinálja elsején, vagy ilyesmi?

- Dehogynem. Hazaviszem a munkát.

Margie a feje fölé emelte két karját, és ujjaival beletúrt a hajába.

- Miért? - kérdezte.

- Azért, mert a ló nem darázs.

- És mire tudna megtanítani, ha akarna?

- „És mikor eléggé csúfolták vala, levetkezteték a veres palástból, és az ő maga ruháiba felöltözteték, és elvivék őtet, hogy megfeszítenék. Mikor pedig oda kimenének, találának egy Cyrene-beli embert, kinek neve Simon vala, azt kényszeríték, hogy az ő keresztfáját elvinné. És mikor jutottak volna a helyre, mely Golgotának, azaz Koponya helyének mondatik vala."

- Jaj, az isten szerelmére!

- Úgy van, úgy van, ez a helyes kifejezés...

- Tudja, hogy maga egy ronda strici?

- Tudom, ó Jérusálem leánya. Margie hirtelen elmosolyodott.

- Tudja, mit fogok csinálni? Iszonyú, hogy miket fogok jósolni ma délelőtt. Magából nagy kutya lesz, ehhez mit szól? Amihez csak hozzányúl, arannyá változik, mert maga nagy embernek született. - Gyorsan odament az ajtóhoz, de még vihogva visszanézett. - Aztán próbálja beváltani a reményeket, ha van hozzá bátorsága. Vagy fütyüljön a reményekre, ha elég bátor hozzá. Isten vele, Megváltó! - Olyan furcsán hangzott, ahogy a cipősarka dühösen kopog a járdán.

Tíz órakor minden megváltozott. A bank nagy üvegajtaja kinyílt, és az emberek beáramlottak pénzért, a pénzt a Marullo-boltba hozták, a boltból pedig elvitték a húsvéti csemegéket. Ethan úgy cikázott ide-oda, mint egy vízibogár, amíg nem ütött a hatodik óra.

A haragos tűzjelző harang elütötte a hatodik órát kis kupolájában, a városháza tetején. A vevők kiáramlottak a boltból; szatyruk duzzadt az ennivalótól. Ethan behozta a gyümölcsládákat, becsukta a bejárati

ajtót, azután minden ok nélkül, csak azért, mert sötétség borult a világra és őreá, lehúzta a vastag zöld redőnyöket, és most az üzletre is sötétség borult. Csak a hűtőpult neonja árasztott kísérteties kék fényt.

A pult mögött levágott négy vastag szelet rozskenyeret, és bőkezűen megkente vajjal. Kinyitotta a hűtőszekrényt, kivett két szelet ömlesztett svájci sajtot és három szelet sonkát, „Saláta, sajt - mondta -, saláta, sajt. Nősülj meg, komám, és feledd a bajt!" A felső kenyereket bevakolta majonézzel, összecsukta a szendvicseket, és lenyeste a kilógó salátát meg a sonka kövérjét. Na most egy üveg tej, meg egy darab zsírpapír, hogy becsomagolja. Szép szabályosra hajtogatta a papír végét, amikor a bejárati ajtóban megzörrent egy kulcs, és bejött Marullo, szélesen, mint egy medve, a melle mint egy kitömött zsák, úgyhogy a karjai rövidnek látszottak és elálltak a testétől. Kalapját hátratolta, merev szálú, vasszürke haja olyan volt alatta, mint egy sapka. Nedves, ravasz, álmos szeme volt, de metszőfogainak aranykoronái megcsillantak a hűtőpult fényében. Nadrágján nyitva maradt a két legfelső gomb, kilátszott vastag, szürke alsóneműje. Kis vastag hüvelykujjait beakasztotta gyomra alatt a nadrág szélébe, és hunyorgott a félhomályban.

- Jó reggelt, Marullo úr! Azazhogy már dél is elmúlt.

- Jó napot, fiú! Elég gyorsan bezárt.

- Az egész város bezárt. Azt hittem, maga is elment misére.

- Ma nincs mise. Egyetlen nap az egész évben, amikor nincs mise.

- Igazán? Nem is tudtam. Miben állhatok szolgálatára?

A rövid, kövér karok megfeszültek, behajlottak, kinyúltak.

- Fáj a karom, fiú. ízület. Egyre rosszabb.

- Semmit se lehet csinálni vele?

- Csinálok mindent: melegítőpárna, cápamájolaj, tabletták, mégis fáj. Minden szép rendbe van rakva, becsukva. Beszélgethetünk egy kicsit, igaz, fiú?

- Valami baj van?

- Baj? Mi baj lenne?

- Hát akkor legyen szíves, várjon egy percig, csak átviszem a bankba ezeket a szendvicseket. Morphy rendelte.

- Okos fiú. Házhoz szállítás. Nagyon jó.

Ethan átment a raktáron, majd a mellékutcán, és bekopogott a bank hátsó ajtaján. Beadta Joeynak a tejet és a szendvicseket.

- Köszönöm. Nem kellett volna áthozni.

- Házhoz szállítás. Marullónak tetszik.

- Hűtsön be vagy két üveg Coca-Colát, jó? Mintha száraz nullák volnának a szájamban.

Amikor Ethan visszatért, Marullo épp az egyik szeméttartály tartalmát vizsgálta.

- Hol akar beszélgetni, Marullo úr?

- Mindjárt itt, fiú. - Kiemelt néhány karfiollevelet a tartályból. - Túl sokat vág le belőle.

- Csak annyit, hogy jól nézzen ki.

- A karfiol súlyra megy. Maga kidobja a pénzt a szemétbe. Ismerek egy okos görög pasast, van neki vagy húsz vendéglője. Azt mondja, figyelni kell a szemétládákat, az a titka az egésznek. Amit kidobsz, azt nem adod el. Nagyon okos fiú.

- Igenis, Marullo úr. - Ethan idegesen továbbment a bolt elülső része felé, és Marullo követte, a könyökét előre-hátra feszítve.

- Jól meglocsolta mind a zöldségeket, ahogy mondtam?

- Meg.

A főnök felvett egy fej salátát.

- Száraznak látszik.

- Mi a fenét akar, Marullo? Nem lehet teljesen eláztatni, egyharmada így is tiszta víz.

- Víztől látszik ropogósnak, tisztának, frissnek. Azt hiszi, nem tudom? Egy kézikocsival kezdtem, egyetleneggyel. Én tudom. Meg kell tanulni a trükköket, fiú, különben tönkremegy. Aztán itt a hús: túl sokat fizet érte.

- Jó, de első osztályú marhahúst hirdetünk.

- Első, második, harmadik osztály: ki tudja azt? Rajta van a cédulán? Most pedig szépen elbeszélgetünk. Nagyon sok az adós. Aki tizenötödikére nem fizet, annak nincs hitel.

- Ilyet nem lehet csinálni. Azok közül sokan már húsz éve itt vásárolnak.

- Ide hallgasson, fiú! A nagy üzletekben még John D. Rockefeller sem írathat fel tíz centet.

- Igen, de a mi adósainkra lehet számítani a legtöbb esetben.

- Mi az, hogy „lehet számítani"? Lekötik a pénzt. A nagy üzletek kocsiszámra veszik az árut. Mi nem csinálhatjuk ezt. Magának tanulni kell, fiú. Persze, hogy jó emberek! A pénz is jó. Túl sok húsmaradék van a szemétben.

- Az csak faggyú és mócsing.

- Ha mérés után kozmetikáz, nem bánom. Saját zsebre kell nézni. Ha nem néz a saját zsebre, akkor ki nézzen? Magának tanulni kell, fiú. - Az aranyfogak most nem csillogtak, mert ajkait szoros kis csapdává préselte össze.

Ethanban egészen váratlanul felszökött a harag, maga is meglepődött rajta. - Én nem vagyok svindler, Marullo.

- Ki a svindler? Csak okos kereskedőnek kell lenni, mert csak az okos kereskedő marad sokáig kereskedő. Azt hiszi, fiú, Baker úr is ingyen mintákat osztogat?

Ethanban most már robbant az indulat.

- Ide hallgasson! - ordította. - Ebben a városban már ezerhétszáznemtudomhány óta élnek Hawleyk. Maga idegen. Ezt maga nem tudja. Mi egész idő alatt jól megfértünk a szomszédainkkal, és tisztességesek maradtunk. Ha maga azt hiszi, hogy egyszerre csak idetolakszik Szicíliából, és aztán minden másképpen lesz, hát akkor téved. Ha fel akar mondani, tessék, mondjon fel most rögtön. És ne szólítson engem fiúnak, mert kaphat egyet. Marullónak most minden foga csillogott.

- Jól van, jól van. Nem kell vadulni. Én csak akartam magának jót.

- Ne szólítson fiúnak! Az én családom kétszáz éve itt él. - Ezt maga is gyerekesnek érezte, és ezzel el is pufogtatta a mérgét.

- Én nem beszélek nagyon jól angolul. Maga azt gondolja, Marullo olasz név, talján név, digó név. De az enyém *genitori* meg név talán két-háromezer évesek. Marullus még Rómából van, Valerius Maximus is beszél róla. Mi az a kétszáz év?

- Maga nem idevalósi.

- Kétszáz évvel ezelőtt maga se volt az.

Ethannak most már minden haragja elpárolgott, s olyan látomás jelent meg előtte, amilyentől az embernek kételkednie kell a külső valóság törvényeiben. A bevándorolt olasz gyümölcsárus a szeme láttára átalakult: látta boltozatos homlokát, erős karvalyorrát, mélyen ülő, vad és vakmerő szemeit, látta az izmok oszlopain nyugvó fejet, látta a mélységes, magabiztos büszkeséget, amely az alázat köntösét is fel merte venni. Az ilyen megdöbbentő felfedezések után szoktuk feltenni magunkban a kérdést: ha ezt se láttam, mennyi minden lehet még, amit nem vettem észre?

- Azért nem kell digó módra beszélni - mondta szelídebben.

- Jó üzlet. Én tanítom magát az üzletre. Hatvannyolc éves vagyok. A feleségem meghalt. És az ízületek! Fájnak. Meg akarom mutatni magának az üzletet. Lehet, hogy nem tanul. A legtöbb ember nem tanul. Mennek is tönkre.

- Nem kell az orrom alá dörgölnie, hogy tönkrementem.

- Nem. Nem igaz. Én próbálom megtanítani magát a jó üzletre, hogy többet ne menjen tönkre.

- No hiszen. Nekem már nincs üzletem.

- Maga még kisfiú.

Ethan ránézett:

- Ide hallgasson, Marullo. Tulajdonképpen én vezetem magának ezt a boltot. Én csinálom a könyvelést, én teszem be a bankba a pénzt, én rendelem az árut. Én tartom meg a vevőket. Mindig visszajönnek. Ez nem jó üzlet?

- De igen: már tanult valamit. Már nem kisfiú. Megvadul, amikor mondom magának, hogy fiú. Hát akkor minek hívjam? Én mindenkit fiúnak hívok.

- Próbáljon talán a nevemen szólítani!

- Az nem barátságos. Fiú, az barátságos.

- Nem elég méltóságteljes.

- Méltóságteljes, az nem barátságos.

Ethan elnevette magát.

- Ha az ember segéd egy olasz butikban, szüksége van egy kis méltóságra. A felesége meg a gyerekei miatt. Érti?

- Az csak komédia.

- Persze hogy az. Ha volna igazi méltóságom, eszembe se jutna. Apám mondott valamit nem sokkal a halála előtt, majdnem elfelejtettem. Azt mondta, hogy a sértődékenység fordított arányban áll az intelligenciával és a biztonságérzettel. Azt mondta, csak az olyan emberre nézve sértő, ha az anyját emlegetik, aki nem egészen biztos az anyja erkölcseiben. Akkor még élt. Szóval hívjon továbbra is fiúnak, ha jólesik.

- Ugye, fiú, sokkal barátságosabb.

- Jó, ez el van intézve. Az üzletről mit akar mondani? Hogy nem értek hozzá?

- Üzlet pénz. A pénz nem barátságos. Lehet, fiú, hogy maga túl barátságos, túl jó. A pénznek nincs más barátja, csak a még több pénz.

- Ugyan, Marullo. Egész sereg barátságos, tiszteletre méltó üzletembert ismerek.

- Amikor nem csinálják az üzletet, fiú. Akkor igen. Majd rá fog jönni. Mikor rá fog jönni, már késő lesz. Szépen vezeti a boltot, de ha a maga boltja lesz, fiú, lehet, hogy szép barátságosan tönkremegy. Ezt úgy tanítom magának, mint az igazságot az iskolában. Isten vele, fiú! - Marullo még hajlított egyet a karján, aztán gyors léptekkel kiment a bejárati ajtón, bevágta maga mögött, és Ethan tapasztalhatta, hogy sötétség borult a világra.

Kemény, fémes kopogás hallatszott a bejárati ajtó felől. Ethan félrehúzta a függönyt és kiszólt:

- Háromig zárva vagyunk.

Egy idegen lépett be a boltba: cingár ember, örökifjú ember, aki sohasem volt fiatal, piperkőc ember, lenyalt haja vékony rétegben ragyog, szeme vidám és nyughatatlan.

- Bocsánat a zavarásért. Meg kell akvirálnom ezt a várost. Négyszemközt akartam beszélni magával. Már azt hittem, sose megy el az öreg.

- Marullo?

- Az. A túlsó oldalon vártam.

Ethan egy pillantást vetett hófehér kezeire. A bal kéz középső ujján nagy macskaszemet látott arany gyűrűbe foglalva. Az idegen észrevette a pillantását.

- Nincs nálam revolver - mondta. - Tegnap este találkoztam egy ismerősével.

- Igen?

- Young-Huntnéval. Margie Young-Hunttal.

- Igen?

Ethan érezte, hogy szimatolnak körülötte az idegen gondolatai, hogyan keresik a kiindulási pontot, az alapkövet, amelyre azután a továbbiakat felépíthetnék.

- Rendes kis nő. Csupa jót mondott magáról. Azért gondoltam... Biggers a nevem. A B. B. D. and D. ügynöke vagyok ezen a környéken.

- Mi Waylandséktől vásárolunk.

- Tudom. Azért vagyok itt. Gondoltam, egy kicsit kibővíthetik a beszerzési forrásaikat. Mi újak vagyunk ebben a körzetben, de szépen haladunk. Engedményeket is teszünk, hogy megvethessük a lábunkat. Ebből maga is hasznot húzhat.

- Beszéljen Marullo úrral! Eddig mindig Waylandsékkel állt kapcsolatban.

Az idegen hangja nem lett halkabb, csak a színezete bizalmasabb.

- Maga intézi a megrendeléseket?

- Én. Marullo beteg, ízületes, meg aztán másféle elfoglaltsága is van.

- Lefaraghatunk egy kicsit az árakból.

- Azt hiszem, Marullo már lefaragott annyit, amennyit le lehetett faragni. Jobb lesz, ha vele tárgyal.

- Éppen ez az, amit el akarok kerülni. Nekem az az ember kell, aki a megrendeléseket intézi, az pedig maga.

- Én csak segéd vagyok.

- Maga intézi a megrendeléseket, Hawley úr. Kaphatna öt százalék jutalékot.

- Lehet, hogy Marullo belemegy, ha ugyanazt a minőséget kapja olcsóbb áron.

- Félreértett, Hawley úr. Engem nem érdekel Marullo. Ezt az öt százalékot készpénzben fizetném: semmi csekk, könyvelés, vita az adóhivatali fiúkkal, csak szép, finom, ropogós bankjegyek az én kezemből a magáéba és a magáéból a zsebébe.

- Miért nem kaphatja meg az engedményt Marullo?

- Megállapodásaink vannak, hogy nem rontjuk az árakat.

- Jó. Tegyük fel, hogy elfogadom az öt százalékot, és átadom Marullónak.

- Azt hiszem, maga nem ismeri ezeket úgy, mint én. Ha átadja neki, mindjárt azon fogja törni a fejét, vajon mennyit tartott meg magának. Természetes dolog.

Ethan halkabbra fogta a hangját.

- Arra akar rávenni, hogy csapjam be azt az embert, akinek dolgozom?

- Kit kell itt becsapni? Ő nem veszít semmit, maga meg keres egy kis pénzt. Mindenkinek joga van hozzá, hogy keressen egy kicsit. Margie azt mondta, maga okos fiú.

- Sötét van máma - mondta Ethan.

- Dehogyis. Csak maga húzta le a redőnyöket. - Az idegen gondolatai most veszélyt szimatoltak: mint az egér, ha egyszerre érzi az egérfogó és a sajt szagát. - Mondok valamit: gondolkozzon rajta! Hátha tud egy kis vizet hajtani a malmunkra. Majd benézek magához, ha erre járok. Kéthetenként jövök erre. Tessék a névjegyem.

Ethan nem nyúlt utána. Biggers letette a névjegyet a hűtőpultra.

- És itt egy kis emlék, amit az új barátainknak szoktunk adni. - Oldalzsebéből kivett egy levéltárcát, jó kidolgozású, szép darab volt, fókabőrből. Letette a névjegy mellé a fehér porcelánra. - Ügyes kis dolog. Benne tarthatja a vezetői jogosítványát meg az igazolványait.

Ethan nem válaszolt.

- Két hét múlva újra benézek - monda Biggers. - Gondolkozzon rajta! Biztos, hogy eljövök. Margie-val már megbeszéltem. Nagyon rendes kis nő. - Mivel most sem kapott választ, még hozzátette: - Egyedül is kitalálok. Viszontlátásra! - Aztán hirtelen egészen közel ment Ethanhoz. - Ne legyen bolond! Mindenki ezt csinálja - mondta. - Mindenki! - Majd gyorsan kiment, és szépen behúzta maga mögött az ajtót.

A csendes homályban Ethan jól hallotta a hűtőpult neonvilágítása transzformátorának halk duruzsolását. Lassan a polcok felé fordult, ahol lépcsőzetesen és tornyokban sorakozott a hallgatósága.

- Azt hittem, a barátaim vagytok! De ti a kisujjatokat se mozdítottátok értem. Hűtlen osztrigák, hűtlen ugorkák, hűtlen tortaporok. Többé nem kaptok unimust. Kíváncsi vagyok, mit mondana Szent Ferenc, ha egy kutya megharapná, vagy egy madár lecsinálná. Vajon azt mondaná: „Köszönöm, Kutya *úr, grazie tanto, signora* Madár!" - A hátsó ajtó felé fordult, ahonnan kopogás, zörgetés, dörömbölés hallatszott, gyorsan átment a raktárhelyiségen, közben ezt dünnyögte: - Több a vevő, mintha nyitva volnánk.

Joey Morphy tántorgott be, a torkát szorongatva. - Az isten szerelméért - nyögte. - Egy csöpp nektárt... vagy legalább Pepsi-Colát, mert elepedek a szomjúságtól. Mért van idebent ilyen sötét? Talán a szemem is felmondta már a szolgálatot?

- Lehúztam a redőnyt. Megpróbáltam elriasztani a szomjas bankosokat.

Előrement a hűtőpulthoz, kivett egy zúzmarás üveget, felnyitotta, aztán kihalászott még egyet. - Azt hiszem, nekem se fog ártani.

Joey nekitámaszkodott a neonfényes pultnak, és a keze meg se moccant, amíg a fele Pepsi-Cola le nem csurgott a torkán. - Ejha! - mondta azután. - Valaki elvesztett valamit. - Felvette a levéltárcát.

- A B. B. D. and D. vigéce adta ajándékba. Hogy ezután az ő kezéből csipegessük a magot.

- De nem ám tökmagot, barátom. Ez aztán minőségi áru, fiú! Még a monogramját is rátették, aranyból.

- Igazán?

- Mi az? Még meg se nézte?

- Csak most ment el.

Joey kinyitotta a tárcát, és megropogtatta az átlátszó műanyag rekeszeket. - Mindjárt bele is tehet valamit - mondta. Aztán a másik oldalon nyitotta ki. - Nahát, ezt nevezem valódi udvariasságnak! - Hüvelyk- és mutatóujjával kihúzott egy vadonatúj húszdolláros bankjegyet. - Tudtam, hogy megkezdték az előnyomulást, csak azt nem, hogy mindjárt tankokkal. Erre az emlékre érdemes lesz emlékezni.

- Mi az, benne volt?

- Azt hiszi, én dugtam bele?

- Joey, beszélni akarok magával. Az a pasas öt százalékot ajánlott fel minden megrendelésből, amit nekik adok.

- Bravó! Végre beköszönt a jólét. Mert ez nem volt ám üres ígéret. Nyugodtan fizetheti a Pepsi-Colát. Ez a maga napja.

- Úgy gondolja, fogadjam el?

- Miért ne, ha nem tünteti fel a számlán? Ki jár rosszul?

- Azt mondta, ne szóljak Marullónak, mert azt hinné, hogy többet kapok.

- Hát persze. Mi baja magának, Hawley? Elment az esze? Vagy csak ettől a világítástól van az egész? Zöldnek látszik. Én is zöld vagyok? Csak nem gondolt arra, hogy elutasítja?

- Alig bírtam ki, hogy farba ne rúgjam.

- Jaj, maga özönvíz előtti ember!

- Azt mondja, mindenki ezt csinálja.

- De nem mindenki jut hozzá. Csak a szerencsések.

- Nem becsületes dolog.

- Miért nem? Kinek fáj? Törvényellenes?

- Szóval, maga elfogadná?

- Hogy elfogadnám-e? Pitiznék érte, mint egy kutya. Az én szakmámban minden mellékutca zárva van. Amit egy bankban meg lehet csinálni, az kivétel nélkül törvényellenes... kivéve persze, ha a bank elnöke teszi. Nem értem magát. Mit akadékoskodik? Még ha ettől az Alfio bácsitól venné el, azt mondanám, nem egészen tiszta dolog... de hát nem tőle veszi el. Maga szívességet tesz nekik, ők szívességet tesznek magának... egy kis ropogós, zöld szívességet. Ne marháskodjon! Magának felesége meg gyermekei vannak. Fel kell nevelni őket, az pedig nem lesz olcsóbb.

- Kérem, menjen el innen!

Joey Morphy egy koppantással letette félig üres üvegét a pultra.

- Hawley úr... nem, Ethan Allen Hawley úr - mondta fagyosan -, ha azt hiszi, hogy én képes vagyok bármiféle becstelenségre, vagy magának tanácsolok ilyesmit... akkor, akkor... nyalja ki a seggemet!

Joey peckesen elindult a raktár felé.

- Nem akartam megbántani. Nem úgy értettem. Bizony isten, Joey. Csak sok minden történt velem máma, meg aztán... ez az ünnep... rettenetes ünnep.

Morphy megállt.

- Hogy érti ezt? Ja igen, tudom. Hogyne, tudom. Elhiszi, hogy tudom?

- És ahogy múlnak az évek, kisfiúkorom óta, egyre rosszabb lesz, mert... talán azért, mert jobban tudom, hogy mit jelent, és hallom azokat a magányos szavakat, hogy „lama sabaktani"...

- Tudom, Ethan, tudom. Mindjárt vége... néhány perc és vége. Felejtse el, hogy kiborultam, jó?

És a tűzjelző vasharang megkondult - egyetlenegyszer.

- Most már vége - mondta a Joey fiú. - Nincs többé egy teljes évig. - Csendesen átsétált a raktáron, és behúzta maga mögött a hátsó ajtót.

Ethan felhúzta a redőnyöket, és újra kinyitotta a boltot, de nem volt nagy forgalom: néhány gyerek jött tejért és kenyérért, meg Borcher kisasszonynak kellett egy kis ürüborda és egy doboz zöldborsó, hogy megfőzhesse vacsorára. Az utcán alig járt valaki. Fél hattól hatig, amikor Ethan már rendezgetett és a zárásra készült, egy árva lélek se jött be. Bezárta a boltot, elindult, és csak azután jutott eszébe, hogy nem viszi haza a megrendelt élelmiszereket, úgyhogy vissza kellett mennie. Mindent becsomagolt két nagy zacskóba, és újra bezárt. Szeretett volna lesétálni az öbölbe, nézni a szürke hullámokat a dokkok cölöpjei között, beszívni a tengervíz szagát, elbeszélgetni egy sirállyal, amely csőrét a szélbe fúrva áll egy horgonybóján. Eszébe jutott egy vers, egy nő írta nagyon régen, mert lázba hozta egy sirály röptének lesikló csavarmenete. A vers így kezdődött: „Boldog madár, mi lelkesít?" És a költőnőnek nem sikerült rájönnie, talán nem is akarta igazán megtudni.

Az ünnepekre bevásárolt két nehéz zacskóval nem akaródzott sétálnia. Ethan fáradtan átvágott a Fő utcán, majd lassan bandukolt tovább a Szilfa utcán az öreg Hawley-ház felé.

2

Mary otthagyta a tűzhelyet, és kivette a kezéből az egyik nagy fűszereszacskót.

- Olyan sok mondanivalóm van. Nem bírok várni.

Ethan megcsókolta, s az asszony érezte ajkai érdes szövetét.

- Mi a baj? - kérdezte.
- Egy kicsit fáradt vagyok.
- De hiszen három óra hosszat zárva tartottál.
- Rengeteg dolgom volt.
- Remélem, nem vagy sötét kedvedben.
- Sötét nap volt.
- Csodálatos nap volt. Várj, mindjárt elmondom.
- Hol vannak a gyerekek?
- Odafent hallgatják a rádiót. Ők is akarnak mondani valamit.
- Baj van?
- Miért mondod ezt?
- Nem tudom.
- Nem érzed jól magad?
- Hogy a fenébe ne!
- Annyi nagyszerű dolog... de megvárom a vacsora végét, majd aztán. Óriási meglepetés lesz!

Allen és Mary Ellen lerobogott a lépcsőn, és berontott a konyhába.

„Megjött!" - kiáltották.

- Papa, van nálatok Peeks a boltban?
- Az a száraztészta? Hogyne volna, Allen.
- Légy szíves, hozzál belőle! Amelyiknek a dobozán egy egérálarc van, és azt ki lehet vágni.
- Nem gondolod, hogy kinőttetek az egérálarcokból?

Ellen megmagyarázta:

- Be kell küldeni a doboz fedelét meg tíz centet, és akkor kapunk egy hasbeszélő felszerelést, használati utasítással. Épp most hallottuk a rádióban.
- Mondjátok el apátoknak, mit akartok csinálni - mondta Mary.

- Indulni akarunk a „Miért szeretem Amerikát" országos pályázaton. A győztes Washingtonba utazik, az elnök is fogadja... a szüleivel együtt... és még egy csomó másféle díj.

- Nagyszerű - mondta Ethan. - És miből áll a pályázat? Mit kell csinálni?

- A Gearst-lapok! - kiáltotta Ellen. - Az egész országban. írni kell egy dolgozatot arról, hogy miért szeretjük Amerikát. A nyertesek mind szerepelni fognak a televízióban.

- Haláli lesz - mondta Allen. - Meg a washingtoni utazás, a szálloda, a színházak, a találkozás az elnökkel, meg az egész mindenség. Haláli lesz.

- És mi lesz az iskolával?

- Nyárra kell megcsinálni. Július negyedikén hirdetik ki az eredményt.

- Hát jó, csak sikerüljön. Igazán szeretitek Amerikát, vagy csak a díjakat szeretitek?

- Ugyan, apa - mondta Mary -, ne vedd el tőle a kedvüket!

- Csak külön akartam választani a száraztésztát az egérálarctól. Ezek mindent összekevernek.

- Papa, hol nézhetnénk utána egy kicsit?

- Minek?

- Hát hogy mit mondtak erről mások, és...

- A dédapátoknak volt egypár nagyon szép könyve. Fent vannak a padláson.

- Miféle könyve?

- Hát például Lincoln beszédei, meg Daniel Webster, meg Henry Clay. Aztán belenézhettek Thoreau-ba, vagy Walt Whitman-be, vagy Emersonba... Mark Twainbe is. Mind ott vannak fenn a padláson.

- Te olvastad őket, papa?

- A nagyapám könyvei voltak. Néha felolvasott belőlük.

- Segíthetnél megírni a dolgozatokat.

- Akkor nem a ti munkátok lenne.

- Az igaz - mondta Allen. - Ugye hozol néhány doboz Peekset? Csupa tápanyag meg minden.

- Majd meglátom.

- Elmehetünk moziba?

- Azt hittem, meg fogjátok festeni a húsvéti tojásokat - mondta Mary. - Éppen most főzöm. Vacsora után kivihetitek a teraszra.

- Felmehetünk a padlásra, hogy megnézzük a könyveket?

- Ha utána eloltjátok a villanyt. Egyszer egy hétig égett. Te hagytad égve, Ethan.

Mikor a gyerekek kimentek, Mary megkérdezte:

- Örülsz, hogy indulnak a pályázaton?

- Hogyne, ha jól csinálják.

- Nem bírok várni, muszáj elmondanom: Margie ma itt volt, és kártyát vetett, háromszor egymás után, mert azt mondja, ilyet még soha életében nem látott. Háromszor! A saját szememmel láttam, mi jött ki.

- Uramisten!

- Hallgasd csak meg, majd akkor nem leszel olyan gyanakvó. Te mindig viccelsz azokkal a magas barna férfiakkal. De most nem fogod kitalálni, mi volt. No, kitalálod?

Ethan ránézett:

- Mary, jó lesz, ha vigyázol.

- Vigyázzak? Hiszen még nem is tudod, miről van szó. Az én szerencsém *te* vagy.

Ethan egy kemény, keserű szót sajtolt ki a fogai közül.

- Mit mondtál?

- Azt mondtam: no hiszen.

- Te úgy gondolod, de a kártya nem úgy gondolja. Margie háromszor is kivetette.

- A kártya gondolkodik?

- A kártya mindent tud - mondta Mary. - Margie ezen a helyen vetette ki a kártyát, és rólad szólt az egész. Te leszel az egyik *leg-fontosabb* személyiség a mi kis városunkban... igenis, az egyik legfontosabb. És nem valamikor évek múlva. Hamarosan. Ahogy rakta a kártyát, mindegyik pénzt mutatott, pénzt és még több pénzt. Gazdag ember leszel.

- Drágám - mondta Ethan -, kérlek, hadd figyelmeztesselek...

- Befektetsz valamibe.

- Miből?

- Én úgy gondoltam, a bátyám pénzéből.

- Nem! - kiáltotta Ethan. - Ahhoz nem nyúlok. Az a tied. És a tied is marad. Mondd, te találtad ki ezt, vagy...

- Ő egy szót se szólt róla. És a kártya se. Csak annyit, hogy júliusban pénzt fogsz befektetni, attól fogva pedig egyik dolog jön a másik után... mint a karikacsapás. Hát nem gyönyörű? Margie csak ennyit mondott: „A te szerencséd Ethan. Nagyon gazdag ember lesz, talán a leggazdagabb ember a mi kis városunkban."

- A nyavalya essen belé! Nincs joga hozzá.

- Ethan!

- Tudod, hogy mit csinál ez a nő? Tudod, hogy mit csinálsz te?

- Tudom, hogy jó feleség vagyok, ő pedig jó barátnőm. És nem akarok veszekedni, hogy a gyerekek is meghallják. Margie Young-Hunt a legjobb barátnőm. Tudom, hogy te nem szereted. Azt hiszem, féltékeny vagy a barátaimra... igenis, azt hiszem. Délután olyan boldog voltam, és te most el akarod rontani. Nem szép tőled. - Mary arca foltos lett a haragos csalódástól. Elkeseredetten védte a légvárait. - Te csak ülsz ott, Okos úr, és szapulod az embereket. Azt hiszed, Margie az ujjából szopta az egészet. Hát nem, mert én háromszor is megemeltem a kártyát... De még ha ő találta volna is ki, vajon miért tette? Nem azért, mert kedves, mert jó barátnő, mert segíteni akar? Erre válaszolj, Okos úr! Találj ki valami csúnyát, hogy miért tette.

- Jó volna tudni - mondta Ethan. - Talán csak gonoszkodásból. Nincs fiúja és nincs munkája. Gonoszságból.

Mary halkabbra fogta a hangját, és gúnyosan lökte ki a szavakat:

- Te beszélsz gonoszságról, te, aki még akkor se ismered fel a gonoszságot, ha pofon vág? Te nem tudod, miket kell lenyelnie Margie-nak. Vedd tudomásul, hogy egy csomó férfi van itt, aki nem hagyja békén. Tekintélyes, nős férfiak, akik folyton sugdosnak a fülébe és molesztálják. Néha azt se tudja már, hova meneküljön. Én is ezért kellek neki. Elmondott nekem egyet s mást a férfiakról, de olyanokat, hogy nem is hinnéd. Például vannak, akik a nyilvánosság előtt úgy tesznek, mintha utálnák, aztán odalopóznak a házához, vagy felhívják, és mindenképpen rá akarják venni, hogy találkozzon velük...

Képmutató gazemberek, mindig az erkölcsöt prédikálják, aztán így viselkednek. És még te beszélsz gonoszságról.

- Nem mondta meg, hogy kik azok a férfiak?

- Nem, és ez is mellette szól. Margie senkit sem akar megbántani, még azokat sem, akik őt megbántották. De azt mondta, van köztük egy, akiről igazán nem hinném el. Azt mondta, beleőszülnék, ha megtudnám.

Ethan mélyet lélegzett, visszatartotta a levegőt, majd nagyot sóhajtva kifújta.

- Kíváncsi vagyok, ki lehet - mondta Mary. - Úgy beszélt róla, mintha nagyon is jól ismernénk, és éppen azért nem tudnánk elhinni.

- De ő azért hajlandó lenne elárulni bizonyos körülmények között - mondta lágy hangon Ethan.

- Csak ha kényszerítenek rá. Ezt nem is tagadta. Csak ha muszáj lenne, ha, mondjuk... ha a becsülete vagy a jó híre, szóval... Mit gondolsz, ki lehet az?

- Azt hiszem, tudom.

- Tudod? Ki?

- Én.

Marynek leesett az álla.

- Jaj, te bolond! - mondta. - Ha nem vigyázok, mindig beugratsz. De azért jobb, mint amikor sötét kedvedben vagy.

- Szép dolog, mondhatom. Férj bevallja, hogy a test bűnébe esett felesége legjobb barátnőjével. Válasz: gúnyos nevetés.

- Nem illik így beszélni.

- Férj talán jobban tette volna, ha tagadja. Hogy a felesége legalább egy kis gyanúval megtisztelje. Drágám, esküszöm mindenre, ami szent, hogy soha egyetlen szóval vagy tettel sem próbáltam udvarolni Margie Young-Huntnak. Most már elhiszed, hogy bűnös vagyok?

- Te!

- Nem hiszed, hogy elég jó vagyok, elég kívánatos vagyok, más szóval, nem hiszed, hogy megütöm a kívánt mértéket?

- Én szeretem a tréfát, te is tudod... de az ilyesmivel nem illik tréfálni. Remélem, a gyerekek nem túrták fel a ládákat odafenn. Sohasem tesznek vissza semmit a helyére.

- Megpróbálom még egyszer, gyönyörű hitvesem. Egy bizonyos nő, monogramja M. Y.-H. különféle csapdákkal vett körül, előttem ismeretlen okokból. Súlyos veszély fenyeget, hogy legalább egybe, de talán többe is beleesem.

- Miért nem gondolsz a szerencsédre? A kártya azt mutatta, hogy július, háromszor egymás után ugyanazt mutatta, a saját szememmel láttam. Pénzhez fogsz jutni, rengeteg pénzhez. Inkább gondolj erre!

- Annyira szereted a pénzt, nyuszikám?

- Hogyhogy szeretem a pénzt? Mit akarsz ezzel mondani?

- Annyira kívánod a pénzt, hogy a cél érdekében még a szellemidézést, a ráolvasást, a szemmelverést és egyéb boszorkányságokat sem átallsz igénybe venni?

- Te akartad! Te kezdted. Nem hagylak elbújni a saját szavaid mögé. Hogy szeretem-e a pénzt? Nem, nem szeretem a pénzt. De a gondokat se szeretem. És szeretném, ha emelt fővel járhatnék a városunkban. Nem akarom, hogy a gyerekeknek szégyellniük kelljen magukat, amiért nem öltözködhetnek úgy, mint... mint... mint mások. Szeretnék emelt fővel járni.

- És a pénz egyenesen tartaná a fejedet?

- A pénz letörülné a gúnyos vigyorgást a nyegle urak képéről.

- Hawleyékre senki se néz gúnyosan vigyorogva.

- Azt te csak hiszed! Mert nem látod.

- Talán azért, mert nem azt nézem mindenütt.

- Most engem akarsz megszégyeníteni a Hawley család nagyszerűségével?

- Nem, szívem. Az már nem elég éles fegyver.

- Örülök, hogy végre rájöttél. Itt és mindenhol egy Hawley nevű szatócssegéd pontosan olyan szatócssegéd, mint a többi.

- Szememre veted a kudarcomat?

- Nem. Hova gondolsz. De igenis a szemedre vetem, hogy megülsz a kudarcban, mint egy pocsolyában. Kimászhatnál belőle, ha nem volnának olyan régimódian előkelő fogalmaid. Mindenki nevet rajtad. A legnagyobb úr is ágrólszakadt éhenkórász, ha nincs pénze. - Szavai nagyot pukkantak, s elhallgatott, mert elszégyellte magát.

- Bocsánatot kérek - mondta Ethan. - Egyvalamire legalább megtanítottál... sőt, három dologra is, drága kis bogaram. Három dolgot nem hisznek el az emberek soha: ami igaz, ami valószínű és ami logikus. Most már tudom, honnan szerezzek pénzt, hogy megalapozzam a szerencsémet.

- Honnan?

- Kirabolok egy bankot.

A tűzhelyen álló stopper kis csengője lassan kotyogni kezdett.

- Hívd be a gyerekeket! - mondta Mary. - Kész a vacsora. Mondd meg nekik, hogy oltsák el a lámpát! - Aztán hallgatta a férfi távolodó lépteit.

3

A feleségem, az én Marym úgy alszik el, mint ahogy az ember egy szekrényajtót becsuk. Hányszor figyeltem irigykedve. Édes teste megrándul egy pillanatra, mintha bebújna valami gubóba. Sóhajt egyet, s mire befejezi, a szeme lecsukódik, és derűs ajkain megjelenik a régi görög istenek bölcs és távoli mosolya. Egész éjszaka mosolyog álmában, torkában duruzsol a lélegzése, nem horkol, csak dorombol, mint egy kiscica. Egy pillanatra hirtelen felszökik a hőmérséklete, úgyhogy érzem az izzását magam mellett az ágyban, aztán lezuhan, és ő már el is ment. Nem tudom, hová. Azt mondja, nem szokott álmodni. De biztos, hogy álmodik. Csak őt nem gyötrik az álmai, vagy annyira gyötrik, hogy még ébredés előtt elfelejti őket. Szeret aludni, és az álom tárt karokkal várja. Bárcsak én is ilyen volnék! Én küzdök az álmok ellen, ugyanakkor sóvárgok rájuk.

Már sokszor gondoltam, hogy azért van így, mert Mary tudja, hogy örökké fog élni, hogy az életből éppoly könnyen fog átlépni egy másik életbe, mint az álomból az ébrenlétbe. Ő tudja ezt, az egész testével és oly bizonyosan, hogy nem is gondol rá többet, mint a lélegzésre. Ezért van ideje aludni, van ideje pihenni, van ideje felfüggeszteni egy kicsit a létezését.

Én viszont a csontjaimban és szöveteimben érzem, hogy egy szép napon, előbb vagy utóbb megszűnők élni, és azért harcolok az álommal, és könyörgök neki, sőt, ravaszul csalogatni is próbálom.

Nálam az elalvás pillanata valami nagy ficam és szenvedés. Ezt onnan tudom, mert ebben a pillanatban ébredtem fel, és még mindig érzem a tagló csapását. S ha már elaludtam, rengeteg a dolgom. Álmaim az elmúlt nap problémáit fokozzák fel a képtelenségig, kicsit olyanok, mint egy álarcosbál, amelyben az emberek állatjelmezt és szarvakat viselnek.

Sokkal kevesebbet alszom, mint Mary. Ő azt mondja, neki sok alvásra van szüksége, én pedig kijelentem, hogy nekem sokkal kevesebbre, de ezt valójában magam sem hiszem. A testben csak meghatározott mennyiségű energia halmozódhat fel, persze a táplálék fokozhatja. Felhasználhatjuk gyorsan, mint ahogy egyes gyerekek a cukorkájukat falják fel, de szép lassan is ki lehet csomagolni. Mindig akad egy kislány, aki a maga cukorkájának egy részét félreteszi, úgyhogy még mindig van neki belőle, mikor a falánkok már rég megettek mindent. Azt hiszem, az én Marym sokkal tovább fog élni, mint én. Életének egy részét biztosan eltette későbbre. Csakugyan, ha meggondolom a dolgot, a legtöbb asszony tovább él, mint a férfiak.

A nagypéntek mindig felkavar. Már gyerekkoromban is mélységes fájdalom fogott el, nem annyira a megfeszítettetés szenvedései miatt, mint inkább azért, mert átéreztem a Megfeszített iszonyú magányosságát. És azóta is él bennem ez a fájdalom, amelyet Máté ültetett belém: New England-i nagynéném, Deborah néni olvasta föl mindig azon a pattogó hangján, a szavak végét elharapva.

Az idén talán még rosszabb volt, mint máskor. Igenis, magunkra vonatkoztatjuk a történetet, és azonosulunk vele. Marullo ma először világosított fel úgy az üzlet lényegéről, hogy igazán megértettem. Rögtön utána életemben először meg akartak vesztegetni. Furcsa dolog az én koromban, de nem emlékszem rá, hogy valaha is megtörtént volna már. Azután Margie Young-Huntra kell gondolnom. Vajon valóban gonoszság-e? Mi a célja? Tudom, hogy ígért valamit, és meg is fenyegetett, ha nem fogadom el. Irányíthatja-e az ember az életét, vagy pedig kijelölt úton kell mennie?

Sok-sok éjszakán át feküdtem álmatlanul, és hallgattam magam mellett Mary halk dorombolását. Ha az ember a sötétbe bámul, piros pontok kezdenek táncolni a szeme előtt, és az idő hosszúnak rémlik.

Mary annyira szeret aludni, hogy mindig igyekszem megóvni az álmát, még akkor is, ha úgy viszketett a bőröm, mintha elektromos áram csípné. Ha kiszállok az ágyból, felébred, nyugtalan lesz. Ő csak akkor találkozik az álmatlansággal, ha beteg, ezért úgy képzeli, hogy nekem is valami bajom van ilyenkor.

Ezen az éjszakán muszáj volt felkelnem. Mary lélegzése szelíden dorombolt, s láttam a száján azt az ókori mosolyt. Talán a jószerencséről álmodott, a pénzről, amit én fogok keresni. Mary szeretne büszke lenni.

Furcsa, de az ember azt hiszi magáról, hogy egy bizonyos helyen jobban tud gondolkodni, mint másutt. Nekem is van ilyen helyem, mindig is volt, de tudom, hogy amit azon a helyen művelek, az nem gondolkodás, hanem az érzések kavargása, átélés, emlékezés. Biztos rejtekhely - azt hiszem, mindenkinek van ilyen, bár sohasem hallottam, hogy valaki bevallotta volna. Az alvó, akit a természetes, leplezetlen mozgás nem zavar, sokszor felriad az óvatos, halk mozdulatra. Arról is meg vagyok győződve, hogy az alvó elme könnyen találkozhat más emberek gondolataival. Szóval erőltetni kezdtem magam, hogy szükségem legyen a fürdőszobára, s amikor sikerült, felkeltem és kimentem. Utána pedig csendesen lementem a földszintre, magammal vittem a ruhámat, és a konyhában felöltöztem.

Mary azt mondja, hogy én a szívemre veszem mások nem létező bajait. Talán igaza van, de itt, a homályos konyhában igenis, el tudtam képzelni azt a kis jelenetet, amint Mary felébred, és tűvé teszi értem a házat, dúlt arccal keres mindenütt. Fogtam a bolti blokkot, és ráírtam: „Drágám, nem bírok aludni. Sétálok egyet. Nemsokára itthon vagyok." Azt hiszem, pontosan a konyhaasztal közepén hagytam, hogyha Mary az ajtó mellett felgyújtja a villanyt, ez legyen az első, amit meglát.

Azután nesztelenül kinyitottam a hátsó ajtót, és belekóstoltam a levegőbe. Hűvös volt, s a dér fehér hártyájának illata érződött benne. Belebújtam a nagykabátomba, és kötött matrózsapkámat ráhúztam a fülemre. A konyhai villanyóra felhördült. Háromnegyed hármat jelzett. Tizenegy óta feküdtem a sötétben, és bámultam a vörös pontokat.

A mi kis városunk, New Baytown, szép kis város, régi város, az első igazi városok közé tartozik Amerikában. Alapítói, köztük az őseim, azt

hiszem, azoknak a nyughatatlan, álnok, verekedős, pénzsóvár tengerészeknek voltak a fiai, akik Erzsébet idejében oly sok fejfájást okoztak Európának, Cromwell alatt a maguk szakállára elfoglalták Nyugat-Indiát, később pedig megkapaszkodtak az északi part kakasülőjén, miután kiváltságlevelet kaptak a visszatért Stuart Károlytól. Sikeresen párosították a kalózkodást a puritanizmussal, ez a két dolog ugyanis nem esik olyan messzire egymástól, mint ahogy első pillantásra hinné az ember. Mind a kettőben megvan az ellentmondást nem tűrő makacsság, és mind a kettő parázs szemmel tekint a mások vagyonára. Frigyükből életrevaló, szívós csirkefogók születtek. Sok mindent tudok róluk, az apám jóvoltából. Mint utód, szenvedélyes amatőr volt. Megfigyeltem, hogy az utódokból rendszerint hiányoznak azok a jó tulajdonságok, amelyeket elődeikben ünnepelnek. Apám kedves, művelt, meggondolatlan, néha ragyogóan okos bolond volt. Egymagában sikerült nyakára hágnia a birtoknak, pénznek, a hír-nevének és a jövőjének; valóban, csaknem mindent elvesztett, amit az Allenek és a Hawleyk több száz év alatt gyűjtöttek össze; mindent elvesztett, kivéve a nevüket - de apámat ezen az egyen kívül úgysem érdekelte semmi más. Engem sokszor részesített „családfaoktatásban", ahogy ő nevezte. Ezért tudok olyan sokat a régi fiúkról. Az is lehet, hogy ezért vagyok segéd egy szicíliai szatócs boltjában, amely a Hawley család egykori birtokának egy kis darabján áll. Szégyellem, hogy ennyire rosszulesik. Minket nem a gazdasági pangás, nem a nehéz idők tettek tönkre.

Mindez azért jutott az eszembe, mert úgy kezdtem, hogy New Baytown szép kisváros. A Szilfa utcáról jobbra fordultam, nem pedig balra, és sietve mentem tovább a Porlock utcán, amely, ha kancsalul is, de párhuzamos a Fő utcával, Kis Willie, a kövér rendőrünk bizonyára ott szunyókál rendőrségi kocsijában a Fő utcán, és én nem akartam átcsevegni vele az éjszakát. „Mi az, hogy ilyen későig fennmaradtál, Eth? Van egy kis elintéznivalód stikában?" Ha Kis Willie-n erőt vesz a magányosság, folyik belőle a szó, s ha már mindent elmondott, elölről kezdi. Jó néhány apró, de kellemetlen botrány származott már eddig is Willie magányosságából. A nappali rendőrt Stonewall Jackson Smith-nek hívják. Nem csúfnév. Valóban Stonewall Jacksonnak

keresztelték, a nagy tábornok után[3], s hogy ne lehessen összekeverni a többi Smith-szel. Nem tudom, miért van az, hogy a városi rendőrök rendszerint szöges ellentétei egymásnak, de így van. Stoney Smith-ből harapófogóval kell kihúzni a szót, még annyit sem árulna el, milyen nap van, ha nem a bíróság előtt kérdezik. Smith a városka rendőrfőnöke, és nagyon lelkesen végzi munkáját, tanulmányozza a legújabb módszereket, és az FBI tanfolyamán is részt vett Washingtonban. Azt hiszem, nagyon jó rendőr, keresve se találni jobbat, magas, nyugodt ember, a szeme fémesen csillog. Aki bűnözésre akarja adni a fejét, annak azt ajánlom, lehetőleg kerülje el Smith-t.

Mindennek az az oka, hogy a Porlock utca felé kerültem, mert nem akartam diskurálni Kis Willie-vel. A Porlock utcában vannak New Baytown igazán szép házai. Az 1800-as évek elején ugyanis több mint száz cethalászhajója volt városkánknak. Amikor a hajók egy-két év múlva megjöttek jó messziről, az Antarktiszról vagy a Kínai-tengerről, hozták a sok olajat és a gazdagságot. Amellett sok idegen kikötőben megfordultak, és nemcsak eszméket, de mindenféle dolgot is felszedtek. Ezért látni olyan sok kínai holmit a Porlock utcai házakban. Némelyik régi hajósgazda-kapitánynak jó ízlése is volt. Amikor házat építtettek, Angliából hozattak építészt - tehették. Ezért látni a Porlock utca sok házán az Adam-stílus meg a görög neoklasszicizmus hatását. Angliában akkor ez járta. De azért a bejárat fölötti legyezőablakok, hornyolt oszlopok meg a görög leanderek mellett sem mulasztották el soha, hogy kilátóerkélyt építtessenek a tetőre. Hogy a hűséges, otthon ülő asszonyok felmehessenek, és kémlelhessék a hazafelé tartó hajókat - biztos akadt köztük, aki csakugyan megtette. Vannak régebbi családok is, például az enyém, a Hawley család, azután Phillipsék, Elgarék, Bakerék. Ezek megmaradtak a Szilfa utcában, házaik az úgynevezett korai amerikai stílusban épültek, csúcsos tetővel és deszkaburkolatú homlokzattal. Ilyen az én házam is, a régi Hawley-ház is. S az óriási szilfák egyidősek a házakkal.

A Porlock utcán megmaradtak az utcai gázlámpák, csak most villanykörték égnek bennük. Nyaranként turisták jönnek hozzánk, hogy

[3] Thomas Jonathan Jacksont, a polgárháborúban a déliek egyik hadvezérét katonái nevezték el Stonewall („Kőfal") Jacksonnak, elszántságáért.

megnézzék az épületeket, a városka „ódon báját", ahogy ők mondják. Miért muszáj a bájnak ódonnak lenni?

Nem jut eszembe, hogy kerültek össze a vermonti Allenek a Hawley családdal. Nem sokkal a forradalom után történt. Persze utánanézhetnék. Fent a padláson biztos maradt valami feljegyzés. Mire apám meghalt, Marynek már a könyökén jött ki a Hawley család története, nyilván azért ajánlotta, hogy pakoljunk fel mindent a padlásra, és én meg is értettem. Más emberek családjának a történetét rettenetesen meg lehet unni. Marx még csak nem is New Baytown-i születésű. R eredetű, de nem katolikus családból származik. Ezt mindig hangsúlyozza: az ő családja ulsteri. Egyébként Bostonból jött ide.

Nem, nem is úgy történt. Én találtam rá Bostonban. Látom magunkat, most talán világosabban, mint akkor, az ideges, riadt Hawley hadnagyot, aki hétvégi eltávozást kapott, és a lágy sziromarcú, édes tündérlányt: a háború meg a tankönyvek háromszorosan azzá tették. Milyen komolyak voltunk, milyen szörnyen komolyak. Én úgyis el fogok esni, ő pedig hősi emlékemnek készült szentelni életét. Egymillió olajzöld egyenruha és tarka blúz álmodozott ugyanerről. A vége is ugyanolyan lehetett volna: néhány sor - ne haragudj, de holnap lesz az esküvőm -, csakhogy Mary valóban az ő katonájának szentelte az életét. A hűségtől tündöklő levelei mindenhová elkísértek, tiszta, gömbölyű betűk sötétkék tintával, világoskék papíron, úgyhogy az egész század ismerte már őket, és furcsamód mindenki együtt örült velem. Még ha nem akartam volna feleségül venni Maryt, az állhatatossága akkor is rákényszerített volna, hogy a világ tovább álmodozhasson az asszonyi hűségről és szépségről.

És Mary kitartott mellettem, először akkor, amikor ott kellett hagynia bostoni ír otthonát a Szilfa utcai ódon Hawley-házért. Kitartott üzleti hanyatlásom lassú vergődésében, a gyerekágyban, szatócssegédi korszakom hosszú bénaságában, Mary az örök várakozó - most már tudom. S azt hiszem, végül, oly sok idő után, belefáradt a várakozásba. Eddig még sohasem derült ki, hogy titkos kívánságok rejtőznek benne, mert az én Marym sohasem csúfolódott, és nem kenyere a megvetés. Az erejét az kötötte le, hogy mindig a legtöbbet adhassa a változó

helyzetekben. Csak azért látszott különösnek, hogy felforrt a mérge, mert eddig még sohasem fordult elő ilyesmi. Milyen gyorsan rajzolódtak ki a képek, miközben lépteim alatt ropogott a dér az éjszakai utcán!

Az embernek nincs oka szégyellnie magát, amiért kora hajnalban rója a New Baytown-i utcákat. Kis Willie megereszti a maga kisded tréfáit, de ha a többiek látnák, hogy hajnali háromkor az öböl felé sétálok, azt gondolnák, hogy horgászni megyek, és nem törődnének vele többet. Minálunk rengeteg horgászelmélet dívik, egy részük titkos, mint az ősi családi receptek, és az ilyesmit tiszteletben tartják.

Az utcai lámpák fényében úgy villogott a pázsitra meg a járdára feszülő kemény, fehér dér, mint egymillió apró gyémántszem.

Az ilyen dérben megmarad a láb nyoma, de én egyet sem láttam magam előtt. Gyerekkorom óta mindig különös izgalmat éreztem, ha szűz hóban vagy dérben járhattam. Mintha elsőnek lépnék be egy új világba, mély és jóleső érzés fogott el: felfedeztem valami tisztát, újat, használatlant, mocsoktalant. A szokásos éjszakai vándorok, a macskák, nem szeretnek a deres úton járni. Emlékszem, egyszer virtusból mezítláb mentem végig egy deres ösvényen - mintha parázsra léptem volna. De most sárcipőben és vastag zokniban én sebeztem meg elsőnek a vadonatúj csillogást.

A Porlock és a Torquay utca kereszteződésénél, a bicikligyár mellett, nem messzire a Hicks utcától, már sebeket viselt a tiszta dér: hosszú léptekkel, a lábát húzva járt arra valaki. Ki más, mint Danny Taylor, a nyughatatlan, állhatatlan kísértet, aki mindig szeretne máshol lenni, odavonszolja magát, aztán újra máshová kívánkozik. Danny, az iszákos. Minden kisvárosban van ilyen, azt hiszem. Danny Taylor - az idevalósiak lassan csóválják a fejüket -, jó család, régi család, a család utolsó sarja, jó nevelés. Ugye az akadémián is volt valami baj vele? Miért nem szedi össze magát? Maholnap végez vele az alkohol, ami nagy kár, mert Danny úriember. Szégyen, gyalázat, hogy úgy koldulja össze az italra valót. Még szerencse, hogy a szülei már nem láthatják. Belepusztulnának. Jobb is, hogy meghaltak. De hát mindez csak amolyan New Baytown-i szóbeszéd.

Énnekem Danny nyílt seb - nyílt seb és bűntudat. Valahogy segítenem kellett volna rajta. Már megpróbáltam, de nem hagyta. Danny olyan közel áll hozzám, mintha a fivérem volna, egyidősek vagyunk, együtt nőttünk fel, a súlyunk és az erőnk is egyforma. Talán azért érzek bűntudatot, mert őrizője vagyok az én atyámfiának, és nem mentettem meg őt. S ha egy érzés ilyen mélyen gyökerezik az emberben, semmiféle mentség, még a jogos mentség sem adhat enyhülést. Taylorék éppen olyan régi család, mint a Hawley, a Baker vagy bármely másik. Gyerekkoromból nem emlékszem egyetlen piknikre, cirkuszra, versenyre vagy karácsonyra, hogy Danny ne lett volna mellettem kartávolságra. Talán, ha együtt iratkozunk be az egyetemre, másképpen történik. Én a Harvardra mentem, tobzódtam a nyelvekben, lubickoltam az irodalomban, megmártóztam mindabban, ami régi, szép és homályos, teleszívtam magam olyan ismeretekkel, amelyekre az égvilágon semmi szüksége sincs az embernek egy szatócsboltban - mert hiszen az várt rám az út végén. De mindig arra vágytam, bár Danny is ott lehetne mellettem azon a ragyogó, izgalmas zarándoklaton. Dannyt azonban tengerésznek szánták. Még kisgyerekek voltunk, amikor már biztosították a helyét a tengerészeti akadémián. Valahányszor új képviselőt kaptunk, az apja megújította az előjegyzést.

Az első három évet kitüntetéssel végezte el, aztán kicsapták. Mondják, ebbe pusztultak bele a szülei, és jobbára Danny is. Nem maradt belőle más, mint ez a csavargó bánat, ez az éjszakai kóbor bánat, amely tíz centeket koldul egy pofa italra. Angliában, ha jól tudom, azt szokták mondani az ilyenre: „Cserbenhagyta a csapatát", s ez mindig jobban fáj a játékosnak, mint a csapatnak. Danny most afféle éjszakai vándor, hajnali csavargó, magányosan sodródó falevél. Ha egy negyed dollárt kér valakitől piára, a szeme is könyörög, hogy bocsásson meg neki, mert ő nem tud megbocsátani magának. Egy bódéban alszik valahol a csónakjavító műhelyek háta mögött, ahol a Taylorok egykor hajókat építettek. Megálltam a lábnyomai mellett, és néztem, hazafelé tartott-e, vagy ellenkezőleg. A dérbe húzott csíkok úgy mutatták, hogy távolodik a bódéjától, és bárhol találkozhatom vele. Kis Willie nem fogja becsukni. Mi értelme volna?

Az nem volt kérdéses, hogy én merre megyek. Láttam, éreztem, szagoltam, még mielőtt felkeltem volna az ágyból. A régi kikötőből nem sok maradt napjainkig. Miután megépítették az új hullámtörő gátat meg a városi mólót, megrekedt a homok és az iszap, és elsekélyesítette a tágas kikötőhelyet, melyet a Pünkösdzátony csipkés fogai védtek. Itt valamikor sólyapályák voltak, kötélverők, áruraktárak és kádárműhelyek, amelyeken apáról fiúra szállt a cetolajhordó-készítés mestersége, és dokkok is, amelyek fölé a cethalászhajók kinyújthatták orrárbocukat, amennyire a horgonylánc meg az orrszobor vagy orrdísz engedte. Rendszerint háromárbocosak voltak, keresztvitorlákkal; a farárbocon a keresztvitorlákon kívül még farvitorla is feszült; mély járatú hajók voltak, erős építésűek, hogy bármilyen időben is évekig bírják a tengert. A külső orrvitorla fája külön rúd volt, s a kettős orrfamerevítő egyúttal a pányvásvitorla rúdjául szolgált.

Van egy acélmetszetem a régi kikötő kötélerdejéről, s néhány megfakult fényképem is akad, de voltaképp nincs is rájuk szükségem. Ismerem a kikötőt, ismerem a hajókat. Nagyapa építette föl nekem újra, narvalcet agyarából faragott botjával, és belémtömködte a szakkifejezéseket is, mindegyiknél rácsapott botjával egy cölöp csonkjára, amely most kiállt a vízből, de régen rajta nyugodott a Hawley-dokk; félelmetes öregember, fehér pofaszakállal. Annyira szerettem, hogy már fájt.

- Jól van - mondta olyan hangon, amelynek a parancsnoki hídon se lehetett szüksége megafonra -, fújd el a teljes vitorlázatot, de hangosan. Utálom a suttogást.

Elfújtam hát, ő pedig a cölöpön verte a taktust a narvalbottal. - Külső orrvitorla - fújtam (puff), - orrvitorla (puff), orrderékvitorla, orrtörzsvitorla (puff, puff!).

- Hangosabban! Ne suttogj!

- Előcsúcsvitorla, előfelsősudárvitorla, elősudárvitorla, előfelsőderékvitorla, előderékvitorla, előtörzsvitorla - és minden vitorla után: puff!

- A főárbocot! Hangosan!

- Főcsúcsvitorla (puff!).

De amikor már öreg volt, néha belefáradt.

- Hagyd a főárbocot! - kiáltotta. - Eredj a hátsóra!

- Igenis, kapitány úr. Hátsócsúcsvitorla, hátsófelsősudár-vitorla, hátsósudárvitorla, hátsófelsőderékvitorla, hátsóderékvitorla, törzsvitorla...

- És?

- Farvitorla.

- Kifeszítés módja?

- Alsó-felső vitorlarúd.

Puff, puff, puff! - kopog a narvalbot a vízzel átitatott cölöpön. Ahogy romlott a hallása, mindinkább azzal vádolta az embereket, hogy suttognak.

- Ha valami igaz, vagy ha nem is igaz, de komolyan gondolod, fújd hangosan! - szokta kiabálni.

Az öreg kapitánynak élete vége felé elromolhatott a hallása, de a memóriája, az nem. Olyan hajó talán nem is futott ki az öbölből, amelynek ne tudta volna elmondani a raksúlyát, az útjait, és hogy mit hozott vissza, hogy osztották el, s a furcsa az volt benne, hogy az igazi cethalászidők jobbára már elmúltak, amikor ő hajósgazda lett. A petróleumot „görénytejnek" hívta, a petróleumlámpát pedig „büdösflaskának". Amikor megjelent a villany, őt már nem nagyon érdekelte semmi, vagy talán megelégedett az emlékeivel. Engem nem döbbentett meg a halála. Az öregúr a saját halálát is úgy belémtömködte, mint a hajókat. Tudtam, mit kell tennem, befelé is, kifelé is.

Az eliszaposodott, elhomokosodott régi kikötő szélén, éppen a Hawley-dokk helyén, még mindig megvan a kőgát. A töve leér egészen az apály szintjéig, és dagálykor a víz neki-nekiloccsan négyszögletes köveinek. Tízlábnyira a végétől van egy kis átjáró, körülbelül négy láb széles, négy láb magas és öt láb mély. A tetejét beboltozták. Valamikor talán csatorna volt, de a szárazföld felé eső végét eltömte a homok és a sziklatörmelék. Ez az Én Helyem, az a bizonyos Hely, amelyre mindenkinek szüksége van. Odabent nem lehet látni az embert, csak a tenger felől. A régi kikötőben ma már nincsen semmi, legfeljebb néhány bódé - a kagylószedőké -, rozoga alkotmányok, télen nemigen

tanyázik bennük senki, és a kagylószedők különben is csendes emberek. Naphosszat alig jön ki egy szó a szájukon, és járás közben lelóg a fejük, előregörbül a válluk.

Ide igyekeztem, erre a helyre. Itt töltöttem a bevonulásom előtti éjszakát, azt az éjszakát is, amelyik után feleségül vettem Marymet, meg annak az éjszakának is egy részét, amikor Ellen született és Mary annyit szenvedett. Valami kényszerített rá, hogy kimenjek és leüljek, hallgassam a köveknek csapódó hullámokat, és bámuljak a Pünkösd-sziklák fűrészfogai felé. Ezt a helyet láttam az ágyban fekve, míg a piros pontok táncoltak a szemem előtt, és tudtam, hogy oda kell mennem. A nagy változások mindig oda űznek - igen, a nagy változások.

A South Devon utca a part mentén halad, s néhol lámpások világítanak a partra, jó emberek állították oda, nehogy a szerelmesek bajba kerüljenek. Tehát máshová kell menniük. Egy városi rendelet kimondja, hogy Kis Willie köteles óránként egyszer ellenőrizni a terepet. Most egy árva lélek sem volt a parton - meg is lepődtem rajta, mert valaki mindig akad, aki éppen halászni indul, vagy halászik, vagy megjön a halászatból. Leereszkedtem a fal tövébe, megtaláltam a vízből kiálló követ, és bebújtam a kis barlangba. Alig helyezkedtem el, amikor meghallottam Kis Willie elrobogó autójának berregését. Másodszor is sikerült elkerülnöm, hogy vele kelljen átcsevegnem az éjszakát.

Bárki azt hihetné, bolond, aki ilyen kényelmetlen helyzetben, törökülésben, eleven Buddha-szoborként kuporog egy odúban, de nekem valahogy jó a kő, vagy én vagyok jó a kőnek. Talán azért, mert olyan régen járok oda, hogy a fenekem is hozzáidomult a kövekhez. Azt meg, hogy bolondság, nem bánom. A bolondozás sokszor nagy mulatság, például amikor a gyerekek szobrot játszanak, és majd megpukkadnak nevettükben. Aztán a bolondozás néha megszakítja az egyhangú csoszogást, és új ugrásra ad erőt. Ha gondban vagyok, megjátszom a bolondot, nehogy a kedvesem elkapja tőlem a gondjaimat. Eddig még nem látott át rajtam, vagy ha igen, sose fogom megtudni. Annyi minden van, amit nem tudok az én Marymről, például azt sem, hogy mennyit tud ő énrólam. Nem hiszem, hogy a Helyről

tudna. Hogy is tudhatna róla? Soha nem beszéltem róla senkinek. Gondolataimban nincs is neve, csak ennyi: a Hely - nem fűződik hozzá semmilyen szertartás, hókuszpókusz vagy ilyesmi. Egy zug, ahol el lehet tűnődni a dolgokon. Igazából egyik-másik emberről nem tudunk semmit. Legfeljebb feltételezhetjük, hogy olyan, amilyenek mi vagyunk. Én is, amint ott ültem a Helyen, a széltől védve, s a jelzőlámpák fényében néztem az emelkedő dagályt, a magas égtől fekete hullámokat, azon tűnődtem, vajon mindenkinek van-e ilyen Helye, szükség van-e ilyen Helyre, vagy csak szeretné, ha volna neki, de nincs. Néha láttam már egy-egy szempárban valami eszelős, állati pillantást, mintha az az ember egy ilyen csöndes, titkos helyre vágyna, ahol elülhet a lélek borzongása, ahol az ember egyedül van, és leltárt tud készíteni. Persze ismerem az elméleteket: vissza az anyaméhbe, halálvágy és a többi, s talán van, akire érvényesek, de nem hinném, hogy énrám érvényesek volnának, legfeljebb arra jók, hogy egyszerű szavakkal írjanak le valamit, ami egyáltalán nem egyszerű. Azt, ami a Helyen történik, én „leltározásnak" szoktam nevezni. Mások talán imádkozásnak neveznék, s lehet, hogy ők is ugyanazt értenék rajta. Azt hiszem, a gondolkodás szó nem illik rá. Ha képet akarnék festeni róla önmagamnak, egy nedves lepedőt képzelnék el, amint lobog és csapkod a gyönyörű szélben, és száradva visszanyeri nyugodalmas fehérségét. Helyes vagy nem helyes, ami történik, magam sem tudom, de nekem erre van szükségem.

Jó néhány kérdést meg kellett vizsgálnom, s ugráltak is előttem és nyújtogatták a kezüket, mint a gyerekek az iskolában, ha magukra akarják vonni a tanító figyelmét. Aztán meghallottam egy halászbárka lassú dohogását; egy motoros lehetett. Az árboclámpa fénye dél felé siklott a Pünkösd-sziklák mögött. Mindent félre kellett tennem, amíg a piros és zöld fények biztonságosan be nem értek a csatornába: nyilván idevalósi bárka, ha ilyen könnyen megtalálja a bejáratot. Miután horgonyt vetett a sekély vízben, két ember kievezett a partra. Apró hullámok söpörtek végig a homokon, s a felriasztott sirályok csak jó idő múlva tértek vissza letelepedni a horgonybójákra.

Ad 1: gondolnom kell Maryre, az én kedvesemre, aki most alszik, ajkán a titokzatosság mosolyával. Remélem, nem ébred fel, és nem fog

keresni. És ha mégis, vajon bevallaná-e ebben az életben? Kétlem. Azt hiszem, hiába az a látszat, mintha Mary mindent elmondana - valójában nagyon keveset mond el. Gondolnom kellett a szerencsére is. Vajon Mary csakugyan kívánta, vagy csak énnekem kívánta? Az, hogy az egész szerencse szemfényvesztés, amit Margie Young-Hunt művel számomra ismeretlen okokból, egyáltalán nem változtat a helyzeten. A szemfényvesztő szerencse pontosan annyit ér, mint az igazi, és lehet, hogy minden szerencse szemfényvesztés egy kissé. Minden ember szerezhet pénzt, ha ez a legfőbb vágya, és ha normálisak az értelmi képességei. De legtöbbször nem a pénz a legfőbb vágya, hanem a nők, a szép ruhák vagy az elismerés, ami aztán letéríti az útjáról. A pénzügyek nagy művészeit, például Morgant és Rockefellert, semmi sem térítette le az útról. Ők pénzt akartak és meg is szerezték, pénzt és semmi egyebet. Hogy aztán mit csináltak vele, az más kérdés. Mindig úgy gondoltam, hogy megijedtek a szellemtől, amelyet kiszabadítottak, és szerettek volna túladni rajta.

Ad 2: Amikor Mary azt mondta, pénz, ezen azt értette, hogy új függönyöket vásárolna, biztosítva látná a gyerekek iskoláztatását, egy kissé emeltebb fővel járhatna, és - mondjuk meg őszintén - büszke lehetne rám, míg most szégyell egy kicsit. Mindezt most kibökte haragjában, és igazat mondott.

Ad 3: Hát nekem kell-e pénz? Nos, nem kell, de valahogy viszolygok attól, hogy szatócssegéd legyek. A hadseregben felvittem a kapitányi rangig, de nagyon jól tudom, minek köszönhettem, hogy egyáltalán bejutottam a tisztképző tanfolyamra. A családomnak és az összeköttetéseimnek. Nem a szép szememért esett rám a választás, de mégis jó tiszt lett belőlem, nagyon is jó tiszt. De ha igazán szerettem volna parancsolni, másokra rákényszeríteni az akaratomat, nézni, ahogy ugranak egy szavamra, bennmaradhattam volna a hadseregben, és ma már ezredes volnék. De én leszereltem. Azt mondják, a jó katona mindig a csatát vívja meg, sosem a háborút. Az a civilek dolga.

Ad 4: Marullo megmondta az igazat az üzletről. Azt tudniillik, hogy üzlet annyi, mint pénzszerzés. Joey Morphy is kimondta kereken, meg Baker úr és a vigéc is. Megmondták úgy, ahogy van, kertelés nélkül. Miért háborított fel engem, miért lett olyan a szájam íze, mintha

romlott tojásba kóstoltam volna? Talán olyan jó vagyok, olyan kedves, vagy olyan igazságos? Nem hiszem. Olyan büszke vagyok? Vagy lusta vagyok, és lustaságomban nem akarok belebonyolódni semmibe? Számtalanszor találkozunk a tétlen jósággal, amely valójában csak lustaság: az ember kerüli a gondokat, a zűrzavart, az erőfeszítést.

A hajnalt érezni és szagolni lehet jóval azelőtt, hogy világosodni kezdene. Most is benne volt a levegőben, a szél leheletében; kelet felé feltűnt a láthatáron egy új csillag vagy bolygó. Tudnom kellene, milyen csillag vagy bolygó, de nem tudom. A szél frissebb vagy nyugodtabb lesz a hamis hajnalban. Csakugyan így van. Nemsokára vissza kell mennem. Az új csillag elég későn kelt fel, virradatig már nem sok ideje marad. Hogy is van az a mondás: „Vezet csupán a csillag, nem parancsol?" Azt hallottam, hogy sok komoly pénzember asztrológusoktól kért tanácsot a tőzsdei vásárlásokat illetően. Vajon a csillagok hosszra vezetnek? Befolyásolják-e az A. T. and T.-részvényeket? Az én szerencsémet meghirdető jóslathoz egyáltalán nem fűződik a csillagok szelídségének és távlatainak képzete. Az én esetemben csak egy pakli elnyűtt jövendőmondó kártya működött közre, egy dologtalan, komisz nő kezében, aki nyilván megjelölte a lapokat. Lehet, hogy a kártya is vezet csupán, és nem parancsol? Engem mindenesetre elvezetett a kártya, éjnek idején kiűzött a Helyemre, és arra kényszerített, hogy túlontúl sokat foglalkozzam olyasmivel, amit utálok. Igen, jól elvezetett, mondhatom. Vajon rá tud-e vezetni az üzleti érzékre is, amely mindig hiányzott belőlem, vagy a természetemtől idegen nyereségvágyra? Rá tud-e vezetni arra, hogy kívánjam azt, amit nem kívánok? Vannak evők, és vannak, akiket megesznek. Ez a szabály nagyon is jó az induláshoz. Vajon az evők erkölcstelenebbek, mint akit megesznek? Végül úgyis mindenki terítékre kerül - mindenkit elnyel a föld, még a legerőszakosabbakat és legravaszabbakat is.

A Kagylódombon már jó ideje kukorékoltak a kakasok, és én hallottam is, nem is. Szerettem volna ott maradni, hogy a Helyemről láthassam a napfelkeltét.

Azt mondtam, a Helyhez nem fűződik semmiféle szertartás, de ez nem egészen igaz. Valahányszor ott járok, mindig találok időt arra,

hogy gondolatban, a magam kedvtelésére felépítsem a régi kikötőt - a dokkokat, a raktárakat, az árbocok erdejét s a kötelek és vásznak bozótját. S az őseimet is, a fajtámat - a fiatalokat a fedélzeten, a felnőtteket az árbocokon, az érettebbeket a parancsnoki hídon. Ott aztán nincs helye a Madison útnak, sem a túlságosan megnyirbált karfioloknak. Akkor még volt egy csöpp emberi méltóság és tartás. Akkor még lehetett lélegezni.

Az apám beszélt így, a bolond. Nagyapám, az öreg kapitány még emlékezett rá, milyen verekedésekkel járt a haszon elosztása, mennyit huzakodtak a kereskedőkkel, mennyi gyanú tapadt minden palánkhoz és bordához, ő még emlékezett a perekre, és bizony a gyilkosságokra is. A nőkért, a dicsőségért, a kalandért ölték egymást? Szó sincs róla. A pénzért. Ritka volt az a társulás, mondta nagyapa, amelyik egy útnál többet kibírt, s utána is megmaradt a forró gyűlölet, pedig sokszor már nem is emlékeztek az okára.

Volt az öreg Hawley kapitánynak egy keserű emléke, amelyet nem tudott megbocsátani. Bizonyára sokszor elmondta nekem, amikor ott álltunk vagy ültünk a régi kikötő peremén. Jó sok időt eltöltöttünk ott kettesben. Emlékszem rá, amint előremutatott a narvalbotjával.

- Nézd csak azt a harmadik sziklát a Pünkösd-zátonyon! - mondta. - Megvan? Nohát, kösd össze a Porty-fok csúcsával, amely a dagályból kilátszik. Látod? Nohát, ha egy fél kötél hosszát mégy azon a vonalon, ott fekszik a tenger alatt, legalábbis a gerince.

- A *Belle-Adair?*

- A *Belle-Adair.*

- A mi hajónk.

- Félig a mienk, mert társunk is volt. Ott horgonyzott, amikor leégett... leégett egészen a vízszintig. Sohasem hittem el, hogy véletlen volt.

- Azt tetszik gondolni, hogy felgyújtották?

- Azt.

- De hát... De hát Nagyapa nem tehetett olyat.

- Én nem.

- Akkor ki?

- Nem tudom.

- Miért?
- A biztosításért.
- Akkor úgyis mindegy.
- Mindegy.
- Mégsem egészen mindegy.
- Csak egyetlen ember... csak egy ember egyedül. Csak abban van az erő: egy ember egyedül. Aki nem függ senkitől. Csak úgy lehet.

Apától tudom, hogy soha többé nem állt szóba Baker kapitánnyal, de a fiára, a bankár Bakerre nem vitte át a gyűlöletét. Arra éppúgy képtelen lett volna, mint egy hajó felgyújtására.

Hű, a mindenit, haza kell mennem. Mentem is. Szinte rohantam, végig a Fő utcán, nem gondoltam semmire. Még mindig elég sötét volt, de a fény karimája már megjelent a tenger peremén, és szürkére festette a hullámokat. Megkerültem a háborús emlékművet, és elhaladtam a posta előtt.

Egy kapumélyedésben Danny Taylor állt, tudtam, hogy ott kell lennie valahol, a keze zsebében, rongyos kabátjának a gallérja feltűrve, ócska vadászsapkájának a fülvédője lehajtva. Arca szürkéskék volt a hidegtől és a betegségtől.

- Eth - mondta -, ne haragudj, hogy megállítlak. Ne haragudj! Muszáj, hogy egy kis tüzes vízhez jussak. Tudod, hogy nem kérnélek, ha nem lenne muszáj.

- Tudom. Azaz hogy nem tudom, de elhiszem. - Adtam neki egy dollárt. - Elég lesz?

Reszketett az ajka, mint egy gyereké, akin látszik, hogy mindjárt elsírja magát.

- Köszönöm, Eth - mondta. - Igen... ezzel kihúzom az egész napot, és talán még az éjszakát is. - A puszta gondolatra is kezdett felderülni az arca.

- Danny... Abba kell hagynod. Azt hiszed, elfelejtettem? A testvérem voltál, Danny. Most is az vagy. A világon mindent megtennék, hogy segítsek rajtad.

Sovány arca egy kis színt kapott. Lebámult a kezére, amellyel a pénzt fogta, s úgy látszott, mintha most hajtaná fel az első korty italt. Aztán kemény, hideg szemmel felnézett rám.

- Először is, senkinek semmi köze hozzá. Másodszor pedig, egy büdös vasad sincsen, Eth. Te is éppen olyan vak vagy, mint én, csak a te vakságod másféle.

- Hallgass rám, Danny...

- Minek? Gazdagabb vagyok nálad. Nekem nem parancsol senki. Emlékszel a birtokunkra?

- Ahol leégett a ház? Ahol a pincében játszottunk?

- Látom, jól emlékszel. Még mindig az enyém.

- Danny, eladhatnád, és elölről kezdhetnéd.

- Nem adom el. Az állam minden évben lecsíp belőle valamit adó fejében. A nagy rét még megvan.

- Miért nem adod el?

- Mert az a birtok én vagyok. Az a birtok Daniel Taylor. Amíg megvan, nem jöhetnek a nagypofájúak, hogy ezt muszáj tennem, vagy azt muszáj tennem, és nincs az a nyavalyás jóakaróm, aki lecsukhatna, persze csakis a magam érdekében. Érted?

- Ide figyelj, Danny...

- Nem figyelek. Ha azt hiszed, ezért az egy dollárért jogod van teleprédikálni a fejemet, tessék! Vedd vissza!

- Tartsd meg!

- Meg is tartom. Te nem tudod, mit beszélsz. Te sohasem voltál piás. Én se tartok neked előadást a szalonnacsomagolásról, igaz? Eredj szépen a dolgodra, én meg bezörgetek egy ablakon, és szerzek egy kis tüzes vizet. És ne feledd: jobb dolgom van, mint neked. Nem vagyok szatócssegéd. - Elfordult, fejét a zárt kapu szögletébe dugta, mint egy gyerek, aki azt hiszi, hogy megszüntette a világot, ha nem néz sehová. Úgy maradt, amíg be nem láttam, hogy nincs értelme és otthagytam.

Kis Willie, aki a szálloda előtt parkolt, felriadt szunyókálásából, és lecsavarta a Chevrolet ablakát.

- Jó reggelt, Ethan! - mondta. - Korán keltél, vagy későn fekszel?

- Mind a kettő.

- Biztos találtál magadnak valami finom falatot.

- Hogyne, Willie, egy hurit.

- Csak azt ne mondd, Eth, hogy valami utcai nővel álltál össze.

- Esküszöm.

- Úgyse hiszem el. Fogadni mernék, hogy horgászni voltál. Mit csinál az asszony?

- Alszik.

- Én is alig várom már, hogy aludhassak egyet.

Továbbmentem; nem akartam az orra alá dörgölni, hogy eddig is aludt.

Szép halkan fölmentem a házam hátsó lépcsőjén, és meggyújtottam a villanyt a konyhában. A cédulám ott feküdt az asztalon, valamivel balra a középtől. Meg mernék rá esküdni, hogy pontosan középen hagytam.

Feltettem a kávét, vártam, hogy felforrjon, és éppen zubogni kezdett, amikor Mary lejött. Ébredés után olyan a drágám, mint egy kislány. Senki el nem hinné róla, hogy két nagy kamasz édesanyja. És a bőrének csudás illata van, mint a frissen kaszált fűnek - ez a legkellemesebb és legmegnyugtatóbb illat, amit csak ismerek.

- Mit csinálsz te itt hajnalok hajnalán?

- Elhiszem, hogy érdekel. Kérlek, vedd tudomásul, hogy majdnem egész éjszaka fent voltam. Nézd meg a sárcipőmet ott az ajtó mellett. Vedd a kezedbe, hogy milyen vizes.

- Hová mentél?

- Lent a tengerparton van egy kis barlang, szépséges kacsám. Belebújtam, és onnan tanulmányoztam az éjszakát.

- Ugyan!

- És láttam, hogy egy csillag kijön a tengerből, s mivel nem volt gazdája, ráfogtam, hogy a mi csillagunk. Megszelídítettem, és visszaküldtem hízni.

- Már megint bolondozol. Szerintem csak most keltél fel, és arra ébredtem fel én is.

- Ha nekem nem hiszel, kérdezd meg Kis Willie-t. Beszéltem vele. Kérdezd meg Danny Taylort. Adtam neki egy dollárt.

- Kár volt. Le fogja inni magát.

- Tudom. Épp azt akarta. Hol aludhatna a csillagunk, mókuskám?

- Milyen jó szaga van a kávénak, ugye? Örülök, hogy megint bolondozol. Olyan rémes, amikor sötét kedvedben vagy. És ne

haragudj azért, amit a jóslatról mondtam. Igazán nem akarom, hogy azt hidd, hogy nem vagyok boldog.

- Ne izgulj, ha egyszer úgy vetette ki a kártya.

- Tessék?

- Nem tréfálok. Megcsinálom a szerencsénket.

- Sose tudom, hogy mit gondolsz igazában.

- így jár, aki az igazat mondja. Elfenekelhetem egy kicsit a gyerekeket a Feltámadás tiszteletére? Ígérem, hogy nem töröm össze a csontjukat.

- Még meg se mostam az arcomat - mondta Mary. - Nem tudtam elképzelni, ki zöröghet a konyhában.

Amikor felment a fürdőszobába, zsebre vágtam a cédulát, amit neki hagytam. És még akkor se tudtam, vajon egyáltalán meg lehet-e ismerni egy másik embert, akár csak a felszínét is. Milyen vagy odabent? Mary, hallod? Ki vagy te odabent?

4

Annak a szombat délelőttnek megvolt a maga sajátos arculata. Nem tudom, minden napnak megvan-e. Ez a nap olyan befelé fordulónak mutatkozott. Fülembe csengett Deborah néni szürke suttogása: „Bizony, Jézus már halott. A világ összes napja közül ez az egyetlen nap, amikor Ő halott. És a férfiak és nők is mind halottak. Jézus lent van az alvilágban. No de holnap. Csak várd ki a holnapot! Majd akkor látsz valamit."

Nem emlékszem világosan a nénire, amit túlságosan közelről lát az ember, arra általában nem emlékszik pontosan. De az írást úgy olvasta föl nekem, mintha napilap lett volna, és azt hiszem, úgy is fogta fel a tartalmát: örök idők óta tart, mégis mindig új és izgalmas. Jézus minden húsvétkor feltámadott halottaiból, a bomba nem volt váratlan, de azért újnak hatott. Deborah néni nem érezte, hogy kétezer évvel ezelőtt történt, hanem most. És ebből belém is átplántált valamit.

Nem emlékszem rá, hogy akár egyetlenegyszer is türelmetlenül vártam volna, mikor nyithatom már ki a boltot. Inkább azt hiszem, valami lusta undorral viszolyogtam tőle minden áldott reggel. De ezen

a napon szerettem volna már elindulni. Teljes szívemből szeretem az én Marymet, sok tekintetben önmagamnál is sokkal jobban, de az is igaz, hogy nem mindig hallgatom teljes figyelemmel. Amikor a Ruha-krónika van műsoron, vagy az egészségügyi beszámoló, meg különféle beszélgetések, amelyek őt érdekelték és elszórakoztatták, egyáltalán nem szoktam odafigyelni, ezért aztán Mary néha kifakadt: „Hogyhogy nem tudod? Pedig elmondtam. Világosan emlékszem rá, hogy csütörtökön reggel mondtam." Nem vitás, hogy elmondta. Mindent elmond - bizonyos határokon belül.

Azon a reggelen nemcsak hogy nem figyeltem oda, de menekültem tőle. Talán én magam akartam beszélni, és nem volt mondanivalóm - mert azt is meg kell mondani, hogy Mary se figyel oda rám, ami néha nagyon hasznos. Csak a hangra meg a hanglejtésre figyel, abból szűri ki a hogylétemre és a hangulatomra vonatkozó tudnivalókat, és hogy fáradt vagyok-e vagy vidám. Ez se rossz módszer. Ha jobban meggondolom a dolgot, tulajdonképpen azért nem figyel rám, mert nem is őhozzá beszélek, hanem egy sötét hallgatóhoz, aki bennem lapul. És valójában Mary se hozzám beszél. Persze egészen más a helyzet, ha a gyerekekről van szó, vagy más nagy jelentőségű katasztrófákról.

Sokszor gondoltam arra, mennyire meg tud változni az elbeszélés aszerint, hogy ki hallgatja. Én többnyire halottakhoz intézem a szavaimat, például a kis ős-telepes Deborah nénihez vagy az öreg kapitányhoz. Azon kapom magam, hogy velük vitatkozom. Emlékszem, egyszer a nagy birkózástól fáradtan és porosan ezt kiáltottam az öreg kapitánynak: „Hát kötelességem nekem?" S ő nagyon érthetően válaszolta: „Persze hogy kötelességed. És ne suttogj!" Nem vitatkozott velem - sohasem szokott vitatkozni. Csak annyit mondott, hogy kötelességem, és én meg is tettem. Nincs ebben semmi titokzatosság vagy misztikum. Az ember tanácsért vagy mentségért fordul tulajdon benső lényének ahhoz a részéhez, amely végérvényesen kialakult és megbízható.

Ha csak úgy el akarok mondani valamit, ami szintén egy módja a kérdezésnek, a butik konzervdobozokba és palackokba zárt néma lakossága is tökéletesen megfelel hallgatóságnak. Mint ahogy minden

kóbor állat vagy elröppenő madár is megfelel. Nem vitatkoznak, és nem adják tovább, amit hallottak.

- Mi az, máris indulsz? - mondta Mary. - Hiszen még van egy fél órád. Ezért nem jó ilyen korán felkelni.

- Fel kell bontanom egy csomó ládát - feleltem. - Mindent ki kell raknom a polcokra még nyitás előtt. Súlyos döntések előtt állok. Ugyanarra a polcra kerüljön a savanyúság meg a paradicsom? Az őszibarackkonzerv nem fog összeveszni a sárgabarackkal? Tudod, milyen fontos a női ruhákon is a színösszeállítás.

- Te mindenre tudsz valami viccet - mondta Mary. - De nagyon örülök. Jobb, mintha morognál.

Tehát korán indultam el. Vörös Baker még nem volt kint. Az ember nyugodtan hozzá igazíthatná az óráját ahhoz a kutyához - vagy bármelyik kutyához. Pontosan egy fél óra múlva fogja elkezdeni a díszszemlét. És Joey Morphy sem lesz az utcán, na ugye. A bank ma nem fogad ügyfeleket, de ez nem jelenti azt, hogy Joey nem fog ma is bent kuksolni a könyvei fölött. A város nagyon csendes volt; nem csoda, hiszen sokan elutaztak a húsvéti vakációra. Húsvét, július 4-e és a Munka Napja a legnagyobb ünnep. Mindenki elutazik, még akkor is, ha nincs kedve hozzá. Azt hiszem, még a Szilfa utcai verebek is elutaztak.

De találkoztam Stonewall Jackson Smith-szel, ő szolgálatban volt. Épp a Foremaster kávéházból jött ki egy csésze kávé után. Olyan cingár, vézna alak, hogy a pisztolyai meg a bilincsei túl nagynak látszanak. Tiszti sapkáját hetykén félrecsapva hordja, és egy kihegyezett lúdtollal piszkálja a fogát.

- Pezseg az üzleti élet, Stoney. Reggeltől estig mindenki lót-fut a pénz után.

- Mi? - kérdezte. - Nem maradt senki a városban. - Amivel azt akarta mondani, hogy bárcsak ő se maradt volna.

- És akad-e valami kis gyilkosság, Stoney, vagy egyéb véres gyönyörűség?

- Minden csendes - mondta. - Néhány srác összetört egy kocsit a hídnál. Nem nagy eset, az ő kocsijuk volt. A bíró majd megfizetteti

velük a kárt, amit a hídban tettek. Hallott már a floodhamptoni bankrablásról?

- Nem.

- A televízióban sem látta?

- Nekünk nincs még tévénk. Sokat vittek el?

- Azt mondják, tizenháromezret. Tegnap, épp zárás előtt. Három pofa. Négy államot riasztottak. Willie most is kint van az országúton, és káromkodik, mint a jégeső.

- Nem baj, alszik ő eleget.

- Tudom, de én nem. Egész éjszaka kint voltam.

- Gondolja, hogy elfogják őket?

- Azt hiszem. Ha pénzről van szó, rendszerint az a vége. A biztosítótársaságok nem nyugszanak addig. Irtó szívósak.

- Pedig megérné, ha nem kapnák el az embert.

- Bizony.

- Stoney, megkérném, nézzen be Danny Taylorhoz! Alig áll a lábán.

- Idő kérdése - mondta Stoney. - De azért majd arra kerülök. Nagy szégyen. Rendes fickó. Rendes család.

- A szívem szakad érte.

- Hiába, nem lehet segíteni rajta. Eső lesz, Eth. Willie szörnyű dühös, ha megázik.

Emlékezetem szerint aznap történt meg először, hogy jókedvűen fordultam be a mellékutcába, és pezsgő izgalomban nyitottam ki a hátsó ajtót. A macska ott várt az ajtó mellett. Nem emlékszem olyan reggelre, hogy az a makacs, girhes macska ne várta volna odakint, mikor surranhatna be a hátsó ajtón, és minden áldott reggel hozzávágtam egy botot, vagy elzavartam. Legjobb tudomásom szerint sohasem sikerült bejutnia. Kandúr lehetett, mert a füle mindig be volt szakadva az éjszakai csatározások jeléül. Vajon a macskák idegen állatok-e, vagy pedig éppen hasonlítanak ránk, és ezért tartjuk őket mulatságosnak, akár a majmokat? Ez a macska talán hat-nyolcszázszor is megpróbált besurranni, és egyszer sem sikerült neki.

- Kegyetlen meglepetés következik - mondtam a macskának. Ott ült abban a körben, amit a farka rajzolt a földre, és a farka hegye előrekunkorodott a két mellső lába között. Bementem a sötét

bolthelyiségbe, levettem egy doboz tejet a polcról, kilyukasztottam, és belecsurgattam egy csészébe. Aztán a csészét átvittem a raktárba, letettem a küszöb mellé, de belül nyitva hagytam az ajtót. A macska komolyan rám nézett, aztán a tejre, aztán elsétált, és átlendült a kerítésen a bank háta mögött.

Még mindig elképedve néztem utána, amikor Joey Morphy megjelent a mellékutcában; kezében már ott volt a bank hátsó ajtajának kulcsa. Gyűröttnek, nyúzottnak látszott, mint aki nem aludt az éjjel.

- Jó reggelt, Hawley úr!

- Azt hittem, ma zárva tartanak.

- Én, úgy látszik, már sose tarthatok zárva. Harminchat dolláros eltérés van a pénztárkönyvben. Tegnap éjfélig dolgoztam.

- Hiány?

- Nem, többlet.

- Hát az jó, nem?

- Dehogy jó. Meg kell találnom.

- Ilyen becsületesek a bankok?

- A bankok igen. Csak egyes emberek nem. Addig nem ünnepelhetek, míg meg nem találom.

- Jó lenne, ha én is úgy értenék az üzlethez, mint maga.

- Egy mondatban elmondhatom minden tudományomat. Pénzhez áll a pénz.

- Akkor az én jövőm nem valami rózsás.

- Az enyém se. De jó tanácsot azért adhatok.

- Például?

- Például sose fogadja el az első ajánlatot, meg aztán, ha valaki el akar adni valamit, akkor megvan rá az oka, és minden annyit ér, amennyire szüksége van rá valakinek.

- Gyorstalpaló tanfolyam?

- Az, de az első lecke nélkül nem ér semmit.

- Pénzhez áll a pénz?

- Ezzel aztán sokan ki is maradunk a játékból.

- Miért, kölcsönkérni nem lehet?

- De igen, de ahhoz hitel kell, és az is a pénznek egy fajtája.

- Látom már, jobb ha megmaradok a szatócskodásnál.

- Úgy látszik. Hallotta a floodhamptoni bankot?

- Stoney mesélte. Nem érdekes, hogy éppen tegnap beszéltünk róla? Emlékszik?

- Van ott egy barátom. Hárman voltak, az egyik idegen kiejtéssel beszélt, egy meg sántított. Három alak. Biztos elfogják őket. Egy hét. Talán kettő.

- Pech!

- Fene tudja. Ezek elég buták. És a butaságot törvény tiltja.

- Sajnálom, hogy tegnap összekaptunk.

- Felejtse el! Túl sokat beszélek. Ez is egy szabály: ne járjon a szád! Sosem fogom megtanulni. De maga jól néz ki.

- Igazán? Pedig nem sokat aludtam.

- Beteg valaki?

- Nem. Csak, tudja, vannak éjszakák...

- Én ne tudnám?

Kisöpörtem a boltot, felhúztam a redőnyöket, s közben nem is gondoltam arra, mit csinálok, és hogy utálom. A Joey-féle szabályok összevissza ugráltak a koponyámban. Mindent megbeszéltem a polcokon sorakozó barátaimmal, talán hangosan, talán hang nélkül. Nem is tudom.

- Drága kartársaim - mondtam -, ha ilyen egyszerű a dolog, miért nem csinálják többen? Miért követi el majdnem mindenki ugyanazokat a hibákat újra meg újra? Hát mindig meg kell feledkezni valamiről? Lehet, hogy az igazi, alapvető gyengeség nem egyéb, mint a jóság egyik formája. Marullo azt mondta, a pénznek nincs szíve. Akkor az is igaz, hogy a pénzember jósága nem egyéb, mint gyöngeség. Hogyan lehet rávenni azokat az egyszerű, derék közlegényeket, hogy öljék meg a szemben levőket a háborúban? Jó, megkönnyíti a dolgot, ha az ellenség másképp néz ki vagy más nyelven beszél. De hát a polgárháború? Jó, a jenkik megeszik a csecsemőket, a déliek meg halálra éheztetik a foglyokat. Ez is megkönnyíti a dolgot. Egy pillanat, tisztelt répaszeletek és zsenge gombakonzervek, mindjárt sor kerül rátok. Tudom, azt akarjátok, hogy rólatok beszéljek. Mindenki azt akarja. De már közel vagyok hozzá: már megvan az átvezető láncszem.

Ha a gondolkodás törvényei egyúttal a dolgok törvényei, akkor az erkölcs is relatív, s a magatartás és a bűn... az is relatív a relatív világegyetemben. Muszáj, hogy az legyen. Ez ellen nincs apelláta. Az átvezető láncszem...

- Te száraztészta, a dobozodon ott a Miki-egér álarc, aki tíz cent kíséretében beküldi a fedelet, kap egy hasbeszélő felszerelést. Haza kell, hogy vigyelek, de addig csak ülj egyenesen, és figyelj! Amit tréfából mondtam az én drága Marymnek, az mind igaz. Hogyne, őseimnek, a mélyen tisztelt hajósgazdáknak és kapitányoknak megvolt az engedélyük, hogy feltartóztassák a kereskedelmi hajókat a forradalom idején és később 1812-ben is. Roppant hazafias és erényes dolog. De az angolok mégis csak kalózt láttak bennük, és amit elszedtek, azt meg is tartották. Így kezdett el gyarapodni a családi vagyon, amelynek azután az apám a nyakára hágott. Innen származik a pénz, amelyhez a pénz áll. Igazán büszkék lehetünk rá.

Bevittem egy papírláda sűrített paradicsomot, feltéptem, és nekiláttam felrakni a bájos, karcsú kis dobozokat a kiürült polcra.

- Ti talán nem tudjátok, mert többé-kevésbé idegenek vagytok. A pénznek nemcsak szíve, de becsülete és memóriája sincsen. A pénz automatikusan tiszteletreméltóvá válik, ha egy ideig megmarad valahol. Ne higgyétek, hogy szidni akarom a pénzt. Őszinte csodálattal adózom a nagyságának. Uraim, hadd mutassam be önöknek közösségünk legújabb tagjait. Lássuk csak, ide fogom elhelyezni őket önök mellé, tisztelt paradicsommártások. Fogadják szeretettel új otthonukban e sok vegyes savanyúságot. New Yorkban születtek, ott szeletelték föl és rakták üvegbe őket. Épp a pénzről társalogtam régi barátaimmal. Az egyik legelőkelőbb család arra maguk felé... ó, úgyis tudják a nevét! Azt hiszem, a világon mindenütt ismerik. Hát kérem, ők azzal kezdték, hogy marhahúst adtak el az angoloknak, miközben hazánk hadat viselt az angolok ellen, de azért a pénzüket nem kevésbé tisztelik, és a családjukat sem. Vagy egy másik dinasztia, azt hiszem, a világ legnagyobb bankárfamíliája. Az alapító háromszáz puskát vásárolt a hadseregtől. A hadsereg már kiselejtezte őket, mert ócskák és veszélyesek voltak, úgyhogy nagyon olcsón jutott hozzájuk, ötven centet ha fizetett darabjáért. Nem sokkal később Frémont tábornok,

aki épp híres nyugati expedíciójára készült, látatlanban megvásárolta a puskákat, darabját húsz dollárért. Arról már nem szól a krónika, hogy felrobbantak-e a katonák kezében, vagy sem. Így folyt be a pénz, amelyhez a pénz áll. Mindegy, hogy jutunk hozzá, csak szerezzük meg, és csináljunk belőle még többet. Nem vagyok cinikus. Urunk és parancsolónk, az ősi római nevű Marullo a színtiszta igazságot mondotta. Ha pénzről van szó, az emberi magatartás normális törvényei szabadságra mennek. Miért tartok én itt előadást különféle élelmiszereknek? Talán azért, mert önök diszkrétek, nem adják tovább a szavaimat, nem fecsegnek. A pénz csak akkor durva és barbár téma, ha sok van belőle. A szegények roppant érdekfeszítőnek találják. No de tessék megmondani, ha valakiben aktív érdeklődés támad a pénz iránt, nem az volna-e a normális, hogy valamelyest megismerkedjék a pénz természetével, jellegzetességeivel és törekvéseivel? Attól tartok, nagyon kevés ember akad, a nagy művészeken vagy nagy zsugoriakon kívül, akiket a pénz önmagáért érdekel. Azokat a zsugoriakat, akik a félelem karmaiban vergődnek, hagyjuk is ki a játékból.

Most már nagy csomó üres papírláda tornyosult a padlón. Hátravittem őket a raktárba: később majd lenyírom róluk a papírfoszlányokat. Sok vevő ilyenben viszi haza, amit vásárolt, s Marullo azt szokta mondani: „Legalább megspóroljuk a zacskót, fiú."

Megint ez a „fiú". Most már nem bánom. Hadd szólítson „fiú"-nak, sőt legyek csak akkor is „fiú", ha rám gondol. Miközben a papírládákat rakosgattam, zörgettek a bejárati ajtón. Ránéztem nagy, régi, ezüst vasúti órámra, és biz' isten, életemben először történt meg velem, hogy nem nyitottam ki pontosan kilenckor. Nem lehetett tévedés: negyed tíz. Jól elbeszélgettem az időt a konzervekkel. A vasrácsos üvegen át láttam, hogy Margie Young-Hunt áll odakint. Még sohasem néztem meg igazán, sohasem vettem alaposan szemügyre. Talán ezért is jósolta meg a szerencsémet: feltétlenül azt akarta, hogy vegyek tudomást a létezéséről. Nem szabad túl hirtelen megváltoznom.

Kinyitottam az ajtót.

- Sajnálom, hogy megzavartam.
- Nem, nem, én késtem el.
- Igazán?

- Persze. Már elmúlt kilenc óra.

Margie belibegett a szép, gömbölyű fenekével, amely lassan mozgott fel s alá minden lépésre. Elöl is elég szépen domborodott, nem kellett még külön is hangsúlyoznia. Megvolt mindene. Joey azt mondaná Margie-ra, hogy „bomba jó bőr", és azt hiszem, a tulajdon fiam, Allen is ugyanezt a kifejezést használná. Én talán most vettem észre először. Az arcvonásai szabályosak, az orra kissé hosszú, ajkai a valóságosnál nagyobbra vannak rúzsozva, különösen az alsó. A haja ragyogó gesztenyebarnára van festve, a természetben nincs ilyen szín, de azért szép. Az álla törékeny és finom vonalú, de az arca csupa izom, és az arccsontja nagyon széles. A szeme már megismerte a gondokat. Barnából kékbe, kékből acélszürkébe játszik, aszerint, hogy merről éri a fény. Tartós arc, amely kapott már egyet s mást, de mindent kibírt, még az erőszakot, a pofonokat is. A szeme fürgén repdesett összevissza, rólam az árura, az áruról vissza énrám. Arra gondoltam, biztosan jó megfigyelő, és a memóriája is jó lehet.

- Remélem, nem ugyanaz a baja, mint tegnap.

Felnevetett.

- Nem, nem. Azért mégsem tudok mindennap felszedni egy vigécet. Ma csakugyan kifogyott a kávém.

- Majdnem mindenkinek.

- Hogyhogy?

- Az első tíz vevő minden reggel azzal jön, hogy kifogyott a kávéja.

- Igazán?

- Persze. De még meg se köszöntem, hogy átküldte azt a vigécet.

- Ő akart jönni.

- Mégis maga küldte. Milyen kávét parancsol?

- Mindegy. Akármilyet veszek, úgyis pocsék lesz.

- Ki szokta mérni?

- Ki, és mégis lötty lesz. Hiába, nincs érzékem hozzá.

- Ugyan. Próbálja meg ezt a fajtát! - Levettem egy dobozt a polcról, s ahogy Margie érte nyúlt, hogy átvegye tőlem, ettől a kis mozdulattól minden egyes testrésze megmoccant, elmozdult, szó nélkül jelentkezett. Itt vagyok, én vagyok a láb. Én vagyok a comb. Én a has, én se vagyok kutya. Minden új volt, új látvány. Elállt a lélegzetem.

Mary azt mondja, egy nő azt csinál magával, amit akar, jelzéseket bocsát ki, ha épp a kedve tartja. Ha ez igaz, Margie-ban olyan adóállomás működik, amely a lakkcipője hegyes orrától egészen a hullámos, selymes, gesztenyebarna haja tövéig fut.

- Látom, kialudta a rosszkedvét.

- Tegnap nem voltam valami vidám, az igaz. Magam se tudom, miért.

- Ismerem az ilyet. Néha én is beleesek, és nem a szokásos okból.

- Egész jól csinálta azt a jövendőmondást.

- Haragszik érte?

- Nem. Csak szeretném tudni, hogy csinálta.

- Maga úgyse hisz benne.

- Az mindegy. Azért maga néha mégis fején találja a szöget. Ugyanazt hozza ki, amire én is gondolok vagy csinálok éppen.

- Például?

- Például, hogy elkelne már egy kis változás.

- Maga, ugye, azt hiszi, hogy megjelöltem a kártyát?

- Mindegy. Ha megjelölte, miért jelölte meg? Gondolkozott már ezen?

Margie egyenesen a szemembe nézett, gyanakodva, fürkészve, kérdő tekintettel.

- Igen - mondta csendesen. - Azaz hogy nem, ez még sosem jutott eszembe. Hogy miért jelöltem meg, ha megjelöltem? Akkor nem is lenne véletlen az a jelölés.

Baker úr nézett be az ajtón.

- Jó reggelt, Margie! - mondta. - Ethan, gondolkozott már a tanácsomon?

- Hogyne. És szeretnék beszélni magával.

- Bármikor, Ethan.

- Hét közben nemigen tudok elszabadulni. Tudja, Marullo szinte soha sincs itt. Holnap otthon lesz?

- Persze. Templom után. Van egy ötletem. Hozza el Maryt úgy négy óra felé. Amíg a hölgyek a húsvéti kalapokról diskurálnak, mi szépen meglógunk, és...

- Legalább száz dolgot meg akarok kérdezni. Az lesz a legjobb, ha felírom.

- Nagyon szívesen megmondok mindent, amit tudok. Hát akkor holnap. Viszontlátásra, Margie.

Miután kiment, Margie azt mondta:

- Maga gyorsan kezdi, Ethan.

- Ez még csak bemelegítés. Hanem... tudja, mi lenne érdekes? Ha, mondjuk, bekötött szemmel rakná ki a kártyát, és megnéznénk, vajon ugyanazt mutatja-e.

- Nem! - mondta Margie. - Azt nem lehet... Maga csak ugrat, vagy tényleg érdekli?

- Aki úgy nézi ezt a dolgot, mint én, annak mindegy, hogy hiszi-e vagy sem. Én nem hiszek a telepatikus megsejtésekben, sem a villámlásban, sem a hidrogénbombában, még az ibolyában és a halak rajzásában sem, de azért tudom, hogy léteznek. A kísértetekben sem hiszek, pedig láttam őket.

- Á, maga csak ugrat.

- Nem.

- Mintha nem is ugyanaz az ember volna.

- Nem is az vagyok. Talán senki sem marad sokáig ugyanaz.

- És mitől van ez, Eth?

- Nem tudom. Talán attól, hogy meguntam a szatócskodást.

- Ideje.

- Igazán szereti Maryt?

- Persze. Miért kérdezi?

- Csak azért, mert maga egészen más... szóval, egyáltalán nem olyan, mint Mary.

- Értem. Mégis szeretem. Nagyon szeretem.

- Én is. Szerencsés ember.

- Tudom, hogy az vagyok.

- Maryre értettem. Na, megyek, megfőzöm azt a löttyöt. Majd gondolkozom azon, amit a kártyáról mondott.

- Minél hamarabb, annál jobb.

Kiment ringó lépteivel, szép gömbölyű feneke ugrált, mint a gumilabda. Addig még sohasem láttam. Ki tudja, hány emberre néztem

már rá életemben, és mégsem láttam őket. Elgondolni is szörnyű. Megint az átvezető láncszem. Ha két ember találkozik, kölcsönösen megváltoztatják egymást, úgyhogy két ember lesz a helyükön. Ez talán azt jelenti... hű, az anyját, de komplikált. Már régen eldöntöttem magamban, hogy ilyen dolgokról csak éjszaka spekulálok, amikor nem tudok aludni. Elfelejtettem idejében nyitni, attól zavarodtam meg. Olyan ez, mintha az ember otthagyná a zsebkendőjét a gyilkosság színhelyén, vagy a szemüvegét, mint azok a hogyishívjákok Chichagóban. Mi ez? Milyen bűncselekmény? Milyen gyilkosság?

Délben csináltam négy szendvicset, sajtosat és sonkásat, salátával és majonézzel. Sonka és sajt, sonka és sajt, nősülj meg, komám, és feledd a bajt! Két szendvicset meg egy üveg Coca-Colát átvittem a bank hátsó bejáratához, és beadtam a Joey-fiúnak.

- Megvan a hiba?
- Még nincs. Tudja, egész a közelében járok, csak belevakultam.
- Miért nem teszi el hétfőre?
- Nem lehet. A bankok nagyon háklisak.
- Ha az ember nem gondol valamire, néha minden erőlködés nélkül eszébe jut.
- Tudom. Köszönöm a szendvicseket. - Bekukkantott a kenyerek közé, ellenőrizte a salátát meg a majonézt.

Nagyszombat délutánja olyan időszak a fűszeresszakmában, amelyet igen tisztelt és műveletlen fiúgyermekem „állati unalmasnak" minősítene. Két dolog mégiscsak történt, amiből én magam legalább biztosan észrevehettem, hogy valami mélytengeri áramlás nagy változásokat idéz elő benne. Tudniillik tegnap, meg azon a sok-sok tegnapon, ami azelőtt volt, nem tettem volna azt, amit ezen a napon tettem. Mint amikor tapétamintákat néz az ember. Biztos egy új tekercsre bukkantam.

Az első dolog az volt, hogy bejött Marullo. Kegyetlenül fájtak az ízületei. Állandóan hajlítgatta a karját, mint egy súlyemelő.

- Hogy van?
- Csöndesen, Alfio. - Addig még sose szólítottam így.
- A városban senki.

- Jobb szeretem, ha fiúnak szólít.

- Azt hittem, nem szereti.

- De igen, Alfio. Rájöttem, hogy mégis.

- Mindenki elment. - Azt hiszem, úgy éghetett a válla, mintha forró homok lett volna az ízületeiben.

- Mondja, mennyi ideje jött el maga Szicíliából?

- Negyvenhét éve. Hosszú idő.

- Járt otthon azóta?

- Nem.

- Miért nem látogat haza egyszer?

- Minek? Minden megváltozott.

- Nem kíváncsi rá?

- Nem nagyon.

- Élnek ott rokonai?

- Persze. A bátyám meg a gyerekei, meg azoknak is vannak már gyerekei.

- Azt hittem, szeretné látni őket.

Úgy nézett rám, azt hiszem, ahogy én nézhettem Margie-re: most látott először életében.

- Miben töri azt a fejét maga, fiú?

- Rossz nézni, mennyit szenved az ízületeivel. Arra gondoltam, Szicíliában meleg van. Talán elmulasztaná a fájdalmát.

Gyanakodva nézett rám.

- Mi van magával?

- Hogy érti ezt?

- Megváltozott.

- Ja? Semmi. Csak örülök, mert jó hírt kaptam.

- Fel akar mondani?

- Most még nem. Ha el akar utazni Olaszországba, megígérhetem, hogy addig itt maradok.

- Mi az a jó hír?

- Még nem beszélhetek róla. Egyelőre... - Tétova mozdulatot tettem a kezemmel.

- Pénz?

- Lehet. Nézze, maga elég gazdag. Hazamehetne Szicíliába, megmutathatná nekik, milyen egy gazdag amerikai. Teleszívná magát napfénnyel. Addig én elláthatom a boltot. Maga is tudja.

- Nem akar elmenni?

- Fenét akarok. Ismerhet annyira, hogy tudja, nem hagynám cserben.

- Megváltozott, fiú. Miért?

- Már mondtam. Menjen, mutassa meg magát a bambinóknak.

- Én már nem tartozok oda - mondta, de én tudtam, hogy bogarat ültettem a fülébe: hangosan zümmögő bogarat. Azt is tudtam, hogy késő éjszaka vissza fog jönni a boltba, és átnézi a könyvelést. Rettentő gyanakvó madár.

Alig ment el, amikor - éppen úgy, mint előző nap - bejött a B. B. D. and D. vigéce.

- Nem üzleti ügyben - mondta. - Itt maradtam víkendre Montakuban, gondoltam, benézek egy kicsit.

- Nagyon örülök neki - mondtam. - Tudniillik ezt át akartam adni. - Odanyújtottam a levéltárcát, a húszas kiállt belőle.

- Ne marháskodjon, az csak baráti ajándék. Mondtam, hogy nem üzletileg jöttem.

- Vegye el!

- Mit akar ezzel?

- Engem úgy tanítottak, hogy ha elfogadom, szerződést kötöttem.

- Mi a baj, meg van sértve?

- Dehogy vagyok.

- Hát akkor?

- Vegye el! Még nem gyűltek be az ajánlatok.

- Az anyjuk istenit... Waylandsék többet ígértek?

- Nem.

- Hát akkor ki? Azok a rohadt nagyáruházak?

A húszdollárost betűrtem a szivarzsebébe, a kiálló díszzsebkendő mögé.

- A tárcát megtartom. Szép darab.

- Nézze, nem tehetek újabb ajánlatot, amíg nem beszéltem a főnökömmel. Várjon az egésszel, mondjuk keddig. Majd telefonálok. Ha azt mondom, hogy Hugh beszél, én leszek az.

- Ha nem sajnálja rá a pénzt.

- Mindenesetre addig várjon, jó?

- Jó - mondtam. - Most mit csinál, horgászik?

- Csak nőkre. Megpróbáltam kivinni oda azt a bomba Margie-t. De nem jön. Majdnem leharapta a fejemet. Fene tudja, mi ütött ezekbe a nőkbe.

- Rejtély.

- Á, minden nő egyforma, az egyik ilyen, a másik olyan - mondta nyugtalan pofával (ezt a beköpést már tizenöt éve nem hallottam). - Ne csináljon semmit, amíg nem jelentkezem - mondta. - A mindenit, és én még azt hittem, maga is egy olyan vidéki pacák, akit könnyű lesz átejteni.

- Nem adom el a gazdámat az első szóra.

- Szeretem a hajnalt. Felsrófolja a bankot és kész.

- Dehogy, csak nem hagytam magam megvesztegetni, ha mindenáron ragaszkodik ehhez a témához.

Azt hiszem, ebből is látszik, hogy megváltoztam. A pofa kezdett tisztelettel nézni rám, és ez jólesett. Nagyon jólesett. Azt hitte a csibész, olyan vagyok, mint ő, csak még vagányabb.

Éppen zárni készültem, amikor Mary telefonált.

- Ethan - mondta -, kérlek, ne légy dühös!

- Miért, tündérmadár?

- Csak azért, mert annyira egyedül van, hát gondoltam... szóval meghívtam Margie-t vacsorára.

- Miért ne?

- Nem vagy dühös?

- Dühös a fene.

- Ne káromkodj! Holnap húsvét.

- Erről jut eszembe, vasald ki a legszebb ruhádat. Négy órára meg vagyunk híva Bakerékhez.

- A lakásukra?

- Igen, uzsonnára.

- Akkor abba megyek, amiben a templomba, jó?
- Remek lesz, nyuszibogár.
- Nem vagy dühös Margie miatt?
- Imádlak - mondtam. És ez igaz is. Csakugyan imádom. És emlékszem, azt gondoltam magamban: milyen nagy gazember tud lenni a férfiember.

5

Végigmentem a Szilfa utcán, és alighogy befordultam a kavicsos ösvénynél, megálltam, és felnéztem a régi házra. Mintha megváltozott volna. Mintha az enyém volna. Nem Maryé, nem az apámé, nem az öreg kapitányé, hanem az enyém. Eladhatom, felgyújthatom vagy megtarthatom, ahogy tetszik.

A hátsó lépcsőnek még csak a második fokán voltam, amikor a szúnyoghálós ajtó felcsapódott, és Allen rontott ki rajta, nagyokat rikkantva:

- Hol a Peeks? Hoztál Peekset?

- Nem - mondtam. És csodák csodája, nem kezdett bömbölni bánatában. Nem rohant az anyjához, hogy ugye, a papa megígérte.

Csak annyit mondott: - Ó! - és szótlanul elment.

- Jó estét - szóltam utána, mire megállt, és azt mondta: - Jó estét - de mintha ez egy idegen szó volna, amelyet még sohasem használt.

Mary kijött a konyhába.

- Megnyiratkoztál - mondta. Bármi változást vesz észre rajtam, az neki vagy láz, vagy nyiratkozás.

- Tévedsz, göndörszőrű báránykám.
- Jaj, úgy dolgoztam, mint egy őrült, hogy kész legyen a ház.
- Hogy kész legyen?
- Hiszen mondtam neked, hogy Margie nálunk vacsorázik.
- Tudom. De miért kell azért olyan nagy hűhót csapni?
- Ősidők óta nem volt vacsoravendégünk.
- Ez igaz. Ez kétségkívül igaz.
- Felveszed azt a sötét ruhádat?
- Nem, csak a szürkét.

- Miért nem a sötétet?

- Mert holnap abban megyek a templomba, és nem akarom, hogy összegyűrődjön.

- Holnap reggel kivasalhatom.

- A szürkét veszem fel. Miért, messze földön nem találsz rendesebbet nála.

- Gyerekek - kiáltotta Mary -, ne nyúljatok semmihez! A szép szervízzel terítettem. Szóval nem akarod felvenni a sötétet?

- Nem.

- Margie biztos nagyon ki lesz öltözve.

- Margie is szereti a szürkét.

- Honnan tudod?

- Ő mondta.

- Nem mondta.

- Megírta az újságnak.

- Beszélj komolyan. *Igazán* rendes leszel hozzá?

- Udvarolni fogok neki.

- Azt hiszem, rettenetesen szeretnéd felvenni a sötét ruhádat... Margie kedvéért.

- Ide hallgass, angyalom, amikor hazajöttem, nekem tökmindegy volt, hogy a szürkét veszem-e fel vagy a feketét vagy akármelyiket. De te két perc alatt olyan helyzetet teremtettél, hogy most már semmi esetre sem vehetek fel mást, mint a szürkét.

- Csak gonoszságból?

- Persze.

- Óh! - mondta Mary ugyanolyan hangon, mint az előbb Allen.

- Mi lesz vacsorára? Olyan nyakkendőt akarok felvenni, ami illik a húshoz.

- Sült csirke. Nem érzed a szagát?

- De, azt hiszem. Mary... én... - de nem folytattam. Minek? Ami nemzeti ösztön, azt nem lehet kiirtani. Mary elment a Safe Rite Áruház nagy csirkevásárára. Olcsóbb, mint Marullo. Persze én nagybani áron kapom, és meg is magyaráztam Marynek, hogy a nagy áruházak becsapják az embert ezekkel a vásárokkal. Az ember bemegy valamiért, aztán még egy csomó mindent összeszed, amit egyáltalán

nem adnak olcsóbban, de ha már ott van, nem megy máshová. Ezt mindenki tudja, mégis mindenki beugrik.

Maryhez intézendő előadásom hamvába holt. Az új Ethan Allen Hawley tudomásul veszi a nemzeti gyarlóságot, és felhasználja őket, ha tudja.

- Remélem, nem tartod hűtlenségnek, hogy máshova mentem vásárolni.

- Drágám, miféle erény vagy bűn tapadhat egy csirkéhez?

- Rettentő olcsó volt.

- A legbölcsebb, a leghitvesibb utat választottad.

- Már megint bolondozol.

Allen a hálószobámban várt rám.

- Megnézhetem a Knight Templar[4] kardodat?

- Hogyne. Ott van a szekrény sarkában.

Tudta ő jól, hogy hol van. Mialatt vetkőztem, kivette a tokjából, kihúzta a hüvelyéből, felemelte a nikkelezett, csillogó pengét, és a tükörben figyelte hősi mozdulatait.

- Hogy halad a dolgozat?

- Mi?

- Talán „tessék, apa"?

- Tessék, apa?

- Azt kérdeztem, hogy halad a dolgozat.

- Ja! Nagyon jó lesz.

- Meg fogod csinálni?

- Meg.

- Biztos?

- Biztos, apa.

- A kalapot is megnézheted. Abban a nagy bőrdobozban van a polcon. A toll egy kicsit megsárgult.

Bemásztam a régimódi, hasas, oroszlánlábú fürdőkádba. Annak idején az ilyesmit is jó nagyra csinálták, hogy lubickolhasson benne az ember. Kefével ledörzsöltem magamról Marullót és az egész napot, és a fürdőkádban borotválkoztam, tükör nélkül, az ujjam hegyével

---

[4] „Templomos lovagrend" - világszerte elterjedt szabadkőműves szervezet.

tapintva ki az oldalszakállamat. Elég római és dekadens dolog; ebben, gondoltam, mindenki egyetért. Fésülködés közben a tükörbe néztem. Régóta nem láttam az arcomat. Az ember naponta borotválkozhat, és igazából mégsem látja soha az arcát, főleg ha nem nagyon törődik vele. Van, ugye, külső szépség, és van olyan is, amelyik valahonnan mélyről jön. Hát akkor már inkább a másodikat választanám. Nem mintha csúnya volna az arcom. Csak nem találok benne semmi érdekeset. Különféle arckifejezéseket próbáltam ki, aztán abbahagytam. Az arcom nem lett tőlük se nemes, se fenyegető, se büszke, se mulatságos. Ugyanaz az unalmas, ócska pofa, csak pofákat vág.

Amikor visszamentem a hálószobába, Allen a tollas Knight Templar kalapban páváskodott, és ha én is ilyen nevetséges vagyok benne, még ma kilépek. A bőr kalapdoboz nyitva állt a padlón. A bársonnyal borított keménypapír tartó olyan volt, mint egy felfordított zabkásás tál.

- Nem tudom, ki tudják-e fehéríteni azt a tollat, vagy pedig újat kell vásárolni.

- Ha újat veszel, megkaphatom ezt?

- Miért ne? Hol van Ellen? Ma még nem hallottam azt a kis visító hangját.

- A dolgozatot írja.

- És te?

- Én gondolkozom rajta. Hozol majd Peeks dobozokat?

- Valószínűleg el fogom felejteni. Miért nem jössz be érte a boltba valamelyik nap?

- Igenis apa, elmegyek. Szabad kérdezni valamit, apa?

- Meg leszek tisztelve.

- Igaz, hogy valamikor a miénk volt az egész Fő utca az első keresztutcától a harmadikig?

- Igaz.

- És cethalászhajóink is voltak?

- Voltak.

- Akkor most miért nincsenek?

- Elvesztettük őket.

- Hogyan?

- Egyszerűen csak elvesztettük őket.
- Ez vicc.
- Ez rettentő komoly vicc, ha jobban felboncolod.
- Békát már boncoltunk az iskolában.
- Nagyszerű. Mármint nektek, nem a békának. Szerinted melyiket kössem fel ezek közül a bűbáj-nyakkendők közül?
- A kéket - mondta minden érdeklődés nélkül. - Ha felöltöztél, fel... lesz időd, hogy felgyere a padlásra?
- Majd szakítok rá időt, ha fontos.
- Feljössz?
- Fel.
- Remek. Én máris megyek, és felgyújtom a villanyt.
- Én is ott leszek mindjárt, csak előbb megkötöm a nyakkendőmet.

Léptei tompán koppantak a szőnyegtelen padláslépcsőn.

Ha nyakkendőkötés közben arra gondolok, mit is csinálok, az eredmény határozottan kajla tendenciát mutat, de ha rábízom az ujjaimra, tökéletesen meg tudják kötni. Most tehát rábíztam az ujjaimra, és a régi Hawley-ház padlására gondoltam, az én házamra, az én padlásomra. Nem ám afféle sötét, pókhálós börtön a törött és kiselejtezett holmik számára. Ablakai vannak, és az ablaktáblák oly régiek, hogy levendulaszínűre festik a fényt, és a külvilág hullámosnak látszik, mintha vízen keresztül néznénk. A padlásra felrakott könyvek sem arra vártak, hogy kidobják vagy a tengerészek menhelyének adományozzák őket. Kényelmesen üldögélnek polcaikon, várván, hogy valaki újra felfedezze a létüket. A székek, bár egy részük kiment a divatból egy időre, más részüknek pedig kificamodott az ülőkéje, nagyok és kényelmesek. Azután nem is poros a padlás. Nálunk a nagytakarítás padlástakarítást is jelent, és mivel az ajtót többnyire zárva tartjuk, nemigen hatol be a por. Emlékszem a gyerekkoromra, amikor a könyvek gyöngyei között turkáltam, vagy szorongások gyötörtek, vagy abba a félig eleven állapotba zuhantam, amely a magányt kívánja, és felmentem a padlásra, belekuporodtam egy homorúra ült karosszékbe az ablakon át beszűrődő ibolya- és levendulaszínű fényben. Tanulmányozhattam a szekercével faragott, vaskos szelemenfákat, amelyek a tetőt tartják, láttam, hogyan vannak

összeillesztve, s mekkora nagy tölgyfa csapok rögzítik őket. Akár szemerkél az eső, akár ömlik, a padlásra nem szivárog be egy csöpp sem. Aztán a könyvek, amelyeket megfest a fény; gyerekek képeskönyvei, csak azok a gyerekek már régen felnőttek, apák-anyák lettek és elmentek: a „Chatterboxes" és a Rollo sorozat: ezer természeti csapás, úgymint Tűz, Árvíz, Szökőár, Földrengés, és bőségesen illusztrálva mindegyik; Gustave Doré „Pokol"-ja, közbül kockaalakban a dantei sorok, mint megannyi tégla; Hans Christian Andersen szívbemarkoló meséi, a Grimm fivérek vérfagyasztó erőszakosságai és kegyetlenségei, a méltóságteljes „Morte d'Arthur", amelyhez Aubrey Beardsley készítette a rajzokat, ez a beteges, ferdehajlamú művész; furcsa, hogy épp őrá bízták a nagy és férfias Malory illusztrálását.

Emlékszem, arra gondoltam, milyen bölcs ember lehetett Andersen. A király egy kútba mondta bele a titkait, és a titkok jó helyre kerültek. Aki titkokat vagy történeteket mond el, gondolnia kell arra, aki hallgatja vagy olvassa őket, mert minden történetnek annyi változata van, ahány olvasója. Mindenki azt veszi ki belőle, amit akar vagy tud, és így átszabja a maga mértékére. Vannak, akik kiszemezgetnek belőle egy-egy részletet, s a többit elvetik, mások átsajtolják a történetet az előítéletek szűrőjén, ismét mások megfestik a maguk örömével. A történetnek néhány ponton érintkeznie kell az olvasóval, hogy az otthon érezhesse magát benne. Csakis akkor fogadja el a csodákat. Ha Allennek mondok el valamit, másképp kell felépíteni a történetet, mint amikor Marynek mondom el ugyanazt, és még egyszer csavarintani kell rajta, ha azt akarom, hogy Marullónak is megfeleljen. De talán Andersen kútja a legjobb. Az mindent befogad, és ha visszaveri is, azt is halkan, és hamar elhal a hang.

Azt hiszem, legtöbben annak a tizenkilencedik századi tudománynak vagyunk a neveltjei, amely tagadta mindannak a létezését, amit nem tudott megérteni vagy megmagyarázni. Amit nem tudtunk megmagyarázni, persze, tovább létezett, de persze a mi áldásunk nélkül. Amit nem tudtunk megmagyarázni, azt nem is láttuk, és a világ nagy részét átengedtük a gyerekeknek, a gyengeelméjűeknek, a bolondoknak és a misztikusoknak, akiket jobban érdekelte az, ami van,

mint az, hogy miért van. Így aztán sok szép, régi dolog van felhalmozva a világ padlásán, mert nem akarjuk magunk körül látni, de kidobni azért nem merjük.

Egyetlen villanykörte lógott az egyik tetőgerendáról, ernyő nélkül. A padlás padozatát kézzel ácsolt fenyőfadeszkák borítják, húsz hüvelyk szélesek és két hüvelyk vastagok, jól elbírják a feltornyozott bőröndöket, dobozokat, papírba csomagolt lámpákat, vázákat és a többi száműzött csecsebecsét. S a lágyan izzó fény megvilágította a nemzedékek könyveit a nyitott könyvespolcokon - mind tiszta volt és pormentes. Az én Marym szigorú és könyörtelen üldözője a pornak, és olyan rendet tart, mint egy kiképző őrmester. A könyvek nagyság és szín szerint voltak elrendezve.

Allen az egyik könyvespolc tetejének támasztotta a homlokát, és lebámult a könyvekre. Jobb keze a Knight Templar kard markolatgombján nyugodott, mintha sétapálcát tartana.

- Olyan vagy, fiam, mint egy szimbolikus kép, amelynek ez lehetne a címe: Ifjúság, Háború, Tudás.

- Szeretnék kérni valamit... Azt mondtad, vannak itt könyvek, amikben lehetne találni valamit.

- Mit?

- Olyan hazafias szószt, a dolgozathoz.

- Aha. Hazafias szószt. Mit szólnál például ehhez? „Van-e oly drága az élet s oly becses a béke, hogy láncokkal és rabszolgasággal fizessünk érte? Őrizz meg tőle, Mindenható Isten! Nem tudom, mások melyik utat választják, de nekem adjátok a szabadságot vagy a halált!"

- Klassz! Épp ez kell nekem. Óriási!

- Meghiszem azt. Akkoriban óriások éltek a földön.

- Kár, hogy én nem akkor éltem. Kalózhajók. Az igen! Piff, puff! Vonjátok be a zászlót! Hordóban az arany, a nőkön csupa selyem és ékszer. Igazán kár, hogy nem akkor éltem. Nekünk is ezt csinálta néhány ősünk, igaz? Te magad mesélted...

- Az csak olyan úri kalózkodás volt. Én nem hiszem, hogy olyan kellemes lett volna, mint ahogy annyi idő után hangzik. Sózott marhahús meg kétszersült. És akkoriban még nagyon divatos volt a skorbut.

- Azzal nem törődnék. Megszerezném az aranyat, és hazahoznám. Gondolom, ma már nem lehet ilyet csinálni.

- Nem, ma nagyobbak az arányok, és jobban meg van szervezve az egész. És úgy hívják, hogy diplomácia.

- Van egy fiú az iskolában, aki már két televíziós díjat nyert, egy ötvendollárosat és egy kétszázast. Mit szólsz hozzá?

- Nagyon okos lehet.

- Az? Dehogy. Azt mondja, trükk. Tudni kell a trükköt, akkor könnyű megetetni őket.

- Megetetni?

- Igen, mondjuk azzal, hogy nyomorék, vagy szegény öreg édesanyját támogatja, aki békákat tenyészt. Erre mindjárt ráharap a közönség, és őt választja. Van neki egy képes újságja, amiben fel vannak sorolva az összes pályázatok az egész országból. Papa, kaphatnék én is egy ilyet?

- Hát a kalózkodás letűnt, de az indítóoka, úgy látszik, megmaradt.

- Miféle indítóok?

- Valamit semmiért. Vagyont munka nélkül.

- Megkaphatnám azt a képes újságot?

- Azt hittem, a legutóbbi vesztegetési botrányok óta az ilyen pályázatok elvesztették a hitelüket.

- Frászt. Akarom mondani, dehogyis, papa. Csak egy kicsit megváltoztatták a körítést. Nem lenne rossz, ha én is megkaparinthatnék valamit a zsákmányból.

- Ugye, hogy zsákmány?

- Mindegy, a pénz az pénz, akárhogy jut hozzá az ember.

- Nem hiszem. A pénznek nem árt, bárhogy jutnak is hozzá, de annak, aki megszerzi, annak árt.

- Nem értem, hogy miért. Nem törvényellenes. Miért, sokan a legnagyobb emberek közül is ebben az országban...

- Fiam, Charles, fiam...

- Hogyhogy Charles?

- Muszáj, hogy gazdag legyél, Allen? Igazán muszáj?

- Azt hiszed, nagy öröm motorbicaj nélkül élni? Legalább húsz srácnak van már motorja. És mit gondolsz, milyen az, ha az ember családjának még kocsija sincs, a tévéről nem is beszélve.

- Mélyen meg vagyok döbbenve.

- Te nem tudod, milyen az, papa. A múltkor dolgozatot írtam a suliban arról, hogy a dédapám cethalászkapitány volt.

- Az is volt.

- Az egész osztály röhögött rajta. Tudod, hogy hívnak azóta? Cetesnek. Te talán örülnél neki?

- Nem nagyon.

- Jobban ki lehetne bírni, ha ügyvéd volnál, vagy a bankban, vagy ilyesmi. Tudod, mit fogok csinálni az első szajréval, amit nyerek?

- Nem. Mit?

- Veszek neked egy autót, hogy ne érezd magad olyan pocsékul, amiért mindenkinek van, csak neked nincs.

- Köszönöm, Allen - mondtam száraz torokkal.

- Nincs mit. Úgyse kaphatok még jogosítványt.

- Nemzetünk valamennyi nagy szónoklatát megtalálhatod azon a polcon, Allen. Remélem, egyiket-másikat el is olvasod.

- El. Szükségem van rá.

- De még mennyire. Sok szerencsét! - Csendesen lementem a lépcsőn, útközben megnedvesítettem az ajkam. Allennek igaza volt. Pocsékul éreztem magam.

Amikor leültem a nagy karosszékembe az állólámpa alá, Mary odahozta az újságot.

- Milyen jó, hogy vagy, szívem.

- Nagyon jól áll neked ez a szürke.

- Tudsz veszíteni és tudsz főzni.

- A nyakkendő jól illik a szemedhez.

- Te valami rosszban sántikálsz. Fogadjunk! Áruld el a titkodat, és én is mondok egyet.

- De nekem nincs titkom - mondta Mary.

- Találj ki egyet!

- Nem tudok. Igazán, Ethan, mondd el!

- Nem hallgatóznak a gyerekek?

- Nem.

- Hát ide hallgass: Marie Young-Hunt ma bejött a boltba. Azt mondta, elfogyott a kávéja. Szerintem belém van esve.

- Mondd csak tovább!

- Szóval beszélgettünk a jóslásról, és én azt mondtam, érdekes lenne megismételni, hogy ugyanaz lesz-e az eredmény.

- Ezt mondtad?

- Ezt én. Ő meg azt felelte, hogy érdekes lenne.

- De te nem szereted az ilyesmit.

- Ha van valami haszna, miért ne szeretném?

- Gondolod, hogy ma este megcsinálja?

- Ha azt akarod, hogy eláruljam a legtitkosabb gondolataimat: szerintem csakis ezért jön el.

- Dehogy! Én hívtam meg.

- Miután ő kiprovokálta.

- Te nem szereted őt.

- Ellenkezőleg, nagyon is kezdem szeretni, sőt tisztelni.

- Csak azt tudnám, mikor viccelsz és mikor nem.

Ellen jött be, olyan halkan, hogy nem lehetett tudni, hallgatózott-e odakint, de én azt hiszem, hogy igen. Ellen igazi nő, azonkívül tizenhárom éves, bájos és szomorú, vidám és törékeny vagy beteges - aszerint, hogy mire van szüksége. Abban az állapotban van, mint a kenyértészta, amikor kelni kezd. Éppúgy lehet belőle szép lány, mint csúnya. Szeret rátámaszkodni az emberre, mindig rámtámaszkodik, rám is lehel, de a lehelete jó illatú, mint a teheneké. Megfogni is szereti az embert.

Ellen rátámaszkodott a székem karfájára, és keskeny kis válla hozzáért az enyémhez. Az egyik rózsaszínű ujját végighúzta a kabátom ujján, majd a csuklóm szőrszálain, és megcsiklandozott. Az ő karjának szőke pelyhei úgy csillogtak a lámpafényben, mint az aranypor. Ravaszul kezdi, de azt hiszem, minden igazi nő ilyen.

- Körömlakk - mondtam.

- Mama megengedte, ha csak rózsaszínű. A te körmöd olyan durva.

- Igazán?

- De tiszta.

- Megsúroltam.
- Utálom az olyan piszkos körmöket, mint Allenéi.
- Talán csak Allent utálod szőröstül, bőröstül, körmöstül.
- Igenis, utálom.
- Bravó. Miért nem ölöd meg?
- Ne bolondozz! - Ujjaival a fülem mögött babrált. Valószínű, hogy vannak fiúk, akiket máris nagyon fel tud spannolni.
- Hallom, írod a dolgozatodat.
- Biztos az a mafla mondta.
- És milyen?
- Jó. Nagyon jó. Majd odaadom elolvasni, ha készen lesz.
- Köszönöm a megtiszteltetést. Látom, kiöltöztél.
- Én? Ebben az ócska ruhában? Az újat holnapra tartogatom.
- Nagyon helyes. Hogy a fiúk is lássák.
- Utálom a fiúkat. Minden fiút utálok.
- Tudom. Az utálat a jelszavad. Én se nagyon szeretem őket. Most légy szíves, szállj le rólam egy pillanatra. Szeretném elolvasni az újságot.

Sértődött mozdulattal pattant fel, mint egy filmszínésznő 1920-ban, és azonnal bosszút állt.

- Mikor leszel már gazdag?

Hát igen, egyszer még meg fogja keseríteni egy férfi életét. Nagy kedvem lett volna elkapni és jól elfenekelni, de pontosan ezt várta tőlem. Azt hiszem, a szemét is kifestette. A szemében annyi kegyelem se látszott, mint egy párduc szemében.

- Jövő pénteken - feleltem.
- Jó is, ha sietsz. Unom már a szegénységet - és gyorsan kisurrant. És még hallgatózik is az ajtónál. Én pedig mégis szeretem, ami azért furcsa, mert megvan benne mindaz, amit másokban utálok - és mégis imádom.

Hiába, az újságot nem tudtam elolvasni. Még szét se hajtogattam, amikor megjött Margie Young-Hunt. Látszott a haján, hogy fodrásznál volt. Mary biztos tudja, hogy csinálják ezeket a frizurákat, de én nem tudom.

A reggeli Margie, akinek elfogyott a kávéja, minden mozdulatával medvecsapdákat állított elém. Most este Maryt vette célba. Lehet, hogy ugrált a feneke, de én nem láttam. Ha bármi volt is a nagyon szolid kosztümje alatt, jól elbújt. Margie volt a tökéletes vendég egy másik nő szempontjából: segítőkész, kedves, udvarias, elismerő, szerény. Velem úgy bánt, mintha reggel óta negyven évet öregedtem volna. Milyen csodálatos dolog egy nő. Bámulom minden cselekedetüket, még ha nem is értem az okát.

Mialatt Margie és Mary a megszokott derűs litániát darálta. - „Ez a legújabb frizurád?"... „Igen. Tetszik?"... „Ez a szín való neked. Mindig ilyenre kellene..." - Vagyis leadták azokat az ártalmatlan jeleket, amelyekről a nők egymásra ismernek, nekem pedig eszembe jutott a legjellemzőbb történet, amelyet nőkről hallottam. Két nő találkozik. Az egyik felkiált: „Mit csináltál a hajaddal? Olyan, mint egy paróka." „Nem olyan, hanem az." „Nahát, igazán nem is látszik annak."

A vacsora nem volt egyéb, mint egy sor felkiáltás, hogy milyen remek ez a sült csirke, és ugyanannyi válasz, hogy istenem, meg lehet enni. Ellen fürkésző szemmel tanulmányozta vendégünk frizurájának és sminkjének minden részletét. Tapasztalhattam, milyen fiatalon kezdik azt az aprólékos vizsgálódást, amelyen az úgynevezett ösztönös megérzésük alapszik. Ellen kerülte a tekintetemet. Tudta, hogy gyilkos lövést adott le rám, és várta a bosszút. Nem baj, vad leányom. Olyan kegyetlen bosszút állok, amilyet el sem tudsz képzelni. Kiverem a fejemből.

Csakugyan jó vacsora volt, túl változatos, túl sok, mint mindig, ha vendégek vannak, és tornyokban állt a sok edény, amit egyébként nem használunk. És utána kávé, amit egyébként nem szoktunk fogyasztani.

- Tud aludni tőle?
- Engem semmi sem tud ébren tartani.
- Még én se?
- Ethan!

Aztán az edények iszonyú, néma háborúja:

- Hadd segítsek.
- Ugyan kérlek, vendég vagy.
- Legalább hadd vigyem ki én.

Mary szeme a gyerekeket kereste, szelleme feltűzött szuronnyal meredt rájuk.

Ők tudták, mi következik, de nem volt menekvés, Mary a vendéghez fordult:

- Nálunk mindig a gyerekek mosogatnak. Imádnak mosogatni. És nagyszerűen csinálják. Büszke vagyok rájuk.

- Jaj, de szép tőlük. Manapság oly ritka az ilyesmi.

- Tudom. Nagyon szerencsések vagyunk, hogy ők ilyen szívesen segítenek.

Beleláttam lázasan működő kis agyukba, amely kereste a kibúvót: arra gondoltak, valami cirkuszt kellene csinálni, rosszul lenni, elejteni a szép, régi porcelánt. Úgy látszik, Mary is belelátott abba a gonosz kis fejükbe. Azt mondta:

- És az a legcsodálatosabb, hogy soha nem törnek el semmit, még egy poharat se csorbítanak ki.

- Hát ez valóságos áldás! - mondta Margie. - Hogy tanítottad meg őket?

- Nem kellett őket tanítani. Velük született. Tudod, vannak, akik természettől fogva ügyetlenek; hát Allen meg Ellen épp fordítva, rendkívül ügyes kezűek.

A gyerekekre sandítottam, hogyan fogadják ezt. Tudták, hogy csapdába estek. Gondolom, azon tűnődtek, vajon Margie Young-Hunt is tudja-e. De még mindig keresték a menekvés útját. Én aztán végleg betettem nekik a kaput.

- Jó, tudom, hogy jólesik nekik, ha ennyi dicséretet hallanak - mondtam -, de feltartjuk őket. Elkésnek a moziból, ha nem hagyjuk, hogy hozzálássanak a munkához.

Margie-ban volt annyi tisztesség, hogy nem nevetett, Mary pedig egy gyors, meglepett pillantással nyugtázta nagyságomat. A gyerekek nem is kérték, hogy moziba mehessenek.

A kamaszok olyanok, hogy még ha nem csapnak is semmi zajt, a távozásuk után akkor is nagyobb lesz a csend. Valahogy fortyog a levegő körülöttük. Miután elmentek, az egész ház mintha fellélegzett, megnyugodott volna. Nem csoda, hogy az asztalok csak olyan házakban táncolnak, ahol serdülő gyerekek vannak.

Mi hárman éberen kerülgettük azt a témát, amelyről tudtuk, hogy előbb-utóbb úgyis szóba kerül. Én odamentem az üvegajtós szekrényhez, és kivettem három hosszú, csavart szárú, liliomformájú poharat, amely Angliából került ide, isten tudja, milyen régen. Teletöltöttem őket egy nagy, régi, szalmafonatú palackból: már egészen megfeketedett.

- Jamaikai rum - mondtam. - A Hawleyk tengerészek voltak.
- Nagyon öreg ital lehet - mondta Margie Young-Hunt.
- Öregebb, mint maga vagy én, vagy akár az apám.
- Könnyen leveszi az embert a lábáról - mondta Mary. - Hát ez csakugyan ünnepi alkalom. Ethan csak eljegyzéseken és temetéseken szokta elővenni. Gondolod, hogy szabad, drágám? Tudniillik azért, mert holnap húsvét van.
- A misebor se Coca-Cola, szívecském.
- Mary, még sohasem láttam ilyen vidámnak a férjedet.
- A te jóslatodtól van - mondta Mary. - Egyetlen nap alatt mintha kicserélték volna.

Milyen ijesztő dolog az ember: bonyolult műszertábla, számlapok, mutatók, és mi csak egy-kettőnek az állását tudjuk leolvasni, de lehet, hogy azt sem pontosan. Izzó, vörös fájdalom fakadt hirtelen a hasamban, felszökött, kihegyeződött, és közvetlenül a bordáim alatt fúrta ki az oldalamat. Roppant szélvész zúgott a fülemben, s hajszolt, mint egy magatehetetlen hajót, kettétörve az árbocokat, még mielőtt bevonhatta volna a vitorlát. Keserű és sós ízt éreztem, s a szoba lüktetett, hullámzott a szemem előtt. Minden jelzőkészülék veszélyt kiáltott, pusztulásét kiáltott, iszonyatot kiáltott. Akkor történt, amikor a hölgyek széke mögé léptem, s a rettenetes kíntól kétrét görbültem, de aztán épp olyan gyorsan el is múlt. Kiegyenesedtem, tovább mentem, s ők még csak nem is tudták, hogy történt valami. Most már értem, miért hitték az emberek annak idején, hogy az ördög belebújhat valakibe. Nem merném azt mondani, hogy nem hiszek benne. Belebújik! Valami idegenség születik benne görcsös vonaglások között, minden idegszála tiltakozik, de vereséget szenved és legyőzve húzódik vissza, hogy békét kössön a hódítóval. Erőszakot tesz rajta - ez

jobb szó, s úgy kell elképzelni, mint egy sziszegő, kék lánggal égő forrasztólámpát. Marym hangját hallottam:

- Igazán nem árthat, ha jó dolgokat hallunk.

Kipróbáltam a hangomat: erősen, hibátlanul szólt.

- Egy kis remény csakugyan nem árthat senkinek, még akkor sem, ha alaptalan - mondtam. Visszatettem a szekrénybe a palackot, odamentem a székemhez, félig felhajtottam a régi, illatos rumot, majd leültem, keresztbe raktam a lábam, és összekulcsoltam a kezem az ölemben.

- Nem értem, mi történt vele - mondta Mary. - Mindig utálta a jövendőmondást, mindig csúfolta. Igazán nem értem.

Minden idegszálam vége rezgett, mint a száraz téli fű, ha fújja a szél, és összekulcsolt ujjaim egészen kifehéredtek a szorítástól.

- Megpróbálok egy kis magyarázattal szolgálni Young-Huntné... Margie-nak - mondtam. - Mary nagyon előkelő, de szegény ír családból származik.

- Nem voltunk olyan nagyon szegények.

- Nem hallja a kiejtésén?

- Csakugyan, most, hogy mondja...

- Hát kérem, Mary nagymamája, az a szent asszony, aki igazán megérdemelte volna, hogy szentté is avassák, nagyon jó keresztény volt. Nem igaz, Mary?

Éreztem, hogy csírázni kezd egy kis ellenségesség a drágámban. Folytattam az előadást:

- De ez nem zavarta abban, hogy higgyen a tündérekben, pedig a szigorú, hajthatatlan keresztény teológia szerint a kettő nem egyeztethető össze.

- Az egészen más.

- Persze hogy más, szívem. Majdnem mindenre rá lehet mondani, hogy más. Lehet nem hinni olyasmiben, amiről nem is tud az ember?

- Vigyázz erre az emberre! - mondta Mary. - Csapdát állít a szavakból.

- Nem állítok csapdát. Semmit se tudok a jövőről meg a jövendőmondásról. Hogy mondhatnám tehát, hogy nem hiszek benne? Hiszem, hogy létezik, mert igenis, van ilyen.

- De nem hiszed, hogy igaz.

- Az mindenesetre igaz, hogy az emberek milliószám jósoltatnak maguknak, és fizetnek érte. Ennyi nekem elég ahhoz, hogy érdekeljen a dolog.

- De te nem...

- Várj! Nem arról van szó, hogy nem hiszek, hanem hogy nem tudok valamit. A kettő nem ugyanaz. Nem tudom, melyik az első: a jövő vagy a jövendőmondás.

- Azt hiszem, értem, mit akar mondani.

- Igazán? - Mary hangja nem volt valami kellemes.

- Mondjuk, a jós érzékenységére hatnak az olyan dolgok, amelyek így is, úgy is bekövetkeznek. Erre gondolt?

- Az más. De honnan tudja a kártya?

- A kártya meg se tud mozdulni - mondtam -, ha valaki nem rakosgatja.

Margie nem nézett rám, de tudtam, hogy érzékeli Mary növekvő nyugtalanságát, és utasításokra vár.

- Nem lehetne ellenőrizni valahogy? - kérdeztem.

- Hát az furcsa lenne. Az ilyen dolgok nem szeretik az ellenőrzést, és rendszerint megszöknek, de abból nem lehet baj, ha megpróbáljuk. De milyen módszerrel ellenőrizzük? - Még hozzá sem nyúlt a rumjához. Most együtt emelték fel a poharaikat, belehörpintettek, letették. Én kiittam az enyémet, és újra elővettem az üveget.

- Ethan, muszáj annyit innod?

- Muszáj, drágám. - Megtöltöttem a poharam. - Miért nem tudja behunyt szemmel kirakni a kártyát?

- Mert látni kell, mit hova tegyek.

- És ha Mary rakosgatná vagy én, maga meg csak mondaná, amit kell?

- Állítólag van valami kapcsolat a kirakó és a kártya között, de nem tudom... megpróbálhatjuk.

- Ha egyáltalán megcsináljuk - mondta Mary -, rendesen kell csinálni. - Mary mindig ilyen. Nem szereti a változást, mármint a kis változást. A nagy változásokat könnyebben veszi, mint bárki más. Szörnyen megijed, ha valaki megvágja az ujját, de nyugodtan és

szakszerűen venné kezelésbe, ha a torkát vágták volna el. Egy egészen csöppet kínosan éreztem magam, mert Marynek már megmondtam, hogy beszéltünk a dologról, most pedig úgy teszünk, mintha eddig sohase jutott volna az eszünkbe.

- Ma reggel már beszéltünk róla.

- Igen, amikor bementem a kávéért. Egész nap arra gondoltam. A kártyát is elhoztam.

Mary hajlamos arra, hogy a céltudatosságot összetévessze a haraggal, a haragot meg az erőszakkal, s az erőszaktól rettenetesen fél. Ezt a félelmet, szégyen, gyalázat, néhány iszákos nagybácsija ültette belé. Most éreztem, hogy feltámad a félelme.

- Az ilyesmivel nem kell bolondozni - mondtam. - Inkább kaszinózzunk egy kicsit!

Margie megértette a taktikámat, ismerte, valószínűleg ő is sokszor élt vele.

- Nem bánom.

- Az én jövőm már biztos. Gazdag leszek. Ne feszegessük tovább!

- Látod, mondtam neked, hogy nem hisz benne. Úgy tesz, mintha belemenne a játékba, aztán az utolsó pillanatban mégsem. Néha úgy fel tud bosszantani ezzel.

- Igazán? Sohasem látszik rajtad. Az én kis feleségem mindig kedves hozzám.

Érdekes, hogy az ember néha megérez mindenféle áramlatokat és ellenáramlatokat, nem mindig, de sokszor. Mary nem használja az eszét szervezett gondolkodásra, talán ezért fogékonyabb a benyomásokra. A szobában nőtt a feszültség. Agyamon átvillant, hogy Mary ezentúl aligha tartja majd Margie-t a legjobb barátnőjének - talán soha többé nem lesznek olyan jó viszonyban, mint eddig.

- Igazán szeretném tudni, milyen a kártyavetés - mondtam. - Roppant tudatlan vagyok. Azt hallottam, a cigányok szokták csinálni. Maga cigány? Én még egyet se láttam soha.

Mary válaszolt Margie helyett:

- A lánykori neve orosz, de alaszkai.

Megvolt a magyarázat a széles arccsontokra.

- Van egy szörnyűséges titkom - mondta Margie. - Még sohasem mondtam el neked, Mary, hogy kerültünk Alaszkába.

- Az oroszoké volt - mondtam. - Úgy vettük meg tőlük.

- Igen, de azt tudja-e, hogy börtön volt, mint Szibéria, csak még súlyosabb bűnökre?

- Miféle bűnökre?

- A legsúlyosabbakra. Az én dédanyámat például boszorkányságért küldték Alaszkába.

- Mit csinált?

- Vihart kavart.

Elnevettem magam.

- Látom, maguknál ez családi dolog.

- A viharkavarás?

- A kártyavetés. Talán nincs is különbség a kettő között.

- Viccelsz, Margie - szólt közbe Mary. - Ez nem igaz.

- Lehet, hogy viccelek, Mary, de igaz. Az volt a legsúlyosabb bűn, még a gyilkosságnál is súlyosabb. Még megvannak a dédanyám iratai, csak persze oroszul.

- Te tudsz oroszul?

- Most már alig.

- A boszorkányság talán még mindig a legnagyobb bűn - mondtam én.

- Látod, milyen? - mondta Mary. - Összevissza ugrándozik. Sose lehet tudni, mire gondol. Tegnap éjszaka... illetve ma hajnalban, még virradat előtt felkelt, és elment sétálni.

- Gazember vagyok - mondtam. - Javíthatatlan, elvetemült csirkefogó.

- Én nagyon szeretném, ha Margie kártyát vetne, de úgy, ahogy szokta, és te nem avatkozol bele. Ha még sokat beszélünk, megjönnek a gyerekek, aztán már nem lehet.

- Pardon, egy pillanatra - mondtam. Felmentem a hálószobánkba. A kard az ágyon hevert, a kalapdoboz a földön, kinyitva. Bementem a fürdőszobába, és lehúztam a WC-t. A víz zúgása az egész házat betölti. Hideg vizet folyattam egy törülközőre, és a homlokomra szorítottam, főleg a szememre. A két szemem ki akart ugrani a belső nyomástól. A

hideg víz jólesett. Leültem a WC deszkájára, belehajtottam a fejem a vizes törülközőbe, s amikor langyos lett, újra bevizesítettem. A hálószobán keresztülmenet kivettem a tollas Knight Templar kalapot a dobozából, a fejembe nyomtam, és úgy sétáltam le a lépcsőn.

- Jaj, te bolond - mondta Mary. Látszott rajta az öröm és a megkönnyebbülés. A levegőből eltűnt az a sajgó érzés.

- A strucctollat ki lehet fehéríteni? - kérdeztem. - Megsárgult.

- Azt hiszem. Kérdezd meg Schultz úrtól!

- Hétfőn elviszem hozzá.

- Nagyon szeretném, ha Margie kártyát vetne - mondta Mary. - Igazán úgy szeretném.

A kalapot a lépcsőkorlát oszlopára akasztottam: olyan lett, mint egy részeg admirális, ha ugyan vannak részeg admirálisok.

- Hozd be a kártyaasztalt, Eth! Sok helyre van szükség.

Az asztal egy szekrényben volt a hallban. Behoztam, és szét-nyitottam a lábait.

- Margie az egyenes széket szereti.

Odatettem egy ebédlőszéket.

- Nekünk mi a dolgunk?

- A koncentrálás - mondta Margie.

- Mire?

- Lehetőleg semmire. A kártya a retikülömben van a díványon.

Mindig úgy képzeltem, hogy a jövendőmondó kártyák zsírosak, vastagok, hajlottak, de ezek tiszták voltak és ragyogtak, mintha műanyaggal lettek volna bevonva. Hosszabbak és keskenyebbek voltak a játékkártyáknál, és a csomagban sokkal több lehetett, mint ötvenkettő. Margie egyenesen ült az asztalnál, és legyezőt csinált belőlük. Tarka képek, bonyolult sorozatok. A nevek franciául voltak: *l'empereur, l'erimte, le chairot, la justice, le mat, le diable*[5] - a föld, a nap, a hold, a csillagok és színek helyett kardok, kelyhek, botok és pénzek, legalábbis azt hiszem, ha a *denier*[6] pénzt jelent, mert a jel inkább heraldikus rózsát ábrázolt, és minden színben volt *roi, reine,* és

[5] Császár, remete, szekér, igazság, árboc, ördög

[6] Dénár

chevalier[7]*.* Azután furcsa kártyákat, nyugtalanító kártyákat láttam: villámsújtotta tornyot, szerencsekereket, lábánál fogva felakasztott embert, erre az volt írva *le pendu,* és a Halált: - *la mort* - kaszás csontvázat.

- Eléggé baljós - mondtam. - A képek azt jelentik, ami rajtuk van?

- Attól függ, milyen összefüggésbe kerülnek egymással. Ha fordítva kerülnek az asztalra, épp az ellenkezőjük érvényes.

- És a jelentést variálni is lehet?

- Igen. Tudni kell, melyik a helyes.

Mihelyt kezébe vette a kártyát, Margie merev lett és hivatalos. Keze a lámpafényben elárulta, amit én már korábban is észrevettem: hogy idősebb, mint amennyinek látszik.

- Hol tanulta ezt? - kérdeztem.

- A nagymamámtól lestem el, később aztán jól jött, ha társaságban voltam, legalább volt mivel szerepelnem.

- Maga hisz benne?

- Nem tudom. Néha meglepő dolgok jönnek ki belőle. Nem tudom.

- Lehetséges volna, hogy a kártyavetés valami koncentrációs szertartás, pszichikai gyakorlat?

- Néha azt hiszem, hogy igen. Ha úgy értelmezek egy kártyát, mint addig még soha, rendszerint stimmel is. - Kezei, mint két eleven jószág, keverték, emelték, keverték, emelték a kártyát, majd elém rakták, hogy emeljem meg én.

Kinek jósoljak?

- Ethannak - kiáltotta Mary. - Hogy egyezik-e a tegnapival. Margie rám nézett.

- Szőke haj - mondta -, kék szem. Nincs még negyvenéves?

- Még egy pici hiányzik.

- A bot király. - Kikereste a csomagból. - Ez maga. - A koronás, palástos király hatalmas piros-kék jogart tartott a kezében, és ez volt alája nyomtatva: *Roi de Baton.* Margie lerakta a képpel felfelé, és újra megkeverte a csomagot. Aztán gyorsan rakosgatni kezdte a lapokat, s közben vontatott, éneklő hangon beszélt. Egy lapot rá az én lapomra: - Ez eltakarja magát. - Egyet rá keresztbe: - Ez keresztezi az útját. - Egyet

---

[7] Király, királyné (dáma), lovag (bubi).

föléje: - Ez megkoronázza magát. - Egyet alája: - Ez a maga talapzata. Ezt elébe, ezt a háta mögé. - Ily módon egy keresztet rakott ki a kártyákból az asztalra. Aztán gyorsan felcsapott négyet egymás mellé a kereszttől balra, s azt mondta: - Maga, a háza, a reményei, a jövője. - Az utolsó lap a lábánál fogva felakasztott ember volt, *le pendu,* de az asztal túlsó oldaláról, ahol én ültem, úgy látszott, mintha a feje volna felül.

- Szóval ez a jövőm.

- Megváltást is jelenthet - mondta Margie. Mutatóujját végighúzta alsó ajkán.

- A pénz is ott van? - sürgette Mary.

- Ott... ott van - mondta Margie szórakozottan. Aztán hirtelen összeszedte a lapokat, újra megkeverte a csomagot, és elölről kezdte a kirakást, ugyanazokat a szertartásos szavakat dünnyögve. Az egyes lapokat nem nagyon figyelte, mindjárt az egész ábrát nézte, s a szeme ködös volt, és a távolba meredt.

Jó trükk, gondoltam, nagy szám lehet a női klubokban, vagy akárhol másutt. Ilyenek lehettek a hajdani jósnők: hűvösek, méltóságteljesek, zavarba ejtők. Ha sikerül sokáig rákényszeríteni az emberekre ezt a feszültséget, hogy a lélegzetüket is visszafojtva várják az eredményt - akkor mindent el fognak hinni; ez nem annyira komédiázás, mint inkább technika, időzítés. És ez a nő holmi utazó ügynökökre pocsékolja a tehetségét. De mit akarhat tőlünk vagy tőlem? Egyszer csak összeszedte a lapokat, megveregette, kiegyengette a csomagot, majd visszatette a piros dobozba, amelyre ez volt írva: *1. Muller et Cie, Fabrique de Cartes.*

- Nem megy - mondta. - Előfordul néha.

Mary még mindig lélegzet-visszafojtva nézett rá:

- Olyasmit láttál, amit nem akarsz elmondani?

- Elmondom én, ne félj semmit! Egyszer kislánykoromban láttam vedleni egy kígyót, egy csörgőkígyót a Sziklás-hegységben. Végignéztem az egészet. Most, ahogy a kártyára pillantottam, hirtelen eltűntek a lapok, és megint azt a vedlő kígyót láttam: a fele poros, rongyos, a másik fele friss és új. Képzeld csak el!

- Mint amikor transzba esik valaki - mondtam. - Máskor is előfordult már?

- Eddig háromszor.

- És akkor volt valami jelentősége?

- Nem tudok róla.

- A kígyó volt az mind a háromszor?

- Nem, dehogy! Más dolgok, de ugyanilyen őrültségek.

- Talán Ethan szerencséjének közeli megváltozását jelképezi - mondta Mary lelkesen.

- Miért, Ethan olyan, mint egy csörgőkígyó?

- Értem már, mire gondolsz.

- Egész libabőrös lett a hátam - mondta Margie. - Volt, amikor szinte szerettem a kígyókat, de amióta felnőttem, nem bírom őket. Frászt kapok tőlük. Jobb is, ha megyek.

- Ethan majd hazakísér.

- Szó se lehet róla.

- Nagyon szívesen elkísérem.

Margie rámosolygott Maryre.

- Tartsd csak itt a szoknyád mellett - mondta. - Nem is tudod, milyen rossz, ha nincs férfi a háznál.

- Ugyan - mondta Mary. - Csak pattintanod kéne az ujjaddal, máris kapnál férjet.

- Azt már megtettem. Nem ér semmit. Ha ilyen könnyen jönnek, kár a gőzért. Tartsd csak itthon! Még elhappolja valaki. - Beszéd közben már vette is a kabátját; nem sokat teketóriázott, ha egyszer nekiindult. - Köszönöm a csodálatos vacsorát. Remélem, máskor is meghívtok. Sajnálom, Ethan, hogy nem sikerült a jóslás.

- Holnap találkozunk a templomban?

- Nem. Még ma felmegyek Montakuba.

- Nagyon hűvös és nyirkos az idő.

- De oly gyönyörű a reggel a tengerparton. Jó éjt!

Ki sem nyithattam az ajtót, már kint is volt, mintha üldözné valami.

- Nem tudtam, hogy még ma fel akar oda menni - mondta Mary. Szerettem volna rámondani: ő sem tudta.

- Ethan, mi a véleményed erről a ma esti jóslásról?

- Nem jósolt semmit.

- Ne felejtsd el, azt mondta, hogy pénzhez jutsz. De mi a véleményed az egészről? Azt hiszem, látott valamit, amit nem akart elmondani. Amitől megijedt.

- Talán tényleg látta egyszer azt a kígyót, és nem tud szabadulni tőle.

- Gondolod, hogy volt valami... jelentősége?

- Te vagy a jósszakértő. Honnan tudjam?

- Mindegy. Annak mindenesetre örülök, hogy nem utálod Margie-t. Azt hittem, hogy utálod.

- Ravasz vagyok - mondtam. - Titkolom a gondolataimat.

- Előttem ugyan nem. A második előadásra is ott maradnak.

- Micsoda?

- A gyerekek. Mindig ezt csinálják. Egyébként nagyszerűen viselkedtél a mosogatásügyben.

- Minden hájjal meg vagyok kenve - mondtam. - És nagy terveim vannak a sorsoddal kapcsolatban. Majd ha eljön az ideje.

6

Sokszor előfordult velem, hogy félretettem az eldöntendő kérdést: majd később gondolkodom rajta. Azután, amikor sikerült egy kis időt szakítanom a probléma megoldására, azt tapasztaltam, hogy minden eldőlt, tisztázódott, kész az ítélet. Valószínűleg mindenkivel így van, bár nem tudok róla. Mintha egy névtelen esküdtszék ült volna össze döntésre a lélek sötét és kietlen barlangjaiban. Én mindig úgy képzeltem el bensőmnek ezt a titkos, álmatlan tartományát, mint valami fekete, mély hullámtalan vizet, ismeretlen ikrák lakóhelyét, amelyből csak nagy ritkán tör egy-egy alak a felszínre. Vagy talán olyan, mint egy nagy könyvtár, amelyben fel van jegyezve mindaz, ami az élő anyaggal történt attól a pillanattól fogva, hogy élni kezdett.

Azt hiszem, egyes emberek könnyebben hozzáférhetnek ehhez a helyhez, mint mások - például a költők. Egyszer, amikor menetparancsot kaptam, és nem volt ébresztőórám, kidolgoztam egy módszert, amellyel jelzéseket küldhetek oda, és választ is kaphatok.

Éjszaka az ágyban fekve odaképzeltem magam a fekete víz partjára. Úgy láttam, hogy egy fehér követ tartok a kezemben, kerek, fehér követ. Nagyon fekete betűkkel felírtam rá: „4 óra", aztán bedobtam a követ a vízbe, és néztem, ahogy forog, forog, merül, majd eltűnik. A módszer bevált. Pontosan négy órakor felébredtem. Később azt is el tudtam érni, hogy négy előtt tíz perccel vagy negyed ötkor ébredjek. Mindig sikerült.

Néha azután valami különös, olykor ijesztő dolog bukkan a felszínre, mintha egy tengeri kígyó vagy óriáspolip emelkedne ki a mélyből.

Alig egy évvel ezelőtt Mary bátyja, Dennis, a mi házunkban halt meg, szörnyű halállal, pajzsmirigyfertőzésben, amely a félelem nedveit szétfecskendezte egész testébe, úgyhogy elfogta a rémület, a vadság, a tombolás. Kedves ír lóarca borzalmasan eltorzult. Én segítettem lefogni, csitítani, megnyugtatni a haláltusa képzelődéseiben, s egy hétig tartott, amíg a tüdeje megtelt. Nem akartam, hogy Mary lássa a haldoklását. Mary még sohasem látta a halált, ez pedig, tudtam, megronthatja benne annak a kedves embernek az emlékét, aki a bátyja volt. S ahogy ültem a betegágy mellett, a fekete vízből hirtelen felbukkant egy szörnyeteg. Gyűlöltem. Meg akartam ölni, át akartam harapni a torkát. Az állkapcsom izmai megfeszültek, és azt hiszem, az ajkam is hátrahúzódott, mint a vicsorgó, gyilkos farkasé.

Miután mindennek vége volt, rémült bűntudattal megvallottam érzéseimet az öreg Peele doktornak, aki aláírta a halotti bizonyítványt.

- Nem hinném, hogy ritkaság volna - mondta. - Másoknak is láttam már az arcán, csak nem vallották be.

- De mi az oka? - kérdeztem.

- Talán egy régi emlék - felelte. - Talán visszatérés a falka-korszakba, amikor a beteg vagy sebesült társ veszélyt jelentett. Némelyik állat és a legtöbb hal széttépi és megeszi legyöngült testvérét.

- De én nem vagyok állat... sem hal.

- Csakugyan nem az. Talán ezért is érzi olyan idegennek. De azért magában is ott van. Mindig ott van.

Derék ember az öreg Peele doki, fáradt öreg ember. Ötven éve ő hoz a világra és ő temet el mindnyájunkat.

Visszatérve ahhoz a sötétben ülő kongresszushoz: most úgy látszik, túlórázott. Néha úgy tetszik, mintha egy ismerősünk teljesen kifordulna önmagából, és mi rámondjuk: „Ő nem tehet ilyet. Nem illik a jelleméhez." Talán mégis. Talán új szemszögből látjuk őt, vagy az is lehet, hogy az alulról meg a felülről jövő nyomás megváltoztatta az alakját. Háborúban sokszor látni ilyet - a gyávából hős lesz, a bátor ember pedig begyullad. Vagy az újságban azt olvassuk reggel, hogy egy derék, nyájas családapa fejszével agyonverte a feleségét meg a gyerekeit. Azt hiszem, a dolog úgy áll, hogy az ember állandóan változik, de vannak pillanatok, amikor a változás szembeszökő lesz. Ha elég mélyre akarnék ásni, talán követni tudnám a magam változásának gyökereit egészen a születésemig vagy még tovább. Nemrég egy csomó apró dologból nagyobb dolgok körvonalai kezdtek kirajzolódni. Mintha különféle események és tapasztalatok olyan útra nyomtak, taszítottak volna, amely épp az ellenkező irányba vezet, mint az eddigi normális, vagy általam normálisnak tartott út - a szatócssegéd útja, a kudarcé, az olyan emberé, akinek valójában se reménye, se akarata, akit ketrecbe zárt a kötelesség: a családtagok gyomrának megtöltése és testének felruházása, akit megbéklyóz egy csomó szokás és magatartásnorma, amelyet erkölcsösnek, sőt erényesnek tartottam. Titokban talán még fenn is hordtam az orromat, amiért „jó ember" vagyok, hogy a magam kifejezésével éljek.

Pedig hogyne tudtam volna, mi történik körülöttem. Nem volt szükségem Marullóra, hogy felnyissa a szememet. Egy ekkora városban, mint New Baytown, muszáj észrevenni. Én nem sokat törtem rajta a fejem. Dorcas bíró baráti alapon ítélkezik a közlekedési kihágások dolgában. Ez még csak nem is titok. És a baráti szívességekért hasonló szívességekkel szokás fizetni. A polgármester, aki egyúttal a Budd Építőanyag Rt. elnöke, magas áron ad el a városnak különféle cikkeket, olyasmit is, amire nincs szükség. Ha valahol új aszfaltutat építettek, rendszerint kiderült, hogy Baker úr, Marullo és még egy fél tucat vezető üzletember a terv nyilvánosságra hozatala előtt felvásárolta a telkeket. Hiába, ilyen a dolgok természete, de mindig úgy gondoltam, hogy az én természetem nem ilyen. Marullo, Baker úr, a vigéc, Margie Young-Hunt és Joey Morphy együttesen

nyomott, taszigált, s a közös nyomás végül olyan erős lett, hogy kénytelen voltam leülni és alaposan megfontolni a dolgot.

Marym dorombolt álmában, ajkán az ókori mosoly, ráadásul még a derű és a vigasz külön izzása, a beteljesült nyugalom, amely a szerelem után szokott megjelenni rajta.

Álmosnak kellett volna lennem, hiszen előző éjszaka annyit csavarogtam, de nem vagyok álmos. Megfigyelem, hogy ritkán vagyok álmos, ha tudom, hogy reggel sokáig alhatok. A piros pontok ott úsztak a szememben, s az utcai lámpák a mennyezetre vetítették a szilfák csupasz ágainak árnyékát; az ágak rajza úgy mozgott a mennyezeten, mint valami kézről kézre vehető zsinórhurokjáték, mert odakint tavaszi szél fújdogált. Az ablak félig nyitva volt, s a fehér függönyök megteltek és duzzadoztak, mint egy lehorgonyzott hajó vitorlái. Mary ragaszkodik a fehér függönyökhöz, és gyakran mossa őket. A tisztesség és a biztonság érzetét keltik fel benne. Úgy tesz, mintha mérgelődne egy kicsit, amikor azt mondom, már megint az a csipkefüggönyös ír lelke berzenkedik.

Én is jónak, kielégültnek éreztem magam, de míg Mary fejest ugrott az álomba, én nem akartam elaludni. Fenékig ki akartam hörpinteni a jó érzésemet. El akartam gondolkodni a „Miért szeretem Amerikát" pályázaton, amelyen ivadékaim is indultak. De mindezeken és még egyebeken kívül, azt szerettem volna megállapítani, mi történik bennem, és mi a teendőm, minek következtében persze az utolsó dolgot kotortam ki elsőnek, és megállapítottam, hogy a mélyben ülésező sötét esküdtszék már döntött is helyettem. Semmi kétség, semmi bizonytalanság. Mint amikor futóversenyre készül az ember, s hosszas edzés után végre ott áll a startvonalnál, elugrásra készen. Akkor már nem lehet választani. Amikor eldördül a pisztoly, indulni kell. Úgy éreztem, az én startgépem is a helyén van már, csak a lövést várom. S úgy látszik, mindezt én tudtam meg utoljára. Egész nap mindenki arról beszélt, hogy milyen jó színben vagyok, amin azt értették, hogy valahogy más vagyok, magabiztosabb - mintha kicseréltek volna. Az a vigéc, ma délután, mint akit fejbe vágtak. Marullo nyugtalanul fürkészett. A Joey fiú is úgy érezte, bocsánatot kell kérnie valamiért, amit én tettem. Aztán Margie Young-Hunt - talán ő

mutatott rá a legélesebb tünetre azzal a csörgőkígyóálommal. Valahogy sikerült megéreznie, felfedeznie rajtam valamit, még mielőtt én magam biztos lehettem volna benne. Ennek volt a jelképe a csörgőkígyó. Éreztem, hogy mosolygok a sötétben. Aztán pedig Margie a legócskább trükkel próbálkozott zavarában: a hűtlenség fenyegetésével, mintha csalétket vetne a folyóvízbe, hogy kiderítse, milyen halak vannak benne. Nem emlékeztem elrejtett testének titkos suttogására; nem, karmos kezei jelentek meg a szemem előtt, amelyek leleplezték a fiatalság elmúlását, az idegességet s a kegyetlenséget - sokszor rátör ez az emberre, ha úgy érzi, nem ura többé a helyzetnek.

Néha arra gondolok, jó lenne tudni, milyen az éjszakai gondolatok természete. Közel állnak az álmokhoz. Néha sikerül irányítanom őket, máskor meg elszabadulnak, és úgy vágtatnak, mint a zabolátlan, erős lovak.

Danny Taylor is felmerült. Nem akartam rágondolni, hogy elszomorodjak, mégis felmerült. Ahhoz a trükkhöz kellett folyamodnom, amelyet egy viharvert, öreg őrmestertől tanultam, és mindig beválik. Volt egyszer a háborúban egy nap, egy éjszaka és még egy nap, amely egyetlen időegységbe folyt össze, és ami mocskos szörnyűség megtörténhetik a háborúban, az mind megvolt benne. Amíg tartott, talán nem is éreztem a kínját, mert annyi tennivalóm volt, és kimondhatatlanul fáradt voltam, de utána az az egy nap, egy éjszaka és még egy nap vissza-visszatért éjszakai gondolataimban, míg végül nemigen különbözhetett attól a hibbantságtól, amelyet harctéri idegsokknak szoktak nevezni, azelőtt pedig gránátnyomásnak. Minden trükköt megpróbáltam, hogy ne gondoljak rá, mégis mindig visszaszökött az agyamba. Egész nap lesben állt, hogy aztán a sötétben elkapjon. Egyszer a whiskytől ellágyult állapotban bevallottam az őrmesteremnek, egy öreg zupásnak, aki olyan háborúkban is szolgált, amelyekről mi már azt sem tudjuk, hogy egyáltalán voltak. Ha kitűzte volna a szalagjait, nem maradt volna hely a gomboknak; Mike Pulaskinak hívták, chicagói lengyel volt, de semmi köze a nagy Pulaskihoz.[8] Szerencsére alaposan be volt rúgva, különben bizonyára

[8] Kazimierz Pulaski (1747-1779) - lengyel emigráns szabadsághős; részt vett az amerikai függetlenségi háborúban.

bezárkózik, mint egy kagyló, mert egyébként az volt a meggyőződése, hogy tisztekkel nem jó haverkodni.

Mike végighallgatott, közben a szemem közé bámult.

- Aha! - mondta. - Ismerem ezt. Az a baj, hogy az illető minden áron ki akarja verni a fejéből. Pedig az nem megy. Úgy kell csinálni, mintha szívesen fogadná.

- Hogy érti ezt, Mike?

- Mondjuk, valami hosszú dolog: akkor elkezdi a legelején, és visszagondol mindenre, amire csak tud, egészen a végéig. Ahányszor csak eszébe jut, mindig ezt csinálja, a legelejétől a legvégéig. Akkor nagyon hamar megkopik, itt-ott kimarad egy darab, aztán nemsokára semmi se marad az egészből.

Kipróbáltam a módszert, és bevált. Nem tudom, hogy a fejzsugorítók ismerik-e, de figyelmükbe ajánlom.

Alighogy Danny Taylor képe felmerült, Mike őrmester receptje szerint vettem kezelésbe.

Amikor kisfiúk voltunk, egyidősek, egyforma nagyok, egyforma súlyúak, be szoktunk menni a Fő utcai terménykereskedésbe, és felálltunk a mérlegre. Egyik héten én voltam nehezebb egy fél fonttal, a másikon Danny már utolért. Együtt horgásztunk, vadásztunk, úsztunk, ugyanazokkal a lányokkal jártunk. Danny családja jómódú volt, mint New Baytown legtöbb régi családja. Az a fehér épület a Porlock utcán, a hornyolt oszlopokkal, a Taylor-ház. Tayloréknak egy időben vidéki házuk is volt, körülbelül három mérföldre a községtől.

Körülöttünk a vidék csupa hullámzó dombhát, amelyet fák borítanak, virginiai boróka, tölgysarjak, hickory-dió és cédrus. Valamikor régen, jóval az én születésem előtt, a tölgyek óriások voltak, oly hatalmasak, hogy az itt épülő hajók gerincét, bordáit és padozatát a hajógyárakhoz egészen közel lehetett kivágni, amíg el nem fogyott az anyag. Ezen a hepehupás vidéken volt valamikor házuk Tayloréknak, egy nagy rét közepén - azután mérföldeken át semmi sík terület. Talán egy tónak lehetett a kiszáradt feneke, olyan sima volt, mint egy asztal, és alacsony dombok szegélyezték. Úgy hatvan évvel ezelőtt leégett a Taylor-ház, és azután nem építették fel többé. Gyerekkorunkban Danny meg én biciklin szoktunk kimenni oda. A kőpincében

játszottunk, és az alapzat megmaradt tégláiból vadászkunyhót építettünk magunknak. A kert gyönyörű lehetett. Még láttuk a fasorokat s a díszsövények és sétányok nyomait, amelyeket lassanként elnyelt a visszanyomuló erdő. Itt-ott kőkorlátok maradványai álltak ki a vadonból, s egyszer egy Pán-szobrot találtunk. Már ledőlt oszlopos talapzatáról, a szarvai és a szakálla belefúródott a homokos agyagba. Felállítottuk, megtisztítottuk, és lelkesedtünk érte egy ideig, de azután a pénzvágy és a lányok fontosabbak lettek, s nem bírtunk ellenállni a kísértésnek. Végül is befuvaroztuk a szobrot Floodhamptonba, és öt dollárért eladtuk egy ószeresnek. Értékes darab lehetett, talán csakugyan régi.

Danny meg én jó barátok voltunk, mint ahogy minden fiúnak megvan a barátja. Aztán felvették a tengerészeti akadémiára. Egyszer láttam egyenruhában, utána évekig egyszer sem. New Baytown kemény, feszes városka volt, és ma is az. Mindenki tudta, hogy Dannyt kicsapták, és senki sem beszélt róla. A Taylor család kihalt, mint ahogy például a Hawley család is. Én maradtam meg egyedül, és persze a fiam, Allen. Danny csak akkor jött haza, amikor már mindenkije meghalt, és amikor hazajött, már részeges volt. Eleinte megpróbáltam segíteni rajta, de nem kellett a segítségem. Senki se kellett neki. De ami összekötött bennünket, az megmaradt.

Mindent sorra vettem, amit csak fel tudtam idézni emlékezetemben egészen addig a reggelig, amikor odaadtam neki azt az egy dollárt, hogy kis időre feledést találjon.

A változásnak, amelyen átestem, lassan kibontakoztak a körvonalai: külső nyomások, Mary kívánsága, Allen vágyai, Ellen mérge, Baker úr segítsége. Csak amikor már minden készen van, teszi fel a gondolat a tetőt az épületre, s találja meg a magyarázó és igazoló szavakat. Alázatos és végtelen szatócskodásom hátha nem is erény, csak erkölcsi lustaság? Minden siker merészséget kíván. Talán csak gyáva vagyok, félek a következményektől - egyszóval lusta vagyok. A mi kis városunkban a sikeres üzletvitel nem valami bonyolult vagy homályos dolog, s a siker sem olyan óriási, mert az érdekeltek mesterséges korlátok közé szorították a tevékenységüket. Bűneik kis bűnök, ennélfogva a sikereik is kis sikerek. Ha egyszer alaposan kivizsgálnák

New Baytown közigazgatását és üzleti életét, kiderülne, hogy a világi törvényeken sok száz, az erkölcsieken pedig sok ezer esetben esett sérelem, de e sérelmek nem súlyosak: megannyi apró kis lopás. Eltörülték a tízparancsolat egy részét, és megtartották a többit. S ha valamelyik sikeres polgártársunk megkapta, amire szüksége volt, vagy amit akart, oly könnyedén húzta magára ismét az erényt, mintha csak inget váltana, és a kihágásai miatt szemlátomást nem lett semmi baja, feltéve természetesen, hogy nem érték tetten. Vajon ezt ők is végiggondolták? Nem tudom. S ha a kis bűnöket megbocsáthatjuk magunknak, miért ne bocsáthatnánk meg egy nagyot, gyorsat, merészet? A lassú, kitartó nyomással végrehajtott gyilkosság talán nem éppen olyan gyilkosság, mint a gyors és irgalmas tőrdöfés? Nem érzem magam bűnösnek a német életekért, amelyeket kioltottam. Tegyük fel, hogy meghatározott időre felfüggesztek minden törvényt, nem csak néhányat. Ha elértem a célt, miért ne állíthatnám vissza valamennyit? Nem vitás, hogy az üzleti élet is háború. Akkor miért ne változtathatnám totális háborúvá a béke érdekében? Baker úr és barátai nem lőtték agyon az apámat, hanem ellátták tanácsaikkal, és amikor összeroppant, ők örökölték a hasznot. Ez talán nem a gyilkosság egyik fajtája? A nagy vagyonok közül, amelyeknek csodálattal adózunk, melyik az, amelyet nem irgalmatlanul gyűjtöttek össze? Egyet se tudnék mondani.

S ha egy időre félretenném a törvényeket, tudom, hogy sebhelyeket kell majd viselnem, de miért lenne az rosszabb, mint a kudarc forradásai, amelyeket most viselek? Egyáltalán, élni annyi, mint sebhelyeket viselni.

Ez az egész gondolatmenet úgyszólván a szélkakast tette fel a nyugtalanság és elégedetlenség épületére. Meg lehet tenni, mert mások is megtették már. De ha kinyitom azt az ajtót, vajon be tudom-e csukni újra? Ki tudja? Nem tudhatom meg, amíg ki nem nyitottam... Vajon Baker úr tudta-e? Egyáltalán gondolt-e ilyesmire Baker úr?... Az öreg kapitány azt hitte, Bakerék gyújtották fel a *Belle-Adair*-t, hogy megkapják a biztosítási összeget. Lehetséges volna, hogy Baker úr ezért és apám balsorsa miatt akar segíteni rajtam? Őneki talán ez a sebhelye?

Azt, ami velem történt, ahhoz lehet hasonlítani, mint amikor egy nagy hajót ide-oda forgatnak, húznak, vonnak a kis vontatók. Miután megfordították, követnie kell az új irányt. A parancsnoki hídon, vagyis az irányítóközpontban fel kell tenni a kérdést: Rendben van, most már tudom, hova akarok menni. Hogyan juthatok oda, hol rejtőznek a sziklák a víz alatt, és milyen lesz az idő?

Egy végzetes zátonyt már ismertem: a fecsegést. Oly sokan elárulják magukat, mielőtt mások elárulhatnák őket, mert valami leküzdhetetlen sóvárgás él bennük a dicsőség iránt, még a büntetés dicsősége iránt is. Andersen kútja az egyetlen társ, akiben meg lehet bízni.

Az öreg kapitányhoz fordultam: „Jelöljem be az új irányt, kapitány úr? Jó irány ez? Célhoz érek?"

S ő most először nem adott parancsot. „Erre magadnak kell rájönnöd. Ami jó az egyiknek, rossz a másiknak, de ez csak a végén derül ki."

A vén gazember segíthetett volna rajtam, de talán úgyis mindegy lett volna. Nem tanács kell. Csak igazolás.

7

Mire felébredtem, a hétalvó Mary már eltűnt mellőlem, s a kávé és a sült szalonna is talpon volt. Éreztem a szagukat. Ennél jobb napot keresve sem lehetett volna találni a feltámadásra: csupa zöld, kék és sárga. A hálószoba ablakából láthattam, hogy minden feltámad: a fák, a fű. A legalkalmasabb időt választották. Felvettem karácsonyi házikabátomat és születésnapi papucsomat. A fürdőszobában megtaláltam Allen hajkenőcsét, vettem is belőle, úgyhogy megfésült, lekefélt hajam szoros sapkaként feszült a fejemre.

A húsvétvasárnapi reggeli mindig tobzódik a tojásban és palacsintában, s mindenekfelett ott lebeg a sült szalonna.

Odalopództam Maryhez, megpaskoltam selyembe bújtatott fenekét, és így köszöntöttem: *„Kyrie eleison!"*

- Jaj! - mondta. - Nem is hallottam, hogy jössz. - Ránézett a házikabátra. - Csinos - mondta. - Kár, hogy olyan ritkán viseled.

- Nem érek rá. Eddig nem értem rá.

- Pedig csinos - mondta Mary.

- Nem csoda. Te választottad. A gyerekek még alszanak e sok remek illat közepette?

- Dehogy. Kint vannak a ház mögött, a tojásokat dugdossák el. Kíváncsi vagyok, mit akarhat Baker úr.

Az ilyen hirtelen ugrásoktól mindig összerezzenek.

- Baker úr, Baker úr... Ja? Valószínűleg segítséget akar nyújtani a szerencsém megalapozásához.

- Elmondtad neki? A kártyát?

- Csak nem képzeled, angyalkám. De talán kitalálta. - Aztán komolyan hozzátettem: - Ugye, kis cserebogaram, te meg vagy győződve róla, hogy én egy üzleti zseni vagyok?

- Mit akarsz ezzel? - Mary épp felemelt egy palacsintát, hogy megfordítsa, s a palacsinta fenn maradt a levegőben.

- Baker úr szerint be kellene fektetnem valamibe a bátyád örökségét.

- Hát, ha Baker úr...

- Várj! Én nem akarom. Az a pénz a tied, a te biztonságod.

- Nem gondolod, hogy Baker úr jobban ért ehhez, mint te, szívem?

- Nem vagyok benne biztos. Az apám mindenesetre azt hitte, hogy ért hozzá. Ezért vagyok én Marullo segédje.

- Mégis azt hiszem, hogy Baker úr...

- Kisszívem, hajlandó vagy követni a te hites uradat?

- Hát persze, de...

- Mindenben és mindenhová?

- Már megint bolondozol?

- Halálosan komoly vagyok.

- Jó, elhiszem. De azon nincs mit spekulálni, amit Baker úr mond. Hiszen ő... ő...

- Ő a nagy Baker úr. Meg is hallgatjuk szépen, mit akar mondani, azután pedig... otthagyom a pénzt a bankban, ahol van.

Allen robbant be a hátulsó ajtón, mintha parittyából lőtték volna ki.

- Marullo... - lihegte. - Marullo úr van odakint. Beszélni akar veled.

- Micsoda? - kérdezte Mary.

- Jól van, hívd be!

- Hívtam. Odakint akar beszélni veled.

- Ethan, mi ez? Nem mehetsz ki házikabátban. Húsvétvasárnap van.

- Allen - fordultam a fiamhoz -, mondd meg Marullo úrnak, hogy nem vagyok felöltözve. Mondd meg neki, hogy jöjjön vissza később. De ha sürgős a dolga, jöjjön be az utcai bejáraton, ha négyszemközt akar velem beszélni.

Allen elszáguldott.

- Nem tudom, mit akarhat. Talán kirabolták a boltot.

Allen máris megjelent újra.

- Megy a bejárat felé.

- Jól van, drágám, azért ne hagyd, hogy tönkretegye a reggelidet, hallod?

Átmentem a házon, és kinyitottam az utcai ajtót. Marullo ott állt a küszöbön, a húsvéti mise tiszteletére a legjobb ruhájában: fekete szövet és vastag arany óralánc. Fekete kalapját a kezében tartotta, és idegesen mosolygott rám, mint egy kutya, ha tilosban érik.

- Jöjjön be!

- Nem - mondta. - Csak egy szót akarok mondani. Hallottam, hogy az a pasas akarta magát lepénzelni.

- És?

- Hallottam, hogy kirúgta.

- Kitől hallotta?

- Nem mondhatom meg. - Megint mosolygott.

- Na és? Azt akarja mondani, hogy el kellett volna fogadnom? Marullo előbbre lépett, megszorította a kezemet, és kétszer rángatta le s fel, nagyon ünnepélyesen.

- Maga rendes fiú - mondta.

- Talán azért, mert keveset ígért.

- Viccel? Maga rendes fiú. Ennyi az egész. Maga rendes fiú. - Belenyúlt duzzadó oldalzsebébe, és kivett egy zacskót. - Tessék. - Megveregette a vállamat, aztán roppant zavarában sarkon fordult, és elmenekült; rövid lába szaporán vitte tovább, kövér nyaka pirosan buggyant ki a fehér kemény gallér fölött.

- Mit akart?

Belenéztem a zacskóba: színes húsvéti cukortojások. A boltból, ahol nagy, négyszögletes üvegdobozban tartottuk.

- Ajándékot hozott a gyerekeknek - mondtam.

- Marullo? Ajándékot hozott? Nem hiszem.

- Pedig így van.

- Miért? Soha nem tett ilyesmit.

- Azt hiszem, csupán azért, mert szeret engem.

- Talán van valami, amiről én nem tudok?

- Drága aranymálinkóm, legalább nyolcmillió dolog van, amiről egyikünk sem tud. - A gyerekek már bámultak ránk a nyitott hátsó ajtóból. Feléjük tartottam a zacskót. - Egy ismeretlen hódoló ajándéka. Ráértek felfalni reggeli után.

Mielőtt a templomba indultunk volna, öltözködés közben Mary azt mondta:

- Nagyon kíváncsi vagyok rá, mit akart ezzel.

- Marullo? Egy vallomással tartozom, életem. Én is szeretném tudni, hogy mit akart vele.

- De egy zacskó olcsó cukorka...

- Gondolod, hogy az az egyszerű lelke nyilvánult meg benne?

- Nem értem.

- A felesége meghalt. Se kutyája, se macskája. Öregszik. Talán... mit tudom én, talán egyedül érzi magát.

- Eddig még sohasem járt itt. Jó lesz, ha emelést kérsz tőle, amíg egyedül érzi magát. Baker úrhoz nem szokott így betoppanni. Egészen ideges lettem tőle.

Szabályszerűen kicsíptem magam, elegáns sötét öltönyömet vettem fel, amelyben temetésekre járok, az ingem és a gallérom olyan vakítóan fehér lett, hogy egyenest visszalökte a napsugarakat a napba, azonkívül finom, pettyes, égszínkék nyakkendőt kötöttem.

Vajon Margie Young-Hunt kavarja a vihart, ahogy az őseitől tanulta? Ki tájékoztatta Marullót? Bugris úr nyilván elmondta Margie-nak, az meg Marullónak. „Nem bízom benned, Margie-kám, hogy miért, magam se tudom ám. De annyit tudok, pampapám, nem bízom benned, Margie-kám." Ez a saját használatra módosított rigmus zümmögött a fejemben, mialatt kimentem a kertbe, hogy húsvét

ünnepén valami fehér virágot keressek a gomblyukamba. A ház alapzata és a ferde pinceajtó közti szögben van egy védett földdarab, a kazán is melegíti, és a téli napfény se kerüli el. Fehér ibolyák teremnek rajta, a temetőből hoztuk őket, ahol vadon nőnek az őseink sírján. Letéptem három kis oroszlánarcú bimbót, hogy a gomblyukamba tűzzem, aztán kerek egy tucatot szedtem a drágámnak, halvány leveleikkel fogtam bokrétába őket, s a konyhában egy kis staniolba csavartam a szárukat.

- Jaj, de gyönyörű! - mondta Mary. - Várj, keresek egy tűt, feltűzöm.

- Az első ibolya... a legeslegelső, tündöklő paradicsommadaram. A rabszolgád vagyok. Krisztus feltámadott. Sej, haj, kutyabaj.

- Kérlek, fiacskám, ami szent, azzal ne bolondozz!

- Nahát, mit csináltál a hajaddal?

- Tetszik?

- El vagyok bűvölve. Mindig így viseld!

- Nem tudtam, mit szólsz majd hozzá. Margie azt mondta, észre sem fogod venni. Nahát majd megmondom neki, hogy igenis észrevetted. - Virágokat tűzött a hajába, minden évben ezzel a tavaszi áldozattal köszöntötte a húsvétot. - Tetszik?

- El vagyok bűvölve.

Most az ifjúság ellenőrzése következett: fülek, orrok, cipők, a lehető legrészletesebben, és a gyerekek körömszakadtáig védekeztek. Allen haja úgy le volt ragasztva, hogy alig bírt pislogni. A cipője sarkát nem fényesítette ki, de végtelen gonddal sikerült elérnie, hogy egy hajfürt hullámalakban csapjon át a fejebúbján.

Ellen, az igazi nő, nem tagadta meg magát. Ami csak látszott, minden a legnagyobb rendben volt. Megint szerencsét próbáltam.

- Ellen - mondtam -, mintha neked is új frizurád volna. Nagyon jól áll. Mary drágám, mit szólsz hozzá?

- Hagyd, úgyis kezdi nagyon fenn hordani az orrát - mondta Mary.

Ünnepi menetben kivonultunk az ösvényünkön a Szilfa utcára, aztán balra befordultunk a Porlock utcába, ahol a templomunk van, a régi, fehér tornyos templom, melyet a legapróbb részletekig Christopher

Wrentől[9] lopott az építője. Velünk is duzzadt az emberfolyam, és minden asszony izgatottan szemlélgette a többi kalapját.

- Én is terveztem egy húsvéti kalapot - mondtam. - Roppant egyszerű aranyozott töviskoszorú, nem takarja el az arcot, és valódi rubincsöppek lógnak róla a homlokba.

- Ethan! - mondta Mary szigorúan. - Még meghallják.

- Hát igen, nem hinném, hogy népszerű lenne.

- Szerintem borzalmas vagy - mondta Mary, és én is annak tartottam magam, a borzalmasnál is borzalmasabbnak. De azért eltűnődtem rajta, mit szólna Baker úr, ha megjegyzéseket tennék az ő frizurájára.

Családi patakocskánk egyesült a többi folyóval, ünnepélyes üdvözlő szavakat váltott velük, s a hömpölygő folyam végül beleömlött az episzkopális egyház Szent Tamás-templomába, amely a katolikus Rómába vezető útnak körülbelül a felén állhatott, vagy talán egy kicsit közelebb is Rómához.

Ha majd eljön az idő, amikor fiamat be kell avatnom az élet rejtelmeibe, amelyeket véleményem szerint már amúgy is tökéletesen ismer, nem szabad elfelejtenem, hogy a hajviselet kérdésében is felvilágosítsam. Egy-két kedves szó a frizuráról, és minden célját elérheti, amire csak az a kis szíve sóvárog. Azonban figyelmeztetnem kell, hogy ütheti, verheti, pofozhatja és rúghatja felebarátait, de a hajukat soha, semmilyen körülmények között nem szabad összeborzolnia. Ha ezt szem előtt tartja, ő lesz az élet császára.

Bakerék éppen előttünk mentek fel a lépcsőn. Szertartásosan köszöntöttük egymást.

- Délután, ugye, látjuk magukat?

- Hogyne, hogyne. Kellemes húsvéti ünnepeket!

-Csak nem Allen ez a nagy fiú? Hogy megnőtt! És Mary Ellen. Igazán nem lehet lépést tartani velük, olyan gyorsan nőnek.

Az a templom, amelyben felcseperedtünk, mindig szorosan hozzánő a szívünkhöz. Én a Szent Tamás-templomnak ismerem minden titkos

---

[9] Angol építész (1632-1723), London számos templomának, köztük a Szent Pál katedrálisnak az építője.

szögletét, titkos ajtaját. Abban a medencében kereszteltek meg, annál a rácsnál konfirmáltak, abban a padban a Hawleyk ültek isten tudja, mióta, és ez most itt nem puszta szóvirág. A hely szentsége nagyon mélyen átitathatott, mert pontosan emlékszem minden szentségtörésre, márpedig annak se szeri, se száma. Azt hiszem, meg tudnék mutatni minden helyet, ahová körömmel bekarcoltam a nevem kezdőbetűit. Amikor Danny Taylor meg én tűvel belelyuggattunk egy átlagon felül trágár szót az imakönyvbe, Wheeler úr rajtakapott bennünket, és meg is bűnhődtünk, de neki is át kellett néznie az összes imakönyvet és énekeskönyvet, hogy nem történt-e azokkal is hasonló baleset.

Ott a kóruson, a pulpitus alatt, egyszer szörnyű dolog történt. Én viseltem a karinget, vittem a keresztet, és izmos szoprán hangon énekeltem. Éppen a püspök tartotta az istentiszteletet, szép öreg ember, kopasz, mint a főtt hagyma, de az én szememben a szentség sugarai áradtak belőle. Így azután önfeledt áhítatomban a körmeneti ének végeztével csak visszatettem a keresztet a tartójába, és elfelejtettem lerögzíteni a reteszével. A második könyörgés olvasása közben rémülten láttam, hogy a súlyos rézkereszt meginog, és lezuhan arra a szent kopasz fejre. A püspök elterült, mint egy letaglózott tehén, tőlem pedig egy másik fiú vette át a karinget, bár nem tudott olyan jól énekelni: Zabos Hillnek hívták. Most antropológus valahol nyugaton. Ebből az esetből is azt a tanulságot olvastam ki, hogy a szándék - akár jó, akár rossz - nem elég. A véletleneket a szerencse, a végzet vagy valami más irányítja.

Végigültük az istentiszteletet, és hallottuk a nagy hírt, hogy Krisztus valóban feltámadott. Most is borsózott tőle a hátam, mint mindig. Tiszta szívvel járultam az úrvacsorához. Allen és Mary Ellen még nem volt konfirmálva, kezdték elveszíteni a türelmüket, de villámló szemek parancsoltak rájuk, hogy maradjanak veszteg. Ha Mary szeme haragossá válik, még a kamaszkor páncélját is át tudja ütni.

Azután a zuhogó napfényben kezet ráztunk felebarátaink közösségével, mindenkit üdvözöltünk, megint kezet ráztunk, és kellemes húsvéti ünnepeket kívántunk. Akiket befelé menet már köszöntöttünk, most újra köszöntöttük kifelé menet - így folytatódott

megszakítás nélkül az illemtudás és a jó modor litániája, mintha azért könyörögne mindenki, hogy vegyék észre és tiszteljék valamelyest.

- Jó reggelt. Mit szól ehhez a szép időhöz? Hogy s mint?

- Nagyon jól, köszönöm kérdését. Hogy van az édesanyja?

-Öregszik, öregszik: hiába, senki nem lesz fiatalabb. Meg fogom mondani neki, hogy érdeklődött felőle.

A szavaknak nincs jelentésük, ha nincs érzelmi töltésük. Vajon az embert a gondolatai késztetik cselekvésre, vagy pedig az érzés indítja el a tettet, s a gondolat néha megvalósítja? Kis felvonulásunk élén Baker úr lépkedett a verőfényben, kerülve a repedéseket; húsz éve halott édesanyjának nem kellett attól tartania, hogy kettétörik a gerince. S az oldalán ott tipegett Bakerné, Amelia, tipegését férje egyenlőtlen lépteihez igazítva: alacsony, csillogó szemű madárka, amely örökké csipeget.

Allen, a fiam, a húga mellett lépdelt, de mind a ketten igyekeztek úgy viselkedni, mintha vadidegenek volnának. Azt hiszem, Ellen megveti Allent, és Allen gyűlöli Ellent. Ez talán így marad életük végéig, legfeljebb megtanulják, hogyan kell gyöngéd szavak rózsaszínű felhőjébe burkolni. Add ki az ebédjüket, húgom, feleségem - a keménytojásokat, a savanyúságot, a gyümölcskocsonyás meg amerikaimogyoró-krémes szendvicseket, a hordószagú piros almákat, aztán bocsásd őket szabadon, hadd menjenek világgá.

Így is történt.

A gyerekek elmentek, kezükben a papírzacskóval, mindegyik a maga külön világába.

- Tetszett az istentisztelet, drágám?

- Tetszett, hogyne, nekem mindig tetszik. De te... néha nem is tudom, hiszel-e... Komolyan mondom. Olyan vicceid vannak néha...

- Gyere, ülj le egy kicsit, tapsikám!

- Meg kell csinálnom az ebédet.

- Rohadjon meg az ebéd!

- Na látod. Mindig így beszélsz.

- Az ebéd nem szent. Ha melegebb volna, elmennénk csónakázni, megkerülnénk a hullámtörőt, és horgásznánk.

- Meg vagyunk híva Bakerékhez. Mondd, Ethan, hiszel te egyáltalán az egyházban? Miért adsz nekem mindig olyan buta neveket?

- Hogy ne mindig ugyanazt fújjam, és ne legyek unalmas, de a szívemben úgy szól a neved, mint egy harang. Hogy hiszek-e? Micsoda kérdés! Azt hiszed, külön kézbe veszem a neceai hitvallás minden egyes tételét, mint megannyi vadásztöltényt, és megvizsgálom? Nem. Arra nincs szükség. Furcsa dolog ez, Mary. Még ha úgy kiszáradt volna is minden hit az agyamból, a lelkemből, a testemből, mint egy zsák szárazbabból, ha meghallanám ezeket a szavakat, hogy „Az Úr az én pásztorom, azért nem szenvedhetek hiányt semmiben; mert ő lefektet engem a zöld legelőkön", akkor is remegni kezdene a gyomrom, és fújtatna a mellem, és tűz gyúlna a koponyámban.

- Nem értem.

- Nem baj, kislány. Én se. Mondjuk, csecsemőkoromban, amikor még minden csontom puha volt, beledugtak egy kis kereszt alakú püspöki dobozba, és így kaptam meg a formámat. Amikor aztán kitörtem a dobozból, mint ahogy a csibe kitör a tojásból, igazán nem meglepő, hogy kereszt alakú maradtam. Észrevetted már, hogy a kis csibék nagyjából tojás alakúak?

- Olyan szörnyű dolgokat mondasz, még a gyerekeknek is.

- Ők meg nekem. Ellen tegnap este azt kérdezte: „Papa, mikor leszünk gazdagok?" És én nem azt feleltem neki, amit tudok, hogy: „Nemsokára gazdagok leszünk, és te, aki nem jól viseled a szegénységet, a gazdagságot is épp olyan rosszul fogod viselni." Ez az igazság. Most szegény és irigy. Ha majd gazdag lesz, talán sznob lesz. A pénz mit sem változtat a betegségen, csak a tüneteken.

- Ha így tudsz beszélni a saját gyerekeidről, mit mondhatsz énrólam?

- Azt mondom, hogy áldás vagy, angyal vagy, te vagy a fény ebben a mocskos életben.

- Te ittál... Mindenesetre be vagy csípve.

- Ühüm.

- Nem igaz. Érezném a szagát.

- Érzed is, drágaságom.

- Mi történt veled?

- Ugye, hogy észrevetted? Valami változás: égszakadás, földindulás, fene nagy változás.

- Aggódom miattad, Ethan. Igazán. Egészen megvadultál.

- Emlékszel a kitüntetéseimre?

- A háborús érmeidre?

- Azokat is a vadságomért kaptam. Nincs a világon még egy ember, akinek a szívében oly kevés gyilkos indulat élne, mint az enyémben. De csináltak egy másik dobozt, és belepréseltek. A pillanat vagy az idők azt kívánták tőlem, hogy embert öljek, és én embert öltem.

- Azok háborús idők voltak, és a hazáért tetted.

- Az idők mindig valamilyenek. Csak az én időmre nem került eddig sor. Fene jó katona voltam, szívecském: okos, fürge, kíméletlen, pompásan működő csavarocskája a hadigépezetnek. Talán most is sikerül olyan eredményesen működnöm.

- El akarsz mondani valamit.

- Szomorú, de igaz. Úgy érzem, mintha mentegetőzni szeretnék. Remélem, nem lesz baj belőle.

- Megyek ebédet csinálni.

- Nem vagyok éhes azután az embertelen reggeli után.

- Azért ehetsz még egy keveset. Láttad Bakerné kalapját? Biztos New Yorkban vette.

- És a hajával mit csinált?

- Észrevetted? Majdnem eperszínű.

- „Legyen világosság, amely világít a pogányoknak és dicsőség Izrael né-épének."

- Miért akart Margie Montakuba menni ebben az évszakban?

- Mert ott gyönyörű a hajnal.

- Margie soha nem kel fel korán. Sokat ugratom is emiatt. És azt nem találod furcsának, hogy Marullo idejött azokkal a cukortojásokkal?

- Gondolod, van valami összefüggés a kettő között? Margie korán kel, és Marullo tojásokat hoz.

- Ne bolondozz!

- Nem bolondozok. Most az egyszer nem. Ha elárulok egy titkot, megígéred, hogy nem mondod el senkinek?

- Úgyis tudom, hogy csak viccelsz!

- Nem.
- Na jó, megígérem.
- Azt hiszem, Marullo nemsokára átruccan Olaszországba.
- Honnan tudod? Ő mondta?
- Nem egészen. Csak kombinálok. *Én* tudok kombinálni.
- De akkor egyedül maradsz a boltban. Fel kell venni valami segítséget.
- Magam is elboldogulok.
- Most is majdnem mindent egyedül csinálsz. Fel kell venni valami segítséget.
- Ne felejtsd el, még nem biztos, azonkívül titok.
- Jó, soha nem szoktam megfeledkezni az ígéretemről.
- De sejtetni fogod, hogy tudsz valamit.
- Dehogy fogom.
- Tudod, mi vagy te? Egy kis tapsifüles nyuszika, virággal a fején.
- Találsz valami harapnivalót a konyhában. Megyek, rendbe hozom magam egy kicsit.

Amikor kiment, elnyúltam a karosszékemben, és ezt a szózatot hallottam belülről: „Uram, most bocsásd el a te szolgá-á-dat bé-ék-ében, miként szavadat adtad." És kutya legyek, ha rögtön el nem aludtam. A szikla pereméről belezuhantam a sötétbe, ott, ahol voltam, a nappaliban. Nem szokott gyakran előfordulni velem. S mivel előzőleg Danny Taylorra gondoltam, álmomban is Danny Taylort láttam. Mintha se kicsik, se nagyok nem lettünk volna, de már felnőttünk, és ott jártunk a kiszáradt tó lapos fenekén, a régi ház alapja meg a pince mellett. Nyár eleje volt, láttam, milyen dúsak a levelek, s a fű olyan kövér, hogy meghajlik a saját súlyától: ilyen napokon az ember is kövérnek érzi magát és mint aki megbolondult. Danny elbújt egy fiatal boróka mögött, amely egyenes volt és karcsú, mint egy oszlop. Hallottam a hangját, vastagon, eltorzulva, mintha víz alól jönne. Aztán vele voltam, és Danny olvadt, és kifolyt a körvonalaiból. Tenyeremmel megpróbáltam visszanyomni a helyére, és elegyengetni, mint ahogy a puha cementet szokás elsimítani, ha kibuggyan a formából, de nem tudtam. Anyaga kifolyt az ujjam közül. Azt mondják, minden álom csak egy pillanatig tart. Ez azonban sehogy sem akart véget érni, és minél

jobban kínlódtam, Danny annál jobban olvadt. Amikor Mary felköltött, lihegtem az erőlködéstől.

- Tavaszi gyengeség - mondta Mary. - Ez az első tünet. Amikor növésben voltam, olyan sokat aludtam, hogy anyám elhívatta Grady doktort. Azt hitte, álomkóros vagyok, pedig csak növésben voltam és tavasz volt.

- Lidérces álmom volt. Nem kívánok senkinek hasonlót.

- Mert annyi minden történt. Eredj föl, fésülködj meg, és mosd meg az arcod! Fáradtnak látszol, drágám. Nincs semmi bajod? Nemsokára indulni kell. Két órát aludtál. Biztos szükséged volt rá. Kíváncsi vagyok, miben törheti a fejét Baker úr.

- Meg fogod tudni, szívem.

- De valószínűleg egyedül akar majd beszélni veled. Az üzletemberek nem szeretik, ha nők is jelen vannak.

- Szereti, nem szereti, ragaszkodni fogok hozzá. Azt akarom, hogy ott legyél.

- Tudod, hogy nem értek az üzlethez.

- Tudom, de a te pénzedről akar beszélni.

Az olyan embereket, mint Bakerék, csak akkor ismerheti meg az ember, ha az ismerősüknek született. Barátságról nem is beszélek. Én ismerem őket, mert a Hawley és a Baker család ugyanabból a vérből, ugyanarról a helyről származott, egyforma volt a történetük és régebben a vagyonuk is. Az ilyen családok mintha valami zárt, központi magot alkotnának, amelytől falak és árkok választják el a kívülállót. Amikor apám elvesztette a pénzünket, engem nem rekesztettek ki teljesen. Bakerék talán életem végéig befogadnának mint Hawleyt, mert úgy érzik, mintha rokonok volnánk. Persze, azért szegény rokon vagyok. Az úri osztály pénztelen tagjai lassanként kikopnak az úri osztályból. Ha a fiamnak, Allennek nem lesz pénze, ő már nem fogja ismerni Bakeréket, az ő fia pedig végképp kívülálló lesz, függetlenül a nevétől és a származásától. Hiába, föld nélküli birtokosok, sereg nélküli parancsnokok, gyalogos huszárok lettünk. Nem maradhatunk fenn. Többek között talán ezért is zajlott le bennem az a változás. Nem kívánom, soha nem is kívántam a pénzt önmagáért. De ahhoz, hogy megtarthassam a helyemet abban a kategóriában, amelyet

megszoktam, és amelyben kényelmesen érzem magam, pénz kell. Mindez ott nyerhetett formát, azon a sötét helyen, a gondolkodás szintje alatt. S nem gondolat volt, hanem meggyőződés, amikor felbukkant.

- Jó napot! - mondta Bakerné. - Nagyon örülök, hogy eljöttek. Az utóbbi időben elhanyagoltál bennünket, Mary. Mit szólsz ehhez a gyönyörű naphoz? Hogy tetszett az istentisztelet? Igazán nem minden lelkész ilyen érdekes ember.

- Túlságosan ritkán találkozunk - mondta Baker úr. - Emlékszem, amikor a nagyapja ott ült ugyanabban a székben, és elmesélte, hogy azok a koszos spanyolok elsüllyesztették a *Maine*-t. Ki is loccsantotta a teáját, azazhogy nem is tea volt. Az öreg Hawley kapitány legfeljebb ízesítőnek csöpögtetett egy kis teát a rumjába. Ingerlékeny ember volt, sőt egyesek szerint kötekedő természetű.

Láttam, hogy Maryt először meghökkenti a meleg fogadtatás, de azután jólesik neki. Persze nem tudta, hogy a háta mögött megtettem egy nagy vagyon várományosának. A pénz híre csaknem annyit ér a piacon, mint maga a pénz.

Bakernének idegesen reszketett a feje, miközben kitöltötte a teát a magnóliaszirom-szerűen vékony és törékeny csészékbe, csak a töltögető keze volt nyugodt.

Baker úr tűnődve kavargatta a teáját.

- Nem is tudom, mit szeretek jobban, a teát-e, vagy ezt a szertartást - mondta. - Minden szertartást szeretek, még az ostobákat is.

- Azt hiszem, meg tudom érteni - mondtam. - Ma reggel azért éreztem jól magam az istentisztelet alatt, mert nem érhetett semmi meglepetés. Minden szót előre tudtam, még mielőtt kimondták volna.

- A háború alatt, Ethan... figyeljenek ide, hölgyeim, kíváncsi vagyok, hogy hallottak-e már ilyet... szóval a háború alatt a hadügyminiszter tanácsadójaként szolgáltam. Egy időt Washingtonban töltöttem.

- Rettenetes volt - mondta Bakerné.

- Hát kérem, rendeztek egyszer egy nagy katonai díszuzsonnát, óriási volt a felhajtás, talán ötszáz vendéget is meghívtak. A hölgyek közül egy ötcsillagos tábornok felesége volt a rangidős, utána pedig egy altábornagyné következett. A miniszterné, a háziasszony, az

ötcsillagos hölgyet kérte meg a tea kitöltésére, a háromcsillagos hölgyet pedig arra, hogy töltse ki a kávét. A rangidős hölgy azonban nemet mondott, mert, szó szerint idézem: „mindenki tudja, hogy a kávé magasabb rangú, mint a tea." Nahát, hallottak már ilyet? - Baker úr jóízűen nevetett. - A végén aztán kiderült, hogy a legmagasabb rangú mégiscsak a whisky.

- Semmi nyugalom nem volt ott - mondta Bakerné. - Folyton áthelyezték az embereket, mielőtt még összeszokhattak volna modorban és viselkedésben.

Mary elmesélte egy bostoni ír teadélután történetét, amikor a vizet kerek fazekakban forralták nyílt tűz fölött, és ónkanalakkal mérték a csészékbe. - És nem forrázzák a teát, hanem főzik - mondta. - Nem csoda, hogy lejön tőle az asztalról a politúr.

A komoly tárgyalásokat vagy tetteket bevezető szertartásoknak kell megelőzniük, és minél súlyosabb ügyről van szó, annál hosszabb és könnyebb fajsúlyú az előcsevegés. Mindenkinek hozzá kell járulnia legalább egy pihével vagy színfolttal. Ha Mary és Bakerné nem is kap szerepet a tárgyalások komoly szakaszában, addig bőven lesz idejük, hogy megindítsák a maguk külön eszmecseréjét. Baker úr már meglocsolta a társalgás kertjét, példáját az én Marym is követte, akit elbűvölt és izgalomba ejtett a vendéglátók figyelmessége. Csak Bakerné meg én maradtunk adósok a hozzájárulásunkkal, és én udvariasságból előreengedtem a hölgyet.

Bakerné élt is az alkalommal, és témáját éppúgy a teáskannából merítette, mint az előzők:

- Emlékszem, azelőtt több tucat teafajta volt divatban - kezdte élénken. - Akkoriban mindenkinek megvolt a maga receptje. Azt hiszem, nem volt olyan fű vagy levél vagy virág, amiből valamiféle teát ne főztek volna. Most már csak kétfélét isznak, indiait meg kínait, de a kínaiból is egyre kevesebbet. Emlékeztek a krizantémra, a kamillára, a narancsvirágra meg a patyolatra?

- Mi az a patyolat? - kérdezte Mary.

- Fele rész forró víz, és fele rész forró tej. A gyerekek imádják. Egyáltalán nincs tej- meg vízíze. - Bakerné ezzel megtette a magáét.

Most rajtam volt a sor, és úgy terveztem, hogy néhány gondosan megválogatott és teljesen üres megjegyzést teszek a nevezetes bostoni teadélutánra,[10] de az ember nem teheti mindig azt, amit eltervezett. Meglepetések is becsúszhatnak, és nem kérnek engedélyt.

- Az istentisztelet után aludtam egyet - hallottam a tulajdon hangomat. - Danny Taylorról álmodtam. Szörnyű álom volt. Ismerik Dannyt, ugye?

- Szegény fiú - mondta Baker úr.

- Valaha közelebb álltunk egymáshoz, mintha testvérek lettünk volna. Nekem nem volt testvérem. Igen, mi voltaképpen testvérek voltunk. Persze nem szó szerint értem, mégis az az érzésem, hogy őriznem kellene az én atyámfiát, Dannyt.

Maryt bosszantotta, hogy vétek a társalgás alaphangulata ellen. Bosszúból meg is szúrt egy kicsit:

- Ethan pénzt ad neki. Nem hiszem, hogy jól teszi. Úgyis elissza.

- Nahát! - mondta Baker úr.

- Nem tudom... mindenesetre nyomasztó álom volt. Olyan kevés pénzt adok neki... nagy ritkán egy-egy dollárt. Mi mást tehetne egy dollárral, mint hogy elissza? Talán ha egyszer több pénzhez jutna, rendbe jönne.

- Isten őrizz, hogy valaki több pénzt adjon neki! - kiáltotta Mary. - Azzal csak megölné. Nem igaz, Baker úr?

- Szegény fiú - mondta Baker úr. - Pedig a Taylor család a legjobbak közé tartozott. Roppant fáj nekem, hogy így kell látnom. De Marynek igaza van. Valószínűleg halálra inná magát.

- Így is azt teszi. De nem én leszek a gyilkosa. Én nem tudok több pénzt adni neki.

- Az elvről van szó - mondta Baker úr.

Bakerné megjegyzését tipikus női kegyetlenség sugallta:

-Valami intézetbe kellene betenni, ahol gondját viselnék. Mind a hárman haragudtak rám. Jobb lett volna megmaradnom a bostoni teadélutánnál.

---

[10] 1773. december 16. - Az amerikai függetlenségi háború egyik legelső incidense: a teavám ellen felháborodott kereskedők a bostoni kikötőben a tengerbe zúdították három angol hajó teaszállítmányát.

Furcsa, hogy az emberi elme hogyan hancúrozik, fogócskázik vagy játszik szembekötősdit, amikor minden megfigyelőképességét arra kellene használnia, hogy ösvényt találjon a titkos tervek és rejtett akadályok aknamezején. Én ismertem a Baker-házat és a Hawley-házat, a sötét falakat és függönyöket, a gyászos fikuszokat, amelyek soha nem láttak napot, az arcképeket, az olajnyomatokat, a régmúlt idők emlékét, amely fennmaradt az edényekben és kagylódíszekben, kelmében és fában, ami a valóságba és az állandóságba ágyazza. A divat és a kényelem olykor kicseréli a székeket, de a ládák és asztalok, könyvszekrények és íróasztalok kitartanak a szilárd múlt mellett. A Hawley név nemcsak egy család neve, hanem egy házé is. Ezért ragaszkodott szegény Danny a Taylor-réthez. Anélkül vége a családnak, és nemsokára a névnek is. Ezek hárman itt a hangjukkal, a hangsúlyukkal, a kívánságaikkal már meg is szüntették Dannyt. Úgy látszik, vannak, akik csak egy házzal és a családi krónikával tudják önmaguknak is bebizonyítani a létezésüket - bár ez nem ér valami sokat. A boltban egy félresiklott egzisztencia voltam, egyszerű segéd, a házamban viszont Hawley - vagyis én sem lehetek biztos magamban. Egy Hawleynek még kezet nyújthat egy Baker. A házam nélkül engem is megszüntettek volna. Itt nem ember áll szemben az emberrel, hanem ház a házzal. Fájt, hogy Danny Taylort kiiktatják a valóságból, de nem tehettem ellene semmit. S ez a gondolat felajzott és megedzett. Baker újra talpra akarja állítani Hawleyt, hogy részt kaphasson Mary képzelt örökségéből. Eljutottam az aknamező szélére. Szívem páncélban várta önzetlen jótevőmet. Páncélban, éberen, veszedelmesen. S ezzel a párbaj érzése is megjött, és felmerültek a fegyelmezett vadság szabályai, az első szabály pedig így szólt: még a védekezésed is olyan legyen, mintha támadnál.

- Baker úr - mondtam -, nincs okunk elhallgatni az előzményeket. Apám elvesztette a Hawley vagyont; maga jobban ismeri, mint én, az egész ügy hosszadalmas, bonyolult részleteit. Én a fronton voltam. Hogy történt?

- Az édesapja szándékaival nem volt baj, de az ítélőképessége...

- Tudom, hogy élhetetlen volt, de hogy történt?

- Tudja, a legvakmerőbb befektetések korát éltük. Ő is bátran befektetett mindenfélébe.

- Kapott-e tanácsot valakitől?

- Olyan hadianyagokba fektette a pénzét, amelyek már elavultak. A szerződéseket felbontották, és a pénz odalett.

- Maga Washingtonban volt. Tudott ezekről a szerződésekről?

- Csak úgy nagyjából.

- Mégis eleget tudott ahhoz, hogy maga ne fektessen beléjük.

- Nem, én abba nem fektettem be.

- És nem adott tanácsot apámnak a befektetéseivel kapcsolatban?

- Washingtonban voltam.

- De azt tudta, hogy kölcsönt vett fel a Hawley-birtokra, és azt akarta befektetni?

- Igen, azt tudtam.

- Nem beszélte le róla?

- Washingtonban voltam.

- De a bankja érvényesítette a zálogjogot.

- A bank nem tehet egyebet, Ethan. Ezt maga is tudja.

- Igen, tudom. Csak az a kár, hogy maga nem adhatott neki tanácsot.

- Ne hibáztassa az apját, Ethan.

- Most, hogy értem a dolgot, nem hibáztatom. Nem is akartam hibáztatni, de sose tudtam egész pontosan, hogy mi történt.

Azt hiszem, Baker úrnak megvoltak a maga elképzelései a beszélgetés elindításáról. Mivel nem úgy sikerült, ahogy ő képzelte, most a következő lépésen kellett törnie a fejét. Köhécselt, kivett a zsebéből egy lapos csomag papírzsebkendőt, s egyikbe belefújta az orrát, egy másikkal megtörölte a szemét, egy harmadikkal megtisztogatta a szemüvegét. Mindenkinek megvan a maga módszere az időnyerésre. Ismertem egy embert, aki öt percig is el tudott bajlódni a pipája megtömésével és meggyújtásával.

Amikor végre elkészült, azt mondtam:

- Tudom, hogy nekem a magam nevében nincs jogom segítséget kérni. De éppen maga említette, milyen régi kapcsolat áll fenn a családjaink között.

- Derék emberek voltak - mondta. - És általában kitűnő ítélőképességűek, óvatosak...

- De nem a végletekig, Baker úr. Azt hiszem, ha egyszer elszánták magukat valamire, azt véghez is vitték.

- Az már igaz.

- Akármit kellene csinálni az ellenséggel, elsüllyeszteni vagy... vagy felgyújtani a hajóját...

- Hivatalos megbízásból tették.

- Azt hiszem, 1801-ben azért meg kellett magyarázniuk, hogy tulajdonképpen mit értenek ellenségen.

- Minden háború után vannak vizsgálatok.

- Persze. De én nem akarom ezeket a régi históriákat feleleveníteni. Őszintén szólva, Baker úr, szeretném... szeretnék újra feltörni.

- Ez a beszéd, Ethan. Már azt hittem, kiveszett magából az ősi Hawley-szellem.

- Ki is veszett, vagy talán ki se fejlődött. Baker úr felajánlotta a segítségét. Mivel kezdjem?

- Az a baj, hogy a kezdethez tőkére van szüksége.

- Tudom. De ha volna tőkém, mivel kellene kezdenem?

- Azt hiszem, untatjuk a hölgyeket - mondta Baker úr. - Menjünk be talán a könyvtárszobába! A hölgyeket nem érdekli az üzlet.

Bakerné felállt.

- Éppen meg akartam kérni Maryt, hogy segítsen kiválasztani az új tapétát a nagy hálószoba falára. A minták fenn vannak az emeleten, Mary.

- Szeretném, ha Mary is hallaná...

De Mary engedett nekik, mint ahogy előre tudtam.

- Egy csöppet sem értek az üzlethez - mondta. - De a tapétákhoz értek egy keveset.

- De te vagy az érdekelt fél, drágám.

- Én teljesen belezavarodok az ilyesmibe, Ethan. Te is tudod.

- Én talán még jobban belezavarodok nélküled, drágám.

A tapétaválogatás valószínűleg Baker úr agyában született meg. Nem hiszem, hogy a felesége választja ki a tapétáikat. Legalábbis

abban a szobában, ahol ültünk, sötét mértani ábrák borították a falakat; nincs az a nő, aki ilyet választott volna.

- Nohát - mondta Baker úr, miután az asszonyok kimentek -, magának a tőke a fő problémája, Ethan. A háza nincs megterhelve. Kaphatna rá jelzálogkölcsönt.

- Azt nem akarok.

- Rendben van, tisztelem az érzéseit, de hát más biztosítéka, ugye, nincs. Azután ott van Mary pénze. Nem sok, de ha van egy kis pénz, azzal már lehet többet csinálni.

- Nem akarok hozzányúlni Mary pénzéhez. Az az ő tartaléka.

- Közös betétként fekszik a bankban, és nem hajt semmi hasznot.

- Mondjuk, hogy legyőztem az aggályaimat. Akkor mit tudna mondani?

- Van valami sejtelme róla, hogy mekkora az anyósának a vagyona?

- Nincs, de azt hiszem, elég tekintélyes.

Baker úr nagy gonddal megtörülte a szemüvegét.

- Amit most mondok, az szigorúan bizalmas.

- Természetesen.

- Szerencsére tudom, hogy maga nem fecsegő. A Hawleyk sosem voltak azok, kivéve talán az édesapját. Nahát, mint üzletembernek tudomásom van arról, hogy New Baytown nagy fejlődés előtt áll. Mindene megvan, ami ehhez kell: kikötő, tengerpart, vízi utak. Ha egyszer megindul a dolog, nem állíthatja meg semmi. Egy jó üzletember tartozik azzal a városának, hogy segítse a fejlődésben.

- És hasznot húzzon belőle.

- Természetesen.

- Miért nem fejlődött eddig?

- Azt hiszem, ezt maga is tudja: a városi tanács gyepesfejű tagjai még a múltban élnek. Ők gátolják a haladást.

Mindig roppant érdekesnek találtam, hogy a haszonszerzés milyen emberbaráti köntösben tud jelentkezni. A haladó, a közösség érdekét szem előtt tartó csomagolástól eltekintve, Baker úr álláspontjában nem volt semmi meglepő. Ő és még egy páran - nagyon kevesen - mindaddig támogatni fogják a város jelenlegi vezetőségét, amíg fel nem vásároltak vagy befolyásuk alá nem vontak minden eljövendő

haszonforrást. Akkor aztán menesztik a tanácsot meg a polgármestert, és átengedik az uralmat a haladásnak. És csak akkor fog kiderülni, hogy már rég az övék minden csatorna, amelyen át a haladás megérkezhet. Baker úr énnekem pusztán érzelmi ellágyulásból akart egy egészen keveset juttatni a várható nyereségből. Nem tudom, szándékában állott-e vagy sem, hogy időpontot is közöljön velem, vagy csak elragadta a lelkesedés, mindenesetre az általánosságokkal együtt ez is kicsúszott a száján. A város új vezetőségét július hetedikén fogják megválasztani. Az előrelátó emberek csoportjának addigra kezébe kell vennie a haladás kormánykerekét.

Nem hiszem, hogy van olyan ember a világon, aki nem szeretne tanácsot adni.

Minthogy némi vonakodást tanúsítottam, oktatóm hevesebb lett, és pontosabban körvonalazta elgondolásait, jó fél órát lelkendezett.

- Gondolkoznom kell rajta, Baker úr - mondtam. - Ami magának oly egyszerű, az nekem rejtély. Na és persze Maryvel is meg kell beszélnem.

- Látja, azt hiszem, ebben nincs igaza - felelte. - Manapság a szoknya túl nagy szerepet játszik az üzleti életben.

- De hát az ő örökségéről van szó.

- Csak hálás lesz magának, ha meglepi egy kis pénzzel. A nők úgy sokkal jobban szeretik.

- Nem szeretném, Baker úr, ha hálátlannak tartana. Kicsit lassan jár az eszem. El kell tűnődnöm rajta. Hallotta, hogy Marullo Olaszországba megy?

Elkeskenyedett a szeme.

- Végleg?

- Nem, csak látogatóba.

- Remélem, intézkedik majd, hogy a maga érdekei biztosítva legyenek, ha valami rossz történne vele. Már nem fiatal ember. Van végrendelete?

- Nem tudom.

- Ha aztán egyszer csak megjelenik egy sereg olasz rokon, maga könnyen állás nélkül maradhat.

Tétova modort vettem fel védekezésül.

- Mindezt alaposan meg kell rágni - mondtam. - Kíváncsi vagyok, meg tudná-e mondani úgy nagyjából, hogy mikor kezdődik az egész.

- Csak annyit mondhatok, hogy a fejlesztés nagyrészt a közlekedéstől függ.

- A nagy autóutak egyre közelebb érnek hozzánk...

- Még mindig elég messze vannak. Azok az emberek, akiknek a pénzére számítunk, majd repülőgépen akarnak jönni.

- És nincs repülőterünk, ugye?

- Úgy van.

- Sőt, helyünk sincs, ahol repülőteret építhetnénk, ha csak nem toljuk el a dombokat.

- Az drága lenne. Nem tudnánk megfizetni a munkaerőt.

- Hát akkor mi az elgondolása?

- Ethan, bízzon bennem, és ne haragudjon rám, amiért most nem mondhatok többet. De megígérem, hogy ha tud valami tőkét szerezni, maga is kiveheti a részét a dologból. Azt is elárulhatom, hogy nagyon határozott elgondolásaink vannak, de előbb meg kell oldani valamit.

- Rendben van. Azt hiszem, ez is több annál, mint amennyit megérdemlek.

- A régi családoknak össze kell tartaniuk.

- Marullo is benne van a csoportban?

- Szó sincs róla. Ő a maga útját járja, a maga cimboráival.

- És egész jól megy neki, nem igaz?

- Véleményem szerint túl jól. Nem tetszik nekem, hogy ezek az idegenek mindenhová befurakodnak.

- És július hetedikén felmegy a függöny.

- Azt mondtam?

- Nem, azt hiszem, csak én képzelem.

- Úgy látszik.

S Mary már vissza is jött a tapétaválogatásból. Udvariasan elbúcsúztunk, és lassan hazabandukoltunk.

- Nagyon kedvesek voltak. Mit mondott Baker?

- A régi nóta. Kezdjek valami vállalkozásba a te pénzeddel, én pedig erre nem vagyok hajlandó.

- Tudom, hogy azért, mert engem féltesz, drágám. De én azt mondom, ha nem fogadod meg a tanácsát, bolond vagy.

- Nem szeretem az ilyesmit, Mary. Hátha még sincs igaza. Minden támasz nélkül maradnál.

- Ide hallgass, Ethan, ha te nem vagy hajlandó, fogom a pénzt, és én adom oda neki. Bizony isten.

- Hadd gondolkozzam rajta. Nem akarlak téged belevonni az üzletbe.

- Nem is kell. A pénz közös betéten van. Tudod, mit mondott a kártya, nem?

- Jaj istenem, már megint a kártya.

- Hiába, én hiszek benne.

- Ha elveszíteném a pénzedet, meggyűlölnél.

- Nem igaz. Az én szerencsém te vagy! Margie is azt mondta.

- „Mit Margie mondott énnekem, míg élek, nem felejthetem."

- Ne viccelj!

- Talán nem is viccelek. De talán nem akarom, hogy balszerencsénk édességét megkeserítse a szerencse.

- Nem látom be, mit keserítene meg egy kis pénz. Nem sok pénzre gondolok, csak amennyi elég.

Nem feleltem.

- Hallod?

- Hercegnőm - mondtam -, olyasmi nem létezik, hogy elég pénz. A pénznek csak két mértéke van: semmi és nem elég.

- Hát ez nem igaz.

- De nagyon is igaz. Emlékszel arra a texasi milliárdosra, aki nemrég halt meg? Szállodában lakott, és csak egy bőröndje volt. Se végrendelet, se örökösök: mégse volt neki elég a pénze. Minél több van belőle, annál kevésbé elég.

- Úgy látszik, bűn, hogy új függönyt szeretnék a nappaliba, és egy akkora vízmelegítőt, hogy ugyanazon a napon megfürödhessünk mind a négyen, és még mosogatáshoz is maradjon - mondta gúnyosan Mary.

- Én nem a bűnről elmélkedtem, te balga leányzó. Csak leszögeztem egy tényt, egy természeti törvényt.

- Látom, nem sokra becsülöd az emberi természetet.

- Nem az emberi természetről van szó, Marykém, hanem a természetről. A mókusok tízszer annyi hickory-diót tesznek félre, mint amennyit életük végéig elfogyasztanak. A hörcsög is, bár annyit evett, hogy majd kipukkad, úgy kitömi a pofáját, mintha zacskó volna. És abból a mézből, amit a szorgalmas méhecskék gyűjtenek, mennyit esznek meg a szorgalmas méhecskék?

Ha Mary zavarban van, vagy nem tud mit válaszolni, haragját maga köré fröcsköli, mint a tintahal a tintáját, és elbújik sötét felhőjében.

- Utálatos vagy - mondta. - Sajnálsz az embertől egy kis boldogságot.

- Dehogyis, drágaságom. Én a kétségbeesett boldogtalanságtól félek, a rettegéstől, ami együtt jár a pénzzel, a nagyképűségtől és az irigységtől.

Tudat alatt valószínűleg ő is ugyanezektől félt. Most felém bökött, sebezhető pontot keresett, aztán megtalálta, és megforgatta benne a fűrészfogú szavakat:

- Na tessék. Itt egy szatócssegéd, akinek egy vasa sincs, és amiatt fő a feje, hogy milyen rossz lesz, ha majd gazdag lesz. Úgy teszel, mintha bármely pillanatban vagyont tudnál szerezni, ha akarnál.

- Azt hiszem, csakugyan tudnék.

- Hogyan?

- Épp ez a baj.

- Nem tudnál, mert különben már megtetted volna. Csak blöffölsz, mint mindig.

Ha meg akarják sebezni az embert, előbb-utóbb sikerül is feldühíteni. Én is éreztem, hogyan emelkedik a lázam. Csúnya, elkeseredett szavak sűrűsödtek bennem, mint valami méregoldat. Eltöltött a gyűlölet savanykás íze.

- Odanézz! - kiáltotta Mary. - Ott megy! Láttad?

- Hol? Mit?

- Ott a fa mellett, aztán be az udvarunkba.

- Mi volt az, Mary? Mondd! Mit láttál?

A félhomályban láttam a mosolyát, azt a hihetetlen női mosolyt. Bölcsességnek szokták nevezni, pedig nem az, inkább valamiféle megértés, ami feleslegessé teszi a bölcsességet.

- Mary, te nem láttál semmit.

- Láttam egy veszekedést... de elfutott!

Átkaroltam, megfordítottam.

- Gyere, ne menjünk még haza, forduljunk még egyet! Tovább sétáltunk az este alagútjában, de már nem szóltunk egy szót sem; nem is volt rá szükség.

8

Gyerekkoromban nagy buzgalommal és kedvvel vadásztam és pusztítottam az apró állatokat. Nyulak, mókusok, kis madarak, később pedig kacsák és vadlibák estek áldozatul vadászszenvedélyemnek. Volt benne valami barbár alkotókedv, mindenféle gyűlölet, harag vagy bűntudat nélkül. A háború kioltotta bennem a pusztítás vágyát; mint mikor a gyerek megcsömörlik a sok édességtől. Így azután a vadászpuskák pukkanása nem szerzett többé szilaj gyönyörűséget.

Ezen a kora tavaszon két ugrabugra nyúl naponta ellátogatott a kertünkbe. A legjobban Mary szegfűit szerették, és tövig le is rágták őket.

- Szabadíts már meg tőlük - mondta Mary.

Elővettem tizenkét milliméteres puskámat - ragadt a zsírtól -, és találtam néhány régi töltényt is, ötös söréttel. Este kiültem a hátsó lépcsőre, és amikor a nyulak megjelentek, egyetlen lövéssel elintéztem mind a kettőt. Aztán eltemettem a bundás tetemeket a nagy orgonabokor alá, és szörnyen émelygett a gyomrom.

Hiába, elszoktam az öldökléstől. Az ember mindent meg tud szokni: öldöklést, temetést, még a kivégzést is; a kínpad és a hüvelykszorító is puszta munkaeszközzé válik, ha megszokják a használatát.

Miután a gyerekek lefeküdtek, azt mondtam:

- Elmegyek egy kicsit.

Mary nem kérdezte, hová vagy miért, mint ahogy néhány nappal azelőtt még megkérdezte volna.

- Soká jössz haza?

- Nem, nem sokára.

- Nem várlak meg. Álmos vagyok - mondta. S úgy látszott, hogy miután elfogadta az új irányt, már messzebbre is jutott, mint én. Én még mindig kutyául éreztem magam a nyulak miatt. Talán nagyon is természetes, hogy ha az ember elpusztított valamit, igyekszik egy teremtő cselekedettel helyrebillenteni a mérleget. Csakugyan ez ösztönzött volna?

Elbotorkáltam ahhoz a büdös ólhoz, ahol Danny Taylor lakott. Tábori ágya mellett egy csészealjba ragasztott gyertya égett.

Danny nagyon rossz bőrben volt; levert, girhes, beteges. Arca fénytelen, mint az ón. Majdnem rosszul lettem a mocskos hely és a mocskos dunyha alatt fekvő mocskos ember szagától. A szeme nyitva volt, és üvegesen csillogott. Azt hittem, dadogni fog delíriumában. Megdöbbentem, amikor tisztán és érthetően szólalt meg, Danny Taylor hangján és modorában.

- Mit keresel itt, Eth?

- Segíteni akarok rajtad.

- Több eszed is lehetne.

- Beteg vagy.

- Azt hiszed, nem tudom? Jobban tudom, mint akárki más.

- Az ágy mögé nyúlt, és előhalászott egy harmadáig még teli Old Foresteres üveget. - Meghúzod?

- Nem, Danny. Milyen drága whiskyt iszol!

- Vannak barátaim.

- Kitől kaptad?

- Semmi közöd hozzá, Eth. - Ivott egyet, és erőlködnie kellett, hogy vissza ne adja. Nem volt könnyű, de aztán kiszínesedett az arca. Felnevetett. - A barátom üzletről akart tárgyalni, de én átejtettem. Kinyiffantam, mielőtt elmondhatta volna, amit akar. Nem tudta, milyen kevés kell hozzá. Te is üzleti ügyben jöttél, Eth? Mert könnyen kinyiffanhatok megint.

- Mondd, Danny, jelentek én neked valamit? Bízol bennem? Van-e benned valami... szóval jelentek-e neked valamit?

- Persze, persze, de ha a lényeget nézzük, akkor én mégiscsak egy iszákos vagyok, és az iszákosnak az ital jelenti a legtöbbet.

- Ha össze tudnám szedni a pénzt, elmennél elvonókúrára?

Ijesztő volt, milyen hirtelen vált normálissá és fesztelenné, olyanná, mint... mint azelőtt volt.

- Talán azt mondanám, Eth, hogy elmegyek. De te nem ismered az iszákosokat. Fognám a pénzt, és elinnám.

- Fizethetném egyenesen a kórháznak is, vagy ahová kell.

- Hadd próbáljam megértetni veled. Elmennék a legjobb szándékkal, és néhány nap múlva meglógnék. Iszákos emberben nem lehet bízni, Eth. Ez az, amit te nem tudsz megérteni. Mindegy, hogy mit tennék vagy mondanék, a végén mégiscsak meglógnék.

- Nem akarsz meggyógyulni, Danny?

- Nem nagyon. Azt hiszem, tudod te jól, mit szeretnék.

Megint felemelte az üveget, és megint meglepődtem, milyen gyorsan tud reagálni. Nemcsak hogy visszaváltozott a régi Dannyvé, akit gyermekkoromban ismertem, hanem az érzékelő és észlelő képessége még ki is élesedett: úgyszólván belelátott a gondolataimba. - Ennek se higgyél - mondta. - Nagyon rövid ideig tart. Az alkohol felajz, aztán lever. Remélem, nem maradsz itt, hogy azt is végignézd. Most még magam se hiszem, hogy úgy lesz. Sose hiszem el, amíg el nem jutok odáig... - Aztán rám nézett a gyertyafényben csillogó, nedves szemével. - Ethan - mondta. - Felajánlottad, hogy fizeted az elvonókúrát. Nincs rá pénzed, Ethan.

- Meg tudnám szerezni. Mary örökölt valamit a bátyjától.

- És te azt nekem adnád?

- Neked.

- Még akkor is, ha azt mondom, hogy iszákos emberben nem lehet megbízni? Még akkor is, ha kijelentem, hogy elveszem a pénzt, aztán kést döfök a szívedbe?

- Most döfsz kést a szívembe, Danny. Rólad álmodtam. Kint voltunk a régi háznál... emlékszel?

Felemelte az üveget, aztán letette.

- Ne, még ne... még ne. Eth... soha... soha ne bízz meg iszákosban. Mikor... ő... mikor én... szörnyű... halott ügy... Titokban még mindig működik az okos fej, okos, de nem barátságos. Én most is, ebben a pillanatban is az az ember vagyok, aki a barátod volt. Hazudtam,

amikor azt mondtam, hogy kinyiffantam. Na persze, kinyiffantam, de azért ezt a jó kis whiskyt nem felejtettem el.

- Várj - mondtam -, mielőtt folytatnád, különben úgy nézne ki, mintha... szóval, még gyanúba foghatnál. Az üveget Baker hozta, igaz?

- Igaz.

- Azt akarta, hogy írj alá valamit.

- Igaz, de én kinyiffantam. - Kuncogott magában, és megint szájához emelte az üveget, de a gyertyafényben láttam, hogy nagyon kicsi a buborék. Csak egy csöppet ivott.

- Többek között erről is akartam beszélni veled, Danny. A birtokot akarta?

- Azt.

- Hogyhogy nem adtad el eddig?

- Azt hiszem, már mondtam neked. Amíg megvan, úriember vagyok, legfeljebb nem úgy viselkedek, mint egy úriember.

- Ne add el, Danny! Ragaszkodjál hozzá!

- Miért ne? Mért fontos az neked?

- A te önérzeted miatt.

- Nekem már nincs önérzetem, csak úri származásom.

- De van. Amikor pénzt kértél tőlem, szégyellted magad. Az is önérzet.

- Nem, ha mondom. Az csak trükk volt. Az iszákosok nagyon ravaszok, hidd el nekem. Zavarba hoztalak, te meg adtál egy dollárt, mert azt hitted, hogy szégyellem magamat. Nem szégyelltem én. Csak kellett a pénz.

- Ne add el, Danny! Nagyon értékes. Baker tudja. Ő nem vásárol olyasmit, aminek nincs értéke.

- Mi értékes van azon a réten?

- Az, hogy a közelben nincs még egy akkora sík terület, ahol repülőteret lehetne építeni.

- Értem.

- Ha nem hagyod magad, még újrakezdheted, Danny. Ragaszkodj hozzá! Aztán megcsinálod az elvonókúrát, és még akkorra is marad valamid, mire visszajössz.

- De nem lenne nyugtom. Talán jobb lenne, ha eladnám, aztán elinnám a pénzt, és... „Roppan az ág a fa tetején, lepottyan a bölcső, sír a kis legény." - Éles hangon dalolt, aztán nevetésben tört ki. - Neked is kéne a rét, mi? Azért jöttél ide?

- Azt akarom, hogy jól legyél.

- Jól vagyok.

- Hadd magyarázzam meg, Danny! Ha valami ágrólszakadt csavargó volnál, azt tehetnél, amit akarsz. De van valamid, és néhány előrelátó polgártársunknak épp arra fáj a foga.

- A Taylor-rétre. Márpedig én ragaszkodni fogok hozzá. Én is előrelátó vagyok. - Nagy szeretettel pillantott az üvegre.

- Értsd meg, Danny, hogy másutt nem lehet repülőteret építeni. Kulcsfontosságú hely. Mindenáron meg kell szerezniük: más választásuk nincs, legfeljebb az, hogy elhordatják a dombokat, de az túl sokba kerülne.

- Akkor a markomban vannak, és meg is fogom szorongatni a gigájukat.

- Valamit elfelejtettél, Danny. Akinek birtoka van, arra vigyázni kell, mint egy drága edényre. Máris hallottam, hogy az lenne a legemberségesebb dolog, ha bedugnának valami intézetbe, és ott ápoltatnának.

- Azt nem merik megtenni.

- Dehogyisnem. Még meg is fogják veregetni érte a saját vállukat. Te is tudod, hogy megy ez. A bíró, hiszen ismered, kimondja, hogy nem vagy alkalmas a birtok kezelésére. Kinevez egy gyámot, sejtem is, hogy kit. Mindez pénzbe kerül, tehát el kell adni a birtokodat, hogy legyen miből fedezni a költségeket, és könnyen kitalálhatod, ki fogja megvásárolni.

A szeme csillogott, a szája félig kinyílt, úgy hallgatta a szavaimat. Most elfordult.

- Te meg akarsz ijeszteni, Eth. De rossz időt választottál. Gyere inkább reggel, amikor fázom, és az egész világ olyan, mint a zöld okádék. De most... most tíz emberrel is meg tudnék birkózni, mert itt az üveg. - Suhintott vele, mint egy karddal, és a szeme keskeny résse

szűkült a gyertyafényben. - Mondtam már, Eth? Azt hiszem, igen: az iszákosoknak különlegesen gonosz eszük van.

- Nem érted, mi fog történni?

- Egyetértek veled. Tudom, hogy igaz. Elmondtad a magadét. De nemhogy megijesztettél volna, inkább felpiszkáltad bennem az ördögöt. Bolond, aki azt hiszi, hogy az iszákos gyámoltalan. Az iszákos nagyon különös szerzet, különleges képességekkel. Igenis, vissza tudok vágni, sőt, most úgy érzem, mintha nagy kedvem volna hozzá.

- Jól van, fiú! Ezt már szeretem hallani.

Rám hunyorított a whiskysüveg nyaka fölött, mintha egy puska irányzékát állítaná be.

- Kölcsönadnád Mary pénzét?

- Igen.

- Garancia nélkül?

- Igen.

- Abban a tudatban, hogy ezer az egyhez, hogy nem kapod vissza?

- Igen.

- Mi iszákosok nagyon csúnyák vagyunk. Eth! Nem hiszem el, amit mondasz. - Megnyalta száraz ajkát. - Idetennéd a pénzt a kezembe?

- Amikor akarod.

- Pedig én lebeszéltelek róla.

- Mégis.

Most már hátradűtötte az üveget, és nagy buborék szállt fel benne. Amikor abbahagyta az ivást, a szeme még jobban csillogott, de hideg volt és kifejezéstelen, mint a kígyóé.

- Még ezen a héten meg tudod szerezni a pénzt, Eth?

- Meg.

- Szerdára?

- Meg.

- És most van két dollárod?

Éppen annyi volt, egy egydolláros bankjegy, egy féldolláros. Egy negyeddolláros, két tízcentes, egy ötcentes és három egycentes. Mindet beleöntöttem a kinyújtott tenyerébe.

Végzett az üveggel, aztán ledobta a földre. - Valahogy sose tartottalak nagyon okosnak, Eth. Tudod, hogy még egy alapkúra is körülbelül ezer dollárba kerül?

- Tudom.

- Ne viccelj, Eth! Ez nem sakk, ez póker. Valamikor nagyon jól tudtam pókerezni... túlságosan is jól. Most arra számítasz, hogy biztosítékul lekötöm a rétemet. Meg arra is számítasz, hogy ezerdollárnyi ital biztos végez velem, és akkor neked az öledbe pottyan egy repülőtér.

- Ez komisz beszéd, Danny.

- Mondtam, hogy komisz vagyok.

- Nem tudod elképzelni, hogy azt akarom, amit mondtam?

- Nem. De módomban áll, hogy... hogy rákényszerítselek arra, amit mondtál. Te még emlékszel rám a régi időkből, Eth. Azt hiszed, én nem emlékszem rád? Te vagy az a fiú, akiben egy beépített ítélőbíró lakik. Na jó. Kezdek szomjas lenni. Üres az üveg. Elmegyek. Ezer dollár az áram.

- Rendben van.

- Szerdán kapom a pénzt.

- Elhozom.

- Nem lesz nyugta, nem lesz aláírás, nem lesz semmi. És ne hidd, Ethan, hogy csakugyan emlékszel rám a régi időkből. Ez a barátom itt mindent megváltoztatott. Most már nincs bennem se hűség, se becsület. Tőlem semmit nem fogsz kapni, csak egy jó nagy röhögést.

- Csak arra kérnélek, hogy próbáld meg.

- Hogyne, megígérem, Eth. De remélem, sikerült megértetnem veled, mit ér egy iszákos ígérete. Hozd csak el a dohányt. Maradhatsz, ameddig jólesik. Az én házam a te házad. Én most elmegyek. Viszontlátásra szerdán, Eth. - Kikecmergett az ócska tábori ágyból, ledobta mögé a dunyhát, és tántorgó léptekkel kiment. A nadrágján nem volt felhúzva a cipzár.

Még ültem egy darabig, néztem, hogyan töpped bele a gyertya a csészealjba. Mindaz, amit Danny mondott, igaz volt, egy kivétellel, és én arra alapoztam az ajánlatomat. Annyira mégsem változott meg. Ebben az emberroncsban valahol mégis megvolt a régi Danny Taylor.

Nem hittem el, hogy ki tudta metszeni magából Dannyt. Szerettem Dannyt, és el is voltam szánva rá, hogy megteszek mindent... mindent, amit kér. Igenis, el voltam szánva rá. Messziről hallottam tiszta, magas fejhangját:

Röpülj, szép hajó, mint büszke sirály.
Lángol a matróz-vér!
Utasunk gyermek, de holnap király,
Ha Skye-ban partot ér.

Így ültem egy darabig egyedül, aztán elfújtam a gyertyát, és a Fő utcán át hazaindultam. Willie még nem aludt a rendőrségi kocsiban.

- Mostanában sokat jársz el hazulról, Eth - mondta.
- Tudod, hogy van ez...
- Hogyne. Tavasz. Fiatalság...

Mary aludt, arcán a mosoly, de amikor becsúsztam mellé az ágyba, félig felébredt. A fájdalom - a hideg, szaggató fájdalom - görcsbe szorította a gyomromat. Mary az oldalára fordult, s beleölelt meleg, fűszagú testébe, és nekem szükségem volt rá. Tudtam, hogy a fájdalom úgyis csökkenni fog, de most szükségem volt Maryre. Nem tudom, csakugyan fölébredt-e, de még álmában is tudta, mire van szükségem.

Utána már ébren volt, és azt mondta:

- Biztos, éhes vagy.
- Úgy van, szép Helénám.
- Mit kérsz?

-Egy hagymás szendvicset... nem, két hagymás szendvicset rozskenyérből.

- Akkor nekem is ennem kell egyet, hogy kibírjalak.
- Nincs rá gusztusod?
- Dehogynincs.

Nesztelenül lement a lépcsőn, majd nemsokára visszajött a szendvicsekkel, egy doboz tejjel és két pohárral. Jó forró volt a hagyma.

- Mary, kis mackóm - kezdtem.
- Előbb nyeld le, ami a szádban van.

- Komolyan gondoltad, hogy nem is akarsz tudni az üzletről?
- Ja?... Igen.
- Mert most van egy lehetőség. Kéne ezer dollár.
- Baker úrtól tudod?
- Tulajdonképpen igen. De titokban kell tartani.
- Jó, hát írj egy csekket.
- Nem, szívem. Szeretném, ha te vennéd fel készpénzben. És a bankban elejthetnél egy-két szót arról, hogy új bútort vásárolsz, vagy szőnyegeket vagy akármit.
- De hiszen nem vásárolok.
- Fogsz.
- Titok?
- Te mondtad, hogy így akarod.
- Hát... igen. Így akarom. Igen. Így sokkal jobb. Hű, de forró ez a hagyma! Baker úr helyeselné?
- Helyeselné, ha ő csinálná.
- Mikorra kell?
- Holnapra.
- Nem bírom megenni ezt a hagymát. Mindegy, remélem, így is elég büdös vagyok már.
- Imádlak.
- Nem tudok kibékülni ezzel a Marullóval.
- Hogyhogy?
- Hát hogy idejött. És cukrot hozott.
- Isten útjai kifürkészhetetlenek.
- Ne légy szentségtörő! Még nem múlt el húsvét.
- De igen. Negyed kettő van.
- Szent isten! Jobb, ha alszunk.
- Igen? Ez itt a kérdés. Mondta Shakespeare.
- Te mindenből viccet csinálsz.

Pedig nem is volt vicc. A fájdalom megmaradt, gondolatok nélkül, önmagában, s néha fel kellett tennem a kérdést: miért fáj? Az ember mindent meg tud szokni. Csak idő kell hozzá. Egyszer, nagyon régen, egy dinamitgyárban kaptam munkát: nitroglicerint toltam kézikocsin. Jól fizették, mert nagyon veszélyes. Eleinte minden lépésnél kitört a

frász, de egy-két hét múlva már ez is csak munka volt, mint bármi más. Hiszen még azt is meg tudtam szokni, hogy szatócssegéd vagyok. Amit az ember megszokott, mindig tűrhetőbb, mint amit nem szokott meg.

A sötétben, míg a vörös pontok úszkáltak a szemem előtt, úgynevezett lelkiismeret-vizsgálatot tartottam, és nem találtam semmi hibát. Megkérdeztem magamtól, hogy most, miután döntöttem, vissza tudnék-e fordulni, vagy képes volnék-e akár csak kilencven fokos fordulatra, és úgy gondoltam, igen, de nincs kedvem hozzá.

Új dimenzióban mozogtam, és el voltam ragadtatva tőle. Mintha eddig még soha nem használt izmokat fedeztem volna fel magamban, vagy mintha megvalósult volna az a gyerekkori álmom, hogy röpülni tudok. Némely jelenetet, beszélgetést sokszor újra le tudok játszani gondolatban, és az ismétlés alkalmából olyan részleteket is észreveszek, amelyek először elkerülték a figyelmemet.

Mary furcsának találta, hogy Marullo megjelent nálunk egy zacskó cukortojással, márpedig amit Mary furcsának talál, az rendszerint furcsa is. Én először úgy gondoltam, Marullo csak meg akarta köszönni, hogy nem csaptam be. De Mary kérdése arra indított, hogy keressek meg valamit, amiről tudtam, hogy megvan, csak elhaladtam mellette. Marullo nem szokott elmúlt dolgokért jutalmazni, legfeljebb az eljövendőkért megvesztegetni. Én csak annyira vagyok érdekes neki, amennyire hasznomat veheti. Újra végiggondoltam az üzletre vonatkozó utasításait, meg amit Szicíliáról beszéltünk. Marullónak, úgy látszik, megingott a biztonságérzete. Mintha akarna valamit, vagy szüksége volna valamire. Ezt könnyen meg lehet tudni. Ha olyasmit kérek tőle, amit más körülmények között megtagadna, de most mégis teljesíti, akkor tudni fogom, hogy elvesztette az egyensúlyát és mélységesen meg van zavarodva. Ezzel félretettem Marullót, és rátértem Margie-ra. Margie - már a nevéből is sejteni lehet a korát. „Margie, mindig rólad álmodom, Margie. A világot is odaadnám, hogy..."

Újra lejátszottam a vörös pontok színpadán Margie jeleneteit, és vigyáztam, hogy ne költsek hozzá semmit. Már régóta, talán két éve is, hogy létezik egy Young-Huntné nevű hölgy, a feleségem barátnője, olyan beszélgetések résztvevője, amelyekre én nem figyeltem oda.

Azután egyszer csak felbukkant Margie Young-Hunt, utóbb pedig Margie. Bizonyára járt a boltban nagypéntek előtt is, de nem emlékeztem rá. Azon a napon mintha feltárta volna magát. Lehet, hogy előtte éppoly kevéssé látott meg engem, mint én őt. De attól kezdve jelen volt: mint mozgató és rázó erő. Mit akart: Csak egy tétlen asszony öncélú gonoszságáról van szó? Vagy tervszerűen cselekszik? Én határozottan úgy éreztem, hogy feltárta magát nekem: belépett a tudatomba, és nem is hagyja magát kiűzni onnan. A második jövendőmondást, szerintem, minden hátsó gondolat nélkül kezdte, a szokásos mutatványt akarta feltálalni, zökkenőmentesen és szakszerűen. Azután történt valami, és mindent feldúlt. Se Mary, se én nem mondtam semmi olyat, ami Margie-ben feszültséget idézhetett volna elő. Vajon csakugyan megjelent előtte az a kígyólátomás? Az volna a legegyszerűbb magyarázat, és valószínűleg a leghelyesebb. Margie-nak talán csakugyan vannak ösztönös megérzései, és bele tud tolakodni mások gondolatvilágába. Engem épp egy nagy átalakulás kellős közepén csípett el, ami valószínűvé tette ezt a feltevést, bár épp ez lehetett véletlen is. De vajon mi ütött belé, hogy felrohant Montakuba, amikor eredetileg nem állt szándékában, miért ment el a vigéc után, miért kottyantott ki mindent Marullónak? Valahogy nem tudtam Margie-ról elhinni, hogy olyasmit is kikottyant, amit nem akar. Fent a padláson a könyvek között megvan valahol az életrajza annak a... hogy is hívták? Behring? Nem, Baranov, Alekszander Baranov, az orosz kormányzó, úgy 1800 körül. Talán lesz benne valami utalás Alaszkára, hogy oda száműzték a boszorkányokat. Annyira valószínűtlen történet, hogy aligha kitalálás. Meg kell néznem. Gondoltam, mindjárt fel is mehetnék anélkül, hogy fel költeném Maryt.

Ekkor hirtelen egy reccsenést hallottam a régi tölgyfa lépcső felől, majd egy másodikat és egy harmadikat - ebből tudtam, hogy nem az anyag dolgozik a hőmérséklet-változás következtében. Bizonyára Ellen járkál álmában.

Mondanom se kell, hogy szeretem a lányomat, de néha megijedek tőle, mert úgy látom, hogy nagyon okosnak született, egyszerre féltékenynek és szerető szívűnek. A bátyjára mindig féltékeny volt, és

sokszor úgy érzem, hogy rám is féltékeny. Úgy vettem észre, hogy a nemi kérdések nagyon korán kezdték foglalkoztatni. Talán minden apa így látja. Amikor egészen kicsi volt, azzal hozta zavarba a környezetét, hogy leplezetlen érdeklődést mutatott a férfiak nemiszerve iránt. Azután a változás korának zárkózottsága következett. Nálunk azután szó sem volt arról az angyalian ártatlan leánykorról, amely a képes hetilapok egyik fő témája. Az egész ház forrt az idegességtől, a falak rezegtek a nagy feszültségben. Olvastam, hogy a középkorban a serdülő lányokat hajlamosnak tartották a boszorkányságra, és nem tudom, nem volt-e igazuk. Egy ideig valami titokzatos erő működött a házunkban: asztalt táncoltató szellemnek neveztük tréfából. Képek estek le a szögükről, tányérok zuhantak a padlóra. Dobogás hallatszott a padlásról, és dörömbölés a pincéből. Nem tudom, mi okozhatta, de érdekelt a dolog, s a szemem rajta tartottam Ellenen, aki titokzatosan járt-kelt a házban. Mint a macskák éjszaka. Megállapítottam, hogy nem felelős a leesett képekért, összetört edényekért, dobogásokért és dörömbölésekért, viszont az is kiderült, hogy ha Ellen nincs a házban, soha nem történik ilyesmi. Lehet, hogy mozdulatlanul ült, amikor a szellem megjött, de mindig jelen volt.

Emlékszem, gyermekkoromban hallottam, hogy a régi Hawley-háznak valamikor régen volt egy kísértete, az egyik puritán kalózős szelleme, de a beszámolók szerint ez teljesen szabályos szellem volt: járt-kelt, nyögött és kísértett, ahogy egy rendes szellemtől el lehet várni. A lépcső megreccsent láthatatlan súlya alatt, és kopogott a falon, ha valaki halálán volt, szabályszerűen és nagyon ízlésesen. A mi szellemünk azonban egészen másfajta szerzet volt: rosszmájú, gonosz, bosszúálló és ellenséges. Értéktelen holmit nem tört el soha. Aztán odébbállt. Igazából sohase hittem benne. Amolyan családi tréfa volt, de azért működött, és nyomában ott maradtak a törött képek, porcelláncserepek.

Miután elment, Ellen kezdett el álmában járkálni, mint most is. Hallottam lassú, de biztos lépteit, ahogy lefelé megy. Ugyanakkor Mary is nagyot sóhajtott, és mormolt valamit mellettem. Odakint könnyű szél támadt, és meghajszolta a rügyező fák árnyékát a mennyezeten.

Halkan kiszálltam az ágyból, és belebújtam a fürdőköpenyembe; én is, mint mindenki, úgy hittem, hogy az alvajárót nem szabad fölriasztani.

Mindez talán úgy hangzik, mintha nem szeretném a lányomat, pedig szeretem. Nagyon szeretem, de egy kicsit félek is tőle, mert nem értem.

Ha az ember a lépcsőknek a fal melletti szélén jár, akkor nem recseg. Ezt még kandúrkodó kamaszkoromban fedeztem fel, amikor későn jöttem haza a város mélyeiből. Ennek a tudásomnak most is hasznát látom, ha nem akarom felzavarni Maryt. Így hát recsegés nélkül mentem le a lépcsőn, ujjaimmal a falat tapogatva. Egy ablak csipkemintás alsó tábláján beszűrődött az utcai lámpa homályos fénye, s az ablaktól messzebb szétolvadt a sötétben. De azért láttam Ellent. Mintha sugárzott volna, talán a fehér hálóingétől. Arca árnyékban maradt, de a két karja és keze felfogta a fényt. Ott állt az üvegajtós szekrény előtt, amelyben az értéktelen családi kincseket tartjuk, a faragott kagylókat, a csontszerű bálnafogból és görbe rozmáragyarból faragott ámbraceteket, a dereglyéket evezőstül, matrózostul, elöl áll a szigonyvető. A *Belle-Adair* kicsinyített mása is megvan, csillog a lakktól, becsavart vitorlái és kötelei barnák és porosak. Mindenféle kínai tárgyak is vannak itt, a régi kapitányok hozták a Távol-Keletről, miután a kínai vizekből kipusztították az ámbraceteket: kisebb-nagyobb darabok ébenfából és elefántcsontból, nevető és komoly istenek, méltóságteljes és piszkos Buddhák, gránátból, szappankőből és jádéból faragott virágok - igen, némelyik jádedarab egész csinos -, azután gyönyörű, vékony, áttetsző csészék. Lehet, hogy egyik-másik értékes - például az esetlen kis lovak, amelyek mintha élnének -, de ha értékesek, az csak véletlen lehet. Hogy is tudták volna azok a tengerjáró bálnapusztítók megkülönböztetni a jót a rossztól? Vagy talán mégis?

A szekrény nekem mindig a *genitori* szent helye volt - mint a rómaiaknak az ősök álarcai, vagy a *lares* és *penates,* vagy még régebben egy kő, amely a holdból hullott a földre. Még mandragóragyökerünk is volt - tökéletes emberi képmás, amely egy akasztott embernek a halál pillanatában kilövellt magjából termett,

azonkívül volt egy igazi sellőnk is, az idő eléggé megviselte már, de azért nagyon ügyesen szerkesztették össze, egy majom elülső részét hozzávarrva egy hal hátsó részéhez. Az évek során összezsugorodott, úgyhogy kilátszottak az öltések, de apró fogai még mindig ijesztően vigyorogtak.

Gondolom, minden családnak van egy bűvös tárgya, amely a folyamatosságot jelképezi, s buzdítást, vigaszt és ihletet ad az egymásra következő nemzedékeknek. A mienk - hogy is mondjam? - valamiféle áttetsző kődombocska volt, talán kvarcból, jadeitból vagy éppen szappankőből. Kerek volt, az átmérője négy hüvelyk, gömbölyű csúcsánál pedig másfél hüvelyk. A felületébe egy vég nélkül összefonódó ábrát véstek be, amely mozogni látszott, de mégis egy helyben állt. Élőlény lehetett, de nem volt se feje, se farka, se kezdete, se vége. A csiszolt kő nemhogy síkos lett volna, inkább tapadt egy kicsit, mint a hús. És mindig melegnek éreztem, ha megérintettem. Hiába láttunk bele, keresztüllátni nem lehetett rajta. Gondolom, valamelyik tengerészősöm hozhatta haza Kínából. Bűvös tárgy volt: jólesett látni, megérinteni, az arcomhoz dörzsölni, ujjammal megsimogatni. Ez a különös bűvös dombocska ott élt az üvegszekrényben. Gyerekkoromban, kamaszkoromban, majd felnőttkoromban is megengedték, hogy hozzányúljak, a kezembe vegyem, de soha nem volt szabad elvinnem. S a színe, mintázata, állaga folyton változott, ahogy az én szükségleteim változtak. Kamaszkoromban egyszer női mellnek képzeltem, varázserő volt benne, és fájt, mintha gyulladásban lett volna. Később talán agyvelővé alakult át, vagy éppen a nagy rejtéllyé, amelynek nincs feje, se eleje, se vége, csak mozog szüntelenül - a nagy kérdés, amely önmagában is teljes, nincs is szüksége válaszra, amely semmivé olvadna, s nem korlátozza se kezdet, se vég.

A vitrinnek rézzára volt még a gyarmati időkből, és szögletes rézkulcsa sohasem hiányzott a zárból.

Alvó leányom a bűvös dombocskát tartotta a kezében, ujjaival simogatta, becézgette, mintha élne. Fejletlen melléhez szorította, arcához nyomta a füle alatt, babusgatta, mint egy kölyökkutyát, és halkan dünnyögött hozzá, mintha a gyönyör és vágy dalát dúdolná.

Először megijedtem, hogy talán összetöri vagy el akarja dugni, de azután megértettem, mit tart a kezében: anyját, szeretőjét, gyermekét.

Fel tudnám-e költeni anélkül, hogy megijeszteném? De miért is költik fel az alvajárókat? Attól félnek, hogy kárt tesznek magukban? Még soha nem hallottam, hogy bajuk esett volna ebben az állapotban - kivéve ha felriasztották őket. Miért zavarnám meg? Ellent most nem valami fájdalmas vagy félelmes lidércnyomás gyötri, inkább gyönyörűséget érez és kapcsolatokat teremt, amire az éber elme nem képes. Ki hatalmazott fel rá, hogy ezt megzavarjam? Csöndesen visszahúzódtam, leültem nagy karosszékembe, és vártam, hogy mi lesz.

A homályos szobában mintha ragyogó fényrészecskék mozogtak, nyüzsögtek, kavarogtak volna szúnyogfelhő módjára. Valójában talán nem is voltak ott, csak a fáradtság szúrásai úsztak a szememben, de nagyon meggyőzően hatottak. Az azonban nem látszott képzelődésnek, hogy Ellenből valamiféle sugárzás árad, nemcsak a hálóing fehérségéből, hanem a bőréből is. Láttam az arcát, márpedig egyébként nem láthattam volna a sötét szobában. Mintha nem is egy kislány arca lett volna - de nem volt öreg, csak érett, teljes, kialakult. Ajkát szorosan összepréselte, amit nemigen szokott egyébként.

Egy idő múlva Ellen egy határozott mozdulattal visszatette a talizmánt, pontosan a helyére, majd becsukta a szekrény üvegajtaját, és ráfordította a rézkulcsot. Azután megfordult, elment a székem mellett, és elindult felfelé a lépcsőn. Két dologban lehet, hogy csakugyan képzelődtem: az egyik, hogy nem egy gyerek, hanem egy kiteljesedett asszony módjára járt, s a másik, hogy járás közben az a sugárzás fokozatosan lefoszlott róla. Mindez lehet alaptalan benyomás, pusztán az én agyam szüleménye - de egy harmadik dolog már nem az. Ahogy felfelé ment a lépcsőn, az nem recsegett. Nyilván a fal mellett maradt, ahol a lépcsőfokok nem panaszkodnak.

Néhány pillanat múlva utánamentem, és az ágyában találtam: aludt, és rendesen be volt takarva. A száján keresztül lélegzett, és az arca olyan volt, mint egy alvó gyereké. Valami arra kényszerített, hogy visszamenjek, és kinyissam az üvegszekrényt. Kezembe vettem a dombocskát. Még meleg volt Ellen testétől. Akárcsak gyerekkoromban,

most is nyomon követtem mutatóujjammal a vég nélküli tekervényes ábrát, és megnyugvást találtam benne. Úgy éreztem, közelebb visz Ellenhez. Vajon Ellent is közelebb hozta énhozzám - és a Hawleykhoz?

9

Hétfőn a hamis tavasz visszaszökött a télbe, s hideg esővel és karmos széllel tépázta a túlságosan bizakodó fák zsenge leveleit. A pimasz és kéjsóvár kanverebeket, amelyek bujálkodni szerettek volna a füvön, pelyvaként szórta szét a semmibe, úgyhogy nem tehettek egyebet, mint dühösen szidják a szeszélyes időjárást.

Üdvözöltem Vörös Baker urat, épp a körútját végezte, a farka félrehajtva lobogott, mint egy csatazászló. Régi ismerősöm hunyorgó szemmel bámult bele az esőbe. Így szóltam hozzá: „Mostantól kezdve ön meg én látszatra jó barátok maradhatunk, de szükségesnek tartom nyíltan leszögezni, hogy mosolygó arcunk fene nagy birkózást leplez."

Morfika pontos volt. Mintha várt volna rám, s talán csakugyan várt is:

- Kutyaidő - mondta, és vízhatlan selyem esőkabátja duzzadtan csapkodott a lába körül. - Hallom, társadalmi életet élt a főnökömnél.

- Tanácsra volt szükségem. Azonkívül teát kaptam.

- Azt igen. Azt kaphat tőle.

- Tudja, milyen a tanács. Csak akkor kell, ha azt mondja, amit úgyis meg akart tenni.

- Valami befektetésről volt szó, igaz?

- Mary új bútort akar. Ha egy nő akar valamit, először is meg-magyarázza, milyen jó befektetés.

- Nemcsak a nők - mondta Morfika. - Én is olyan vagyok.

- Mindegy, az ő pénze. Körül akar nézni, nincs-e valami alkalmi vétel.

A Fő utca sarkán láttuk, amint a Rapp-féle játéküzlet fölül leszakad egy bádog cégtábla, és csikorogva megperdül az utcán, mintha közlekedési baleset történt volna.

- Ja, és azt hallottam, hogy a főnöke haza akar látogatni Olaszországba.

- Nem tudom. Szerintem furcsa, hogy eddig még egyszer sem járt otthon. Az olasz családok nagyon összetartanak.

- Ráér egy csésze kávéra?

- Még söpörnöm is kell. Azt hiszem, forgalmas délelőttöm lesz, így ünnep után.

- Ugyan, mit számít! Éljen egy kicsit nagyvonalúbban. Baker úr személyes jó barátja megengedheti magának, hogy időt szakítson egy csésze kávéra. - Leírva talán gonoszabbnak látszik a megjegyzése, mint ahogy a valóságban hangzott. Joey mindent roppant ártatlan és jó szándékú hangon tud előadni.

Évek óta egy reggel sem mentem be a Foremasterbe egy csésze kávéra, és ebben valószínűleg én voltam az egyetlen egész városkánkban. Egyébként mindenki alkalmazkodott a népszokáshoz, s a Foremaster valósággal a klub szerepét játszotta. Felkapaszkodtunk a pult előtt álló székekre, és Lynch kisasszony, akivel együtt jártam iskolába, elébünk tolta a kávét, anélkül, hogy egy cseppet is kiloccsantott volna a csészealjba. Parányi tejszínes edény támaszkodott a csészéhez, de Lynch kisasszony odagurított még két, papírba csomagolt kockacukrot is, mintha dobókockák lettek volna, úgyhogy Morfika felkiáltott:

- Dupla hatos!

Lynch kisasszony... Lynch kisasszony. A „kisasszony" most már szerves része volt a nevének és egész lényének. Azt hiszem, sohasem operálhatja le magáról. Az orra évről évre rövidebb lesz, de a náthától, nem az alkoholtól.

- Jó reggelt, Ethan! - mondta. - Ünnepelsz valamit?

- Ő cipelt be - feleltem, s még hozzátettem, mintegy kísérletképpen: - Annie.

Úgy kapta vissza a fejét, mintha pisztoly dördült volna el, majd mikor a tudatáig hatolt, amit hallott, elmosolyodott, és biz' isten, pontosan úgy nézett ki, mint az ötödik osztályban, hiába volt vörös az orra, meg minden.

- Örülök, hogy látlak, Ethan - mondta, és megtörölte orrát egy papír zsebkendővel.

- Nagy meglepetéssel hallottam - mondta Joey, miközben megpróbálta letépni a papirost a cukorról. Manikűrözve volt a körme. - Az embernek van egy elképzelése, belégyökerezik, és azt hiszi róla, hogy igaz. Aztán nagyot néz, amikor kiderül, hogy mégse.

- Nem értem, miről beszél.

- Én se nagyon. A fene egye ezeket a papírokat! Miért nem tudják egyszerűen belerakni egy tartóba?

- Talán azért, mert akkor több fogyna.

- Lehet. Ismertem egyszer egy palit, aki cukron élt egy ideig. Bement az automatabüfébe, fizetett tíz centet egy csésze kávéért, kiitta a felét, és teletöltötte cukorral. Legalább nem halt éhen.

Mint mindig, most is az jutott eszembe, hátha Joey volt az a pali. Furcsa figura, szívós, nincs kora, és manikűrözi magát. Azt hiszem, elég művelt ember volt, de csak az agyműködése, a gondolkodási technikája miatt. Tudását alvilági tájszólásba csomagolta, az eszes, pimasz, vagány műveletlenek nyelvezetébe.

- Ezért tesz csak egy kockát a kávéjába? - kérdeztem.

Joey elvigyorodott.

- Mindenkinek megvan a maga elmélete - mondta. - A legnagyobb csórónak is megvan az elmélete, hogy miért csóró. Pedig az elmélet könnyen félrevezeti az embert, mert csak megyünk utána, és nem törődünk az útjelző táblákkal. Ezért estem most is pofára a maga főnöke miatt.

Már régóta nem ittam kávét másutt, mint otthon. Ez a kávé nem volt valami jó. Egyáltalán nem is volt kávé íze, de forró volt, és amikor lecsöppentettem vele az ingemet, kiderült, hogy barna is.

- Nem értem, mit akar mondani.

- Azt keresem, hogy alakult ki bennem ez az elképzelés. Talán azért, mert azt mondja, negyven éve él itt. Harmincöt éve, vagy harminchét éve, az lehet, de semmi esetre se negyven éve.

- Úgy látszik, nehéz a felfogásom.

- Tudniillik akkor 1920-ban jött volna. Még mindig nem érti? Hja, a bankban meg kell tanulni az emberismeretet. Tudja, a csekkhamisítók miatt. Hamar kialakul az automatikus módszer. Nem is kell

gondolkozni. Minden szépen a helyére ugrik... és látja, így is tévedhet az ember. Talán csakugyan 1920-ban jött át.

Kiittam a kávémat.

- Ideje, hogy hozzáfogjak a söpréshez - mondtam.

- Maga is szépen átejtett - mondta Joey. - Ha faggatni próbálna, nehezen szedne ki belőlem valamit. De mivel nem faggat, szépen elmondom magamtól. 1921-ben hozták az első szigorított bevándorlási törvényt.

- És?

- 1920-ban még bejöhetett. 1921-ben már nem nagyon.

- És?

- Erre én, aki firkás pali vagyok, azt mondom: 1921 után jött be, de a hátsó ajtón. Tehát nem mehet haza, mert nem kaphat útlevelet, amivel visszajöhetne.

- A mindenit! Örülök, hogy nem vagyok bankember.

- Valószínűleg jobb bankember lenne nálam. Én túl sokat beszélek. Ha mégis visszamegy, nagyot tévedtem. Várjon, megyek már. A kávét én fizetem.

- Viszlát, Annie! - mondtam.

- Gyere be máskor is, Eth! Soha nem jössz hozzánk.

- Majd jövök.

Miközben átmentünk a másik oldalra, Morphy ezt mondta:

- Azért nem kell az öreg makarónievőnek az orrára kötni, hogy azt hittem, ő is a kizsuppolás elől bujkál. Ne szóljon neki!

- Miért szólnék?

- Csak úgy. Amiért én is szóltam. Mi van abban az ékszerdobozban?

- A Knight Templar kalapom. Megsárgult a tolla. Megpróbálom kifehéríttetni.

- Maga tagja a páholynak?

- Nálunk ez családi. Mi már akkor is szabadkőművesek voltunk, amikor George Washington még nem volt nagymester.

- Washington nagymester volt? Baker úr is szabadkőműves?

- Nála is családi.

Beértünk a mellékutcába. Morfika előkotorta zsebéből a bank hátsó ajtajának kulcsát.

- Most már értem, miért olyan nagy ceremónia a széf kinyitása, mint egy szabadkőműves összejövetel. Akár gyertyákat is égethetnénk. Mint a páholyban.

- Nagyon vérmesnek látszik ma reggel, Morfika - mondtam. - A húsvét egy csöppet se pucolta ki magát.

- Majd elválik egy hét múlva - mondta. - De komolyan. Pontosan kilenc órakor ott állunk fedetlen fővel a szentély előtt. Aztán kattan az időzár, Baker atya térdet hajt, kinyitja a széfet, és mi valamennyien leborulunk a mi urunk és istenünk, a Pénz előtt.

- Morfika, maga egészen megvadult.

- Lehet. A fene ezt az ócska zárat. Egy sperhaknival ki lehet nyitni, de a kulcsával nem. - Addig cibálta a kulcsot és rúgta az ajtót, míg végül kinyílt. Elővett egy papír zsebkendőt a zsebéből, és belegyömöszölte a rugós zár fészkébe.

Magamba fojtottam a kérdést, hogy nem lesz-e baj belőle. Úgyis válaszolt anélkül, hogy kérdeztem volna:

- Ez a vacak nem fog magától kinyílni. Baker mindig ellenőrizni szokta, hogy csukva van-e, ha már kinyitottuk a széfet. Sötét gyanúmról pedig ne szóljon Marullónak, jó? Túl sok pénze van ahhoz, hogy felbosszantsuk.

- Jól van, Morfika - mondtam, s a magam ajtaja felé fordultam az utca másik oldalán. Körülnéztem, hol a macska, amelyik mindig be akar lopózni, de nem volt ott.

Odabent az üzlet mintha megváltozott volna: egészen újnak láttam. Olyasmik ötlöttek a szemembe, amiket sose láttam azelőtt, viszont nem láttam olyasmiket, amik eddig mindig bosszantottak és ingereltek. És miért nem? Nézzük új szemmel a világot, vagy akár csak új szemüveggel, és hókuszpókusz, új lesz a világ.

Az ócska WC hibás szelepe halkan sziszegett. Marullo nem akart új szelepet venni, mert nem volt vízóra, mit törődjünk vele? Bementem az üzlethelyiségbe, és levettem egy kétfontos súlyt a régimódi mérlegről. A WC-ben felakasztottam a láncra, az esztergált húzógomb fölött. A víz lefolyt a tartályból, azután tovább folyt. Visszamentem az üzlethelyiségbe, figyeltem, és jól hallottam a víz csobogását és gurgulázását. Ezt a hangot nem lehet összetéveszteni semmi mással.

Aztán visszatettem a súlyt a mérlegre, és elfoglaltam a helyemet a pult mögötti emelvényen. A hívők gyülekezete türelmesen várt a polcokon. Szegények, hiába szeretnétek elmenni. Figyelmemet különösen a Miki-egér álarc keltette fel, amely mosolyogva nézett rám a száraztészták templomi padjáról. Eszembe juttatta, mit ígértem Allennek. Megkerestem azt a kampós rudat, amellyel a felső polcokra szoktunk felnyúlni, levettem egy dobozt, és a kabátom alá tettem a raktárhelyiségben. Amikor visszamentem az emelvényre, már egy következő Miki-egér fogadott mosolygó ábrázatával.

Benyúltam a konzervek mögé, és kivettem az aprópénz szürke vászonzsákját, majd eszembe jutott még valami, mélyebben benyúltam, és meg is találtam a régi, olajos, 38-as revolvert, amely emlékezetem szerint mindig is ott volt. Ezüst borítású Iver Johnson-féle revolver volt, de az ezüst java része már lemállott róla. Kinyitottam, és láttam, hogy a töltények megzöldültek a rézrozsdától. A forgórészt annyira megfogta a beszáradt olaj, hogy alig akart elmozdulni. A kétes eredetű és valószínűleg veszélyes fegyvert beraktam a kassza alatti fiókba, elővettem egy tiszta kötényt, és a derekamra kötöttem, a felső részét szépen begyűrve, hogy ne látszódjanak a pántjai.

Van-e olyan ember, aki még sohasem tűnődött el a világi hatalmasságok döntésein, cselekedetein és hadjáratain? Vajon érvekből születnek-e s az erő diktálja őket, vagy talán egy részüket a véletlen hozza létre, az ábrándozás, a képzelődés, az önmagunknak bemesélt dolgok? Én pontosan tudom, mennyi ideje játszom a képzelődés játékát, mert tudom, hogy akkor kezdődött, amikor Morfika kifejtette a sikeres bankrablás alapszabályait. Amikor visszagondoltam a szavaira, azt a gyerekes örömet éreztem, amelyet a felnőttek nem szeretnek bevallani. A játék tovább folyt, párhuzamosan a bolt életével, és ami történt, mind megtalálta benne a helyét. A szivárgó WC a Miki-egér álarc, amelyet Allen kért, Joey beszámolója a széf kinyitásáról. Egyre újabb görbületek és szögletek illeszkedtek be az ábrába, például a hátsó ajtó zárjába gyömöszölt papír zsebkendő. A játék szép lassan bővült, de eddig a reggelig csak az agyamban. Tevőlegesen akkor járultam hozzá először ehhez a szellemi balettjhez, amikor felakasztottam a súlyt a WC-láncra. A második tett a régi

pisztoly előszedése volt. S most már az időbeosztáson kezdtem törni a fejem. A játék egyre precízebbé vált.

Én még mindig az apám nagy ezüst Hamilton-óráját viselem: vaskos mutatók, nagy fekete számok, remekül mutatja a pontos időt, ha nem is valami szép. Ezen a reggelen az ingem zsebébe tettem, mielőtt hozzáfogtam volna a bolt kisöpréséhez. Ellenőriztem az időt: öt perccel kilenc előtt már nyitva volt a bejárati ajtó, és én határozott mozdulatokkal elkezdtem söpörni a járdát. Hihetetlen, mennyi szemét összegyűlik egy hétvégén.

A bank is bámulatra méltó precíziós műszer, akárcsak az apám vasúti órája. Öt perccel kilenc előtt Baker úr megjelent a Szilfa utca felől. Harry Robbit és Edith Alden valószínűleg már leste. Kijöttek a Foremasterből, és az utca közepén csatlakoztak hozzá.

- Jó reggelt, Baker úr! - kiáltottam. - Jó reggelt, Edith. Jó reggelt, Harry.

-Jó reggelt, Ethan. Slauggal többre menne! Bementek a bankba.

Nekitámasztottam a seprűmet a boltajtónak, fogtam a súlyt a mérlegről, bementem a kassza mögé, kihúztam a fiókot, és gyorsan, de nagyon céltudatosan eljátszottam a következő pantomimet. Átmentem a raktárhelyiségbe, felakasztottam a súlyt a WC-láncra. A kötényemet felhajtottam, és a derekamon begyűrtem az övébe, felvettem az esőköpenyemet, a hátsó ajtóhoz léptem, és egy ujjnyira kinyitottam. Amikor az órám fekete percmutatója elérte a tizenkettest, a tűzoltóság harangja is megkondult. Gondolatban számolni kezdtem: nyolc lépés az utca túlsó oldaláig, azután még húsz lépés. A kezem elvégezte, amit kellett, de az ajkam nem mozdult; az annyi, mint tíz másodperc, aztán a kezem tovább dolgozhatott. Mindezt csak elképzeltem: számoltam, amíg a kezem elvégzett bizonyos mozdulatokat, azután húsz lépés, gyorsan, de határozottan, és még nyolc lépés. Becsuktam a hátsó ajtót, levettem az esőköpenyemet, lesimítottam a kötényemet, bementem a WC-be, levettem a súlyt a láncról, és elállítottam a víz zuhogását, visszamentem a pult mögé, kihúztam a fiókot, kinyitottam a kalapdobozomat, majd visszacsuktam és leszíjaztam, visszamentem a bejárati ajtóhoz, fogtam a seprűmet, és

megnéztem az órát. Két perc húsz másodperccel múlt kilenc, elég jó eredmény, de egy kis gyakorlattal leszoríthatom két perc alá.

Még csak félig végeztem a járdával, amikor Stoney, a rendőrfőnök, átjött a Foremasterből.

- Jó reggelt, Eth! Adjon már gyorsan egy fél font vajat, egy font szalonnát, egy üveg tejet és egy tucat tojást! Az asszony mindenből kifogyott.

- Máris adom, felügyelő úr. Hogy van különben? - Összeszedtem, amit kért, és szétfújtam egy zacskót.

- Köszönöm, jól - mondta. - Egy perccel előbb már itt jártam, de hallottam, hogy a WC-ben van.

- Hát el is fog tartani egy hétig, amíg megszabadulok attól a rengeteg kemény tojástól.

- Az már igaz - mondta Stoney. - Menni kell, mindig, mindig menni kell.

Vagyis ez a része rendben volt. Indulófélben még megkérdezte:

- Mi van a barátjával, Danny Taylorral?

- Nem tudom. Megint hullára itta magát?

- Nem, elég jól nézett ki, még tiszta is volt. A kocsiban ültem. Odajött hozzám, hogy hitelesítsem az aláírását.

- Minek?

- Nem tudom. Két papiros volt nála, de csak a hátát mutatta, úgyhogy nem láttam.

- Két papiros?

- Kettő. Mind a kettőt aláírta, és én is mind a kétszer hitelesítettem.

- Józan volt?

- Úgy látszott. Levágatta a haját, és nyakkendőt viselt.

- Jó lenne, ha igaz lenne, felügyelő úr.

- Bizony. Szegény fiú. Próbálkoznak ezek, ameddig csak bírják. Na, mennem kell haza - s ezzel elügetett. Stoney felesége húsz évvel fiatalabb, mint ő. Visszamentem, és lesöpörtem a szemét nagyját a járdáról.

Rohadtul éreztem magam. Először talán mindenkinek ilyen nehéz.

Jól sejtettem, hogy nagy lesz a forgalom. Mintha a városka valamennyi háztartásában egyszerre fogyott volna el minden. De mivel

nekünk csak délben szállították a gyümölcsöt meg a zöldséget, nem volt nagy a haszon. Azért így se igen jutottam lélegzethez.

Tíz óra tájban bejött Marullo, és csodák csodája, odaállt segíteni, mérte az árut, csomagolt, blokkolt a kasszán. Már jó régen nem segített a boltban. Többnyire csak bejött, körülszimatolt, aztán kisétált - mint egy földesúr. De ezen a napon még a ládák és rekeszek kinyitásában is segédkezett, amikor megjött a friss áru. Úgy vettem észre, hogy nyugtalan, és mindig engem figyel, ha én nem nézek oda. Nem értünk rá beszélgetni, de egyre magamon éreztem a szemét. Ez is attól van, gondoltam, mert hallotta, hogy nem hagytam magam megvesztegetni. Morfikának talán igaza volt. Vannak emberek, akik ha meghallják valakiről, hogy becsületes volt, mindjárt keresni kezdik mögötte a becstelen indítékot. Vajon mi haszna van belőle? - ezt a kérdést különösen azok tehetik fel gyakran, akik úgy játsszák le az életüket, mint egy pókerpartit. Erre a gondolatra elnevettem magam, de nagyon mélyen, úgyhogy még a buborékja sem tört felszínre.

Tizenegy óra körül bejött Mary, ragyogva, új mintás kartonruhájában. Csinos volt, boldog és zihált egy kicsit, mintha valami kellemes, de veszedelmes dolgot követett volna el - és úgy is volt. Kezembe nyomott egy vastag, barna borítékot.

- Gondoltam, szükséged lehet rá - mondta. Rámosolygott Marullóra, élénken, madárszerűen, mint azokra szokott, akiket nem szeret igazán. Marullót nem szerette, és nem is bízott benne soha. Én ezt mindig azzal magyaráztam, hogy a feleségek sose szeretik a férjük főnökét vagy titkárnőjét.

- Köszönöm, drágám - mondtam. - Nagyon kedves, hogy mindenre gondolsz. Sajnálom, hogy e pillanatban nem vihetlek el csónakkirándulásra a Níluson.

- Látom, sok a dolgod.

- És te nem fogytál ki mindenből?

- Dehogynem. Itt a lista. Légy szíves, este hozd haza, jó? Tudom, most túl nagy a rumli, nem érsz rá összeszedni.

- De kemény tojásról szó se lehet!

- Nem, drágám. Egy egész évig.

- A húsvéti nyuszik igazán kitettek magukért.

- Margie szeretné, ha ma vele vacsoráznánk a Foremasterben. Azt mondja, eddig még sose tudott meghívni bennünket.

- Remek - mondtam.

- Azt mondja, a lakása túl kicsi.

- Igazán?

- Feltartalak - mondta Mary.

Marullo szeme rátapadt a kezemben tartott barna borítékra. A kötényem alá nyúltam vele, és belegyömöszöltem a zsebembe. Marullo jól ismerhette a bank pénzesborítékjait. És éreztem, hogy gondolatban úgy szimatol utánam, mint kutya a patkány után a szeméttelepen.

Mary most ránézett:

- Még nem volt alkalmam megköszönni a cukorkát, Marullo úr. A gyerekek nagyon örültek neki.

- Csak húsvéti jókívánság - mondta Marullo. - Maga már tavaszra öltözik.

- Hát igen. Meg is áztam. Azt hittem, már nem fog esni, aztán mégis visszajött.

- Vidd el az eső köpenyemet, Mary!

- Ugyan kérlek. Ez csak olyan múló zápor. Menj csak, törődj a vevőiddel!

Egyre fokozódott az iram. Baker úr is benézett, meglátta a sorbanálló embereket, és kiment.

- Majd később visszajövök! - kiáltotta.

És jöttek, egyre jöttek, egész délig: akkor pedig mintha elvágták volna, mint mindig. A vevők ebédeltek. Az utcán se volt semmi forgalom. Reggel óta ez volt az első pillanat, hogy senkinek nem kellett semmi. Ittam még egy kis tejet abból a dobozból, amelyet kinyitottam. Ha valamit elvittem a boltból, mindig csak felírtam, és levontam a fizetésemből. Marullo nagybani áron számította meg nekem. Nagy különbség. Nem hinném, hogy másképp ki tudtunk volna jönni a fizetésemből.

Most nekidőlt a pultnak, és keresztbe fonta a karját, de fájhatott, mert a zsebébe dugta a kezét. Úgy is fájt.

- Köszönöm, hogy segített - mondtam. - Még soha nem láttam ekkora rumlit. Hiába, senki se lakik jól a magmaradt krumplisalátából.

- Maga szépen dolgozik, fiú.

- Dolgozom.

- Nem, a vevők visszajönnek. Szeretik magát.

- Csak megszoktak. Ősidők óta itt vagyok. - S most felröppentettem egy picike kísérleti rakétát. - Biztos alig várja már, hogy megsüttesse magát azzal a jó meleg szicíliai nappal. Szicíliában finom meleg van. Jártam ott a háborúban.

Marullo nem nézett rám.

- Még nem határoztam.

- Miért nem?

- Olyan régen eljöttem... Negyven év. Nem ismerek ott senkit.

- De vannak rokonai.

- Azok se ismernek engem.

- Hát én boldog volnék, ha átmehetnék egyszer Olaszországba... puska meg bornyú nélkül. Negyven év azért tényleg hosszú idő. Hányban is jött át?

- 1920-ban... Régen volt.

Úgy látszik, Morfika fején találta a szöget. A bankosokban, rendőrökben és fináncokban valószínűleg szükségszerűen kifejlődik ez a fajta szimat. Aztán eszembe jutott egy másik kísérlet, amellyel talán kicsit mélyebbre hatolhatok. Kihúztam a fiókot, kivettem a régi revolvert, és odalöktem a pultra. Marullo a háta mögé kapta a kezét. - Mi van ott magának, fiú?

- Gondoltam, engedélyt kellene rá kérnie, ha még nincsen. A Suliivan törvénnyel nem lehet kukoricázni.

- Honnan szedte?

- Itt volt mindig.

- Sohase láttam. Nem is az enyém. A magáé.

- Az enyém ugyan nem. Én se láttam még soha. Pedig hát kell, hogy valakié legyen. Ameddig itt van, nem gondolja, hogy jobb lenne engedélyt kérnie rá? Biztos, hogy nem a magáé?

- Mondom, hogy sohase láttam. Nem szeretem a pisztolyokat.

- Érdekes. Azt hittem, minden nagy maffiatag szereti.

- Mi az, hogy maffia? Azt akarja mondani, hogy én maffiatag vagyok?

Rakétámat ártatlan tréfává szelídítettem:

- Én úgy tudom, minden szicíliai a maffiába tartozik.

- Hülyeség. Nem is ismerek semmilyen maffiát. Belöktem a pisztolyt a fiókba.

- Mindig tanul valamit az ember - mondtam. - Hát nekem nem kell, az biztos. Legjobb lesz, ha átadom Stoneynak. Megmondom, hogy véletlenül előkerült valahonnan, mert ez az igazság.

- Adja át! - mondta Marullo. - Soha életemben nem láttam. Nem kell. Nem az enyém.

- Jól van - mondtam. - Át lesz adva.

Rengeteg irat kell egy fegyverviselési engedélyhez, talán nem kevesebb, mint egy útlevélhez.

A főnököm nem érezte jól magát. Túl sok apróság történt túl gyors egymásutánban.

Az öreg Elgar kisasszony vitorlázott be a boltba, New Baytown királyi hercegnője, büszkén, mint egy csatahajó. Elgar kisasz-szonyt két vastag üvegtábla választotta el a világtól, és a kettő között levegő volt. Most egy tucat tojást vásárolt. Engem kisfiú korom óta ismert, ennélfogva örökre megmaradtam a szemében kisfiúnak. Láttam, hogy meglepi és tetszik neki, hogy rendesen vissza tudok adni a pénzből, amellyel fizetett.

- Köszönöm, Ethan - mondta. Szeme végigsiklott a kávédarálón és Marullón, s mindkettőt egyforma figyelemre méltatta. - Hogy van az apád, Ethan?

- Köszönöm, jól, Elgar néni - feleltem.

- Örülök, fiacskám. Mondd meg neki, hogy üdvözlöm.

- Igenis, néni kérem, meg fogom mondani. - Semmi szükség rá, hogy megpróbáljam helyrezökkenteni az időérzékét. Azt mondják, minden vasárnap este felhúzza otthon a nagy állóórát, pedig már évek óta villannyal működik. Nem is lenne rossz így lebegni az időben. Egy csöppet sem lenne rossz: minden fel van függesztve, s a jelenvalóság egyetlen vég nélküli délután. Elgar kisasszony méltóságteljesen biccentett a kávédaráló felé, majd távozott.

- Bolond a feje - mondta Marullo, és mutatóujjával a halántékába fúrt.

- Senki se változik meg. Senkinek se történik semmi baja.

- A maga apja meghalt. Miért nem mondja neki, hogy meghalt?

- Lehet, hogy elhinné, de mindjárt el is felejtené. Mindig érdeklődik utána. Nemrégen még a nagyapám után kérdezősködött. Azt mondják, a vén betyár jóban volt vele.

- Bolond a feje - mondta még egyszer Marullo. Most, hogy találkozott Elgar kisasszony különös időérzékével, valamilyen okból visszanyerte az önuralmát. Nehéz megállapítani, milyen egyszerű vagy milyen bonyolult egy ember. Ha nagyon biztosak vagyunk benne, rendszerint tévedünk. Azt hiszem, Marullo megszokta, és a tapasztalat is arra tanította, hogy csak háromféleképpen bánjon az emberekkel: parancsoljon, hízelegjen, vagy vásárolja meg őket. Ez a három módszer valószínűleg elég gyakran bevált, úgyhogy kitartott mellette. Velem szemben az első valahogy kicsúszott a kezéből.

- Maga jó fiú - mondta. - És jó barát.

- Nagyapám, az öreg kapitány, azt szokta mondani: „Ha meg akarsz tartani egy jó barátot, sose tedd próbára!"

- Ez okos.

- Okos ember volt.

- Egész vasárnap gondolkoztam, fiú... még a templomban is gondolkoztam.

Tudtam, vagy legalábbis azt hittem, hogy a megvesztegetési kísérlet izgatta, hát kisegítettem, hogy ne vesztegessük az időt.

- Azon a szép ajánlaton, amit kaptam, mi?

- Azon. - Elismerően nézett rám. - Maga is okos.

- Ahhoz mégse vagyok elég okos, hogy önálló legyek.

- Régóta itt van... tizenkét éve?

- Úgy van, túlságosan is régóta. Elkelne egy kis változás, nem gondolja?

- És soha nem vett el egy centet se, és soha nem vitt haza semmit, hogy nem írta fel.

- Én becsülettel szélhámoskodom.

- Ne vicceljen! Amit én mondok, az igaz. Ellenőriztem. Én tudom.

- Kitűzheti a plecsnit a gomblyukamba.

- Mindenki lop. Egyik többet, másik kevesebbet... de maga nem. Én tudom.

- Lehet, hogy azt várom, mikor lophatom el egyszerre az egészet.

- Ne csináljon vicceket! Amit én mondok, az igaz.

- Alfio, a maga segéde egy drágakő. Csak ne nagyon fényesít-gesse! Még lekopik róla a csillogás.

- Miért nem társul velem?

- Miből? A fizetésemből?

- Majd kitalálunk valamit.

- Hogy magamat is meglopjam, ha magától lopok? Marullo elismerően nevetett.

- Maga okos fiú. De maga nem lop.

- Nem hallotta, mit mondtam? Talán mindent egyszerre akarok elvenni.

- Maga becsületes, fiú.

- Én is azt mondom. Amikor a legbecsületesebb vagyok, egy szavamat se hiszi senki. Én mondom, Alfio, ha el akarja titkolni a szándékát, mondja meg az igazat.

- Miféle beszéd ez?

- *Ars est celare artem.*[11]

Marullo mondani akart valamit, aztán kitört belőle a nevetés.

- Haha! - kiáltotta. - Hahaha! *Hic erat demonstrandum.*[12]

- Akar egy hideg Coca-Colát?

- Nem jó ennek! - csapott két kezével a hasára.

- Maga még nem olyan öreg, hogy rossz legyen a gyomra, még ötvenéves sincs.

- Ötvenkettő vagyok, és rossz a gyomrom.

- Aha - mondtam. - Ezek szerint tizenkettő volt, amikor 1920-ban átjött. Látom, Szicíliában korán kezdik a latint.

---

[11] Az igazi művészet: titkolni a művészetet.

[12] Helyesen: Quod erat demonstrandum - (ez az), amit be kellett bizonyítani (latin).

- Ministráns voltam - mondta.

- Én is vittem a keresztet a mi templomunkban. Most pedig iszom egy Coca-Colát, Alfio - mondtam -, találjon csak ki valamit, hogy társulhatnék be, aztán majd meglátom. De figyelmeztetem, hogy nincs pénzem.

- Majd kitalálunk valamit.

- De lesz pénzem.

Tekintete az arcomra szegeződött, és úgy látszott, nem tud máshová nézni. Aztán csendesen megszólalt:

- Io lo credo.[13]

A dicsőség nélküli hatalom érzése csapott át rajtam. Kinyitottam egy coca-colás üveget, és a számhoz emelve, az üveg barna nyaka mellett néztem le Marullo szemébe.

- Maga jó fiú - mondta. - Megszorította a kezemet, aztán ott-hagyott, és kiment az üzletből.

Valami arra késztetett, hogy utánakiáltsak:

- Hogy van a karja?

Meglepődve nézett vissza.

- Már nem fáj - mondta. Aztán továbbindult, de még egyszer elismételte magában: - Már nem fáj.

Izgatottan visszajött.

- Fogadja el azt a dohányt!

- Miféle dohányt?

- Azt az öt százalékot.

- Miért?

- El kell fogadni. Akkor apránként betársulhat ide, csak ragasz-kodjon a hat százalékhoz.

- Nem.

- Miért mondja nem, mikor én mondom igen?

- Nem lesz rá szükségem, Alfio. Elfogadnám, ha szükségem volna rá, de nincs rá szükségem.

Nagyot sóhajtott.

---

[13] Azt elhiszem.

A délután már nem volt olyan fárasztó, mint a délelőtt, de azért könnyű sem volt. Három és négy között mindig van egy lanyha időszak, rendszerint húsz perc, egy félóra - magam sem tudom, miért. Aztán újra erősebb lesz az iram, amikor a munkából hazamennek az emberek, és az asszonyok beszerzik a könnyen összecsapható vacsora kellékeit.

Ebben a lanyha időszakban jött be Baker úr. A hűtőpultba rakott sajtot meg virslit nézegette, amíg az üzlet ki nem ürült, két vevő volt bent éppen, amolyan tétova vevők, akik maguk sem tudják, mi kell nekik, mindent felvesznek, letesznek, s azt remélik, hogy az áru majd a karjukba ugrik, és könyörögni fog, hogy vegyék meg.

Végül mégiscsak befejezték, és elmentek.

- Ethan - mondta Baker úr -, tudja, hogy Mary kivett ezer dollárt?

- Tudom, Baker úr. Mondta, hogy ki akarja venni.

- Azt is tudja, mire kell neki?

- Hogyne tudnám. Hónapok óta erről beszél. Tudja, milyenek a nők. Egy kicsit talán kopott a bútor, de mihelyt elhatározzák, hogy újat vesznek, a régit már egy percig se lehet tovább kibírni.

- Nem gondolja, hogy ostobaság éppen most ilyesmire költeni a pénzt? Tegnap mondtam, hogy lesznek bizonyos lehetőségek.

- Az ő pénze, Baker úr.

- Én nem hazárdjátékot ajánlottam magának, Ethan. Holtbiztos befektetésről beszéltem. Meggyőződésem, hogy azzal az ezer dollárral Mary egy éven belül megkaphatná a bútorát, és az ezres is megmaradna.

- Igazán nem tilthatom meg neki, Baker úr, hogy elköltse a saját pénzét.

- De nem beszélhet a fejével, nem győzheti meg arról, hogy mi a helyes?

- Eszembe se jutott.

- Mintha az apját hallanám, Ethan. Tutyimutyi beszéd. Ha azt akarja, hogy segítsek magának újból talpra állni, ne legyen ilyen tutyimutyi.

- Mit csináljak, Baker úr?

- És mégcsak nem is itt helyben akarja elkölteni. Nem, majd elmegy a nagyáruházakba, és készpénzzel fizet. Isten tudja, mit fognak rásózni. Itt helyben talán többe kerülne, de mindig könnyebb visszaadni a bóvlit. Álljon a sarkára, Ethan! Próbálja meg rábeszélni, hogy tegye vissza! Vagy beszélje rá, hogy bízza énrám! Soha nem fogja megbánni.

- Azt a pénzt a bátyjától örökölte, Baker úr.

- Tudom. Megpróbáltam beszélni a fejével, amikor kivette. De csak nézett rám a nagy kék szemével, és azt mondta, körül akar nézni. Másképp nem is tud körülnézni, csak ha ezer dollár van a zsebében? Ha már neki nincs több esze, legalább magának lehetne.

- Én, sajnos, kijöttem a gyakorlatból, Baker úr. Amióta összeházasodtunk, még sose volt pénzünk.

- Hát akkor jó lesz, ha megtanul bánni vele, méghozzá gyorsan, különben nem sokáig lesz pénzük. Némelyik nőnek olyan szenvedélye a költekezés, mint a morfium.

- Marynek nem volt rá alkalma, hogy kifejlessze magában ezt a bizonyos szenvedélyt.

- Majd lesz. Elég, ha egyszer belekóstol a vérbe, rájön az ízére.

- Ezt nem gondolhatja komolyan, Baker úr.

- A lehető legkomolyabban gondolom.

- Mary úgy beosztja a pénzt, mint senki más. Muszáj neki.

Baker úrnak valamilyen okból felforrt az epéje:

- Én elsősorban magában csalódtam, Ethan. Ha el akar jutni valahová, először is odahaza legyen maga az úr. Még egy kicsit kibírhatná új bútor nélkül.

- Én kibírnám, de Mary nem. - Az a gondolatom támadt, hogy a bankároknak talán röntgenszemük van a pénzre, s talán a ruhámon keresztül is meglátja azt a barna borítékot. - Majd megpróbálok beszélni vele, Baker úr.

- Ha máris el nem költötte. Otthon van most?

- Azt mondta, hogy átmegy a busszal Ridgehamptonba.

- Atyaúristen! Oda az ezer dollár.

- Azért még maradt egy kis tőkéje.

- Nem arról van szó. Csak pénzzel szállhatnak be az üzletbe.

- Pénzhez áll a pénz - mondtam szelíden.

- Úgy van. Ha ezt szem elől téveszti, kampec, élete végéig szatócssegéd marad.

- Sajnálom, hogy így történt.

- Inkább vegye a kezébe a gyeplőt!

- A nők kiszámíthatatlanok, Baker úr. Maga mondta tegnap, hogy lesz pénzünk, s Mary ebből úgy gondolta, hogy mi sem könnyebb annál.

- Hát akkor nyissa fel a szemét, mert pénz nélkül nem szerezhetek semmit.

- Parancsol egy hideg Coca-Colát?

- Kérek.

Az üvegből nem tudta meginni. Fel kellett bontanom egy csomag papírpoharat, de legalább lehűlt tőle egy kicsit. Úgy morgott, mint az elvonuló zivatar.

Két néger hölgy jött be a vasút melletti telepről, úgyhogy Baker úrnak le kellett nyelnie a Coca-Coláját meg a mérgét.

- Beszéljen a fejével! - mondta dühösen; kiment, átvágott az utcán, és hazafelé indult. Gondoltam, talán azért dühöng, mert gyanakszik, de ezt aztán mégse tartottam valószínűnek. Nem, inkább azért dühöngött, mert érezte, hogy már nem parancsolhat úgy, mint azelőtt. Könnyen megharagudhatunk az olyan emberre, aki nem fogadja meg a tanácsunkat.

A két néger hölgy nagyon kedves volt. A vasút mellett van egy néger telep, nagyon rendes emberek. Nemigen vásárolnak nálunk, mert megvan a maguk boltja, de hébe-hóba mégis benéznek, az összehasonlítás végett, hogy vajon nem fizetnek-e rá a faji szolidaritásra. A két hölgy is inkább csak az árak után érdeklődött, és alig vásárolt, értem is, hogy miért - csinos nők voltak, a lábuk szép, hosszú, karcsú. Csodálatos, milyen jót tesz az embernek testileg, ha gyerekkorában nem kell éheznie - egyébként lelkileg is.

Nem sokkal zárás előtt felhívtam Maryt. - Tubavirágom, egy kicsit később megyek haza.

- Ne feledd, hogy Margie-vel vacsorázunk.

- Nem felejtettem el.

- Mennyivel később jössz haza?

- Tíz-tizenöt perccel. Le akarok menni a kikötőbe, hogy megnézzem a kotróhajót.

- Miért?

- Szeretném megvásárolni.

- Ó, jaj!

- Vegyek egy kis halat?

- Nem bánom, ha látsz egy szép lepényhalat. Egyebet úgysem lehet kapni.

- Jól van, rohanok.

- Csak el ne lógd az időt. Meg kell fürödnöd, és át kell öltöznöd. Tudod, a Foremaster.

- Tudom, tündérkirálynőm. Baker úr iszonyúan letolt, amiért megengedtem, hogy elkölts ezer dollárt.

- Az a vén kecske!

- Mary, Mary! A falaknak is van fülük.

- Megmondhatod neki, hogy mit csináljon.

- Arra képtelen. Egyébként az a véleménye, hogy gügye vagy.

- Micsoda?

- Én pedig egy tutyimutyi, mutyitutyi... tudod már, milyen alak vagyok.

Gyönyörűen trillázva felnevetett; ilyenkor a lelkem mindig libabőrös lesz a gyönyörűségtől.

- Siess haza, drágám! - mondta. - Siess!

Hát ki lehet ezt bírni? Amikor letettem a kagylót, úgy álltam a telefon mellett, mint aki belerokkant a boldogságba, ha ugyan létezik ilyen állapot. Megpróbáltam visszagondolni rá, milyen volt az életem Mary előtt, és nem jutott eszembe, és azt se tudtam elképzelni, milyen lenne nélküle, csak valami feketekeretes létezést láttam. Gondolom, mindenkinek eszébe jut valamikor megírni a sírfeliratát. Az enyém így szólna: „agyő, világ!"

A nap már lement a nyugati dombok mögé, de egy nagy fel-hőpamacs visszaverte a fényét, és leszórta a kikötőre, a hullámtörőre meg a tengerre, úgyhogy a hullámok fehér taraja rózsállani kezdett. A móló mellett a cölöpök három-három fatörzsből állnak, felül vasabroncs fogja át őket, lefelé szétfut a három ág, mint a

távvezetékoszlopok talpa, hogy télen bele tudjanak hasítani a jégbe. Mindegyik cölöp tetején egy-egy sirály állt mozdulatlanul, főleg hímek, makulátlan fehér mellényben, tiszta szürke szárnyakkal. Lehet, hogy mindegyik sirály a tulajdonosa is a maga helyének, és eladhatja vagy bérbe adhatja, ha úgy tetszik.

Néhány halászbárka bent volt a kikötőben. Ismerem a halászokat mind, egész életemben ismertem őket. És Marynek igaza volt: csak lepényhalat árultak. Vettem négy szép példányt Joe Logantől, és néztem, hogyan szálkázza ki: kése olyan könnyedén siklott végig a gerinc mentén, mintha csak vizet hasítana. Tavasszal mifelénk nincs más téma, csak ez: mikor jön meg a gyöngehal? Mindig azt mondjuk: „Ha virágzik az orgona, megjön a gyöngehal", de azért ez nem elég megbízható szabály. Nekem úgy rémlik, mintha a gyöngehal mindig vagy még nem jött volna meg, vagy már éppen elvonult volna. Pedig milyen szép halak, ha mégis sikerül kapni belőle, karcsú, mint a pisztráng, tiszta és ezüstös, mint... az ezüst. A szaga is nagyszerű. No de hiába, még nem lehetett kapni. Joe Logan egyetlenegyet sem fogott.

- Én az árnyékhalat szeretem - mondta Joe. - Érdekes, ha árnyékhalnak hívjuk, a fenének se kell, de ha elkereszteljük tengeri csibének, verekszenek érte a vevők.

- Hogy van a lányod, Joe?

- Hát, egyszer mintha jobban lenne, aztán megint visszaesik. Ebbe fogok belepusztulni.

- Baj, baj. Fáj a szívem érte.

- Ha lehetne tenni valamit...

- Tudom... Szegény kislány. Itt egy zacskó. Dobd csak bele a halakat! Mondd meg neki, Joe, hogy csókoltatom.

Hosszan a szemembe nézett, mintha azt remélné, hogy kibűvölhet belőlem valamit, valami orvosságot.

- Jól van, Eth, megmondom neki.

A hullámtörő mögött éppen dolgozott a kotróhajó, hatalmas csavarja iszapot meg kagylókat kavart föl, a szivattyúk pontonokra fektetett csöveken át továbbították a masszát, s a kátránytól fekete gátfal fölött kidobták a partra. A kotrón égtek a piros-zöld lámpák meg

a fehér jelzőlámpák, az árbocára pedig két piros gömböt húztak fel annak jeléül, hogy dolgozik. Egy fehér sapkás és kötényes, sápadt szakács dőlt rá meztelen karjával a korlátra, lenézett a zavaros vízre, és időnként beleköpött. A szél a part felé fújt. Elhozta a kotró felől az iszap, a régóta elpusztult kagylók és a tengeri moszat illatát, amely elkeveredett az almás lepényben sülő fahéj édes illatával. A nagy kotrócsavar méltóságteljesen forgott, tisztította a csatornát.

Aztán egy karcsú yacht vitorlája villant fel rózsaszínű fényben: elkapta, visszaverte, majd elvesztette az alkony izzását. Én visszasétáltam, s balra fordulva elhaladtam a kikötőigazgatóság új épülete, a régi Yacht Klub meg az Amerikai Légió székháza előtt, ahol barnára festett géppuskák állnak a lépcső két oldalán.

A hajógyárban még ilyen későn is dolgoztak, hogy a közeledő nyár kifestve és kijavítva találja a partra vontatott bárkákat. A szokatlanul hideg kora tavasz miatt elmaradtak a festéssel meg a lakkozással.

Jócskán magam mögött hagytam a hajógyárat, átvágtam a kikötő széléig terjedő gizgazos területen, aztán lassan visszafordultam Danny rozoga kunyhója felé. S egy régi dalt fütyültem, hogy hallja meg, ha vár rám.

Várt is. A kunyhó üres volt, de én olyan biztosan tudtam, mintha a két szememmel láttam volna, hogy Danny ott bujkál a gazban, talán a szanaszét dobált hatalmas, négyszögletes gerendák között. S mivel tudtam, hogy visszajön, mihelyt elmegyek, kivettem a zsebemből a barna borítékot, odatámasztottam a piszkos ágyra, és elsétáltam, folytatva a fütyörészést, melyet csak egy pillanatra hagytam abba, hogy halkan odaszólhassak: „Isten veled, Danny! Sok szerencsét!" És fütyörészve mentem tovább az utcáig, majd végig a Porlock utcán, és a Szilfa utca nagy házai mellett, amíg el nem értem a magamét: a Hawley-házat.

Marymet egy ciklon szélcsendes magjában találtam: ő lassan, nyugodtan forgott, de körülötte iszonyú szélvész örvénylett. Fehér nejlonkombinéban és papucsban irányította a pusztítást; frissen mosott és becsavart hajával olyan volt a feje, mintha ráborítottak volna egy fazék virslit. Nem is emlékszem rá, mikor vacsoráztunk utoljára vendéglőben. Nem tellett rá, hát leszoktunk róla. Mary

izgalma az orkán szegélyén sodródó gyerekeket is megcsapta. Megetette, megmosdatta őket, parancsokat osztogatott, parancsokat vont vissza. A vasalóállvány ott állt a konyhában, drága és szeretett ruhadarabjaim kivasalva lógtak a székek támlájáról. Mary a nagy viharzásban meg-megállt, s végighúzta a vasalót a deszkára terített ruháján. A gyerekek olyan izgatottak voltak, hogy enni is alig bírtak, de a parancs ellen nem tehettek semmit.

Van öt úgynevezett ünneplőruhám - nem is kevés egy szatócssegédnek. Végigsimogattam őket a székek támláján. Nevük is volt: Old Blue, Sweet George Brown, Dorian Grey, Burying Black és a Dobbin.

- Melyiket vegyem fel, kacabajkám?

- Kacabajkám? Ja! Lássuk csak: ez nem egy hivatalos összejövetel, meg aztán hétfő van. Gondolom, vagy a Sweet George-ot, vagy Doriant, igen, azt hiszem. Doriant, abban ki vagy öltözve, és mégse vagy kiöltözve.

- A pettyes csokornyakkendőmmel?

- Persze.

- Papa! - szólt közbe Ellen. - Csak nem akarsz csokornyakkendőt viselni! Túl öreg vagy hozzá.

- Nem igaz. Ifjú vagyok és bohó.

- Mindenki rajtad fog röhögni. Örülök, hogy én nem leszek ott.

- Én is. Miért gondolod, hogy olyan öreg vagyok?

- Jó, nem vagy öreg, de ahhoz öreg vagy, hogy csokornyakkendőt viselj.

- Te az előítéletek rabja vagy, drágám.

- Ha mindenáron azt akarod, hogy kiröhögjenek...

- Pontosan azt akarom. Mary, te nem akarod, hogy kiröhögjék a férjedet?

- Hagyd békén az apádat, még meg is kell fürödnie. Kitettem egy inget az ágyra.

Allen is megszólalt:

- Már félig kész vagyok a „Miért szeretem Amerikát" dolgozattal.

- Nagyon jó, mert ha megjön a nyár, úgyis munkára foglak.

- Munkára?

- A boltban.
- Ja! - Nem látszott valami nagyon lelkesnek.

Ellen kinyitotta a száját, de amikor sikerült magára vonni a figyelmünket, nem szólt semmit. Mary elismételte azt a hetvenhétféle dolgot, hogy mit tegyenek és mit ne tegyenek, amíg odaleszünk, én pedig felmentem az emeletre fürödni.

Éppen kedvenc kékpettyes nyakkendőmet kötöttem, az egyetlen kékpettyes nyakkendőmet, amikor Ellen benyomta az ajtót, és nekidűlt.

- Ha egy kicsit fiatalabb volnál, nem lenne olyan rémes - mondta pokoli nőiesen.
- Nem lesz könnyű dolga annak a szerencsétlen úriembernek, aki majd feleségül vesz, fiacskám.
- Már a felsőtagozatosok sem viselnék.
- Macmillan miniszterelnök viseli.
- Az más. Mondd, papa, az csalás, ha kimásolunk valamit egy könyvből?
- Halljuk bővebben!
- Például ha valaki, mondjuk én, a dolgozatomat írnám, és kivennék egy részt egy könyvből, az mi lenne?
- Attól függ, hogy csinálod.
- Én is aztat mondom: halljuk bővebben.
- Azt vagy aztat?
- Azt.
- Hát, ha idézőjelbe teszed és lábjegyzetben feltünteted, hogy ki írta, attól csak emelkedettebb és tekintélyesebb lesz a dolgozatod. Amit Amerikában írnak, annak a fele úgyis idézet vagy pláne antológia. No, hogy tetszik a nyakkendőm?
- És ha nem raknám ki az idézőjelet?
- Akkor lopás lenne, mintha bármi mást lopnál. Remélem, nem ezt csináltad?
- Nem.
- Akkor mi a baj?
- Le is csukathatják érte az embert?

- Hogyne, ha pénzt is kapott érte. Ne csinálj ilyet, leányom! Inkább mondd meg, mi a véleményed a nyakkendőmről?

- Rémes vagy - mondta.

- Ha netán vissza akarnál térni a többiek társaságába, közölheted a drágalátos bátyáddal, hogy elhoztam neki azt a nyavalyás Miki-egér álarcot, és szégyellje magát.

- Te sose figyelsz arra, amit mondok.

- De igen.

- De nem. Meg fogod bánni.

- Isten veled, Léda. Üdvözlöm a hattyút.

Ellen elvonult. Pelenkás démon. Ilyenek ezek a lányok. Megőrjítenek. Olyan lányosan viselkednek.

Marym gyönyörű volt, gyönyörű és tündöklő. Valami belső fény szivárgott a pórusaiból. Belémkarolt, végigsétáltunk a Szilfa utcán a fák boltívei alatt, az utcai lámpák bújócskázó fényében, és esküszöm, olyan büszkén és kényesen lépkedett a lábunk, mint a telivéreké, amikor felsorakoznak a korlátnál.

- El kell jönnöd Rómába! Egyiptom nem elég nagy neked. Hív a nagyvilág.

Mary felvihogott. Esküszöm, pontosan úgy vihogott, mint a lányunk szokott.

- Majd többször fogunk eljárni hazulról, drágám.

- Mikor?

- Majd ha gazdagok leszünk.

- És az mikor lesz?

- Nemsokára. Majd akkor megtanítalak cipőt vásárolni. - Tízdollárosokkal fogsz szivarra gyújtani?

- Húszasokkal.

- Szeretlek.

- Csitt, asszonyom! Ne mondjon ilyet! Zavarba hoz.

A Foremaster tulajdonosai nemrég erkélyszerű üveges kiugrókat építettek az utca felé, apró, négyszögletű üvegtáblákkal, hogy a vendéglő ódonnak és eredetinek látsszon; annak is látszott, de az asztaloknál ülő vendégek arcát eltorzította a vastag, görbe üveg. Az egyik arc csupa állkapocs volt, a másik meg egyetlen nagy szem, de ez

is hozzájárult az öreg Foremaster ódonságához és eredetiségéhez, akárcsak a ládákban viruló muskátli és lobélia.

Margie már várt ránk, és tökéletesen alakította a vendéglátó nagyasszonyt. Bemutatta partnerét, bizonyos Hartog urat New Yorkból, akit barnára sütött a kvarclámpa fénye és a fogsora olyan volt, mint egy cső Country Gentleman kukorica. Hartog úr láthatólag be volt állítva egy kicsit, de minden mondatra elismerő nevetéssel válaszolt. Ezzel járult hozzá a társalgáshoz, amiért csak dicséretet érdemel.

- Jó estét! - mondta Mary.

Hartog úr nevetett.

- Remélem, tudja, hogy a barátnőnk boszorkány - mondtam.

Hartog úr nevetett. Valamennyien jól éreztük magunkat.

- Az ablaknál rendeltem asztalt - mondta Margie.

- Látom, külön virágot is rendeltél, Margie.

- Marykém, valamivel viszonoznom kell a sok kedvességedet.

És ez így ment tovább, miközben Margie leültetett bennünket, s még azután is, és Hartog úr minden mondat után nevetett: látszott rajta, hogy okos ember. Úgy terveztem, azért kicsalok belőle egy szót, de majd később.

A megterített asztal nagyon szép volt, nagyon fehér, és az ezüst evőeszköz, amely nem ezüstből volt, ezüstebbnek látszott az ezüstnél.

- Ma én vagyok a háziasszony - kezdte Margie -, vagyis én parancsolok, és én azt mondom: Martini, akár tetszik, akár nem. - Hartog úr nevetett.

Megjöttek a Martinik, nem kis pohárkákban, hanem akkorákban, mint egy kanári fürdőmedencéje, és citromhéjforgács úszott bennük. Az első korty úgy belemart az emberbe, mint egy vámpír, aztán megszelídült, és a vége felé már határozottan jólesett.

- Még egyet iszunk - mondta Margie. - A koszt is elég jó itt, de azért nem ilyen jó.

Én elmondtam, hogy mindig szerettem volna egy olyan bárt nyitni, ahol csak a második Martiniját kaphatná meg az ember. Egy vagyont keresnék rajta.

Hartog úr nevetett, és asztalunkon megjelent még négy kanári-medence, bár én még az első citromhéját rágtam.

A második pohár ital első kortya visszaadta Hartog úr beszélőkészségét. Mély, rezgő hangja volt, mint egy színésznek vagy énekesnek vagy egy népszerűtlen cikk ügynökének. De még azt is rá lehetett volna mondani, hogy olyan doktorbácsis hang.

- Young-Huntné őnagyságától hallom, hogy ön üzleti tevékenységet folytat városunkban - mondta. - Roppant bájos kis város: még nincs elrontva.

Pontosan meg akartam neki magyarázni, miben merül ki az én üzleti tevékenységem, amikor Margie elkapta előlem a labdát.

- Hawley úr nemsokára nagyhatalom lesz ebben az országban - mondta.

- Igazán? És mivel foglalkozik, Hawley úr?

- Mindennel - mondta Margie. - Mindennel a világon, de nyíltan, hiszen érti. - A szeme nedvesen csillogott. Mary szemét kerestem: csak most bukkant fel a Martini gőzéből, tehát arra a megállapításra jutottam, hogy a többiek már ittak egy-két pohárral az érkezésünk előtt. Legalábbis Margie.

- Látom, nincs értelme a tagadásnak - mondtam.

Hartog úr nevetőreflexe újra működni kezdett.

- Milyen szép felesége van. Lehet így harcolni?

- Így lehet csak igazán.

- Ugyan, Ethan. Még azt fogja hinni, hogy folyton verekszünk.

- Verekszünk is! - Félig felhajtottam a poharamat, és éreztem, hogy a szemem mögött feltör a forróság. Az egyik parányi ablakocska domborulatára meredtem. A gyertyafény éppen ráesett, s mintha lassan forgott volna. Talán hipnotizáltam magam, mert hallottam, hogy a hangom tovább beszél, s mintegy kívülről hallgattam magamat. - Margie asszony a Kelet Boszorkánya. A Martini nem szeszes ital, hanem bájital. - Még mindig nem tudtam levenni a szememet a csillogó üvegről.

- Jaj, miket mond! Én inkább Ozmának képzeltem magam. A Kelet Boszorkánya gonosz boszorkány volt, nem?

- Nagyon gonosz.

- És elolvadt, ugye?

A görbe üvegen keresztül láttam, hogy egy férfi halad el a járdán. A képe teljesen eltorzult, de a fejét egy kissé balra hajtotta, és nagyon sajátosan járt, a talpa külső szélére nehezedve. Danny járt így. Láttam magam, amint felugrom, és utánarohanok. Láttam magam, amint kifutok a Szilfa utca sarkára, ő azonban már eltűnt, talán a második ház hátsó kertjében. Utánakiáltottam: „Danny! Danny! Add vissza a pénzt! Kérlek, Danny, add vissza! Ne vedd el! Meg van mérgezve. Én mérgeztem meg!"

Nevetést hallottam. Hartog úr nevetett. Margie azt mondta:

- Jobb szeretném, ha Ozma volnék.

A szalvétával kitöröltem szememből a könnyeket, és magyarázatul ezt mondtam:

- Ezt inni kell, nem pedig szemet mosni vele. Csíp.

- Tiszta vörös a szemed - monda Mary.

Nem tudtam visszatérni a társalgásba, de hallottam magam, amint beszélek, történeteket mondok el, és hallottam Marym nevetését, úgy hangzott, mint egy aranycsengettyű, s ebből úgy gondolom, jól szórakoztattam őket, sőt, elragadó voltam - de az asztal mellé nem tudtam többé visszatérni. S azt hiszem, ezt Margie is tudta. Merőn nézett rám, s egy kimondatlan kérdés bujkált a tekintetében. Boszorkány volt.

Nem tudom, mit ettünk vacsorára. Fehér borra emlékszem, úgyhogy valószínűleg halat. Az a fényes üveg úgy forgott, mint egy propeller. Aztán konyak is volt, tehát nyilván kávét ittam - aztán pedig vége volt az egésznek.

Kifelé menet, miközben Mary és Hartog úr egy kissé előresodródott, Margie megkérdezte:

- Hol járt?

- Nem értem.

- Elment tőlünk. Csak félig volt itt.

- Távozz, boszorkány!

- Jól van, kisfiú - mondta Margie.

Hazafelé menet a kertek árnyékát fürkésztem. Mary a karomba kapaszkodott, és egy kicsit bizonytalanul járt.

- Milyen szép este volt - mondta. - Sohase volt még ilyen szép estém.

- Szép volt.

- Margie tökéletes háziasszony. Nem is tudom, hogyan viszonozzam.

- Tökéletes háziasszony.

- És te is, Ethan. Persze tudom, milyen vicces tudsz lenni, de most egy percre se tértünk magunkhoz a nevetéstől. Hartog úr azt mondta, a könnyei potyogtak, amikor Vörös Baker úrról meséltél.

Erről is meséltem? Vajon mit? Biztosan. Jaj, Danny, add vissza a pénzt! Kérlek!

- Inkább téged nézlek, mint a színházat - mondta Mary. Amikor a kapunkhoz értünk, olyan erősen szorítottam magamhoz, hogy felszisszent. - Ez fájt! Becsíptél, drágám. Vigyázz, ne keltsük fel a gyerekeket.

Úgy gondoltam, megvárom, míg Mary elalszik, aztán kilopódzom, elmegyek Danny viskójához, megkeresem, még a rendőrséget is ráuszítom. De tudtam, hogy nincs értelme. Danny már elment. Tudtam, hogy elment. És csak feküdtem a sötétben, és bámultam a vörös és sárga pontocskákat, amelyek a szemhéjam alatt úsztak. Tudtam, hogy mit tettem, és Danny is tudta. A múltkori nyúlirtásra gondoltam. Talán csak először olyan nehéz. De ki kell bírni. Az üzletben és a politikában mindenkinek le kell tipornia embertársait, hogy eljusson a kacsalábon forgó vár trónusáig. Ha már ott van, lehet nyájas és nagylelkű - de előbb el kell odajutnia.

10

A templetoni repülőtér körülbelül negyven mérföldre van New Baytowntól, s ezt a távolságot tán öt perc alatt teszik meg a lökös gépek. Egyre rövidebb időközökben zúgnak át fölöttünk, mint szörnyű szúnyogok rajai. Kár, hogy nem tudom csodálni, sőt szeretni őket, mint a fiam, Allen. Talán tudnám, ha nemcsak egy célt szolgálnának, de egyetlenegy rendeltetésük a gyilkolás, azzal pedig egyszer már torkig laktam. Nem tanultam meg, mint Allen, hogy a hangjukból

kiszámítsam, merre vannak, és mindjárt a hang elé nézzek. Akkora robbanással törnek át a hanghatáron, hogy mindig azt hiszem, a kazán robbant fel. Ha éjszaka húznak el felettem, behatolnak az álmaimba is, úgyhogy valami szomorú, beteges érzéssel ébredek, mintha fekély volna a lelkemen.

Kora reggel megint itt dübörgött el egy rajuk, és reszketve riadtam fel. Valószínűleg ezért álmodtam azokról a 88-as univerzális német puskákról, amelyeket annyira csodáltunk, és amelyektől annyira féltünk. Testemet még csípte a hideg verejték, amint ott feküdtem a hajnali szürkületben, s hallgattam, hogyan pörögnek el a messzeségbe a gonoszság karcsú orsói. Arra gondoltam, hogy ez a döbbenet a világon mindenkinek ott van a bőre alatt, nem a gondolataiban, hanem mélyen a bőre alatt. Nem annyira a repülők, mint inkább a rendeltetésük miatt.

Ha egy állapot vagy egy probléma túlságosan megnövekszik, az emberek úgy szoktak védekezni ellene, hogy kiverik a fejükből. De azért belül megmarad, összekeveredik egy csomó egyébbel, ami már ott volt, és az egyvelegből rosszkedv születik, és rossz közérzet, bűntudat és kényszer, hogy szerezzünk meg valamit, akármit, mielőtt még késő. A pszichoanalitikusoknak talán nem is a futószalag mellé állított betegek komplexusai adnak munkát, hanem azok a robbanószerkezetek, amelyek egy szép napon gomba alakú felhővé válhatnak. Én legalábbis úgy veszem észre, hogy akivel csak találkozom, ideges, nyugtalan, egy kissé hangos és bolondul vidám, mint a részegek Szilveszter éjszakáján. Búcsúzz el az óévtől, és csókold meg a szomszédod feleségét.

Oldalt fordítottam a fejem, hogy lássam a magam feleségét. Most nem mosolygott álmában. A szája lebiggyedt, és kidomborodó, lezárt szeme köré vonalakat húzott a fáradtság, vagyis beteg volt, mert ilyen szokott lenni, amikor beteg. Ő a legegészségesebb asszony a világon, amíg meg nem betegszik, ami ritkán fordul elő, de akkor viszont nincs a világon betegebb asszony őnála.

Újabb lökhajtásos raj robbant át a hanghatáron. Talán félmillió év állt rendelkezésünkre, hogy megszokjuk a tüzet, és nem egészen tizenöt, hogy gondolatilag meghódítsuk ezt az erőt, amely pedig

összehasonlíthatatlanul vadabb a tűznél. Vajon lesz-e rá egyáltalán lehetőségünk, hogy szerszámot csináljunk belőle? Ha a gondolkodás törvényei egyúttal a dolgok törvényei is, lehet, hogy a lélek is hasonló anyag? S talán énbennem, valamennyiünkben ilyen hasadás megy végbe?

Emlékszem egy történetre, amelyet Deborah nénitől hallottam nagyon régen. A múlt század elején családom egyik része campbellita, baptista volt. Deborah néni akkor még kislány volt, de emlékezett rá, hogyan várták egy megadott időpontra a világ végét. A szülei túladtak mindenükön, minden vagyonukon, csak az ágylepedőjüket tartották meg. Ezt aztán magukra vették, és a megadott időpontban felmentek a dombokra, hogy bevárják a világ végét. Több száz lepedőbe burkolt ember imádkozott és énekelt. Leszállt az éjszaka, egyre hangosabban énekeltek és táncoltak, s amikor már nem sok idő hiányzott, feltűnt egy hulló csillag - mesélte Deborah néni -, és mindenki vonítani kezdett. Még akkor is a fülében csengett a vonítás. Mint a farkasok, mondta, mint a hiénák, bár hiénát még sohasem hallott. Aztán elérkezett a végső pillanat. A fehérbe burkolt férfiak, nők és gyerekek visszafojtották a lélegzetüket. A pillanat eljött, és nem akart elmúlni. A gyerekeknek megkékült az arcuk. Aztán elmúlt. Mindennek vége volt, és ők hoppon maradtak. Hajnalban lesomfordáltak a hegyről, és megpróbálták visszaszerezni az elkótyavetyélt ruhájukat, edényeiket, lábasaikat, fazekaikat, ökreiket és szamaraikat. El tudtam képzelni, milyen kutyául érezhették magukat.

Azt hiszem, ezt az emléket a lökösök hozták felszínre. Milyen rengeteg erőbe, időbe és pénzbe került, hogy ilyen mennyiségben halmozzuk fel a halált. Vajon úgy éreznénk, hogy hoppon maradtunk, ha sohase használnánk fel? Tudunk rakétákat lőni az űrbe, de nem tudjuk meggyógyítani a haragot vagy a rosszkedvet.

Marym kinyitotta a szemét.

- Ethan - mondta -, te beszélsz magadban. Nem tudom, miről, de hangosan. Ne gondolkozz, Ethan!

Éppen azt akartam ajánlani, hogy ő viszont szokjon le az italról, de nagyon rosszul nézett ki szegény. Nem mindig tudom, mikor kell abbahagyni a viccelődést, de most megkérdeztem.

- A fejed?
- Az.
- És a gyomrod?
- Az is.
- Minden?
- Minden.
- Hozok valamit.
- Hozz egy koporsót!
- Ne kelj fel!
- Muszáj. El kell indítanom a gyerekeket az iskolába.
- Majd én.
- Neked munkába kell menned.
- Mondom, hogy elintézem.

Egy pillanat múlva azt mondta:

- Ethan, azt hiszem, nem bírok felkelni. Nagyon rosszul érzem magam.
- Hívjak orvost?
- Nem.
- Nem hagyhatlak egyedül. Ellen nem maradhat veled?
- Nem, vizsgájuk van.
- Hívjam fel Margie Young-Huntot, hogy jöjjön át?
- Nem jó a telefonja. Valami új hogyishívjákot szereltet fel.
- Átugorhatok hozzá, és megkérhetem.
- Agyonütne, ha ilyen korán felkeltenéd.
- Becsúsztathatok egy cédulát az ajtaja alá.
- Nem, nem akarom.
- Semmi az egész.
- Nem, nem. Nem akarom. Nem akarom.
- Nem hagyhatlak egyedül.
- Érdekes. Jobban érzem magam. Azt hiszem, attól, hogy rádkiabáltam. Mindegy, fő, hogy így van - mondta, s hogy bebizonyítsa, fel is kelt, és felvette a pongyoláját. Csakugyan jobban nézett ki.
- Csodálatos vagy, drágám.

Borotválkozás közben megvágtam magam, egy darabka rózsaszínű toalettpapírt ragasztottam az arcomra, és úgy mentem le reggelizni.

Morfika nem állt ott a küszöbön a fogát piszkálva, amikor elmentem a ház előtt. Örültem neki. Nem akartam látni. Siettem, nehogy utolérjen, ha mégis kijönne.

Amikor kinyitottam a bolt hátsó ajtaját, mindjárt megláttam a barna borítékot: bedugták alatta. Le volt ragasztva, és az ilyen bankborítékok jó erősek. Csak a bicskámmal tudtam kinyitni.

Három papírlap egy ötcentes iskolai vonalas füzetből, rajta írás, puha grafit ceruzával. Egy végrendelet: *„Alulírott, ép eszem birtokában..."* és *„Tekintettel mindezekre, úgy határoztam..."* Egy elismervény: *„Kötelezem magam, hogy visszafizetem, minek biztosítékául..."* Mindkét lap aláírva, az írás tiszta és olvasható. A harmadik lapon: *,, Kedves Eth! Tessék, ez kell neked."*

Arcomon olyan keménynek éreztem a bőrt, mint egy rák páncélja. Lassan behúztam a hátsó ajtót, mintha egy kripta ajtaja lett volna. A két első lapot gondosan összehajtogattam, és betettem a tárcámba, a harmadikat gombóccá gyúrtam, bedobtam a WC-be, és lehúztam. Olyan WC-nk van, amelyikbe magasról zúdul le a víz, s a csésze majdnem lépcsőzetes. Az összegyűrt papiros nem akart lemenni, de végül mégiscsak megadta magát.

A hátsó ajtó kissé nyitva volt, amikor kijöttem a WC-fülkéből. Azt hittem, becsuktam. Odamentem, valami halk hangot hallottam, felnéztem, és megláttam azt az átkozott macskát az egyik felső polcon, amint mancsával egy felakasztott szalonnatábla felé kapkod. Csak egy hosszú nyelű seprű segítségével sikerült kikergetnem az utcára. Amikor elszáguldott mellettem, odasuhintottam, de nem találtam el, és a seprűnyél kettétört az ajtófélfán.

Aznap reggel nem prédikáltam a konzerveknek. Nem találtam textust. De a slaugot igenis elővettem, hogy lemossam a bolt előtt a járdát meg a csatornát is. Azután kitakarítottam az egész boltot, még azokat a zugokat is, amelyekre rég nem került sor, és alaposan felgyülemlett a piszok. Közben énekeltem:

York napsütése rosszkedvünk telét
Tündöklő nyárrá változtatta át...[14]

---

[14] Shakespeare III. Richárdjának kezdő sorai Vas István fordításában.

Tudom, hogy nem ének, de én énekeltem.

MÁSODIK RÉSZ

11

New Baytown nagyon szép kis város. Kikötőjét, amely egykor nagy volt, egy közeli sziget óvja a viharos északkeleti széltől. A település a belvizek hálózata mentén nyúlik el, amelybe dagálykor a keskeny csatornákon át sebesen vágtató áramlatokat küld a kikötő és a tenger. Nem nagyon népes és nem is városias. A rég letűnt cethalászok nagy házain kívül az épületek általában kicsik és takarosak, és szép öreg fák között állnak. Van itt többféle: tölgyfa, juharfa, szolfa, hickory-dió és ciprus, de a legelső utcákon elültetett ősi szilfákon kívül a helység főleg tölgyekben dúslakodik. Valamikor akkora tölgyerdő volt itt, hogy több hajógyár egészen közelről szerezhette be a pallók, orrtőkék, gerincek és belső gerendázat anyagát.

A közösségek életének, akárcsak az emberéletnek, megvannak a maga egészség és betegség periódusai, sőt ifjú- és öregkora, a remény és a csüggedés korszakai is. Volt idő, amikor New Baytown szállította azt a cetolajat, amellyel a nyugati világ fényeskedett. Az oxfordi és cambridge-i diákok lámpáit ez az amerikai előőrs látta el üzemanyaggal. Aztán Pennsylvaniában feltört az ásványolaj, a kőolaj, és az olcsó petróleum, amelyet szénolajnak hívtak, átvette a cetolaj helyét, és nyugdíjba küldte a tengeri vadászok legtöbbjét. Betegség vagy csüggedés telepedett New Baytownra, s a városka tán azóta se tért magához. Más városok, nem is olyan távoliak, tovább nőttek és virultak, más termékekből merítve erőt, de New Baytown, amely minden életerejét a keresztvitorlázatú hajóknak és a bálnáknak köszönhette, tespedésbe süllyedt. A New Yorkból továbbszivárgó lakosság folyama elkígyózott New Baytown mellett, s nem zavarta meg emlékeit. S mint ahogy ilyenkor történni szokott, a New Baytown-i lakosok meggyőzték magukat arról, hogy ők így szeretik. A sors

megkímélte őket a nyaralók ricsajától és nyüzsgésétől, a neonreklámok harsány izzásától, a kirándulók pénzétől és tivornyáitól. Csak kevés új ház épült a szép belvizek partján. De az áradat egyre hömpölygött, és mindenki tudta, hogy előbb-utóbb New Baytownt is el fogja nyelni. A helybeliek erre vágytak, ugyanakkor ettől rettegtek. A szomszéd városok gazdagok voltak, megszedték magukat a turistákon, fitogtatták a zsákmányt, elhencegtek az újgazdagok nagy házaival. New Baytown csak művészi hajlamait ápolta, cserépedényeket gyártott, elpuhulttá nevelte a férfiakat, és széles lábú, szibarita népe háziszőtteseket és házi intrikákat szőtt. New Baytownban csak a régi időkről meg a lepényhalról beszélgettek, meg arról, hogy mikor jön már a gyöngehal.

A belvizek náddal benőtt szélén vadkacsák fészkeltek, aztán elővezették kicsinyeik flottilláját; pézsmapatkányok ástak maguknak közös tanyát, és virradatkor hajlékony testtel úszkáltak. A halászsasok megálltak a levegőben, megcélozták a halakat, lecsaptak rájuk, a sirályok magasra szálltak a kagylókkal és fésűkagylókkal, majd elejtették a terhüket, hogy feltörjön, és meg lehessen enni a tartalmát. Még néhány bundás vidra is hasította a vizet sejtelmes suttogással, a kerteket nyulak dézsmálták, s a városka utcáin apró hullámként futott át egy-egy szürke mókus. Fácánkakasok szárnycsattogása és köhögő rikácsolása hallatszott. A sekély vízben gémek álldogáltak vívótőrszerű lábukon, és éjszaka úgy bömböltek a bölömbikák, mint megannyi magányos kísértet.

New Baytownba későn érkezik meg a tavasz is, a nyár is, de amikor megérkezik, lágy, vad és különös a hangja, szaga, íze.

Június elején egyszerre kibomlik a levelek, fűszálak és virágok világa, és minden alkonyat különbözik az előzőtől. Aztán este a fogolymadarak szólítják egymást recsegő hangon, és ha besötétedett, a kecskefejők lármája kerekedik felül mindenen. A tölgyfák, amelyeket terebélyesre hizlal a lombozat, lerázzák hosszú bojtos virágaikat a fűbe. Aztán összejönnek a különböző házakba való kutyák, pikniket rendeznek, kábán és boldogan kószálnak az erdőben, és néha napokig nem térnek haza.

Júniusban az embert is megmozdítja az ösztön: füvet nyír, magokkal csiklandozza a földet, s harcba bocsátkozik vakonddal és nyúllal,

hangyával, bogárral, madárral és a többivel, aki el akarja tőle venni a kertjét. Az asszony elnézi egy rózsa sodrott szélű szirmait, kissé ellágyul, felsóhajt, s a bőre is szirom lesz, és a szeme porzószál.

Június vidám hónap - hűvös és meleg, esős és harsogó; nő és szaporodik benne a kedves és a kártékony, az építő és a romboló. A lányok testhez álló pantallóban csatangolnak a Fő utcán, kéz a kézben, s a vállukról tranzisztoros rádió lóg és szerelmes dalokat vinnyog a fülükbe. Az életnedvektől vérző kamaszok a Tanger drugstore bárszékein ülnek, és szalmaszálon szívják magukba az újabb pattanásokat. Merev kecskeszemmel bámulják a lányokat, és becsmérlő megjegyzéseket tesznek rájuk, miközben a belsejük nyöszörög a vágytól.

Júniusban az üzletemberek benéznek az Al and Sue's-ba vagy a Foremasterbe egy pohár sörre, aztán ott maradnak még egy whiskyre, és délutánra már részegen izzadnak. A poros autók még délután is elsomfordálnak a Malom utca távoli végén álló, lehúzott redőnyű, festetlen ház kopár udvaráig, ahol Alice, a város szajhája megoldja a júniusi kórban szenvedő férfiak délutáni problémáit. A hullámtörőn túl egész nap evezőcsónakok horgonyoznak, s boldog férfiak és nők próbálják kicsalni a tengertől aznapi vacsorájukat.

A június: festés és nyírás, tervezés és építés. Ritka az olyan ember, aki ne cipelne haza cementtéglákat és deszkákat, s boríték hátára ne rajzolná fel a maga Tadzs Mahalját. Száz kis bárka fekszik felfordítva a parton, feneke ragyog a festéktől, s a gazdája kiegyenesedik, és rámosolyog a lassú, mozdulatlan hullámokra. Az iskola még csaknem a hónap végéig markában tartja a nyughatatlan gyerekeket, és amikor eljön a vizsgák ideje, a zendülés már alig fojtható vissza, iszonyú méreteket ölt a náthajárvány - ám az évzáró napján mintha elvágták volna.

A június: a nyár boldog magvainak csírázása. „Hol töltsük a július 4-i ünnepet?"... „Ideje, hogy megtervezzük a szabadságunkat." Június a lehetőségek anyja, kis kacsák úsznak elő roppant bátran, talán a ragadozó teknősbékák tenger alatti fogai közé, a saláta fittyet hány az aszálynak, a paradicsom szára egyre nő, és nem törődik a bagolypille hernyójával, a családok megállapítják, mennyivel többet ér a homok és

a napsütés a szeszélyes hegyvidéki éjszakánál, amelyet betölt a szúnyogok szimfóniája: „Az idén pihenni fogok. Nem fogom magam agyonhajszolni. Nem hagyom, hogy a gyerekek pokollá változtassák azt a két szabad hetemet. Egész évben dolgozom. Ez az idő az enyém." A tervezgetés minden emléken győzedelmeskedik, és a világ gyönyörű.

New Baytown már régóta aludt. Politikai, erkölcsi és gazdasági vezetői oly régóta kormányozták, hogy minden tevékenységük szokássá vált. A polgármester, a tanács, a bírák, a rendőrség örök jelenségek voltak. A polgármester felszerelést adott el a városnak, a bírák tetszés szerint gazdálkodtak a közlekedési bírságnyugtákkal, s ezt oly régóta tették, hogy nem is tarthatták törvénytelennek, bármit mondanak is a könyvek. Normális emberek lévén, erkölcstelennek semmiképpen sem tartották. Minden ember erkölcsös. Csak a felebarátai nem azok.

A sárga délutánban a nyár meleg lehelete érződött. Az utcákon néhány szezon eleji idegen: nyilván gyermektelenek, akik nincsenek helyhez kötve az iskolaév végéig. Néhány autó is elrobogott, a pótkocsin egy-egy kis csónak és nagy csónakmotor. Ethan behunyt szemmel is meg tudta volna mondani, hogy nyaralók. Tudniillik abból, amit vettek: felvágottat, ömlesztett sajtot, sós kekszet és szardíniát.

Joey Morphy bejött a délutáni frissítőjére, mint mindennap, hogy az idő melegedni kezdett. A kezében tartott üveggel a hűtőpultra mutatott.

- Szódasöntés kéne ide - mondta.

- Hogyne, meg az, hogy négy karom nőjön, és két segéddé hasadjak szét, mint egy babhüvely. Maga elfelejti, Joey szomszéd, hogy ez a bolt nem az enyém.

- A magáé kéne, hogy legyen.

- Meséljem el régi dicsőségünk letűnésének szomorú történetét?

- Ismerem a maga történetét. Magának akkor gőze sem volt a kettős könyveléshez. A saját kárán kellett, hogy megtanulja. De meg is tanulta.

- Sokat érek vele.

- Ha magáé volna a bolt, szépen keresne vele.

- De nem az enyém.

- Ha egy másikat nyitna a szomszédban, magával vinné az összes vevőt.

- Miért gondolja?

- Mert az emberek olyantól szeretnek vásárolni, akit ismernek. Ezt úgy hívják, hogy eszmei érték, és mindig beválik.

- Azelőtt nem vált be. Mindenki ismert ebben a városban, mégis tönkrementem.

- Műszaki hiba, mert nem tudott vásárolni.

- Talán most se tudok.

- De tud. Nem is veszi észre, mennyi mindent tanult. Csak az a baj, hogy még mindig le van törve lelkileg. Hagyja a fenébe, Hawley úr! Hagyja a fenébe, Ethan!

- Köszönöm.

- Én szeretem magát. Mikor megy Marullo Olaszországba?

- Nem mondta. Mondja, Joey, milyen gazdag ez az ember? Nem, ne mondja! Tudom, hogy nem szabad az ügyfelekről beszélni.

- Egy jó barát kedvéért azért megszeghetem a szabályt, Ethan. Nem ismerem Marullo minden ügyét, de ha a folyószámláját nézzük, nagyon gazdag. Mindenben benne van a keze: itt egy birtokrész, ott egy üres telek, néhány ház lent a parton, meg aztán annyi jelzálogpapír, hogy kosárban se tudná hazavinni.

- Honnan tudja?

- Széfet bérel nálunk. Nagyot, mert van kicsi is. Amikor kinyitja, nála van az egyik kulcs, és nálam a másik. Bevallom, hogy odakukucskáltam egy kicsit. Hiába, én már mindenbe beleütöm az orrom.

- De ezek mind tisztességes ügyek, nem? Hiszen tudja... szóval annyi mindent olvas az ember... kábítószerekről, gengszterekről meg hasonlókról.

- Azt én nem tudhatom. Marullo nem szellőzteti az üzleti ügyeit. Egyszer kivesz valamit, aztán betesz valamit. Azt se tudom, mije van más bankokban. Figyeli, hogy az egyenlegét nem mondtam meg?

- Nem is kérdeztem.

- Kaphatnék egy sört?

- Csak ha elviszi... Kitölthetem egy papírpohárba.

- Nem akarom, hogy miattam megszegje a törvényt.

- Ugyan! - Ethan lyukat ütött egy konzervdobozba. - Csak tartsa úgy, hogy ne lássák, ha bejön valaki.

- Köszönöm. Sokat gondolkoztam magán, Ethan.

- Miért?

- Talán azért, mert olyan kíváncsi természetű vagyok. A sikertelenség csak lelkiállapot. Olyan, mint azok a homokvermek, amiket a hangyalesők ásnak. Az ember mindig visszacsúszik belé. Állati nehéz kiugrani belőle. Az az ugrás, az még hátravan. Aztán ha majd kint van, rájön, hogy a siker is csak lelkiállapot.

- És az is verem?

- Lehet, hogy az, de jobb, mint a másik.

- Na és ha ugrik egyet az ember, de valaki más töri ki a lábát?

- Csak az isten látja, hogy a verebek lehullanak, de az isten se törődik velük.

- Szeretném tudni, hogy mit kell csinálnom a maga véleménye szerint.

- Azt én is szeretném tudni. Ha tudnám, talán én magam csinálnám. A bankpénztárosokból nem lesznek bankelnökök. De akinek van egy köteg részvénye, abból lehet. Mindenesetre azt tanácsolnám: ragadjon meg mindent, ami az útjába akad. Lehet, hogy nem tér vissza soha többé.

- Nagy filozófus maga, Joey. Pénzügyi filozófus.

- Ne bosszantson! Akinek nincs belőle, gondolkodik felőle. Aki egyedül van, sok mindent összegondol. Tudja, a legtöbb ember kilencven százalékig a múltban él, hét százalékig a jelenben, úgyhogy csak három százaléka marad a jövőre. Az öreg Satchel Paige mondta erről a legbölcsebb dolgot, amit valaha hallottam: „Ne nézz hátra! Még utolér valami." Vissza kell mennem. Baker úr holnap New Yorkba megy néhány napra. Ki se látszik a sok tennivalóból.

- Miről van szó?

- Honnan tudjam? De a postát én osztom szét. Mostanában sok levelet kapott Alabanyból.

- Politika?

- Én csak szétosztom a postát. Nem olvasom el. Mindig ilyen gyenge a forgalom?

- Négy óra körül mindig. Úgy tíz perc múlva majd hirtelen megnő.

- Látja? Tanult valamit. Fogadjunk, hogy ezt sem tudta, mielőtt tönkrement. Na, viszontlátásra! Csak ügyesen, most megfoghatja az isten lábát.

Öt és hat óra között menetrendszerű pontossággal megérkezett a rövid ideig tartó csúcsforgalom. A világítással takarékoskodók örömére, a nap még mindig magasan járt, s az utcák délutániasan világosak voltak, amikor Ethan bevitte a gyümölcsös rekeszeket, bezárta a boltajtót, és lehúzta a zöld redőnyöket. Azután a jegyzék alapján összeszedte a saját háztartásába szükséges élelmiszereket, és mindent belerakott egy nagy zacskóba. A kötényét már levette, s kabátban, kalapban felült a pultra, úgy bámulta a polcokon egybegyűlt hívők seregét.

- Ma nincs igehirdetés! - mondta. - Elég, ha eszetekbe jutnak Satchel Paige szavai. Azt hiszem, nekem is meg kell tanulnom, hogy ne nézzek hátra.

Kivette tárcájából az összehajtogatott vonalas lapokat, és zsírpapírból egy kis borítékot csinált nekik. Aztán kinyitotta a hűtőpult motorjának zománcos ajtaját, becsúsztatta a zsírpapírborítékot a kompresszor mögé, majd bekattantotta a fémajtót.

A kassza alatt egy polcon megtalálta a poros, szamárfüles manhattani telefonkönyvet, amelyre azért volt szükség, hogy sürgős esetekben is fel tudják hívni az áruszállító cégeket. Az M betűnél a Minisztériumok alatt megkereste az Igazságügyminisztériumot. Ujja végigsiklott az oszlopon: „Államügyészség, börtönök, Cégbíróságok, FBI. Fegyint. Közp.", s végül megállt ennél: „Honosítási és bevándorlási ügyoszt. West Broadway 20, BA 7-0300; éjjeli, szomb. vas. ünnepn. Ügyelet OL 6-5888."

Hangosan elismételte:

- OL 6-5888, OL 6-5888, mert már késő van. - Majd a konzerveihez fordult, de nem nézett rájuk: - Aki tisztességes, és rendben a szénája, annak nem történik semmi baja.

Ethan kiment a hátsó ajtón, és bezárta. Karjában az élelmiszeres zacskóval átvágott az utcán a Foremaster Hotel és Grill felé. A grillben sok hangos ember ivott a bárpultnál, de a parányi hall, ahol a nyilvános

telefonfülke állt, üres volt; még a portást se lehetett látni. Ethan behúzta az üvegajtót, letette a földre a csomagját, kiszórt a polcra egy marék aprópénzt, bedobott egy tízcentest, és a nullát tárcsázta.

- Halló, központ?... Szeretnék New Yorkkal beszélni.

- Tessék tárcsázni, kérem. És Ethan tárcsázott.

Ethan megjött a munkából az élelmiszeres zacskóval együtt. Milyen jók ezek a hosszú délutánok! A fű olyan magas volt, olyan kövér, hogy megmaradt benne a lába nyoma. Egy nedves csókot nyomott Mary arcára.

- Drága hacukám - mondta -, ez a fű meg van vadulva. Mit gondolsz, rá lehet venni Allent, hogy nyírja le?

- Most, amikor a vizsgákra készül? Tudod, hogy van ez, nemsokára vége az iskolának, meg minden.

- Mi az a vérfagyasztó ordítás a másik szobában?

- Azzal az új hasbeszélő felszereléssel gyakorol. Fel fog lépni vele az évzárón.

- Akkor úgy látszik, magamnak kell lenyírnom a füvet.

- Ne mérgelődj, drágám! Tudod, hogy milyenek.

- Igen, kezdem megtanulni, hogy milyenek.

- Rosszkedvű vagy? Nehéz napod volt?

- Lássuk csak. Nem, azt hiszem, nem. De egész nap talpon voltam. És arra a gondolatra, hogy még tologathatom a fűnyíró gépet, egyáltalán nem ugrom ki a bőrömből.

- Kellene vennünk egy motorost. Johnsonéknak olyan van, amelyikre rá lehet ülni.

- Hogyne, kertész is kellene, meg egy kertészinas. Nagyapámnak volt. Rá lehet ülni? Ha olyan gépünk volna, Allen is ráérne levágni a füvet.

- Ne légy komisz! Csak tizennégy éves. Mind ilyenek.

- Mit gondolsz, miből származik az a tévhit, hogy a gyerekek aranyosak?

- Mégiscsak rosszkedvű vagy.

- Gondolod? Igen, könnyen lehet. És megőrülök ettől a vonyítástól.

- Csak gyakorol.

- Már mondtad.

- Légy szíves, ne rajta vezesd le a rosszkedvedet!

- Jó, pedig azt hiszem, megkönnyebbülnék tőle. - Ethan benyomult a nappaliba, ahol Allen alig felismerhető szavakat vinnyogtatott egy rezgő náddarabbal, amelyet a nyelvén tartott. - Mi az ördög ez?

Allen a tenyerébe köpte a nádat.

- Azért a Peeks dobozért. Hasbeszélő mutatvány.

- Megetted a Peekset?

- Nem. Nem szeretem. De most gyakorolnom kell.

- Tarts egy kis szünetet! - Ethan leült. - Hogy képzeled el az életedet?

- Mit?

- A jövődet. Erre nem tanítottak meg az iskolában? A jövő a te kezedbe van letéve.

Ellen sompolygott be a szobába, és macskamódra összekuporodott a díványon. Most felvihogott, olyan élesen, mint egy acélfűrész.

- Szeretne fellépni a televízióban - mondta.

- Volt egy srác, aki csak tizenhárom éves, és százharmincezer dollárt nyert egy „Ki mit tud?" műsorban.

- Aztán kiderült, hogy meg volt szervezve az egész.

- Mindegy, a százharminc mázsát nem vették vissza tőle.

Ethan ránézett, és szelíd hangon mondta:

- A dolog erkölcsi oldala nem izgat?

- A dohány az dohány.

- Nem gondolod, hogy tisztességtelen?

- Marhaság. Mindenki ezt csinálja.

- Na és azok, akik ezüsttálcán kínálják magukat, mégse kellenek? Aztán se becsület, se pénz?

- Mégis meg kell próbálni. Aki ügyes, nem esik pofára.

- Igazán? - kérdezte Ethan. - És a modorod, az hová esett? Állj fel! Talán kitörülted a szótáradból a „kérem"-et meg az „igenis"-t?

A fiú riadtan nézett rá, nem tréfa-e az egész, majd kelletlenül, mélyen megbántva kiegyenesedett.

- Nem, apa kérem - mondta.

- Hogy állsz az iskolával?

- Azt hiszem, elég jól.

- Dolgozatot akartál írni arról, hogy miért szereted Amerikát. Most, hogy Amerika elpusztítását tűzted ki célul, ez már nem aktuális?

- Miért az elpusztítását... apa kérem?

- Hogy lehet őszintén szeretni olyasmit, ami tisztességtelen?

- Ugyan papa, mindenki ezt csinálja.

- És attól már jó is?

- Á, senki se morog, csak néhány okos tojásfejű. És be is fejeztem a dolgozatot.

- Jó, szeretném látni.

- Már elküldtem.

- De van belőle másolatod, nem?

- Nincs, apa kérem.

- És ha elvész?

- Arra nem gondoltam. Papa, szeretnék táborba menni, mint az összes többi srác.

- Nincs rá pénzünk. És nem is megy az összes többi srác, csak néhányan.

- Kár, hogy nincs egy kis pénzünk. - Allen lenézett a kezére, és megnyalta az ajkát.

Ellen szeme összeszűkült, feszülten figyelt. Ethan jól megnézte a fiát.

- Hát én módot adok rá - mondta.

- Mire, apa kérem?

- A szünidő alatt munkát kaphatsz a boltban.

- Micsodát?

- Az érdekel, hogy milyenfajta munkát? Rakodni fogsz, elrendezed a polcokat, söprögetsz, és ha jól végzed a dolgod, talán ki is szolgálhatsz.

- Én táborba akarok menni.

- Százezer dollárt is akarsz nyerni.

- Lehet, hogy megnyerem a pályázatot. Akkor legalább Washingtonba eljutok. Mégis kell egy kis vakáció egy egész iskolaév után.

- Allen! A magatartásnak, a modornak, a becsületnek, sőt még az akaraterőnek is megvannak a maga örök szabályai. Ideje, hogy

megtanítsalak rájuk, különben még színleg sem tudod betartani őket. Dolgozni fogsz.

A fiú felnézett.

- Nem kényszeríthesz rá.

- Tessék?

- Törvény van rá. Tizenhat éves koromig nem is kaphatok munkavállalási engedélyt. Azt akarod, hogy megszegjem a törvényt?

- Azt hiszed, hogy mindazok a fiúk és lányok, akik segítenek a szüleiknek, félig rabszolgák, félig pedig bűnözők? - Ethan haragja éppoly mezítelen és kíméletlen volt, mint a szerelem. Allen félrenézett.

- Nem azt akartam mondani, apa kérem.

- Elhiszem. És máskor se akard. Te csak úgy lefitymáltad a Hawleyk és az Allenek húsz nemzedékét. Pedig azok tisztességes emberek voltak. Egyszer talán te is méltó leszel hozzájuk.

- Igenis, apa kérem. Felmehetek a szobámba, apa kérem?

- Felmehetsz.

Allen lassan felment az emeletre.

Miután eltűnt, Ellen forgatni kezdte a lábát, mint egy propellert. Majd felült, és lehúzta a szoknyáját, mint egy ifjú hölgy.

- Olvastam Henry Clay beszédeiből. Nagyon tudott.

- Igen.

- Emlékszel rájuk?

- Nem nagyon. Nagyon régen olvastam.

- Irtó nagy ember.

- Azt hiszem, nem éppen iskoláslányoknak való olvasmány.

- Akkor is irtó nagy.

Ethan feltápászkodott a székből, bár a hosszú, fárasztó nap vissza akarta nyomni.

A konyhában Mary vörös szemmel, haragosan fogadta.

- Hallottalak - mondta. - Úgy látszik, nem tudod, miket művelsz. Allen még kisfiú.

- Ilyenkor kell elkezdeni, drágám.

- Nem vagyok a drágád. Nem bírom a zsarnokokat.

- Zsarnok? Atyaúristen!

- Allen még kisfiú. Te meg nekimész.

- Azt hiszem, most jobban érzi magát.

- Nem tudod, miket beszélsz. Eltiportad, mint egy férget.

- Nem, drágám. Csak egy pillanatra megmutattam neki a világot. Már kezdte téves elképzelésekbe ringatni magát.

- Ki vagy te, hogy olyan jól tudod, milyen a világ?

Ethan elsétált mellette, és kinyitotta a hátsó ajtót.

- Hová mégy?

- Lenyírom a füvet.

- Azt hittem, fáradt vagy.

- Az is vagyok... Voltam. - A válla felett visszanézett az asszonyra, aki ott állt a szúnyoghálós ajtó mögött. - Magányos lény a férfinép - mondta, s egy pillanatig rámosolygott, mielőtt elindult volna a fűnyíróért.

Mary hallotta a forgó pengék sziszegését, ahogy a hajlékony, puha füvet kaszálták.

A hang abbamaradt a küszöb előtt.

- Mary, Mary drágám! Szeretlek! - kiáltotta be Ethan. Majd a pengék vadul forogni kezdtek megint az elburjánzott fű felett.

12

Margie Young-Hunt vonzó nő volt: művelt és eszes, olyan eszes, hogy azt is tudta, mikor és hogyan kell lepleznie az eszességet. A házasságaival kudarcot vallott, jobban mondva a férjek vallottak kudarcot: az első gyengének bizonyult, a második még gyengébbnek - meghalt. Margie-nak nem pottyantak az ölébe a programjai. Meg kellett dolgoznia értük, és Margie igyekezett is megdolgozni a választókerületét sűrű telefonhívásokkal, levelekkel, jobbulást kívánó lapokkal és megrendezett véletlen találkozásokkal. Saját kezűleg főzött levest vitt a betegeknek, és nem feledkezett meg a születésnapjukról. Ily módon elérte, hogy az emberek tudatában elevenen maradt a képe.

Nem volt még egy asszony a városban, akinek olyan lapos maradt a hasa, olyan tiszta és fényes a bőre, olyan ragyogó a fogsora és olyan feszes az álla vonala, mint az övé. Margie jövedelme nagy részét haj- és körömápolásra, masszázsra, krémekre, és más kenceficékre

költötte. És a többi nő azt mondta: „Biztos, hogy idősebb, mint amennyinek látszik."

Amikor mellének tartóizmain már nem segített a krém, masszázs és torna, formás melltartókhoz folyamodott, amelyek hetykén megültek a magasban. Arcának kifestése egyre több időt vett igénybe. Hajában megvolt mindaz a szín, fény és hullám, amit a televíziós reklámok ígérnek. Ha randevúra ment, vacsorázott, táncolt, nevetett, tréfált s apró mágnesek egész rendszerével vonzotta magához kísérőit, ki sejtette volna, milyen hűvösen és józanul elpróbálta mindezt? A kellő idő elmúlása és az illő pénzösszeg elköltése után rendszerint lefeküdt az illetővel, ha feltűnés nélkül megtehette. Azután folytatódott a munka a választókerületben. A közös ágy előbb-utóbb csapda lesz, amellyel megfoghatja jövendő biztonságát és jólétét. De a kiszemelt vad eddig még mindig megugrott a paplanos csapdából. Az udvarlók táborában mindinkább elszaporodtak a házasok, a gyönge jellemek, az óvatosak. És Margie mindenki másnál jobban tudta, hogy fogytán az ideje. Amikor önmagának kért segítséget, nem felelt a jövendőmondó kártya.

Margie sok férfit ismert, s mivel a legtöbbjükben bűntudatot, sértett hiúságot vagy elkeseredést talált, kezdte megvetni a zsákmányát, mint a hivatásos féregirtók. Az ilyen férfiakat könnyű volt a félelmükön és a hiúságukon keresztül kormányozni. Olyan készségesen hagyták magukat bolonddá tenni, hogy Margie már nem is érzett diadalt, csak valamiféle undorral vegyes szánalmat. Hiszen a barátai és társai voltak. Még attól is óvta őket, hogy kiderüljön róluk, hogy az ő barátai. Lényének legjavát adta nekik, mert semmit sem kértek tőle. Titokban tartotta őket, mert valójában ő sem volt büszke rájuk. Az ilyen barátai közé tartozott Danny Taylor, aztán Alfio Marullo, aztán Stonewall Jackson Smith, a rendőrfőnök és még mások is. Megbíztak benne, és ő is bízott bennük, és létezésük titka volt az egyetlen becsületes hőforrás, amelyhez megtérhetett erőt meríteni. Ezek a barátai szabadon és félelem nélkül beszéltek vele, mert számukra Margie afféle Andersen kútja volt, amely mindent befogad, és hallgat, nem ítélkezik. Mint ahogy a legtöbb embernek titkos bűnei vannak. Margie Young-Hunt egy titkos erényt rejtegetett. Ennek a csöndes

titoknak köszönhette, hogy valószínűleg többet tudott New Baytownról, sőt az egész Wessex megyéről, mint bárki más, és az ismeretei tárgyilagosak voltak, mert nem használta, nem használhatta fel őket a maga érdekében. Más területeken azonban igenis, fel lehetett használni mindazt, ami a kezébe került.

Ethan Allen Hawleyvel kapcsolatos terve véletlenül, unalomból született. Ethan voltaképp jól sejtette, hogy a fő rugója a gonoszság: Margie ki akarta próbálni az erejét. Margie tapasztalhatta, hogy a szomorú férfiak közül, akik vigaszért és megnyugvásért jöttek hozzá, milyen sokat ver béklyóba az impotencia, milyen tehetetlenül vergődnek különféle szexuális traumák között, amelyek életük többi területét is megfertőzik. Úgy találta, apró hízelgésekkel és önbizalmat adó szavakkal könnyű felszabadítani őket, hogy újra szembeszállhassanak ostort pattogtató feleségükkel. Mary Hawleyt őszintén szerette, és rajta keresztül fokozatosan megismerte Ethant is, akit egy másfajta trauma kötött gúzsba: egy társadalmi és gazdasági kötelék, amely megfosztotta erejétől és önbizalmától. Munka, szerelem és gyermekek híján Margie azon kezdett tűnődni, vajon fel tudná-e szabadítani, tudná-e új cél felé irányítani ezt a megnyomorított embert. Játék volt, afféle rejtvény vagy kísérlet, amely nem szeretetben fogant, hanem puszta kíváncsiságban és tétlenségben. Ethan nem közönséges ember, ha tehát irányítani tudná, bebizonyítaná, hogy ő sem közönséges, ennek pedig egyre inkább szükségét érezte.

Talán ő volt az egyetlen, aki tudta, milyen mély változás megy végbe Ethanban, és megijedt tőle, mert azt hitte, mindez az ő műve. Az egér kezdett oroszlánsörényt növeszteni. Margie látta Ethan ruhája alatt az izmokat, érezte, hogyan növekszik szemében a kíméletlenség. A szelíd Einstein érezhette így magát, amikor az anyag természetéről alkotott álmai olyan nagyot villantak Hirosima fölött.

Margie nagyon szerette Mary Hawleyt, de nem volt benne Mary iránt semmi együttérzés, semmi szánalom. A balsors olyan természeti tünemény, amelybe a nők bele tudnak törődni, különösen ha más nők érzik a súlyát.

Ragyogóan tiszta kis házában, amely egy nagy, dús kert közepén állt, egészen közel a régi kikötőhöz, Margie toalett-tükréhez hajolva szemlét tartott eszközei fölött, és szeme átlátott a krémen, púderon, szemfestéken, festett pillákon, látta a rejtett ráncokat, a bőr petyhüdtségét. Érezte, hogyan emelkednek körülötte az évek, mint dagály idején a nyugodt tenger egy kiugró szikla körül. Az érett nőknek, a középkorúaknak is megvan a maguk fegyvertára, de Margie még nem sajátította el a kellő szaktudást és gyakorlatot. Pedig meg kell tanulnia, mielőtt fiatalságának és feszültségének szerkezete összeomlik, és ő itt marad meztelenül, petyhüdten, nevetségesen. Eddig annak köszönhette sikereit, hogy soha nem engedte el magát, még akkor se, ha egyedül volt. Most, kísérletképpen hagyta, hogy az ajka legörbüljön, ahogy akar, s a szemhéjai is ereszkedjenek félárbocra. Leengedte előreszegezett állát, s egy vaskos fonott kötél született meg a szeme láttára. Húsz esztendő mászott rá a tükörben, s ő megborzongott jeges suttogásuktól, amely arról beszélt, ami következik. Már eddig is túl sokat késlekedett. Egy nőnek díszletek kellenek a megöregedéshez: világítás, kellékek, fekete bársony, gyerekek, őszülés és hízás, gőgicsélés és falánkság, szeretet, védelem, a családi élet aprópénze, egy derűs és igénytelen férj, vagy egy néhai férj még derűsebb és még igénytelenebb végrendelete és részvénypakettje. Az a nő, aki egyedül öregszik, haszontalan, kiselejtezett limlom, ráncos szemérmetlenség, és nincsenek megkötözött hódolói, akik sopánkodnának és gügyögnének, ha fáj valamije, és megdörzsölnék sajgó tagjait.

A félelem forró görcsbe rándult a gyomrában. Az első férjével szerencséje volt. Gyönge ember volt, és ő hamarosan megtalálta a gyöngesége szelepét. Fülig szerelmes volt a feleségébe, annyira, hogy amikor Margie válni akart, nem kötötte ki, hogy az asszony újabb házassága esetén megszünteti a tartásdíj fizetését.

A második férj azt hitte, hogy Margie vagyonos nő, és nem is tévedett. Amikor meghalt, nem sokat hagyott az özvegyére, de ez meg az első férjtől kapott tartásdíj elég volt ahhoz, hogy Margie tisztességesen megéljen, jól öltözködjön, és kedvére próbálkozhasson. No de ha meghal az első férj! Itt rándult görcsbe a félelem. Ez volt

éjszakáinak és nappalainak lidércnyomása: a rendszeres havi csekkek lidérce.

Januárban látta a férjét a Madison sugárút és az Ötvenhetedik utca széles kereszteződésénél. Öregnek és soványnak látszott. Margie-t állandóan kísértette a halála. Ha meghal a gazember, kiapad a pénzforrás. Margie arra gondolt, talán ő az egyetlen lény a világon, aki tiszta szívből imádkozik a férje egészségéért.

Emlékezetének vetítővásznán most megjelent a férfi ösztövér, szótlan arca és fénytelen szeme, és megrántotta azt a forró görcsöt a gyomrában. A kurva istenit a piszoknak, ha meghal!...

Margie közelebb hajolt a tükörhöz, megfeszítette az akaratát, és eldobta, mint egy gerelyvető. Az álla előreszegeződött, a kötelek visszahúzódtak, a szeme felragyogott, a bőre szépen rásimult a koponyájára, a válla kiegyenesedett. Felállt, s egy fürge kört valcerezett a bolyhos, piros szőnyegen. Mezítláb volt, lábán villogtak a festett, vörös körmök. Sietnie, rohannia kell, amíg nem késő.

Felrántotta a szekrény ajtaját, és megragadta azt a bájos, izgató ruhát, amelyet a július 4-i víkendre tartogatott, a tűsarkú cipőt, a harisnyát, amely áttetszőbb volt a semminél. Bágyadtságának nyoma sem maradt. Olyan gyorsan és szakszerűen öltözködött, mint ahogy a mészáros élesíti a kését, és a nagy állótükör előtt ugyanúgy ellenőrizte az eredményt, mint a mészáros a penge élét a hüvelykujjával. Gyorsan, de nem kapkodva: gyorsan, hogy elcsípje a férfit, aki nem vár, és aztán... Aztán fölényesen, lassú mozgással megjelenik az elegáns, divatos, magabiztos széplábú és makulátlan fehér kesztyűs úrihölgy. Ment az utcán, és egyetlen férfi se akadt, ki nem fordult volna meg utána. Millerék sofőrje nagyot füttyentett a rönkökkel megrakott teherautón, két gimnazista fiú pedig rányitotta keskeny vágású szemét, és nagyot nyelt, mert tátva maradt száját elfutotta a nyál.

- Nem rossz, mi? - kérdezte az egyik.
- Mi az hogy! - mondta a másik.
- Szeretnéd...
- Mi az hogy!

Egy úrihölgy nem kódorog, legalábbis New Baytownban nem. Úgy illik, hogy mindig legyen határozott célja, tennivalója, bármilyen apró

és jelentéktelen. Margie is céltudatos léptekkel ment végig a Fő utcán, közben sűrűn biccentett és köszöngetett a járókelőknek, és automatikusan szemlét tartott fölöttük.

Hall úr hitelből él, már jó ideje.

Stoney kemény, férfias férfi, de hol az a nő, aki meg tud élni egy rendőr fizetéséből vagy nyugdíjából? Különben is, ő a jó barátok közé tartozik.

Harold Beck, akinek valódi birtoka van, méghozzá nem kicsi, de Harold teljesen hülye. Ezt rajta kívül mindenki tudja a világon.

MacDowell: „Örülök, hogy látom, MacDowell úr. Hogy van Milly?" Lehetetlen alak, skót, fukar, papucs és beteg, de abból a fajtából, amely örökké él. Amellett rejtély. Senki se tudja, mennyi a pénze.

A harmatos szemű Donald Randolph kitűnő partner a bárpult mellett, akiben a jó modor gyökerei a részegségnél is mélyebbre nyúlnak, de teljesen használhatatlan, hacsak az ember nem a bár-széken akarja vezetni a háztartását.

Harold Luce-ról azt mondják, rokona a *Time* képes hetilap tulajdonosának, de ki mondja, talán ő maga? Kemény ember, bölcsnek tartják, mert nem tud beszélni.

Ed Wantoner krónikus hazudozó, csaló és tolvaj. Állítólag van pénze, és a felesége halálán van, de Ed nem bízik senkiben. Még a kutyájában sem bízik: hátha megszökik? Inkább láncon tartja, hadd ugasson.

Paul Strait a republikánus párt egyik oszlopa. A feleségét Butterflynak hívják, és ez nem becenév. Butterfly Strait biz' isten a keresztségben kapta a Butterfly nevet. Paulnak nagyon jól megy, ha New York államnak republikánus kormányzója van. Övé a városi szeméttelep, ahol huszonöt cent egy fuvar szemét lerakása. Azt mesélik, hogy amikor a patkányok akkorák lettek, hogy kezdtek veszélyessé válni, Paul jegyre árusította a patkányvadászati engedélyt, zseblámpákat és puskákat kölcsönzött és 22 milliméteres töltényeket árult. Egyébként annyira elnökszerű jelenség, hogy sokan Ike-nak hívják. [15] Danny Taylor azonban egyszer csöndes részegségében

---

[15] Eisenhower volt elnök beceneve.

elkeresztelte Szent Pálnak, és ez rajta ragadt. Azóta Szent Pál a neve, ha nincs jelen. Marullo egyre betegebb. Már egészen szürke. Olyan a szeme, mint akit hasba lőttek egy 45-össel. Elsétált a saját boltja előtt, de be se nézett. Margie bement, csinos fenekét riszálva.

Ethan egy idegen, elég fiatalos, fekete hajú, vasalt nadrágos férfival beszélt, aki keskeny karimájú kalapot viselt. Negyven körül járhatott, és látszott rajta, hogy kemény, szívós, mindent belead abba, amit csinál. Most áthajolt a pulton, és mintha Ethan manduláját akarta volna megvizsgálni.

Margie odaköszönt.

- Jó napot! Látom, el van foglalva. Majd később visszajövök. Ha egy nőnek semmi dolga, a bankban mindig bőven talál fölösleges, de megmagyarázható teendőket, amelyekkel agyonütheti az idejét. Margie átvágott a mellékutcán, és bement a fényes acél és márvány templomba.

Joey Morphy a pénztárablak teljes négyszögét feltolta, amikor meglátta. Mindig mosolyog, jópofa, jó pajtás, de nem férjanyag. Margie helyesen állapította meg róla, hogy agglegénynek született, és inkább meghal, de az is marad. Joey nem vágyik a kettős sírra.

Margie rámosolygott:

- Bocsánat, uram, nem kaphatnék egy kis friss, ropogós pénzt?

- Egy pillanat, asszonyom, mindjárt megnézem. Majdnem bizonyos vagyok benne, hogy még van belőle egy kevés. Mennyit parancsolna?

- Úgy hat unciát, möszjő. - Fehér sevró retiküljéből elővett egy irattárcát, és megírt egy csekket húsz dollárról.

Joey nevetett. Szerette Margie-t. Időnként, nem túl gyakran, elvitte vacsorázni, és lefeküdt vele. De különben is élvezte a társaságát meg a kitűnő humorérzékét.

- Kedves Young-Huntné asszony - mondta Joey -, erről eszembe jut egy barátom, aki együtt volt Mexikóban Pancho Villával. Emlékszik rá?

- Sose hallottam róla.

- Nem linkelek. A pofa maga mesélte. Azt mondta, amikor Pancho északon volt, ő vezette a bankjegynyomdát, ahol a húszpezósokat csinálták. Annyit nyomtak belőle, hogy az emberei már nem is

számolták. Különben sem voltak valami nagy matematikusok. Fogták az egészet, és rátették a mérlegre.

- Joey - mondta Margie -, maga képtelen megállni, hogy ne mondja folyton az önéletrajzát.

- Esküszöm, hogy nem, drága asszonyom. Én akkoriban legfeljebb ötéves lehettem. Komolyan, úgy hallottam. Szóval, egyszer bemegy egy nagyon klassz nő, indián, de nagyon klassz, és azt mondja: „Tábornok úr, maga kivégezte a férjemet, én itt maradtam özvegyen öt gyerekkel, hát így akarja, hogy népszerű legyen a forradalom?" Pancho jól megnézte magának a nőt, úgy mint én most.

- Maga nem tábornok, Joey.

- Tudom, csak mondom. Pancho odaszólt egyik segédtisztjének: „Mérj ki neki öt kiló pézt." Jó nagy csomag lett belőle. Összekötözték egy dróttal, és a nő elment, vitte a szajrét. Akkor előáll egy hadnagy, tiszteleg, és azt mondja: „Tábornok úr, (ők úgy mondják: *mi gral,* de *hral*-nak hangzik), nem lőttük agyon a férjét. Részeg volt. Csak bedugtuk a börtönbe a sarkon túl." Pancho még mindig a nőt nézte, ahogy viszi a köteget. Végül azt mondta: „Hát akkor eredj, lődd agyon! Nem okozhatunk csalódást szegény özvegynek."

- Joey, maga rémes egy alak.

- Igaz történet. Én el is hiszem. - Megforgatta Margie csekkjét. - Hogyan óhajtja: húszasokban, ötvenesekben vagy százasokban?

- Huszonöt centesekben. Roppantul élvezték egymást.

Baker úr kinézett homályos üvegajtaja mögül. Ez igen, ebből még lehet üzlet. Baker egyszer már tett is ajánlatot Margie-nak, nyelvtanilag kifogástalan, de homályos fogalmazásban. Baker urat Pénz úrnak is lehetett volna hívni. Na persze, nős volt, de Margie ismerte az ilyen Bakereket. Ezek mindig találnak erkölcsi indítékot arra, amit meg szeretnének tenni. Margie most örült, hogy annak idején elutasította. Legalább megmaradt lehetőségnek.

Összeszedte a négy ötdolláros bankjegyet, amelyet Joeytől kapott, és elindult az ősz bankár felé, de abban a pillanatban bejött az a férfi, akit az előbb Ethannél látott, elhaladt Margie előtt, odaadta a névjegyét, majd eltűnt Baker úr irodájában, és az ajtó becsukódott mögötte.

- Viszket a lábam - mondta Margie Joeynak.

- A legszebb láb egész Wessexben - jegyezte meg Joey. - Ne menjünk el valahová ma este? Tánc, vacsora, s a többi?

- Nem lehet - felelte Margie. - Ki ez az alak?

- Még sose láttam. Hites könyvvizsgáló szaga van. Ilyenkor örülök, hogy becsületes vagyok, és még jobban örülök, hogy tudok összeadni és kivonni.

- Joey, magáért egyszer még meg fog szakadni egy hűséges asszony szíve.

- Ez a leghőbb óhajom, drága hölgyem.

- Viszlát!

Margie kiment, átvágott a mellékutcán, és megint benyitott Marullo csemegeboltjába.

- Hello, Ethan!

- Jó reggelt, Margie!

- Ki volt az a megnyerő külsejű idegen?

- Mi az, nincs kéznél a kristálygömbje?

- Titkos ügynök?

- Sokkal rosszabb. Mondja, Margie, mindenki fél a rendőrségtől? Én még akkor is félek tőlük, ha nem csináltam semmit.

- Csak nem detektív volt az a göndör hajú tünemény?

- Nem egészen. Azt mondta, a minisztériumból van.

- Miben sántikál maga, Ethan?

- Sántikálok? Én? Miért sántikálnék?

- Mit akart az a pacák?

- Én csak azt tudom, mit kérdezett, de arról fogalmam sincs, hogy mit akart.

- És mit kérdezett?

- Hogy mióta ismerem a főnökömet. Ki ismeri még. Mikor jött New Baytownba.

- És mit felelt neki?

- Amikor bevonultam a haza védelmében, még nem ismertem. Amikor hazajöttem, már itt volt. Amikor tönkrementem, megvette a boltot, és alkalmazott.

- Mit gondol, mi van emögött?

- Tudja isten.

Margie megpróbált belátni a szeme mögé. Úgy tesz, mintha hülye volna, gondolta magában.

Ethan olyan halkan szólalt meg, hogy Margie megijedt.

- Maga nem hisz nekem. Tudja, Margie, senki se hiszi el az igazságot.

- A teljes igazságot? Vágjon fel egy csirkét, Eth: csirke az egész, de az egyik fele fehér, a másik meg barna.

- Hát igen. Komolyan, Margie, nyugtalan vagyok. Nekem szükségem van erre az állásra. Ha Alfiónak valami baja történik, az utcára kerülök.

- Már elfelejtette, hogy gazdag lesz?

- Nehéz emlékezni rá, ilyen körülmények között.

- Ethan, nem tudom, emlékszik-e. Tavasszal történt, közvetlenül húsvét előtt. Bejöttem a boltba, és maga Jeruzsálem leányának nevezett.

- Az nagypénteken volt.

- Szóval emlékszik. Mátéból van, és csodálatos, és... rettenetes.

- Úgy van.

- Mi ütött akkor magába?

- Deborah néni, a nagy-nagynéném. Évente egyszer mindig keresztre feszített. És ez még most is tart.

- Most viccel. De akkor nem viccelt.

- Nem vicceltem. És most se viccelek.

- Tudja, amit jósoltam magának, be fog válni - mondta Margie pajzán hangon.

- Tudom.

- Nem gondolja, hogy tartozik érte valamivel?

- De.

- Mikor akar fizetni?

- Volna szíves bejönni a hátsó helyiségbe?

- Úgyse hiszem, hogy megtenné.

- Nem hiszi?

- Nem, Ethan, és maga se hiszi. Maga soha életében nem ugrott ilyen merészen fejest a semmibe.

- Talán még nem késő.

- Maga akkor se tudna paráználkodni, ha akarna.

- Megpróbálhatnám.

- Magát csak a szerelem vagy a gyűlölet tudná indulatba hozni, de akkor is csak lassan és méltóságteljesen.

- Talán igaza van. Hogy jött rá erre?

- Sose tudom, hogyan jövök rá valamire.

Ethan eltolta a hűtőpult ajtaját, kivett egy üveg Coca-Colát, amely azonnal párás lett, kinyitotta, átadta Margie-nak, és még egyet kinyitott.

- Mondja, mit akar tőlem?

- Ilyen embert még sose ismertem. Talán nem is akarok semmit. Csak kíváncsi vagyok, milyen az, ha ennyire szeretnek vagy gyűlölnek valakit.

- Maga boszorkány! Miért nem füttyent egyet, és máris itt a vihar?

- Nem tudok füttyenteni. Legfeljebb egy egészen kis vihart tudok felkavarni a legtöbb férfiban a szemöldökömmel. Hogyan fűthetném be a maga kazánját?

- Talán már be is fűtötte. - Alaposan szemügyre vette, és nem is igyekezett leplezni a szemlét. - Jól meg van építve. Mindene megvan - mondta. - Áramvonalas. Sima, kecses és erős.

- Honnan tudja? Még soha nem nyúlt hozzám.

- Ha egyszer hozzányúlok, sírni fog.

- Drága szerelmem.

- Hagyjuk ezt. Itt valami nem stimmel. Elég hiú vagyok ahhoz, hogy tudjam, milyen kaliberű a vonzerőm. Mit akar tőlem? Tudom, hogy belevaló egy nő, de okos is. Mit akar tőlem?

- Megjósoltam a szerencséjét, és máris kezd beválni.

- Gondolja, hogy magának is leesik valami?

- Ühüm.

- Látja, most hiszek magának. - Ethan felemelte a szemét. - Szeretett hitvesem, Mary - mondta -, tekints le a te férjedre, szeretődre, felebarátodra! Őrizz meg a bennem bujkáló gonosztól és a kívülről fenyegető ártalmaktól. A te segítségedért fohászkodom, Marym, mivelhogy furcsa és fenyegető szükségletek lakoznak a

férfiemberben, és az ősi átok arra kényszeríti, hogy mindenfelé szétszórja magjait. *Ora pro mihi.*[16]

- Maga egy szélhámos, Ethan.
- Tudom. De miért ne lehetnék kegyes szélhámos?
- Most már félek magától. Azelőtt nem féltem.
- Nem tudom elképzelni, hogy miért. - Észrevette, hogy Margie-nak most ugyanolyan volt a szeme, mint a jövendőmondáskor.
- Marullo.
- Mi van vele?
- Én is azt kérdem.

Baker úr lépett be a boltba, és rájuk köszönt.

- Egy pillanat, Baker úr - mondta Ethan. - Egy fél tucat tojás, egy vaj, megvan. Kávét nem parancsol?
- De igen, adjon egy dobozzal! Jó, ha van belőle egy kis tartalék. Milyen az a Whumpdum-féle vagdalthúskonzerv?
- Még nem próbáltam. Azt mondják, nagyon jó. Egy pillanat, Baker úr. A kedves felesége még nem próbálta ki véletlenül ezt a Whumpdum-féle vagdalthúst?
- Nem tudom, Ethan. Én mindent megeszek, amit elém raknak. Kedves asszonyom, maga napról napra csinosabb.
- Milyen kedves.
- Ez az igazság. És... kitűnően öltözködik.
- Én is ugyanezt gondoltam önről. No nem azt, hogy csinos, de hogy remek szabója van.
- Azt elhiszem. Épp elég drágán dolgozik.
- Emlékszik arra a bölcs palira, aki azt mondta, jó modor teszi az embert? Nahát, azóta megváltozott a helyzet. Manapság ruha teszi az embert, és a szabók azt csinálnak belőle, amit akarnak.
- Az a baj ezekkel a jól szabott ruhákkal, hogy túl sokáig tartanak. Ez is tízéves.
- Ugyan, ne mondja! Hihetetlen. Hogy van a felesége?
- Remekül. Még panaszkodni is van ereje. Miért nem látogatja meg egyszer, kedves asszonyom? A feleségem néha olyan egyedül érzi

---

[16] Imádkozz érettem!

magát. Ebben a generációban igazán kevesen értenek a művelt társalgáshoz. Idézet Wykehamtól. Ez a Winchester College jelmondata.

Margie Ethan felé fordult:

- Mutasson nekem még egy amerikai bankárt, aki ezt is tudja.

Baker elvörösödött.

- A feleségem előfizetett a Remekírókra. Rengeteget olvas. Igazán látogassa meg egyszer!

- Feltétlenül. Legyen szíves, rakja be a holmimat egy zacskóba, Hawley úr! Majd hazafelé menet beugrom érte.

- Parancsára, asszonyom.

- Igazán nem mindennapi fiatal nő - jegyezte meg Baker úr.

- Jól megvannak Maryvel.

- Ethan, magánál is járt az az ember a minisztériumból?

- Igen.

- Mit akarhat?

- Nem tudom. Marullo úr felől kérdezett egyet s mást. Nem tudtam válaszolni.

Baker úr olyan lassan és vonakodva engedte ki Margie-t a képzeletéből, mint ahogy egy tenger alatti húsevő növény bocsátja el a rák üresre szívott páncélját.

- Ethan, nem látta mostanában Danny Taylort?

- Nem. Nem láttam.

- Nem is tudja, hol lehet?

- Nem. Nem tudom.

- Feltétlenül érintkezésbe kell lépnem vele. Nem is sejti, merre lehet?

- Nem láttam már... igen, május óta. Akkor azt mondta, megint megpróbálkozik az elvonókúrával.

- Nem tudja, hogy hol?

- Nem mondta. De meg akarta próbálni.

- Valami nyilvános intézetben?

- Nem hiszem, Baker úr. Pénzt is kért tőlem kölcsön.

- Micsoda!

- Kölcsönöztem is neki egy kicsit.

- Mennyit?

- Tessék?!

- Pardon. Nem akartam megbántani. Hiszen maguk régi barátok. És azonkívül is volt neki pénze?

- Azt hiszem.

- Nem tudja, mennyi?

- Nem, kérem. Csak úgy éreztem, hogy van még valami pénze.

- Ha tudja, hogy hol van, kérem, mondja meg!

- Megmondanám, ha tudnám. De ha Baker urat annyira érdekli, sorra telefonálhatja az ilyen intézményeket.

- Készpénzt adott neki?

- Igen.

- Akkor úgyis hiába. Nyilván megváltoztatta a nevét.

- Miért?

- Aki jó családból való, úgy szokta. Mondja, Ethan, Marytől kapta azt a pénzt?

- Tőle.

- És ő nem bánta.

- Ő nem tudta.

- Látom, kezd okosodni.

- Baker úrtól tanultam.

- Csak ne felejtse el, amit tanult.

- Nem, én apránként tanulok. Legelőször azt kell megtanulnom, hogy milyen sokat nem tudok.

- Nagyon helyes. Hogy van Mary?

- Él és virul. Jó lenne, ha el tudnám vinni valahová egy kis vakációra. Évek óta nem tettük ki a lábunkat innen.

- Majd arra is sor kerül, Ethan. Én azt hiszem, Maine-ben fogom tölteni július negyedikét. Nem bírom már ezt a lármát.

- Jó dolguk van maguknak, bankároknak. Nem járt mostanában Albanyben?

- Hogy jut ilyesmi az eszébe?

- Nem tudom... Hallottam valahol. Talán a kedves felesége mondta Marynek.

- Az nem lehet. Ő nem is tudott róla. Próbáljon visszaemlékezni rá, hol hallotta.

- Talán csak képzeltem.

- Ez nekem roppant kellemetlen, Ethan. Kérem, gondolkozzon, hol hallotta.

- Hiába, nem jut az eszembe. De nem mindegy, ha úgyse igaz?

- Bizalmasan megmondom magának, miért nyugtalanít a dolog. Azért, mert igaz. A kormányzó hívatott. Komoly ügyben. Vajon hogy tudódott ki?

- Nem látta ott meg valaki?

- Tudomásom szerint nem. Repülőn mentem és jöttem. Ennek a fele se tréfa. Mondok magának valamit. Ha ez elterjed, tudni fogom, hogy ki fecsegett.

- Akkor nekem ne is meséljen róla.

- Most már csak hallgassa meg, ha úgyis tudta, hogy ott jártam. Az állam vizsgálatot indított a megyei és itteni ügyekben.

- Miért?

- Nyilván azért, mert egészen Albanyig bűzlöttek.

- Nem valami politikai ügy?

- Amit a kormányzó csinál, abban mindig van politika.

- És miért nem lehet ezt nyíltan csinálni?

- Mindjárt megmondom, miért. Az állam északi részében előre megtudták, úgyhogy mire odaértek az ellenőrök, a legtöbb irat eltűnt.

- Aha. Kár, hogy elmondta. Nem vagyok fecsegő természetű, de jobb szeretném, ha nem tudnék róla.

- Ami azt illeti, én is jobb szeretném, Ethan.

- Július hetedikén lesz a választás. Még előtte nyilvánosságra hozzák?

- Nem tudom. Az államtól függ.

- Mit gondol, Marullo is bele van keverve? Nem szeretném elveszteni az állásomat.

- Nem hiszem. Az az ember nem az államtól jött, hanem a minisztériumtól. Igazságügy. Maga nem kérte az igazolványát?

- Eszembe se jutott. Ő ugyan meglobogtatta, de oda se néztem.

- Rosszul tette. Máskor mindig nézzen oda!

- Csodálom, hogy Baker úr mégis el akar utazni.

- Á, az nem számít. A július negyedikei víkenden úgyse történik semmi. A japik is víkendkor támadták meg Pearl Harbort. Tudták, hogy senki se lesz a helyén.

- Jó lenne, ha levihetném Maryt valahová.

- Majd később talán megteheti. Szeretném, ha megerőltetné egy kicsit az agyát, és kisütné, hogy hol van Taylor.

- Miért? Olyan fontos?

- Igen. Most nem mondhatok többet.

- Hát akkor csakugyan jó lenne, ha meg tudnám találni.

- Nézze, ha előkeríti, lehet, hogy nem lesz többé szüksége erre az állásra.

- Ha így áll a dolog, Baker úr, mindent el fogok követni.

- Ez a beszéd, Ethan. Bízom magában. És ha megtalálta, hívjon fel azonnal, éjjel-nappal, bármikor.

13

Csodálkozom, hogy vannak emberek, akik azt mondják, nem érnek rá gondolkodni. Én ugyanis mindig tudok gondolkodni. Úgy tapasztaltam, hogy akár zöldséget mérek, csevegek a vevőkkel, akár veszekszem vagy szerelmeskedem Maryvel, nevelem a gyerekeket, a háttérben azért megmarad a gondolkodás, tűnődés, találgatás második, folyamatos rétege. Ez bizonyára mindenkivel így van. Akinek nincs ideje gondolkozni, annak valószínűleg kedve sincs hozzá.

Abban az idegen, feltérképezhetetlen országban, ahová beléptem, talán nem is volt más választásom. Kérdések ágaskodtak, magukra parancsolták a figyelmemet. S ez a világ annyira új volt nekem, hogy olyasmin is töprengeni kezdtem, ami régóta bennem lakozhatott, talán már meg is oldottam és kiskorában félretettem.

Úgy gondoltam, képes vagyok arra, hogy elindítsak egy folyamatot, és lépésről lépésre ellenőrizzem, sőt meg is állítsam, ha úgy tetszik. Most pedig az az ijesztő meggyőződés kezdett kibontakozni bennem, hogy egy ilyen folyamat öntörvényűvé, szinte valóságos személlyé válhatik, akinek megvannak a maga egyéni céljai, és teljesen független az alkotójától. S még egy nyugtalanító gondolat ötlött fel az agyamban.

Valóban én indítottam el, vagy csak nem bírtam ellenállni? Lehet, hogy én magam voltam a mozgatója, de vajon nem mozgatott-e engem is valami? Most már a hosszú utcában jártam, s úgy látszott, itt nincs keresztút, nincs elágazás, nincs más választás.

Választani csak a kezdet kezdetén lehetett, az értékelésben. Mi az erkölcs? Puszta szó? Becsületes dolog volt-e tudomásul venni apám gyöngeségét, vagyis nagylelkűségét s azt a téves álmát, hogy a többi ember is éppoly nagylelkű? Nem, csak az üzlet parancsolta, hogy megássák neki a vermet. Magától esett bele. Nem lökte senki. Erkölcstelen dolog volt-e megnyúzni, miután beleesett? Úgy látszik, nem.

Most is egy lassú, céltudatos hurok kezd ráfonódni New Baytownra, és akik kinevették, mind becsületes emberek. Ha sikerül, nem a gazember, hanem az okos ember címét nyerik el érte. S ha közbejönne egy újabb tényező, amely elkerülte a figyelmüket, vajon erkölcstelenné vagy becstelenné válna-e tőle az egész? Azt hiszem, ez attól függ, hogy sikerül-e, vagy sem. A legtöbb halandó sohasem tartja rossznak a sikert. Emlékszem, amikor Hitler ellenállás nélkül és győzelmesen haladt előre, sok becsületes ember erényeket keresett és talált is benne. És Mussolini elérte, hogy a vonatok pontosan közlekedjenek, és Vichy állítólag Franciaország érdekében kollaborált, és lehetett Sztálin ilyen vagy olyan, de mindenesetre erős volt. Az erő és a siker fölötte áll az erkölcsnek, a bírálatnak. Úgy látszik tehát, nem arról van szó, hogy mit csinál az ember, hanem arról, hogyan csinálja és minek nevezi. Van-e az emberekben, a lelkük mélyén, valamiféle ellenőr, aki megállítja vagy megbünteti őket. Úgy látszik, nincs. Csak a kudarcot éri büntetés. Voltaképpen bűncselekmény sincs mindaddig, amíg nem sikerül lefülelni a bűnöst. Előre látható volt, hogy a New Baytown-i események folyamán néhány ember meg fog sebesülni, egyesek még talán el is esnek, ez azonban a legkevésbé sem tartotta vissza az események mozgatóit.

Nem mondhatnám, hogy viaskodtam a lelkiismeretemmel. Miután felismertem és elfogadtam az irányvonalat, világosan kirajzolódott előttem az ösvény és minden veszélye. A legjobban az lepett meg, hogy az egész úgyszólván magától épült: egyik dolog a másikból hajtott

ki, és minden összeillett. Én csak figyeltem ezt a folyamatot, s legfeljebb egy könnyed érintéssel kormányoztam.

Tökéletesen tisztában voltam vele, hogy amit eddig tettem, s amit még tervezek, idegen tőlem, de szükséges, akár a kengyel, ha egy magas lóra akarok felkapaszkodni. Ha majd fent leszek a nyeregben, a kengyel nem kell többé. Ezt a folyamatot talán már nem is tudnám megállítani, de másikat soha többé nem kell elindítanom. Nem volt rá szükségem, nem is kívántam, hogy ennek a szürke és veszélyes országnak a polgára legyek. Semmi közöm nem volt a július hetedikére várt tragédiához. Nem az én dolgom, bár előre látom és fel tudom használni.

Legrégibb és legtöbbször megcáfolt hiedelmeink közé tartozik, hogy a szem a lélek tükre. Ez nem igaz. Csak a betegség látszik meg, no meg a vereség vagy a kétségbeesés, s e kettő szintén a betegség egy-egy fajtája. Van néhány ember, aki megérzi, mi van a felszín alatt, érzékeli a változást, meghallja a titkos jelzéseket. Azt hiszem, Marym is érzett valami változást, csak rosszul értelmezte, és azt hiszem, Margie Young-Hunt tudta is - de ő boszorkány, az pedig nagyon kellemetlen dolog. Nekem úgy rémlett, hogy nemcsak varázserő, hanem értelem is van benne - ami még sokkal kellemetlenebb.

Meg voltam győződve róla, hogy Baker úr szabadságra fog menni, valószínűleg a július negyedikei víkend előtti péntek délutánján. A viharnak pénteken vagy szombaton kell kitörnie, hogy a választásig még kifejthesse a hatását, és nagyon valószínű, hogy Baker úr nem óhajt jelen lenni, amikor robban a bomba. Engem persze mindez nem nagyon érintett. Inkább csak gyakoroltam vele az előrelátásomat, emellett még csütörtökön el kell intéznem néhány gyakorlati teendőt, mert hátha Baker úr aznap este utazik el. A szombati tennivalóim olyan szépen ki voltak dolgozva, hogy álmomban is el tudtam volna végezni őket. Félelem egy csöpp sem volt bennem, legfeljebb egy kis lámpaláz.

Hétfőn, június huszonhetedikén, nem sokkal azután, hogy kinyitottam, bejött Marullo. Ide-oda járkált, furcsán bámult a polcokra, a kasszára, a hűtőpultra, aztán bement a raktárhelyiségbe, és ott is körülnézett. Az arcáról azt hihette volna az ember, hogy most látja először a boltot.

- Elutazik negyedikére? - kérdeztem.
- Miért kérdi?
- Mindenki más elutazik, akinek van rá pénze.
- És hova mennék?
- Hova megy mindenki? Catskillsbe, sőt Montakuba, horgászni. Most rajzik a tonhal.

A puszta gondolatra, hogy meg kellene birkóznia egy harmincfontos ficánkoló hallal, annyira fájni kezdtek az ízületei, hogy behajlította a karját, és megrándult az arca.

Kis híján megkérdeztem tőle, mikorra tervezi az olaszországi utat, de úgy éreztem, ez mégiscsak sok lenne. Ehelyett inkább odamentem hozzá, és szelíden megfogtam a jobb könyökét.

- Alfio - mondtam -, magának egy csöpp esze sincs. Miért nem megy be New Yorkba a legjobb specialistához? Biztos van valami, amivel meg tudják szüntetni a fájdalmait.
- Nem hiszek benne.
- Mit veszthet rajta? Menjen csak, ha mondom. Próbálja meg!
- Miért fontos magának?
- Nekem nem fontos. Csak meguntam, hogy egy ilyen marha digónak kulizzak. Ha egy kóbor kutya nyavalyogna ennyit a szemem láttára, azt is megérezném. Elég, ha bejön a boltba, megmozgatja kicsit a karját, és utána egy fél óráig nem tudok kiegyenesedni.
- Maga szeret engem?
- Szereti a hóhér! Csak hízelgek magának, mert emelést szeretnék.

Ahogy rám nézett, olyan volt a szeme, mint egy kutyának: vörös karikás, s a sötétbarna szembogár és a pupilla egybeöntve. Mondani akart valamit, de meggondolta.

- Maga jó fiú - mondta végül.
- Arra ne sokat adjon!
- Jó fiú! - mondta hevesen, s mintha őt magát is megrázta volna ez az érzelmi kitörés, gyorsan kiment az üzletből, és eltűnt.

Éppen két font zöldbabot mértem le Davidsonnénak, amikor Marullo nagy garral visszajött. Megállt a küszöbön, és bekiáltott:

- Vigye el a Pontiacomat!
- Micsoda?

- Menjen el valahova vasárnap meg hétfőn! - Vigye el a gyerekeket! Szóltam a garázsban, hogy maga elviheti a Pontiacot. A tartály tele benzinnel.

- Várjon egy percig!

- Menjen a fenébe! Vigye el a gyerekeket! - Odavágott hozzám valami galacsint, ami leesett a zöldbab közé. Davidsonné megfordult, és látta, hogy Marullo elcsörtet az utcán. Én kivettem a bab közül azt a kis zöld bombát: három húszdolláros bankjegy volt szép négyszögletesre hajtogatva.

- Mi baja van neki?

- Olasz. Nagyon izgulékony.

- Látom! Hajigálja a pénzt!

Marullo azután egész héten nem jelentkezett, úgyhogy nem volt semmi baj. Addig még sohasem ment el úgy, hogy ne szólt volna. Úgy éreztem magam, mintha egy felvonulást néznék: csak állok és nézek, és nem tudom, mi következik, de azért ott maradok és nézem.

A Pontiacra nem számítottam. Marullo soha nem adta kölcsön senkinek. Furcsa volt. Mintha valami külső erő vagy szándék vette volna kezébe az események irányítását, úgyhogy összetorlódtak, mint behajózáskor a marhák a pallón. Tudom, hogy fordítva is megeshetik. Az az erő vagy szándék néha kisiklik és pusztít, bármilyen gondos és alapos volt is a tervezés. Gondolom, ezért hiszünk a szerencsében és a balszerencsében.

Csütörtökön, június harmincadikán, a gyöngyfényű, szürke hajnalban ébredtem, mint mindig, vagyis elég korán, hiszen már eljött a nyár. A szék és a komód egy-egy sötétebb folttal, a képek pedig világosabb derengéssel váltak ki a környezetükből. A fehér ablakfüggönyök mintha lélegeztek és sóhajtoztak volna, hiszen ritka az olyan hajnal, amikor nem fúj egy kis szellő a part felől.

Ocsudásomban egyszerre két világ is az enyém volt: az álom réteges boltozata és az éber elme józan tájai. Kéjesen elnyújtóztam - jóleső, bizsergő érzés. Mintha a bőröm éjszaka összezsugorodott volna, s most az izmaim megfeszítésével újból ki kell nyújtanom nappali méreteire; van ebben valami csiklandó élvezet.

Először is a még el nem felejtett álmaimat futottam át, mintha egy újságba lapoznék bele, hogy nincs-e valami érdekes vagy jelentős hír benne. Azután elképzeltem, hogy ezen az új napon mi történhet meg abból, ami eddig nem történt meg. Majd az következett, amit egy tiszttől, a legjobb parancsnokomtól tanultam. Charley Edwardsnak hívták, őrnagy volt, már nem fiatal, talán öreg is ahhoz, hogy frontkatona legyen, mégis kitűnően megállta a helyét. Nagy családja volt, csinos felesége és négy gyereke, mint az orgonasípok, és ha rájuk gondolt, a szíve rettenetesen tudott fájni a szeretettől és a vágyódástól - ha hagyta. Mindezt tőle tudom. Az öldöklés mesterségében nem engedhette meg magának, hogy figyelmét kicsorbítsa és kettéhasítsa a szeretet, ezért kidolgozta a következő módszert. Reggel - persze csak akkor, ha nem riadó verte fel álmából - megnyitotta agyát és szívét a családjának. Sorra vette mindegyiküket, hogy milyenek kívülről-belülről; végigsimogatta és szeretetéről biztosította őket. Mintha értékes tárgyakat venne ki egyenként a szekrényből: mindegyiket megnézte, megtapogatta, megcsókolta és visszatette, végül néhány szóval elbúcsúzott tőlük, és becsukta a szekrény ajtaját. Mindez egy fél óra hosszat tartott, ha volt annyi ideje, azután már egész nap nem kellett rájuk gondolnia. Most már a gondolat és az érzés zavaró hatásától mentesen arra a munkára fordíthatta minden tehetségét, amellyel megbízták: az emberölésre. A legjobb tiszt volt, akit valaha is ismertem. Engedélyt kértem tőle, hogy felhasználjam a módszerét, és meg is kaptam. Amikor elesett, csak arra tudtam gondolni, hogy jó és eredményes volt az élete. Élvezte az örömöt, kortyolta a szerelmet, és megfizette az adósságait - hányan mondhatnak el magukról fele ennyit?

Nem mindig éltem Charley őrnagy módszerével, de egy ilyen napon, mint ez a csütörtök, amikor tudtam, hogy a figyelmemet a lehető legkevésbé sem szabad, hogy elterelje semmi, felébredtem, mihelyt a nap résnyire kinyitotta ajtaját, és én is ellátogattam a családomhoz.

Időrendi sorrendben látogattam el mindenkihez, Deborah nénivel kezdve. Arról a Deborahról kapta a nevét, aki Izrael bírája volt. Valahol azt olvastam, hogy a bíró tulajdonképpen hadvezér volt. Lehet, hogy a néni hozzáidomult a nevéhez. Mindenesetre alkalmas lett volna rá,

hogy hadseregeket vezessen. A gondolat csatarendjeinek állott az élére. Tőle örököltem, hogy minden látható haszon nélkül is szeretek tanulni. Szigorú volt, de roppant kíváncsiság dolgozott benne, és akiben nem dolgozott, azzal nemigen tudott mit kezdeni. Most meghajoltam előtte. Majd képzeletbeli poharamat az öreg kapitány egészségére emeltem, és fejet hajtottam apám előtt. S tisztelegtem a múlt fehér foltja előtt is, amelyet anyámnak tudtam. Sohasem ismertem őt. Meghalt, mielőtt megismerhettem volna, és csak egy fehér folt maradt a helyén.

Egy dolog nyugtalanított. Deborah néni, az öreg kapitány és apám képe nem akart kitisztulni. A körvonalaik homályosak voltak és elmosódottak, pedig olyan élesnek kellett volna lenniük, mint egy fényképen. Lehet, hogy az agyunkban elraktározott emlékek ugyanúgy megfakulnak, mint a régi fényképek: a háttér lassanként magába olvasztja az alakokat. Hát őket sem tarthatom meg örökké.

Mary lett volna a következő, de félretettem: majd később.

Allent vettem elő. Nem találtam meg a kisfiúkori arcát, azt az örömtől és izgalomtól sugárzó kis arcot, amelynek láttára megerősödött hitem az emberiség tökéletesedésében. Olyannak láttam, amilyenné lett: konoknak, önzőnek, ingerültnek, távoli és titokzatos alaknak a kamaszkor gyötrelmes, zűrzavaros világában, ebben a pokoli, mérgezett korszakban, amelyben minden közelállót meg kell, hogy harapjon, még önmagát is, mint a csapdába esett kutya. Még a lelkemben megrajzolt képen se tudott megszabadulni rossz közérzetétől, úgyhogy őt is félretettem, és csak ennyit mondtam neki: „Tudom. Emlékszem rá, milyen rossz, de nem tudok segíteni. Senki se tud. Csak annyit mondhatok, hogy el fog múlni. De te ezt úgyse tudod elhinni. Eredj békében - vidd a szeretetemet, még akkor is, ha ebben a korszakban nem bírjuk ki egymást."

Ellen láttára nagy hullámban csapott fel bennem a gyönyörűség. Csinos lesz, még az anyjánál is csinosabb, mert ha majd arcocskája felveszi végső alakját, Deborah néni különös méltósága is ott lesz rajta. Hangulatai, kegyetlenkedései, idegessége mind egy nagyon szép és drága lény alkatrésze. Én tudom, mert láttam, amint álmában ott állt, kis melléhez szorítva a talizmánt, és olyan volt, mint egy érett asszony.

S ahogy a talizmán nekem fontos volt, és most is az, ugyanúgy fontos Ellennek is. Talán Ellen viszi majd tovább és adja át azt, ami bennem halhatatlan. Üdvözlésül átöleltem, és ő, ahogy szokta, megcsiklandozta a fülemet, és kuncogott. Ellen, kislányom...

Mary felé fordultam: ott aludt és mosolygott a jobb oldalamon. Ez az ő helye, hogy az igaz, jó és nekünk való alkalmakkor megpihenhessen a feje a jobb karomon, bal kezem pedig szabadon simogathassa.

Néhány nappal ezelőtt megvágtam a mutatóujjamat a boltban a görbe banánvágó késsel, és kemény heg képződött az ujjam begyén. Ezért a középső ujjammal simogattam végig azt a gyönyörű vonalat a fülétől a válláig: elég gyöngéden ahhoz, hogy ne riasszam fel, és elég határozottan ahhoz, hogy ne csiklandozzam. Mary felsóhajtott, mint mindig, nagyot, mélyet lélegezve, és lassan, kéjesen engedve ki a levegőt. Sokan bosszankodnak, ha felköltik őket, de Mary nem. Ő mindig azzal a várakozással ébred, hogy a nap valami jót fog hozni. Mivel én is tudom ezt, mindig igyekszem valami kis ajándékkal meglepni, hogy beigazolódjanak a reményei. Különleges alkalmakra el is szoktam tenni egy-egy ajándékot, mint például azt, amelyiket most vettem elő szellemi kincseskamrámból.

Kinyílt a szeme, az álomtól fátyolosan.

- Máris? - kérdezte, s az ablak felé pillantott, hogy lássa, mennyire haladt már a virradat. A komód fölött egy kép lóg: fák, egy tó, a tó vizében egy tehénke. Most már fektemben is ki tudtam venni a tehén farkát: ebből tudtam, hogy megvirradt.

- Örömhírek hozóját köszöntheted bennem, bozontos mókusom.

- Bolond.

- Hazudtam én már neked?

- Ki tudja.

- Eléggé felébredtél ahhoz, hogy meghalld a nagy örömhírt?

- Nem.

- Akkor egyelőre tartózkodom a közlésétől.

Mary a bal vállára fordult; lágy bőrébe mély barázda vésődött.

- Te mindig tréfálsz. Ha most is azzal jössz, hogy le akarod cementezni a kertet...

- Nem akarom.

- Vagy hogy tücsökfarmot rendezel be...

- Nem. De látom, emlékszel a régi füstbe ment tervekre.

- Vicc vagy nem vicc?

- Oly különös és csodálatias dolog, hogy jól felkösd a hitedet, ha el akarod hinni.

Marynek most már tiszta és éber volt a szeme, s a szája körül láttam azt a kis reszketést, amely a nevetés előhírnöke szokott lenni.

- Mondd el!

- Ismersz-é egy itáliai eredetű férfiút, kinek neve Marullo?

- Bolond... Már megint bolondozol.

- Nem csodálom, hogy ez a véleményed. Na már most, a fent-nevezett Marullo eltávozott körünkből egy időre.

- Hová?

- Nem mondta.

- Mikor jön vissza?

- Ne vágj folyton a szavamba. Azt sem mondta. Csak annyit mondott, sőt, parancsolt, amikor tiltakozni próbáltam, hogy vigyük a kocsiját, és töltsük el az ünnepeket egy kis kéjutazással.

- Ugratsz.

- Hát mondanék én olyan hazugságot, amitől szomorú leszel?

- De miért?

- Azt már nem tudom. Viszont bármilyen esküvel megerősíthetem, a cserkész becsületszótól a pápai fogadalomig, hogy egy luxus-Pontiac teli és érintetlen benzintartállyal várja felséged parancsait.

- De hová menjünk?

- Ezt, drága rovarszemű feleségem, neked kell eldöntened, és e célból rendelkezésedre áll a mai, a holnapi és a szombati nap.

- De hétfő is ünnepnap. Vagyis két teljes napunk van.

- Úgy van.

- És lesz rá fedezet? Mert akkor valószínűleg egy motelba kell mennünk és a többi.

- Akár lesz, akár nem, elmegyünk. Van egy kis dugipénzem.

- Te bolond, ismerem én a te pénzeidet. És nem tudom elhinni, hogy kölcsönadta az autóját.

- Én sem tudom, de mégis kölcsönadta.
- És cukorkát is hozott húsvétra...
- Lehet, hogy szenilis.
- Kíváncsi vagyok rá, mit akarhat.
- Ez nem méltó az én feleségemhez. Talán azt akarja, hogy szeressük.
- Ezer dolgot kell elintéznem előtte.
- Sejtettem. - Szinte láttam, ahogy Mary agya beleszánt a lehetőségekbe, mint egy bulldózer. Tudtam, hogy a figyelme elszökött tőlem, valószínűleg nem is sikerülne visszacsalogatni, és ez jó volt.

Reggelinél még meg sem ittam a második kávémat, amikor Mary már felvetette és elvetette Kelet-Amerika üdülőhelyeinek legalább a felét. Szegénykém, nem sok szórakozása volt az elmúlt években.

Mégis így szóltam hozzá: - Drága kis pávám, tudom, hogy nem könnyű most a figyelmedet énfelém fordítanod, de adódott egy nagyon komoly befektetési lehetőség. Megint szükségem van egy kis pénzre. Az első ezres remekül dolgozik.

- Baker úr tud róla?
- Az ő ötlete.
- Akkor menj bele! Írd meg a csekket!
- Nem vagy rá kíváncsi, hogy mennyiről van szó?
- Úgy látszik.
- Nem vagy rá kíváncsi, hogy miféle befektetés? A számokra, a részvénymennyiségre, a kimutatásokra, a várható haszonra, az adóproblémákra és a többire?
- Úgyse érteném meg.
- Dehogyisnem.
- Hát akkor nem akarom megérteni.
- Értem már, miért hívnak téged a Wall Street nőstény rókájának. Az a jéghideg, gyémántkemény üzleti agyad igazán ijesztő.
- Kirándulásra megyünk - mondta Mary. - Kétnapos kirándulásra.

Hát meg lehet állni, hogy ne szeresse, ne imádja az ember? „Ki az a Mary, ki az a lányka?" - énekeltem, összeszedtem az üres tejesüvegeket, és elindultam munkába.

Szükségét éreztem, hogy találkozzam Joeyval, csak úgy, tájékozódás céljából, de úgy látszik, vagy én indultam el egy pillanattal későbben, vagy ő egy pillanattal korábban. Éppen benyitott a kávézóba, amikor én kiértem a Fő utcára. Utánamentem, és felültem a mellette levő székre.

- Maga miatt még én is rászokom, Joey.
- Nicsak. Hawley úr! Egészen jó a kávé.
- Jó reggelt, Annie! - üdvözöltem régi iskolatársnőmet.
- Mi az, törzsvendég leszel, Eth?
- Úgy látszik. Egy csészével kérek, de fekete legyen.
- Fekete az.
- Fekete, mint a kétségbeesés.
- Micsoda?
- Fekete.
- Ha csak egy csöppnyi fehérséget is találsz benne, Eth, adok másikat.
- Hogy s mint, Morfika?
- Ugyanúgy, mint eddig, csak rosszabbul.
- Akar állást cserélni velem?
- Szívesen, pláne ilyen hosszú víkend előtt.
- Nemcsak magának van ám ilyenkor dolga. Élelmiszert is jó sokat vesz mindenki.
- Persze. Erre nem is gondoltam.
- Felvágottat, savanyúságot, kolbászt, sőt, uram bocsá', még habcsókot is. Kéne?
- Ugrat? Most, amikor negyedike hétfőre esik, és ilyen szép az idő? És ami a legrosszabb, mindenható Atyánknak pihenőre van szüksége, tehát üdülni megy a hegyekbe.
- Baker úr?
- Nem is a dalai láma.
- Szeretnék beszélni vele. Feltétlenül beszélnem kell vele.
- Próbálja elcsípni, hátha sikerül. Nem lesz könnyű, mert annyit ugrál, mint egy bolha.
- Ha akarja, Joey, majd viszek magának néhány szendvicset a csatamezőre.

- Éppen meg akartam rá kérni.

- Most én fizetek - mondtam.

- Oké.

Együtt mentünk át az utcán, s befordultunk a mellékutcába.

- Úgy látom, nem valami vidám, Joey.

- Nem is. Unom már, hogy mindig a más emberek pénzével vesződjem. Van a víkendre egy frankó randim, de ilyen strapa után, azt hiszem, nem sokat fogok kihozni belőle. - Belegyömöszölte a zárba egy rágógumi csomagolópapírját s bement: - Viszlát! - Becsukta az ajtót. Én megnyomtam: kinyílt. - Joey! Ma is kér szendvicset?

- Köszönöm, nem - kiáltotta ki a homályos, padlóviaszszagú bankból. - Talán pénteken. Szombaton feltétlenül.

- Nem zár be délben?

- Mondtam már magának. A bank bezár, de Morphy nem.

- Azért csak nézzen be hozzám!

- Köszönöm... Köszönöm, Hawley úr.

Aznap reggel csak ennyit tudtam mondani a polcokon felsorakozott hadaimnak: „Jó reggelt, uraim, pihenj!" Néhány perccel kilenc előtt már kint voltam, kötényben, és söpörtem a járdát.

Baker úr olyan pontos, hogy szinte hallani a ketyegését, és meg vagyok róla győződve, hogy egy hajszálrugó működik a mellében. Nyolcötvenhat, ötvenhét: jött a Szilfa utcán, nyolcötvennyolc: átment a túlsó oldalra, nyolc-ötvenkilenc: ott állt az üvegajtó előtt, ahol én vállhoz tett söprűvel fogadtam.

- Beszélni akarok magával, Baker úr.

- Jó reggelt, Ethan! Ráér egy percre? Jöjjön be!

Utánamentem, és csakugyan minden olyan volt, ahogy Joey mondta: mint egy vallási szertartás. Majdnem vigyázzban álltak, amikor az óra mutatója a kilencesre ért. A széf hatalmas acélajtaja felől kattanás és egy kis zúgás hallatszott. Aztán Joey letárcsázta a misztikus számokat, és elfordította a reteszek kerekét. A szentély ajtaja méltóságteljesen feltárult, és Baker úr fogadta a felsorakozott pénzek tisztelgését. Én kívül álltam a rács mellett, mint egy alázatos hívő, aki türelemmel várja, hogy az Úrvacsorához járulhasson.

Baker úr felém fordult:

- Tessék, Ethan. Állok rendelkezésére.

- Négyszemközt szeretnék beszélni Baker úrral - mondtam szelíden -, de nem hagyhatom ott a boltot.

- Nem ér rá később?

- Sajnos, nem.

- Kellene valami segítség abba a boltba.

- Tudom.

- Ha lesz egy perc szabad időm, átugrom. Hallott valamit Taylorról?

- Még nem. De megtettem, amit kellett.

- Majd megpróbálok átmenni.

- Köszönöm, Baker úr.

Tudtam, hogy át fog jönni. És át is jött, nem egészen egy óra múlva, és türelmesen álldogált, amíg az éppen ott levő vevők ki nem mentek.

- Nahát, miről van szó, Ethan?

- Baker úr, mindenki hallott már az orvosi, az ügyvédi vagy a papi titoktartásról. Bankároknál is van ilyesmi?

Elmosolyodott.

- Találkozott már olyan bankárral, Ethan, aki az ügyfelek dolgait kiteregette volna magának?

- Nem.

- Hát csak próbáljon meg érdeklődni egy bankárnál, és meglátja, mire megy vele. Azonkívül én a barátja vagyok, Ethan.

- Tudom. Úgy látszik, ideges vagyok egy kicsit. Rég voltak ilyen sanszaim, mint ma.

- Sanszai?

- Nyílt kártyákkal játszom, Baker úr. Marullo bajban van.

Közelebb lépett hozzám.

- Miféle bajban?

- Nem tudom pontosan, Baker úr. Gondolom, talán illegális bevándorlás.

- Honnan tudja?

- Ő mondta... persze nem ezekkel a szavakkal. Tudja, hogy milyen.

Szinte láttam az agyát, ahogy ugrál, felszedegeti és összerakosgatja az egyes darabkákat.

- Folytassa! - mondta. - Ez kitoloncolást jelent.

- Sajnos, én is attól tartok. Pedig Marullo olyan jó volt hozzám, Baker úr. Nem akarok olyasmit tenni, ami neki rosszul esne.

- Önmagának is tartozik valamivel, Ethan. Milyen ajánlatot tett Marullo?

- Nem mondhatnám, hogy ajánlatot tett volna. Nekem kellett összeszednem az izgatott halandzsázásából. De annyit kivettem belőle, hogy ha volna ötezer dollárom készpénzben, megkaphatnám a boltot.

- Szóval úgy néz ki, mintha meg akarna lógni, de maga ezt nem tudja.

- Én valójában semmit se tudok.

- Tehát nem lehet összejátszással vádolni. Ő konkrétan nem mondott magának semmit?

- Nem, kérem.

- Akkor honnan veszi az összeget?

- Nagyon egyszerű, Baker úr. Összesen ennyi a vagyonunk.

- Gondolja, hogy kevesebbért is megkaphatná?

- Lehet.

Gyors pillantását végigjáratta a bolton, és felbecsülte az értékét.

- Ha jól sejti, amit sejt, nagyon kedvező helyzetből tárgyalhat.

- Nem nagyon értek hozzá.

- Tudja, én nem szeretem a suba alatti üzleteket. Talán beszélhetnék Marullóval.

- Elutazott.

- Mikor jön vissza?

- Nem tudom, Baker úr. Ne feledje, ez mind csak az én feltevésem. Az, hogy esetleg benéz hozzám, és ha van készpénzem, esetleg eladja a boltot. Tudja, kedvel engem.

- Tudom.

- Nem szeretném azt érezni, hogy kihasználom.

- Ha nem magától, megkaphatja valaki mástól. Tízezret is könnyen megkaphat akárkitől.

- Akkor talán túlságosan vérmesek a reményeim.

- Azért ne legyen kishitű! A legfontosabb a maga zsebe.

- A feleségem zsebe. Mary pénzéről van szó.

- Úgy van. Na és mire gondolt tulajdonképpen?

- Hát, arra gondoltam, Baker úr talán megcsinálhatná a papírokat, de hagyja üresen a dátumot meg az összeget. Gondoltam, pénteken kivenném a pénzt.

- Miért éppen pénteken?

- Hát, ez is csak találgatás, de Marullo valami olyasfélét mondott, hogy az ünnepre mindenki elutazik. Gondoltam, talán éppen akkor fog beállítani. A pénze itt van a bankban?

- Nem, a kutyafáját! Épp a múltkor vette ki. Azt mondta, részvényeket vásárol. Én nem gondoltam semmire, mert már azelőtt is megtette, és mindig többet hozott vissza, mint amennyit kivett. - Egyenesen a szemébe nézett a Rheingold-sör idei szépségkirálynőjének, aki rikító kék színekben pompázott a hűtőpulton, de a hölgy csábmosolya nem tett rá semmi hatást. - Tudja, hogy erre szörnyen rá is fizethet?

- Hogyan?

- Például lehet, hogy eladta a boltot még egy tucat baleknak, és az is lehet, hogy nyakig van a jelzálogkölcsönben.

- Utánanézhetek a telekkönyvi hivatalban. Tudom, mennyire el van foglalva Baker úr. Visszaélek a családjaink között fennálló barátsággal. De hát ön az egyetlen barátom, aki ért az ilyesmihez.

- Majd felhívom Tom Watsont, hogy segítsen. Sajnos, rosszkor jött ez az egész, Ethan, a fene egye meg. Holnap este el akarok utazni egy pár napra. Ha igaz, amit mond, és Marullo egy szélhámos, akkor maga csúnyán ráfizethet. A gatyáját is ráfizetheti.

- Akkor talán jobb, ha lemondok róla. Pedig az istenit neki, Baker úr, rettenetesen unom már ezt az inaskodást.

- Nem azt mondtam, hogy mondjon le róla. Azt mondtam, hogy kockázatot vállaljon.

- Mary boldog lenne, ha az enyém lenne az üzlet. De azt hiszem, Baker úrnak igaza van. Nem szabad hazardíroznom az ő pénzével. Gondolom, leghelyesebb, ha jelentem az egészet a minisztériumnak.

- Azzal elveszítené minden előnyét.

- Hogyan?

- Ha kitoloncolják, közvetítőn keresztül értékesítheti a vagyonát, és akkor ennek a boltnak jóval magasabb lesz az ára, mint amennyit maga

ki tud fizetni. De hiszen maga nem is tudja, hogy Marullo szökni készül. Ha meg nem tudja, akkor mit akar jelenteni a minisztériumnak? Még azt se tudja, hogy kiszúrták-e vagy sem.

- Ez igaz.

- Tulajdonképpen maga nem tud róla semmit, mert amit tud, az nem tudás. Mindaz, amit nekem elmondott, csak gyanú, nem igaz?

- De.

- És az ilyesmit jobb, ha elfelejti.

- De nem lesz rossz színe a dolognak, ha készpénzzel fizetek, és nem marad nyoma?

- Az nagyon egyszerű. Ráír valamit a csekkre. Például valami ilyesmit: „Befektetés. A. Marullo fűszer- és csemegekereskedésébe." Azzal a maga szándékának már meglenne a nyoma.

- És ha ez mind nem sikerül?

- Akkor szépen visszateszi a pénzt.

- Gondolja, hogy érdemes kockáztatni?

- Mindenben van kockázat, Ethan. Az is kockázat, ha annyi pénzt egyáltalán magához vesz.

- Majd vigyázok rá.

- Kár, hogy éppen nem lehetek itthon.

Amit az időről mondtam, ezúttal is bevált. Addig, amíg mindezt elmondtuk egymásnak, egy lélek se jött be a boltba, de most egyszerre hatan is jöttek: három nő, egy öregember és két gyerek. Baker úr közelebb lépett hozzám, és halkan azt mondta:

- Majd százdollárosokban adom, és feljegyzem a számukat. Akkor visszakaphatja tőle, ha elcsípik. - Komoly képpel biccentett a három nő felé, „Adj' isten, George!" - mondta az öregnek, és ujjaival beletúrt a két gyerek borzas hajába. Baker úr nagyon okos ember.

14

Július elseje. Úgy választja ketté az évet, mint a választék a frizurát. Én előre tudtam, hogy határvonal lesz az életemben: tegnap még ez voltam, holnapra más valaki leszek. Megtettem a visszavonhatatlan lépéseket. Az idő és a véletlen is belejátszott, s mintha

együttműködött volna velem. Nem lapultam meg még önmagam előtt sem, hogy titkoljam, amit teszek. Senki sem kényszerített rá, hogy ezt az utat válasszam. Viselkedésem és magatartásom megszokott törvényeit egy időre elcseréltem a jólétért, a tekintélyért és az anyagi biztonságért. Túlságosan könnyű lenne arra hivatkoznom, hogy a családomért tettem, hiszen tudtam, hogy az ő jólétük és biztonságuk egyúttal az én tekintélyemet is visszaadja. De a célnak magam szabtam korlátokat, és úgy terveztem, hogy ha majd elértem, megint a régi leszek. Tudtam, hogy képes vagyok rá. A háború sem gyúrt át gyilkossá, bár egy ideig embereket öltem. Ha járőröket küldtem ki abban a tudatban, hogy nem mindenki tér majd vissza, az áldozat nem töltött el örömmel, mint egyeseket, én sohase tudtam örülni annak, amit tettem, s mentséget és magyarázatot se találtam rá soha. A fontos csak az, hogy tudjam, mi az a korlátozott cél, s ha már elértem, állítsam meg a folyamatot. Ez azonban csak úgy képzelhető el, ha tudom, mit teszek és nem tévesztem meg magamat: biztonság és tekintély, azután pedig meg kell állítani a folyamatot. Még a frontról tudtam, hogy az elesettek egy folyamatnak az áldozatai, nem pedig a haragnak, gyűlöletnek vagy kegyetlenségnek. Sőt, azt hiszem, hogy a belenyugvás végső pillanatában a győztest és a vesztest, a gyilkost és az áldozatot valamiféle szeretet fűzi egymáshoz.

Mégis fájt valami: Danny telefirkált papirosai és Marullo hálás szeme.

Nem virrasztottam, ahogy állítólag csata előtt szoktak a harcosok. Hamar rámszállt az álom, nagy súllyal, mindent elnyomva, hogy felüdítsen, majd úgy, ahogy jött, el is tűnjön még hajnal előtt. Most nem maradtam fekve a sötétben, mint máskor. Szükségét éreztem, hogy meglátogassam elmúlt életemet. Csöndesen kibújtam az ágyból, felöltöztem a fürdőszobában, és lementem a lépcsőn, óvatosan, a fal mellett. Nem lepődtem meg, amikor azon kaptam magam, hogy a szekrényhez megyek, kinyitom és pusztán tapintással megkeresem a rózsaszínű dombocskát. Zsebre vágtam, a szekrényt pedig bezártam. Még soha nem vittem magammal, és nem is gondoltam rá, hogy ezen a reggelen el fogom vinni. Az emlékezet segítségével átjutottam a sötét konyhán, majd a hátsó ajtón kiléptem az udvarra, a szürkületbe.

A boltozatos szilfákat meghizlalták a levelek, valóságos fekete barlangot emeltek az utca fölé. Ha már átvettem volna Marullo Pontiacját, kihajtottam volna New Baytownból első emlékeim ébredő világába. Ujjam megpróbálta kitapintani a végtelen, kanyargós ábrát a zsebemben levő testmeleg talizmánon. Talizmánon?

Az a Deborah néni, aki gyerekkoromban a Golgotára küldött, olyan pontosan bánt a szavakkal, mint egy gép. Tőlük nem tűrt el értelmetlenséget, tőlem pedig hanyagságot. Mekkora erő rejlett abban az öregasszonyban! Ha a halhatatlanságra vágyott, megkapta: bennem. Mikor látta, hogy ujjammal kitapintom a rejtélyes ábrát, így szólt:

- Ethan, az a pogány kő még a talizmánod lesz egyszer.
- Mi az, hogy talizmán?
- Ha én magyarázom el, csak félig figyelsz oda és félig tanulod meg. Nézz utána magad!

Sok szó azért lett az enyém, mert Deborah néni előbb felkeltette a kíváncsiságomat, majd arra ösztönzött, hogy a magam erejéből elégítsem ki. Persze azt feleltem: mit érdekel az engem? - de ő tudta, hogy ha majd nem látja senki, mégis ki fogom keresni, és le is betűzte, hogy könnyebben megtaláljam: t-a-l-i-z-m-á-n. Nagyon fontosnak tartotta a szavakat, és szörnyen haragudott, ha valaki rosszul használta őket, mintha egy finom tárggyal bánnának ügyetlenül. Még most is, annyi évtized múltán, látom azt a könyvoldalt, s látom magamat, amint a nyelvem megbotlik a „talizmán" szón. Arabul egy tekervényes vonal, s a végén egy hurok. A görögöt el tudtam olvasni, hála az öregasszony szigorúságának. „Vésett jelekkel, vagy ábrákkal ellátott kődarab vagy egyéb tárgy, amelynek okkult erőket tulajdonítanak az elkészítése idején érvényesülő planetáris befolyások és csillagkonfigurációk révén; rendszerint amulettként viselik, hogy gazdáját megóvja a bajtól, vagy szerencsét hozzon reá." Ezek után meg kellett néznem az „okkultot", a „planetárist", a „konfigurációt" és az „amulettet" is. Mindig így történt. Elég volt hozzányúlni egy szóhoz, s egész sor sziporkázott fel utána, mint a tűzijáték röppentyűi.

Amikor később megkérdeztem tőle: Deborah néni hisz a talizmánokban? - azt felelte:

- Mit számít, hogy hiszek-e vagy sem?

A kezébe adtam.

- Mit jelent ez a jel vagy ábra?

- A te talizmánod, nem az enyém. Tőled függ, hogy mit jelentsen. Tedd vissza a szekrénybe! Meg fog várni téged.

Most, ahogy a szilfák barlangjában jártam, Deborah néni épp olyan eleven volt, mint akkor régen: ez az igazi halhatatlanság. A bevésett ábra kanyargott, tekeredett, kacskaringózott, mint egy kígyó, de nem volt se feje, se farka, se kezdete, se vége. Most vittem magammal először - azért-e, hogy elhárítsa a gonoszt? Hogy szerencsét hozzon? Én a jövendőmondásban se hiszek, a halhatatlanságra pedig mindig úgy gondoltam, hogy nem egyéb, mint bágyadt vigasz a csalódottaknak.

A keleten felfénylő látóhatár már a júliusé volt, mert a júniust elvitte az éjszaka. Július rézzel váltja fel június aranyát és ólommal június ezüstjét. Július lombja súlyos és kövér és zsúfolt. A júliusi madárdal dagályos refrén minden szenvedély híjával, mert a fészkek már üresek, és a tollasodó fiókák setesután libikókáznak az ágon. Nem, július nem az ígéret vagy a beteljesülés hónapja. A gyümölcs ugyan megnő, de még se íze, se színe, s a kukorica bágyadt zöld testéhez alig illik a fiatal, sárga buga. A tököktől még nem mállott le a száraz virágok köldökzsinórja.

Befordultam a Porlock utcára, a terebélyes, önelégült Porlockra. A rezesedő hajnalban már mutatkoztak a rózsabokrok, középkorú bimbókkal terhesen, mint az olyan asszonyok, akiken a fűző már nem tudja leplezni a gyomortájék vastagodását, bármennyire csinos maradt is a lábuk.

Lassan lépkedtem, úgy mondtam - nem is mondtam, csak éreztem - a búcsút. Búcsút és nem istenhozzádot. Az isten-hozzádban valami édes vonakodás lappang. A búcsú rövid és végleges, éles fogú szó: át tudja harapni azt a zsinórt, amely a múltat összeköti a jövővel.

Kiértem a régi kikötőbe. Búcsú, de mitől? Nem tudom. Nem jutott eszembe. Azt hiszem, a Helyre akartam elmenni, de hát minden tengerparti ember tudhatja, hogy dagály van, és a Helyet sötét víz borítja. Előző este láttam a holdat, még csak négynapos volt, s olyan,

mint egy vastag, görbe sebvarró tű, de azért már elég erős ahhoz, hogy a dagályt behúzza a Hely barlangszájába.

Nem kellett odamennem Danny kunyhójához, hogy hátha otthon van már. A hajnali fényben is ki lehetett venni, hogy az ösvényt, amelyet Danny tántorgó lábbal taposott, magasan felverte a fű.

A régi kikötőben itt is, ott is nyári bárkák látszottak, karcsú hajótestek, védőhuzatba begöngyölt vitorlák, s néhol egy-egy korán kelő ember készülődött: kiszabadította a vitorlarudat, bogozgatta az orr- és a főárboc köteleit, vagy kibontotta a nagyvitorlát, mint egy nagy, fehér, ráncos fészket.

Az új kikötő már élénkebb volt. A bérelhető csónakok egészen a stéghez húzva várták utasaikat, a szenvedélyes horgásznyaralókat, akik lefizetik a díjat, telefogják a csónakot hallal, és délután elkezdik törni a fejüket, hogy mit is kezdjenek vele; zsákokba, kosarakba, halmokba gyűlnek a vörösdurbincsok, tautogok, gömbhalak, morgóhalak és karcsú macskacápák, de csak azért, hogy mohón felhasítsák őket, s miután elpusztultak, visszadobják a várakozó sirályoknak. A sirályok pedig egyre keringenek és várnak, mert tudják, hogy a horgásznyaralók hamarosan beleunnak a bőségbe. Ki akar megtisztítani és lepikkelyezni egy zsák halat? Nehezebb megszabadulni tőle, mint kifogni.

Az öböl sima volt, mint az olaj, és sápadt rézfényben fürdött. A gömbölyű és kúpos bóják a csatorna peremén hintáztak, s mindegyiknek volt egy ikertestvére: tükörképe, amely fejjel lefelé függött a vízben.

Odakanyarodtam a zászlórúdhoz és a háborús emlékműhöz, és megtaláltam a nevemet az életben maradt hősök között. Az ezüstbetűk domborúan csillogtak: - E. A. Hawley kapitány, alattuk pedig arannyal annak a tizennyolc New Baytown-i férfiúnak a neve, aki nem tért haza. A legtöbbnek ismertem a nevét, és valaha őket magukat is ismertem; akkor semmiben sem különböztek a többiektől, csak most mások, mert arannyal van írva a nevük. Egy röpke pillanatig azt kívántam, bárcsak én is köztük lehetnék az alsó sorokban: E. A. Hawley kapitány arannyal, a lógósok és a szimulánsok, a gyávák és a hősök mind együtt, arannyal. Mert nemcsak a bátrak esnek el, csak a bátraknak több rá az esélyük.

Willie, a kövér rendőr odahajtott az emlékműhöz, megállt, és a mellette levő ülésről felvette a zászlót.

- Hello, Eth - üdvözölt. Bekapcsolta a rézkarikákat, és lassan felhúzta a zászlót a rúd tetejére, ahonnan olyan ernyedten lógott le, mint egy akasztott ember. - Épp hogy kibírta - mondta Willie egy kicsit zihálva. - Nézd meg! Még két napja van, aztán az újat húzzuk fel helyette.

- Az ötvencsillagosat?

- Csakis. Kaptunk egyet nejlonból, fene nagy lepedő, kétszer akkora, mint ez, és mégis feleannyi a súlya.

- Különben mi van?

- Nem panaszkodhatom... de azért panaszkodom. A dicső negyedikén mindig nagy a hajtás. Pláne hogy hétfőre esik, még több lesz a baleset, verekedés, meg a részeg ember... persze nem idevalósiak. Vigyelek be a boltig?

- Köszönöm. Meg kell állnom a postánál, meg arra gondoltam, iszom egy csésze kávét.

- Jó, beviszlek. Még kávézni is bemennék veled, de ez a Stoney olyan komiszul harapós, mint egy bulldog.

- Miért, mi baja?

- Isten tudja. Két napja elment, és amikor visszajött, már harapott.

- Hova ment?

- Azt nem mondta, de azóta komisz, hogy visszajött. Megvárom, amíg átveszed a postádat.

- Hagyd, Willie! Még meg is kell címeznem egy-két levelet.

- Ahogy tetszik. - Kifarolt, és elrobogott a Fő utcán.

A postahivatal még homályos volt, a padlót frissen olajozták, s a jövevényt a következő tábla fogadta: VIGYÁZAT! A PADLÓ SÍKOS.

A 7-es számú fiók volt a miénk, amióta csak megépült az öreg postahivatal. Letárcsáztam a G *V2* R.t, és kivettem egy csomó prospektust meg reklámot, amely „T. Cím"-nek volt címezve. Ennyi volt az egész: papírkosárba való szemét. Végigsétáltam a Fő utcán, gondoltam, iszom egy csésze kávét, de az utolsó pillanatban már nem kívántam, vagy nem akartam beszélgetni, vagy - magam sem tudom, miért - nem volt kedvem bemenni a Foremasterbe. Istenem, milyen

érthetetlen lökéseknek engedelmeskedünk mi férfiak! Egyébként azt hiszem, a nők is.

A járdát söpörtem, amikor Baker úr ketyegve megjelent a Szilfa utca felől, és bement a bankba, hogy elvégezze az időzár szertartását. Unottan rakosgattam a sárgadinnyéket a bejárat melletti standokon, amikor a régimódi zöld páncélautó odagördült a bank elé. Két állig felfegyverzett kísérő szállt ki hátulról, és bevitték a bankba a szürke pénzeszsákokat. Körülbelül tíz perc múlva kijöttek, beszálltak a szögecselt erődbe, és elhajtottak. Gondolom, meg kellett várniuk, amíg Morfika átszámolta a pénzt. Baker úr pedig ellenőrizte és nyugtát adott róla. A pénzkezelés rettentő sok gonddal jár. Jól mondja Morfika, hogy az ember rettenetesen megutálhatja a mások pénzét. A zsákok méretéről és súlyáról ítélve a bank arra számíthatott, hogy ünnep előtt alaposan megrohanják. Ha afféle mindennapi bankrabló volnék, most kellene megcsinálni. De én nem voltam mindennapi bankrabló. Én minden tudásomat az én Joey cimborámnak köszönhettem. Őbelőle nagy bankrabló válhatott volna, ha akarja. Csodálkoztam is, miért nem akarta: ha másért nem, hát hogy kipróbálja az elméletét.

Aznap délelőtt nekem is meggyűlt a dolgom. Sokkal rosszabb volt, mint gondoltam. Tűzött a nap, tikkasztó meleg lett, alig fújt egy kis szellő; az ilyen idő mindenkit elűz otthonról, akár van kedve kirándulni, akár nincs. A vevők sorban álltak a pult előtt. Egy dolog biztos: lesz, ami lesz, de segítségre van szükségem. Ha Allen nem válik be, kiadom az útját, és felveszek valaki mást.

Tizenegy óra tájban bejött Baker úr, de nagyon sietett. Kénytelen voltam megkérni néhány vevőt, hogy várjon, és hátramentem vele a raktárhelyiségbe.

A kezembe nyomott egy nagy meg egy kis borítékot, és siettében úgy hadart, mintha gyorsírással beszélt volna:

- Tom Watson azt mondja, a telekkönyv tiszta. Nem tudja, hogy szerződésileg meg van-e terhelve. Nem hiszi. Itt vannak az átruházási papírok. Ott írassa alá, ahol megjelöltem. A pénz is meg van jelölve, a számok feljegyezve. Itt egy kitöltött csekk. Csak írja alá. Sajnálom, hogy ennyire rohannom kell, Ethan. Nem szeretem ilyen kutyafuttában intézni az ügyeket.

- Gondolja, hogy csakugyan menjek bele?

- Az isten tegye magát akárhová, Ethan, annyi bajom volt ezzel, és most...

- Bocsásson meg, Baker úr! Ne haragudjon! Tudom, hogy igaza van. - A csekket letettem egy tejkonzervdobozra, és aláírtam a tintaceruzámmal. Baker úr azért annyira mégse sietett, hogy ne ellenőrizze a csekket.

- Először kétezret ajánljon! Aztán mindig kétszázzal emelje! Közben ne feledje, hogy ötszáza maradt a bankban. Ha az is elfogy, isten legyen irgalmas magához.

- Ha minden rendben van, nem vehetek fel kölcsönt a boltra?

- Ha azt akarja, hogy felfalják a kamatok...

- Nem is tudom, hogy köszönjem meg.

- Legyen kemény, Ethan! Ne hagyja, hogy lyukat beszéljen a hasába! Mert nagyon szépen tud szónokolni, ha akar. Mint minden digó. De maga csak a zsebére gondoljon!

- Igazán köszönöm.

- Mennem kell - mondta Baker úr. - Még a déli csúcs előtt ki akarok érni az országútra. - El is ment, s az ajtóban csaknem feldöntötte Willownét, aki már másodszor vizsgált meg igen tüzetesen minden kantalupot.

Egész nap nem csökkent a nyomás. Gondolom, az utcákra záporozó hőség tette olyan idegessé és ingerlékennyé az embereket. Mintha nem is ünnepnapokra, hanem egy katasztrófára akarnának felkészülni. Még ha akartam volna, se tudtam volna egy-két szendvicset átvinni Morfikának.

Nemcsak az volt a dolgom, hogy kiszolgáljak, rajta is kellett tartanom a szememet a vevőkön. Jó részük nyaraló volt, nem helybeli lakos, és ezek lopnak, ha nem néz oda az ember. Mintha ellenállhatatlan kényszer hajtaná őket. És nem is közönséges élelmiszerek érdeklik őket. Főleg az apró üvegekben árusított ínyencfalatokra buknak, a libamájpástétomra, a kaviárra meg a zsenge gombára. Ezért mondta Marullo, hogy az ilyen árut a pult mögött tartsam, ahová a vevőknek nem illik belépni. Megtanított rá, hogy nem jó üzlet rajtakapni a bolti tolvajt. Attól mindenkinek rossz érzése

támad, talán azért, mert - legalábbis gondolatban - mindenki bűnös. Az egyetlen védekezés: áthárítani a kárt valaki másra. De ha láttam, hogy valaki túlságosan közel sodródik egyik-másik polchoz, a bűnös szándékot csírájában elfojthattam a következő szavakkal: „Abból a koktél-fűszerből érdemes venni, nagyon olcsó!" Ilyenkor egy-egy vevő összerezzent, mintha a gondolataiban olvastam volna. Mindebben legjobban a gyanakvást utálom. Gyanakodni nagyon kellemetlen. Engem bosszant: olyan, mintha egy ember egyszerre sértene meg sok embert.

A nap valahogy lehangolódott, és az idő lassabban kezdett múlni. Öt felé bejött Stoney, a rendőrfőnök, szikáran, komoran és gyomorfekélyesen. Tévé-vacsoratálat kért: egy szelet vesepecsenye, répa és krumplipüré elkészítve, mélyhűtve és alufóliába csomagolva.

- Stoney - mondtam - maga úgy néz ki, mintha napszúrást kapott volna.

- Pedig nem. Prímán érzem magam. - Rettenetesen nézett ki.

- Kettőt adjak?

- Csak egyet. A feleségem elment hazulról. Aki rendőr, annak sosincs ünnepe.

- Baj, baj.

- Talán nem is olyan baj. Amíg ez a nagy tömeg nyüzsög itten, úgyse igen jutok haza.

- Hallom, elvolt valahol.

- Ki mondta?

- Willie.

- Jobb lenne, ha megtanulná befogni azt a ronda nagy száját.

- Nem akart rosszat.

- Nincs annyi esze, hogy rosszat akarjon. Talán ahhoz sincs elég esze, hogy börtönbe ne dugják.

- Miért, kinek van? - Ezt szándékosan mondtam, de nem számítottam rá, hogy ekkora hatása lesz.

- Mit akar ezzel mondani, Ethan?!

- Semmit, csak annyi már a törvény, hogy már lélegezni se lehet anélkül, hogy meg ne szegje valamelyiket az ember.

- Az már igaz. Annyi van belőlük, hogy már én se igen ismerem ki magam.

- Erről jut eszembe, meg is akartam kérdezni... Takarítás közben találtam egy régi revolvert, csupa piszok és rozsda. Marullo azt mondja, nem az övé, és hogy nem az enyém, az biztos. Mit csináljak vele?

- Adja le nekem, ha nem akar fegyverviselési engedélyt kérni.

- Otthon van, majd holnap elhozom. Beleraktam egy olajos kannába. Mit szoktak csinálni az ilyesmivel, Stoney?

- Megnézzük, nem lopták-e valahonnan, aztán bedobjuk az óceánba. - Úgy látszott, valamivel jobban van, de a nap hosszú volt és tikkasztó. Nem hagyhattam békén.

- Emlékszik rá, úgy két évvel ezelőtt volt egy eset ebben az államban, csak valahol feljebb? Elkobzott fegyvereket árult a rendőrség.

Stoney arcára kiült az alligátorok angyali mosolya és derűs ártatlansága.

- Pokoli egy hetem volt, Eth. Pokoli. Ha piszkálni akar, jobb, ha elhalasztja, mert ez a hetem pokoli volt.

- Ne haragudjon, rendőrfőnök úr! Gondolja, hogy segítene, ha egy józan állampolgár társaságában leihatná magát?

- Biz' isten jó lenne. Nem is tudok jobbat elképzelni, mint leinni magam.

- Mi az akadálya?

- Maga tudja? Dehogy, honnan is tudhatná. Csak azt tudnám, honnan jön és mire megy ki az egész.

- Miről beszél?

- Hagyjuk, Eth! Különben dehogy: ne hagyjuk! Maga jóban van Baker úrral. Nem tudja, mire készül?

- Annyira nem vagyok jóban vele.

- Na és Marullo? Hol van Marullo?

- Elutazott New Yorkba. Ki akarja vizsgáltatni az ízületeit.

- Az istenit neki! Nem tudom. Nem tudok semmit. Ha csak sejtenék valamit, máris tudnám, hova kell...

- Stoney, maga összevissza beszél.

- Igaza van. Máris túl sokat beszéltem.

- Nem vagyok valami okos, de ha ki akarja önteni a szívét...

- Nem akarom. Dehogy akarom. Énrám nem fogják rámsütni, hogy eljárt a szám, még ha tudnám, hogy kicsodák, akkor sem. Felejtse el, Eth! Egy kicsit nyugtalan vagyok, ennyi az egész.

- Előttem nyugodtan eljárhat a szája, Stoney. Az esküdtszék csinálta a bajt?

- Hát maga tudja?

- Egy kicsit.

- Mi van mögötte?

- Fejlődünk, fejlődünk.

Stoney egészen közel lépett hozzám, és vasmarkával úgy megszorította a felsőkaromat, hogy fájt.

- Ethan - mondta elszántan -, mi a véleménye, jó rendőr vagyok én?

- A legjobb.

- Igyekszem. Az akarok lenni. És mi a véleménye, Eth, helyes dolog arra kényszeríteni az embert, hogy beköpje a barátait? Azzal, hogy akkor őt futni hagyják?

- Nem helyes.

- Szerintem se. Nem tudom becsülni az ilyen kormányzatot. Tudja, Eth, attól vagyok megijedve, hogy... hogy többé nem leszek olyan jó rendőr, mert már nem tudom becsülni, amit csinálok.

- Magát is elkapták, Stoney?

- Ahogy maga mondta az előbb. Annyi a törvény, hogy ha egy nagyot lélegzik az ember, már meg is szegte valamelyiket. De az anyjuk istenit, mégiscsak a barátaim voltak! Nem fog eljárni a szája, Ethan?

- Nem. Elfelejtette a vacsoráját, rendőrfőnök úr.

- Köszönöm - mondta. - Most hazamegyek, levetem a cipőmet, és megnézem, hogy a tévében hogy csinálják a zsaruk. Tudja, néha még jól is esik az embernek, ha üres a ház. Viszlát, Eth.

Szeretem Stoneyt. Szerintem jó rendőr. Kíváncsi vagyok, hol ér véget az ilyen jóság.

Zárás előtt épp a gyümölcsös ládákat cipeltem be kintről a raktárba, amikor besétált Joey Morphy.

- Gyorsan! - mondtam, és bezártam a bejárati kettős ajtót, lehúztam a sötétzöld redőnyöket. - Suttogva beszéljen!

- Mi ütött magába?

- Valakinek még eszébe juthat vásárolni valamit.

- Ja? Értem. Hű, de utálom ezeket a kettős ünnepeket. A legrosszabbat hozzák ki minden emberből. Amikor elkezdődik, mindenki fel van dobva, a végén meg úgy jönnek haza, mint a rongy.

- Akar valami hideget inni, amíg betakarom éjszakára az én kicsikémet?

- Nem ártana. Van behűtött söre?

- Csak ha elviszi.

- Elviszem. Nyissa csak ki!

Két háromszögletű lyukat ütöttem a konzervdobozba, Joey felemelte, kitátotta a száját, és magába csorgatta. Ó! - mondta aztán, letéve a dobozt a pultra.

- Elutazunk egy kicsit.

- Szegény barátom. Hová?

- Nem tudom. Még nem volt meg az előveszekedés.

- Valami készül. Nem tudja, mi?

- Mondjon valami közelebbit!

- Nem tudok. Csak érzem! Mintha viszketne a hajam hátul a tarkómon. Biztos jel. Mindenki be van dilizve.

- Talán csak képzelődik.

- Lehet. De Baker úr nem szokott szabadságra menni. Most meg alig várta, hogy kint legyen a városból.

Felnevettem.

- Átvizsgálta a könyveket?

- Miért, tud valamit? Igenis átvizsgáltam.

- Ne vicceljen!

- Ismertem egyszer egy postamestert egy kisvárosban. Dolgozott nála egy fiatal srác, nagy balfácán. Ralphnak hívták: seszínű haj, szemüveg, pici kis áll, akkora mirigyek a nyakán, mintha golyvás volna. Aztán elkapták, mert bélyeget lopott, jó sokat, úgy ezernyolcszáz dollárnyit. És nem tudott semmit se csinálni. Nagy balfácán volt.

- Szóval nem ő vitte el a bélyegeket?

- Mindegy volt, hogy elvitte-e vagy sem. Ideges vagyok. Engem lehetőleg ne nagyon kapjanak el!

- Azért is nem nősült meg, igaz?

- Ha jobban meggondolom a dolgot, biz' isten ez volt az egyik oka.

Összehajtogattam a kötényemet, és betettem a fiókba a kassza alá. - A gyanú túl sok időbe meg fáradságba kerül, Joey. Énnekem nincs annyi időm.

- Bankban muszáj. Elég, ha egyszer ráfizet. Nem sok kell hozzá.

- Ne mondja nekem, hogy maga folyton gyanakszik.

- Ösztönszerűen. Elég, ha valami nem egészen olyan, amilyennek lennie kellene, bennem máris megszólal a riasztócsengő.

- Hogy lehet így élni? Nem is gondolhatja komolyan.

- Lehet, hogy nem. Csak arra gondoltam, ha véletlenül hallott valamit, elmondhatná nekem... Persze csak akkor, ha rám tartozik.

- Azt hiszem, én mindenkinek elmondok mindent, amit tudok. Talán ezért nem mond el nekem senki semmit. Hazamegy?

- Nem, átmegyek a túloldalra, eszem valamit.

Eloltottam az elülső lámpákat. - Nem baj, ha erre hátra megyünk ki? Reggel, a nagy rumli előtt majd csinálok magának szendvicseket. Egy sonkásat meg egy sajtosat, rozskenyérből, salátával meg majonézzel, jó? És egy üveg tejet.

Gondolom, azért, mert egyedül élt, nem volt magányosabb a többi embernél. A Foremaster előtt búcsúztunk el, és egy pillanatig úgy éreztem, jó lenne bemenni vele. Otthon biztos a feje tetején áll minden.

Nem tévedtem. Mary eltervezte a kirándulást. Montaku Point mellett van egy farm, ahol fizető vendégeket is fogadnak, és az fel van szerelve az összes látványossággal, amit az úgynevezett romantikus vadnyugati filmek nyújtanak. És az a legjobb benne, hogy ez Amerika legrégibb, ma is működő marhatenyésztő telepe. Texast még fel se fedezték, amikor itt már marhát tenyésztettek. Az első birtoklevelet még II. Károly írta alá. Eredetileg itt legeltek a New Yorkot ellátó csordák, és a pásztorokat sorshúzással választották meg egy bizonyos időre, mint az esküdteket. Persze most mindenfelé ezüstsarkantyúkat és egyéb cowboykellékeket látni, de a vörös szőrű marhák még mindig

ott legelnek a mocsaras síkságon. Mary úgy gondolta, jó lenne az egyik vendégházban tölteni a vasárnap éjszakát.

Ellennek az volt a vágya, hogy New Yorkba menjen, szállodában lakjon, és a két napot átcsatangolja a Times Square-en. Allen egyáltalán nem akart elmenni sehová. Néha ezzel a módszerrel szokta felhívni magára a figyelmet, és bebizonyítani, hogy létezik.

Az egész ház forrt az indulattól: Ellen szeméből lassan, cseppenként szivárogtak a könnyek, Mary már fáradt volt és kipirult a hiábavaló erőfeszítéstől, Allen mogorván visszavonult kis rádiójával, amely csaknem hisztérikus hangon vinnyogta a fülébe egy csalódott szerelmes bánatát: *„Azt ígérted, hogy hű leszel, és engem boldoggá teszel, de eldobtad és megtiportad szegény árva szívem..."*

- Komolyan, kezd elmenni a kedvem az egésztől - mondta Mary.

- Miért, mert jóságos gyermekeid meg akarják könnyíteni a dolgodat?

- Mindent elkövetnek, hogy megnehezítsék a dolgomat.

- Én soha nem csinálhatom azt, amit szeretnék - szipogta Ellen.

A nappaliban Allen felerősítette a rádiót: - *„...és megtiportad szegény árva szívem..."*

- Mit szólnál ahhoz, ha bezárnánk őket a pincébe, és kettesben mennénk el, kis kormoránom?

- Esküszöm, ott tartok, hogy már azt se bánnám. - Marynek kiabálnia kellett, hogy túlharsogja a megtiport árva szív üvöltését.

Váratlanul, minden előjel nélkül felszökött bennem a vér. Sarkon fordultam, és dühösen indultam a nappali felé, hogy miszlikbe vágjam a fiamat, azután pedig eldobjam és megtiporjam szegény árva holttestét. Éppen berontottam az ajtón, amikor a zene elhallgatott:

„Most megszakítjuk adásunkat, és egy rendkívüli közleményt olvasunk fel. Az esküdtszék idézést juttatott el New Baytown község és Wessex megye több vezetőjéhez, akiket egyebek közt azzal vádolnak, hogy korrupt üzelmeket folytattak a közlekedési bírságnyugtákkal, megvesztegetésszerű pénzeket fogadtak el, és tisztességtelen jutalékot kaptak a községi, illetve megyei szerződések után..."

Hát megtörtént: a polgármester, a tanács, az elöljárók, az egész társaság. Hallgattam, szomorúan és álmosan, de nem hallottam. Talán

csakugyan elkövették, amivel vádolják őket, ám olyan régóta csinálták, hogy már egyikük se tartotta szabálytalannak. De még ha ártatlanok is, a helyi választások előtt már nem tisztázhatják magukat, s még ha tisztázzák is magukat, a vád azért nem merül feledésbe. Nincs kiút, bekerítették őket. Bizonyára ők is tudták. Vártam, elhangzik-e Stoney neve, de nem említették, és ebből arra következtettem, hogy a többiek elárulásával megvásárolta a maga mentességét. Nem csoda, hogy olyan nyúzottnak és elhagyatottnak érezte magát.

Mary az ajtóból hallgatta.

-Nahát! - mondta. - Régóta nem volt részünk ennyi izgalomban. Gondolod, hogy igaz, Ethan?

- Mindegy - mondtam. - Nem az a fontos benne.

- Kíváncsi vagyok, mit szól hozzá Baker úr.

- Elment üdülni. Kíváncsi vagyok, hogy érzi magát.

Allen kezdett türelmetlenkedni, hogy mikor folytatják már a zenét.

Ez a hír, majd a vacsora meg a mosogatás elhalasztotta utazási problémáinkat, utána pedig már késő volt ahhoz, hogy döntésre jussunk, vagy tovább sírjunk és veszekedjünk.

Lefekvés után reszketni kezdett minden porcikám. A támadás hűvös, szenvedélymentes vadsága még a meleg nyári éjszakában is megborzongatott.

- Tisztára libabőrös vagy, drágám - mondta Mary. - Lehet, hogy vírusos influenza?

- Nem, édesem. Csak elképzeltem, mit érezhetnek azok az emberek. Szörnyen érezhetik magukat.

- Hagyd ezt az ostobaságot, Ethan. Nem veheted válladra a más baját.

- De vehetem és veszem is.

- Nem tudom, hogy lesz belőled valaha is üzletember. Túl érzékeny vagy, Ethan. Nem a te bűneidről van szó.

- Arra gondoltam, talán... talán mindenki bűnös.

- Nem értem.

- Én se nagyon, szívem.

- Csak volna valaki, hogy rábízzam őket.

- Mondd ezt még egyszer, Colombinám!

- Úgy szeretnék egyszer kettesben elmenni veled! Hány év óta nem lehetett.

- Sajnos, nem vagyunk bőviben az egyedülálló, idősebb nőrokonoknak. Törd rajta a fejecskédet! Kár, hogy nem lehet őket egy időre besózni vagy ecetben eltenni. Törd rajta a fejecskédet, *madonna mia.* Nem adnám egy vak lóért, ha kettesben lehetnék veled egy idegen helyen. Sétálgathatnánk a homokbuckákon, és meztelenül úszkálnánk éjszaka, és mohaágyon hemperegnénk.

- Tudom, drágám, tudom. Tudom, hogy megviselt ez az egész. Ne hidd, hogy nem tudom.

- Jó, csak ölelj szorosan! Találj ki valamit!

- Még mindig reszketsz. Fázol?

- Fázom és melegem van, tele vagyok és üres vagyok... És fáradt vagyok.

- Megpróbálok kitalálni valamit. Komolyan. Tudod, hogy szeretem őket, de...

- Tudom, és akkor felvehetnem a csokornyakkendőmet...

- Gondolod, hogy börtönt kapnak?

- Bárcsak odaküldhetnénk őket!

- Én azokról beszélek.

- Nem. Nem lesz rá szükség. Jövő kedd előtt nem is tudnak eleget tenni az idézésnek, és csütörtökön van a választás. Ezért van az egész.

- Milyen cinikusan beszélsz. Te nem vagy ilyen. Jobb is, ha elmegyünk, ha ilyen cinikus kezdesz lenni, mert... ez nem volt vicc, nem úgy mondtad. Én ismerem a vicceidet. Most komolyan gondoltad.

Beléd nyilallt a félelem. Elárulom magam. Nem szabad, hogy eláruljam magam.

- „Kérlek, kis egérke, légy a feleségem!" - daloltam.

- Nana! Nana! - nevetett Mary.

Csakugyan szörnyen megijedtem, hogy esetleg elárulom magam. Már régen kialakult bennem az a meggyőződés, hogy a szem nem a lélek tükre. Láttam már néhány iszonyú kis női bestiát, akinek az arca és a szeme olyan volt, mint az angyaloké. Van egy emberfajta, amely átlát akárkinek a bőrén meg a csontján, bele a veséjébe, de az ilyen ritka. A legtöbb embert önmagán kívül nem érdekli semmi. Egy skót

származású kanadai lány egyszer elmondott nekem egy történetet: arról szólt, hogyan pirítottak rá, és amikor elmondta, tulajdonképpen rámpirított vele. Szóval, bakfis korában, amikor úgy érezte, hogy mindenki őt nézi, méghozzá nem a legelismerőbb szemmel, és ezért folyton elpirult meg sírt, a skóciai nagypapája észrevette a bánatát, és ezt mondta, éles hangon: „Nem sokat törődnél vele, mit gondúnak rólad a népek, ha tunnád, milyen keveset gondúnak rád." A lány ettől meg is gyógyult, engem pedig megnyugtatott a történet: így igaz, tehát nem kell félnem az illetéktelen pillantásoktól. Most azonban Mary, aki rendszerint a maga ültette virágok között él, hallott egy hangot, vagy megérezte egy fagyos szél csípését. Ez pedig veszélyes, legalábbis amíg el nem múlik a holnapi nap.

Ha a tervem egyszerre, végleges alakjában pattant volna ki a fejemből, mindjárt el is vetettem volna azzal, hogy szamárság. Az ember nem csinál ilyesmit - de titkos játékokat, igenis, játszik. Az enyém akkor kezdődött, amikor Joey előadta a bankrablás szabályait. Eljátszogattam vele, hogy ne legyen olyan unalmas a munkám, s azután minden beleillett a játékba, ami jött: Allen és az egér-álarc, a szivárgó WC, a rozsdás pisztoly, a közeledő ünnep, Joey papírtömítése a hátsó ajtó zárjában. Játékból megcsináltam az időbeosztást, kipróbáltam, ellenőriztem. De vajon a rendőrökkel pisztolypárbajt vívó gengszterek nem ugyanazok a kisfiúk-e, akik játékpisztollyal gyakorolták a gyorstüzelést, míg aztán olyan jól meg nem tanulták, hogy okvetlenül alkalmazniuk kellett a tudományukat?

Nem tudom, hogy az én játékom melyik pillanatban fordult komolyra. Talán amikor megtudtam, hogy esetleg megvásárolhatom a boltot, és az üzlet viteléhez pénzre lesz szükségem. De mindettől függetlenül, nehéz eldobni egy tökéletes konstrukciót anélkül, hogy kipróbálnánk. Ami pedig azt illeti, hogy becstelenségre, bűnre készültem: tudtam, hogy nem az emberek, hanem a pénz ellen követnék el bűnt. Senkinek nem történne semmi baja. A pénz be van biztosítva. Az igazi bűnök embereket sújtanak: Dannyt, Marullót. Ha meg tudtam tenni, amit már megtettem, a lopás semmiség. Különben is, ideiglenes az egész. Semmit nem kell megismételni. Még nem is tudtam, hogy a játék komolyra fordult, de az elgondolásom, a

felszerelésem, az időbeosztásom máris olyan tökéletes volt, amilyen csak lehetett. A játékpisztolyos fiú azon kapta magát, hogy egy 45-öst tart a kezében.

Persze, elképzelhető volt, hogy valami baleset történik, de hát annak akkor is ki vagyunk téve, ha átmegyünk az utcán vagy elhaladunk egy fa alatt. Nem hiszem, hogy féltem volna. A próbák alatt a félelem kikopott belőlem, de megmaradt az izgatott lélegzetvétel, a lámpaláz, mintha színész volnék, aki a premier estéjén ott áll a kulisszák között. Színházra emlékeztetett az is, hogy minden elképzelhető hibaforrást megvizsgáltam és kiküszöböltem.

Annyira féltem az álmatlanságtól, hogy nagyon mély álomba zuhantam, álomtalan álomba, legalábbis azt hiszem, és nem ébredtem fel idejében. Úgy terveztem, hogy a hajnal előtti sötétségben majd megnyugtatom magam a tűnődés gyógyszerével. Mikor azonban a szemem kinyílt, a tóban álldogáló tehén farkát már legalább egy félórája látni lehetett. Nagyot rázkódva ébredtem, mintha a levegő megrezdült volna valami robbanástól. Az ilyen ébredéstől néha rángatózni kezdenek az izmok. Én olyan erősen összerázkódtam, hogy beleremegett az ágy. Mary is felébredt, és azt mondta:

- Mi baj van?

- Túl sokat aludtam.

- Ugyan. Még korán van.

- Nem, drága karkantyúm. Ez a napom olyan lesz, mint egy hétfejű sárkány. Az egész világ a boltosokra fog fenekedni. Ne kelj fel!

- Jól kell reggelizned.

- Tudod, mit csinálok? Átviszek egy kis kávét a Foremasterből, és olyan pusztítást végzek Marullo polcain, mint egy farkas.

- Igazán?

- Pihenj, életem cincogója, és próbálj kitalálni valamit, hogy megszabaduljunk imádott gyermekeinktől.

- Jó. Majd töröm a fejem.

Még mielőtt elláthatott volna tanácsaival, hogy az adott évszakban mit kell tennem egészségem megóvása és jó közérzetem érdekében, már fel is öltöztem, és elhagytam a házat.

Joey bent volt a kávézóban, és rácsapott a mellette levő székre.

- Nem lehet, Morfika. így is elkéstem. Annie, kaphatnék egy liter kávét egy nagy papírpohárban?

- Két félliteresben, ha megfelel.

- Meg. Nagyon is.

Annie megtöltötte, letakarta és egy zacskóba tette a kis papírvödröket.

Joey befejezte a reggelijét, és velem jött.

- Ma reggel püspök nélkül kell cerebrálni a misét.

- Bizony. Mit szól a hírekhez?

- Fel se tudom fogni.

- Emlékezzen rá, én megmondtam, hogy valami bűzlik.

- Eszembe is jutott, amikor hallottam. Jó orra van.

- A szakmámhoz tartozik. Most már visszajöhet a főnök. Kíváncsi vagyok, megjön-e.

- Hogyhogy visszajöhet?

- A maga orrát nem bántja semmi? Tanácstalanul bámultam rá.

- Valami nem jut az eszembe, és még azt se tudom, mi az.

- Szent isten!

- Azt mondja, látnom kellene valamit?

- Azt. A dzsungel törvényét még nem helyezték hatályon kívül.

- Jaj istenem, úgy látszik, egy egész sereg dolog nem jut az eszembe. Azon törtem a fejem, hogy salátával vagy majonézzel vagy mind a kettővel szereti-e a szendvicset.

- Mind a kettővel. - Letépte a celofánburkolót a csomag Cameljéről, és összegyűrve beletömködte a zárba.

- Mennem kell - mondtam. - Nagy teavásárt tartunk. Küldjön be egy dobozfedelet, és kap egy babát! Vannak nőismerősei?

- Hogyne volnának, de éppen ez az a jutalom, amire csöppet se fáj a foguk. Különben ne fáradjon, majd én átmegyek a szendvicsekért. - Bement az ajtón, s a zár rugója nem kattant. Joey remélhetőleg nem jött rá, hogy nála jobb tanárom nem volt soha életemben. Nemcsak mindent elmagyarázott, hanem szemléltető oktatásban is részesített, sőt tudtán kívül segédemmé szegődött.

Minden ismerősöm, aki értett hozzá, minden szakértő azt állította, hogy csakis pénzzel lehet még több pénzt szerezni. Mindig a

legegyszerűbb módszer a legjobb. Megdöbbentően egyszerű volt a dolog - ezért volt olyan erős. Mégis azt hiszem, a részletábrándok világából csak akkor léptem ki, amikor Marullo - önhibáján kívül - vakon belezuhant a szakadékba. A vérmes ábrándok csak akkor szálltak le a földre, amikor szinte bizonyosnak látszott, hogy megszerezhetem magamnak a boltot. Erre azt kérdezhetné valaki, jóindulatúan, de naivul: ha meg tudom szerezni a boltot, miért kell a pénz? Baker úr megértené, Joey úgyszintén - egyébként Marullo is. Bolt forgótőke nélkül rosszabb, mint ha egyáltalán nincs bolt. A csődbe vezető Via Appiát a tőkeszegény vállalkozások sírjai szegélyezik. Egy sírom már nekem is domborul az útszélen. A legostobább katona se vetné be minden erejét egy áttörésbe aknavetők, tartalék és utánpótlás nélkül - és igen sok kezdő üzlet pontosan ezt csinálja. Mary pénze megjelölt bankjegyekben nyomta a fenekemet a farzsebemben, de Marullo abból annyit vesz el, amennyit csak tud. Aztán jön az elseje. A nagykereskedők egyáltalán nem bőkezűek a még ki nem próbált boltosokkal szemben. Tehát ismét csak pénzre lesz szükségem, s az a pénz ott vár rám a ketyegő páncélajtó mögött. Előbb csak álmodoztam róla, hogyan lehetne megszerezni, s az álmodozásban fogant módszer meglepően jól vizsgázott a józan ész előtt. Azzal nem sokat törődtem, hogy a rablás törvénytelen. Marullo sem izgatott. Ha nem ő volna az áldozat, most talán őt foglalkoztatná valami ilyesmi. Dannyre nem volt kellemes gondolnom, bár nyugodt lélekkel állíthattam, hogy neki már úgyis befellegzett. Baker úr is megpróbálkozott Dannynél ugyanazzal, amivel én. Csak neki nem sikerült: aligha kívánt volna bárki ennél több igazolást. Danny mégis megfeküdte a gyomromat, szinte égett benne, s ezt tudomásul kellett venni, mint ahogy az ember azt is tudomásul veszi, hogy megsebesül egy sikeres csatában. Ezzel a tudattal kell élnem, de talán egy idő múlva begyógyul vagy betokosodik a feledésbe, mint ahogy a szervezet a gránátszilánkokat is elrekeszti magában.

Első a pénz, s ezt a lépést olyan gondosan készítettem elő és időzítettem, mint egy elektromos gyújtószerkezetet.

A Morphy-féle szabályok világosan álltak előttem: jól emlékeztem rájuk, sőt eggyel meg is toldottam őket. Első szabály: ne legyen

priuszod. Nekem nem volt. A második: ne legyenek cinkosaid vagy bizalmasaid. Nekem nem voltak. A harmadik: ne legyenek nőid. Hát az én ismerőseim közül Margie Young-Hunt volt az egyetlen, akivel kapcsolatban ez egyáltalán felmerülhetett, de én nem szándékoztam pezsgőt inni a papucsából. A negyedik: ne kelts feltűnést. Nem is fogok. Apránként fogom felhasználni a pénzt: a nagykereskedőnek fizetek majd belőle. Már azt is tudtam, hova teszem. A Knight Templar kalapdobozomban volt egy bársonnyal borított keménypapír támaszték, körülbelül akkora és olyan formájú, mint a fejem, Ezt már előzőleg kiemeltem; egy pillanat alatt visszailleszthetem a helyére.

Álcázás: a Miki-egér álarc. Már senki se fog látni. Marullo ócska vászon esőkabátja - minden sárga vászon esőkabát egyforma -, meg egy pár letéphető celofánkesztyű, amit kötegenként árulnak. Az álarcot már néhány napja kivágtam, a dobozt és tartalmát lehúztam a WC-n, ahogy majd az álarcot és a kesztyűt is el fogom tüntetni. Az ócska, ezüstözött Ivor Johnson pisztolyt bekormoztam, s a WC-ben ott állt egy kanna gépolaj: abba fogom bedobni, aztán az első adandó alkalommal beszolgáltatom Stoney rendőrfőnöknek.

Utolsónak hozzátettem a magam egyéni szabályát: ne légy mohó. Ne végy el túl sokat, és hagyd a nagy címleteket. Ha találok, mondjuk, hat-tízezret tízesekben és húszasokban, az épp elég lenne, könnyen el tudnám vinni, és elrejteni se lenne nehéz. Először egy tortás dobozba tenném a hűtőpulton, s mire bárki más odanézne, már torta lenne a dobozban. Azt a szörnyű hasbeszélő nádat is kipróbáltam, hogy elváltoztassam vele a hangomat, de aztán meggondoltam magam: jobb lesz, ha csendben maradok, és csak mutogatok. Minden ki van gondolva, és elő van készítve.

Szinte sajnáltam, hogy Baker úr nincs itthon. Nem lesz más jelen, csak Morfika, Harry Robbit és Edith Alden. Tizedmásodpercnyi pontossággal dolgoztam ki a tervet. Kilenc előtt öt perccel odatámasztom a söprűt a bejárati ajtónak. Százszor is elpróbáltam. Kötényt az övbe, mérlegsúlyt a WC-láncra, hogy egyhuzamban folyjon. Ha bejön valaki, hallani fogja a víz zúgását, és tudhatja, hogy mire vélje. Köpeny, álarc, doboz, pisztoly, kesztyű. Pontosan kilenckor át a mellékutca túlsó oldalára, be a hátsó ajtón, fel az álarcot, a megjelenés

pontosan az időzár berregésére, amikor Joey kitárja a páncélajtót. Pisztolyt ráfogni a három tisztviselőre, hogy ne moccanjanak. Velük nem lesz baj. Mint Joey mondta, a pénz be van biztosítva, de ő nincs. Felszedni a pénzt, be a dobozba, át a mellékutcán, kesztyűt, álarcot a WC-be, pisztolyt az olajoskannába, köpenyt a fogasra. Kötényt ki az övből, pénzt a kalapdobozba, söprűt a kézbe, és folytatódik a járdasöprögetés, mindenkinek a szeme láttára, amikor megszólal a riadó. Összesen egy perc ötven másodperc az egész. Beosztottam, lemértem, ellenőriztem. De bármilyen gondos volt is a terv meg a számítás, egy kicsit dobogott a szívem, és mielőtt a bejárati ajtót kinyitottam volna, előbb a boltot söpörtem ki.

Isten engem úgy segéljen, megállt az idő, mintha egy újmódi Józsua telibe találta volna a napot. Apám nagy órájának percmutatója megmakacsolta magát, és nem engedte, hogy előbbre haladjon a reggel.

Már régóta nem prédikáltam hangosan a nyájamnak, de ezen a reggelen ekként szóltam hozzá, talán idegességből:

- Kedves híveim, nagy misztériumnak lesztek a tanúi nemsokára. Tudom, hogy bízhatom a titoktartásotokban. Ha bármelyikőtöknek erkölcsi aggályai volnának, felszólítom az illetőt, hogy távozzék körünkből. - Egy kis szünetet tartottam. - Senki nem emel kifogást? Nagyszerű. De ha mégis meghallanám, hogy egy osztriga vagy egy káposzta idegenek előtt tárgyalja ezt az ügyet, kés és villa általi halállal büntetem...

- És szeretnék köszönetet mondani mindannyiotoknak. Együtt dolgoztunk a szőlőskertben, egyszerű szolgák valánk, én is, mint ti. Most azonban változás készül. Ezentúl én leendek itt a gazda, de megígérem, hogy jóságos, nyájas és megértő gazdátok leszek. Közeleg az óra, barátaim, felmegy a függöny; isten veletek. - S ahogy a bejárati ajtó felé mentem a söprűvel, hallottam, hogy a tulajdon hangom felsír: - Danny!... Danny, kérlek, hagyd a gyomromat... - Minden porcikámban reszketni kezdtem, úgyhogy le kellett tennem a söprűt egy pillanatra, mielőtt kinyitottam volna az ajtót.

Apám órájának fekete, zömök kismutatója a kilencesen állt, a hosszú, vékony nagymutató pedig hat perccel a tizenkettes előtt. Néztem az órát, s éreztem, ahogy a szívem ott dobog a tenyeremben.

15

Az a nap úgy különbözött minden más naptól, mint a kutya a macskától és mind a kettő a krizantémtól, a szökőártól vagy a vörhenytől. Fel lehetne sorolni néhány államot, és a mienk feltétlenül közéjük tartozik, ahol elő van írva, hogy a többnapos ünnepeken esnie kell az esőnek, különben hogy ázna bőrig a nagy tömeg, és hogy menne el a kedve az élettől? A júliusi nap szembeszegült egy rakás apró, bolyhos bárányfelhővel, és elkergette őket, de a nyugati láthatár fölött súlyos viharfelhők gyülekeztek, a Hudson folyó völgye felől hozva az esőt és villámokat; már morogtak is magukban. Ha betartják az előírást, akkor egyelőre türtőztetik magukat, és addig nem lesz eső, amíg a lehető legtöbb emberhangya boldogan ki nem rajzik az országútra meg a tengerpartra, nyári ruhában és nyári bódulatban.

A többi üzlet nemigen nyitott ki fél tíz előtt. Marullónak jutott eszébe, hogy egy kis extra forgalmat lehet lebonyolítani, ha engem a rajt előtt egy fél órával indít. Arra gondoltam, hogy én meg fogom szüntetni ezt. A többi kereskedő rossz néven vette, s a haszon nem volt akkora, hogy megérte volna. Marullót ez nem érdekelte, talán nem is tudott róla. Ő idegen volt, digó, csibész gazember, zsarnok, a szegények kiszipolyozója, ezerszeresen ronda fráter. Csak természetes, hogy miután elpusztítottam, összes hibái és bűnei vakító fényben álltak előttem.

Éreztem, ahogy az öreg nagymutató lassan mászik előre apám óráján, és dühösen, minden izmomat megfeszítve söpörtem, míg el nem érkezik a sima, gyors mozdulatok kitűzött időpontja. A számon keresztül lélegeztem, és a gyomrom felnyomta a tüdőmet, ugyanúgy, mint annak idején, amikor azt vártuk, mikor kell támadnunk.

A július negyedikei kettős ünnep szombatjához képest kevesen jártak még az utcán. Láttam egy öregembert, idegen volt, kezében horgászbot, zöld műanyag dobozban a felszerelése. A móló felé

igyekezett, hogy azután napestig ott üljön, és egy darab tintahalat lógasson a vízbe. Fel se nézett rám, de én magamra kényszerítettem a figyelmét.

- Remélem, jó nagyokat sikerül fognia.
- Sose fogok én semmit - felelte.
- Csíkos sügér is akad néha.
- Nem hiszem én azt.

Ez aztán az optimista, de ő legalább bekapta az én horgomat, és felfigyelt.

Azután Jennie Single gurult felém a járdán. Úgy mozgott, mintha nem is lábon, hanem görgőkön közlekedne: ő volt New Baytown legmegbízhatatlanabb tanúja. Egyszer kinyitotta a gázt a konyhába, és elfelejtette meggyújtani. A tetőn keresztül repült volna ki a házból, ha nem felejti el, hogy hova is tette a gyufát.

- Jó reggelt, Jennie kisasszony!
- Jó reggelt, Danny!
- Ethan vagyok.
- Persze, persze. Tortát fogok sütni. Megpróbáltam valami nyomot hagyni az emlékezetében:
- Milyet?
- Fannie Farmert, de a címke lejött a csomagról, úgyhogy nem is tudom.

Mit érnék vele, ha tanúra lenne szükségem? És miért mondta azt, hogy Danny?

Egy fóliadarabka makacsul ellenállt a söprőnek. Le *kellett* hajolnom, hogy megpiszkáljam a körmömmel. A banktisztviselők nem nagyon sietnek ma: nincs itthon Baker úr, hát cincognak az egerek. Pedig éppen rájuk volt szükségem. Már egy perc sem volt hátra kilencig, amikor kirontottak a kávéházból, és lélekszakadva átrohantak az utcán.

- Nyomás, nyomás! - kiáltottam rájuk; zavartan visszamosolyogtak, miközben csaknem beszakították a bank ajtaját.

Ütött az óra. Nem szabad az egészre gondolnom: egyszerre csak egy lépés, sorra egymás után, ahogy begyakoroltam. Nyugtalan gyomromat nagy nehezen visszaerőltettem a helyére. Először is,

söprűt odatámasztani az ajtófélfának, ahol mindenki láthatja. Lassan, kiszámított sebességgel mozogtam.

A szemem sarkából láttam, hogy egy autó közeledik az utcán. Megálltam, hadd menjen el.

- Hawley úr!

Úgy fordultam meg a tengelyem körül, mint a sarokba szorított gengszterek a filmeken. Egy poros, zöld Chevrolet gördült a járda mellé, és úristen! - az a vasaltnadrágos minisztériumi pofa szállt ki belőle. Kőből épült világom remegni kezdett, mintha tükörkép volna a víz színén. Bénultan néztem az idegent, ahogy jött felém a túloldalról. Mintha végtelenül hosszú ideig tartott volna, pedig csak ennyi történt, semmi más. Hosszan kitervelt, tökéletes elképzelésem a szemem láttára omlott porrá, mint némely régészeti lelet, ha századok múltával ismét levegő éri. Arra gondoltam, hogy bent maradok a WC-ben, és mégis végigcsinálom. Nem lehetett. Nem szeghettem meg a Morphy-féle törvényt. A gondolat és a fény körülbelül egyforma sebességgel haladhat. Nem könnyű eldobni egy olyan tervet, amelyet annyi ideje érlelt az ember és annyiszor elpróbált, hogy a végrehajtása tulajdonképpen csak egy újabb próbának tetszik - de én elvetettem, kihajítottam, lezártam. Nem tehettem mást. S a fénysebességgel száguldó gondolat azt mondta: „Hála istennek, hogy nem egy perccel később jött. Az lett volna a végzetes banánhéj, amelyről a bűnügyi krónikák szoktak megemlékezni."

S e hosszú idő alatt az ifjú jövevény mindössze négy peckes lépést tett az úttesten.

Valamit megláthatott rajtam.

- Mi a baj, Hawley úr? Betegnek látszik.

- Hasmenés - mondtam.

- Hát azzal nem lehet várni. Csak siessen. Megvárom.

Berohantam a WC-be, becsuktam az ajtót, és meghúztam a láncot, hogy zúgjon a víz. A lámpa nem égett. Úgy ültem a sötétben. Reszkető gyomrom hintázott, hullámzott. Egy pillanat múlva csakugyan hasmenésem lett, majd lassan megszűnt bennem az a lüktető feszültség. A Morphy-féle szabályokhoz hozzáfűztem még egyet: ha közbejön valami, változtasd meg a tervedet, de azonnal.

Már máskor is előfordult velem, hogy a kritikus pillanatban vagy nagy veszély idején szinte kiléptem a képből, és mint egy érdeklődő idegen, kívülről figyeltem magamat, mozdulataimat, gondolataimat, de a megfigyelés tárgyának érzelmei és indulatai nem hatottak rám. Most is csak ültem a sötétben, és láttam, hogy az a másik ember szépen összehajtogatja tökéletes tervét, beleteszi egy dobozba, rácsukja a fedelet, és az egészet félretolja valahová, nemcsak a szeme, hanem a gondolatai elől is. Vagyis mire felálltam a sötétben, felhúztam a cipzáramat, rendbe szedtem a ruhámat és rátettem kezemet a vékony funérajtóra, megint csak szatócssegéd voltam, aki nekidurálja magát egy fárasztó nap reggelén. Nem mintha alakoskodtam volna: csakugyan az voltam. Kíváncsi voltam rá, mit akarhat a minisztériumi pasas, de kíváncsiságomat csak halványan színezte a félelem, ahogy általában fél az ember minden detektívtől.

- Elnézést, hogy megvárakoztattam - mondtam. - Nem tudom, mivel csaphattam el a gyomromat.

- Ez most valami vírus - felelte. - A múlt héten a feleségem is megkapta.

- Fürge egy vírus, mondhatom. Majdnem elkapott, mielőtt kiértem volna. Miben állhatok a rendelkezésére?

Zavart, mentegetőző, szinte félszeg pillantással nézett rám.

- Furcsa dolgokat csinál néha az ember - mondta. Majdnem azt feleltem: sokféle ember elfér a világban, de elharaptam a szót, és örülök neki, mert így ő mondhatta:

- Tudja, én sokféle emberrel összekerülök ebben a szakmában. A pult mögé mentem, és egy rúgással becsuktam a Knight Templar kalap bőrdobozát. Aztán rákönyököltem a pultra.

Milyen furcsa. Öt perccel ezelőtt mások szemével láttam magamat. Szükségem volt rá. Tudnom kellett, hogy mit látnak rajtam. S ahogy ez az ember átjött az utcán, ő volt a hatalmas, sötét, kérlelhetetlen végzet, a szörnyeteg ellenség. De miután lemetszettem magamról és sutba dobtam a tervemet, a jövevényt immár teljesen független, önálló lénynek láttam: semmi köze hozzám, nem hoz rám se jót, se rosszat. Körülbelül egyidős lehetett velem, de egy iskola, modor vagy talán kultusz egészen más alakúra gyúrta: az arca sovány, gondosan

rövidre nyírt haja feláll, mint a kefe, durva szövésű fehér vászoningének gallérja le van gombolva, nyakkendőjét a felesége választotta, s nyilván a felesége húzta meg és igazította a helyére, amikor elment hazulról. Öltönye sötétszürke, a körmét otthon ápolja, de gondosan ápolja, bal kezén vastag arany jegygyűrű, gomblyukában keskeny csíkocska, valami kitüntetés helyett, amelyet nem visel. Száját és sötétkék szemét konokságra szoktatták; annál furcsább volt, hogy most egyik sem hatott konoknak. Ebben az emberben valami hézag keletkezett: már nem ugyanaz az ember, akinek a kérdései rövid, egyenes acélrudak módjára sorakoztak egymás mellé, hogy teljesen szabályos rácsot alkossanak.

- Maga már járt itt nálam - mondtam. - Kinek dolgozik tulajdonképpen?

- Az Igazságügynek.

- Az igazság ügyének dolgozik?

Elmosolyodott.

- Annak. Legalábbis szeretnék. De most nem hivatalosan küldtek ide... nem is tudom, mit szólna hozzá a minisztérium. Szabadnapos vagyok.

- Miben állhatok a rendelkezésére?

- Elég bonyolult az ügy. Nem is tudom, hogy kezdjem. Ilyesmi nem szokott előfordulni. Tudja, Hawley, én tizenkét éve dolgozom ezen a helyen, de ilyesmivel még sohase találkoztam.

- Jobb lenne, ha elmondaná, miről van szó, akkor talán segíthetnék.

Rám mosolygott.

- Nehéz összefoglalni. Három óra hosszat tartott az út New Yorktól idáig, és még előttem van a háromórás út visszafelé. Ünnepi forgalomban.

- Akkor komoly lehet az ügy.

- Az.

- Ha jól emlékszem, azt mondta, hogy Waldernak hívják.

- Richard Waldernak.

- Nemsokára elárasztanak a vevők, Walder úr. Nem is tudom, miért nem kezdődött még el a rumli. Tudja, virsli mustárral. Jobb, ha elkezdi. Valami baj van velem?

- Tudja, én sokféle emberrel összekerülök ebben a szakmában. Vagányokkal, hazugokkal, csalókkal, rámenősekkel, butákkal, dörzsölt fickókkal. Legtöbbször úgy felhergelnek, hogy megkapják tőlem, amit érdemelnek. Érti?

- Sajnos nem. Nézze, Walder, mi az ördög piszkálja magát? Nem vagyok egészen hülye. Beszéltem Baker úrral, a bankárral. Maga a főnököm, vagyis Marullo úr után nyomoz.

- És már el is csíptem - mondta Walder szelíden.

- Miért?

- Illegális bevándorlás. Nem tőlem indult el. Én csak kapom az aktát, és elintézem. Az ítélet meg a büntetés már nem az én dolgom.

- Ki fogják toloncolni?

- Igen.

- És védekezhetik valahogyan? Segíthetnék rajta?

- Nem. Ő nem is akarja. Beismerte, hogy bűnös. El akarja hagyni az országot.

- Mi a fene!

Hat-nyolc vevő jött be a boltba. - Ugye mondtam - szóltam oda Waldernak, és a vevők segítségére siettem, hogy kiválaszthassák, amire szükségük van, vagy amiről azt hitték, hogy szükségük van rá. Hála istennek, egy egész hegyet rendeltem virsliből és húspogácsából. Walder hangját hallottam:

- Mennyibe kerül a vegyes savanyúság?

- Rajta van a címkén.

- Harminckilenc cent, asszonyom - mondta Walter. És velem dolgozott ő is: mért, csomagolt, számolt. Előttem nyúlt át a kasszához, hogy blokkoljon. Amikor elfordult, levettem egy zacskót a rakásról, kihúztam a fiókot, a zacskóval megfogtam az ócska revolvert, mint ronggyal a forró edényt, kivittem a WC-be, és beledobtam az olajoskannába, amely már várta.

- Milyen jól ért maga ehhez - mondtam Waldernak, amikor visszajöttem.

- Iskola után a grand Unionban dolgoztam egy ideig.

- Mindjárt látni.

- Nincs senkije, aki segítsen?

- A fiamat akarom beállítani.

A vevők mindig rajokban jönnek, sohasem egyenként, egyenletes eloszlásban. A segéd arra használja fel a szüneteket, hogy felkészüljön a következő rohamra. S ha két ember együtt végez valami munkát, hamarosan egymáshoz idomulnak, a különbségek elmosódnak köztük. A hadsereg is rájött, hogy a feketék és a fehérek se verekszenek egymással, ha együtt verekedhetnek valaki más ellen. Belőlem is elpárolgott a detektívtől való ösztönös félelem, amikor Walder lemért egy font paradicsomot, és a zacskón összeadta a számoszlopot. Az első raj elrepült.

- Most gyorsan mondja el, mit akar - mondtam.

- Megígértem Marullónak, hogy eljövök ide. Magának akarja adni a boltot.

- Maga nem normális. Bocsánat, asszonyom. A barátomhoz szóltam.

- Hogyne, persze. Értem. Hát lássuk csak öten vagyunk... három gyerek. Hány virslire lesz szükségem?

- A gyerekeknek fejenként öt, a férjének három, önnek kettő, az összesen húsz.

- Gondolja, hogy megesznek ötöt?

- Nem én gondolom, hanem ők. Piknik lesz?

- Ühüm.

- Akkor vegyen még ötöt, hogy pótolhassák, amit a tűzbe pottyantanak.

- Hol tartja a súrolóport?

- Ott hátul a mosószerek meg a szalmiákszesz mellett.

Ilyen szaggatottan beszélgettünk, másként nem lehetett. A vevők szerepét kihagyva, körülbelül ezeket mondtuk egymásnak:

- Tulajdonképpen mintha fejbe kólintottak volna. Nekem a legtöbbször vagányokkal van dolgom. Aki pedig megszokta a csibészeket, hazugokat, csalókat, azt egy őszinte ember teljesen ki tudja borítani.

- Ki mondja, hogy őszinte? Az én főnököm soha ki nem kottyantott semmit. Nem olyan ijedős nyuszi ő.

- Tudom. Mi neveltük olyannak, amilyen. Ezt is ő mondta, és el is hiszem neki. Mielőtt idejött volna, megtanulta a Szabadságszobor talapzatán olvasható szavakat. Betéve tudta az anyanyelvén a Függetlenségi Nyilatkozatot. Az Alkotmány szentírás volt neki. Aztán nem engedték be. Hát bejött, ahogy tudott. Egy jótét lélek segített neki: mindenét elvette, és a part közelében bedobta a vízbe, hogy evickéljen ki, ha tud. Eltartott egy ideig, amíg megértette az amerikai módszereket, de megtanulta. Meg bizony. Első a pénz! Csak a magad zsebét nézd! Szóval megtanulta. Nem buta fickó. És csak a saját zsebét nézte.

Időnként közbeszóltak a vevők, úgyhogy drámai fokozásról szó se lehetett: rövid mondatok hangzottak el, egyik a másik után.

- Ezért nem is fájt neki, amikor valaki feljelentette.

- Feljelentették?

- Fel hát. Csak egy telefonba kerül.

- Ki volt az?

- Ki tudja? A minisztérium olyan, mint egy gépezet. Meg kell nyomni a gombokat, és szép sorjában elvégez mindent, mint egy önműködő mosógép.

- Miért nem próbált megszökni?

- Fáradt már ahhoz. Nagyon fáradt. És megcsömörlött. Van egy kis pénze. Vissza akar menni Szicíliába.

- Még mindig nem értem, amit a boltról mondott.

- Marullo olyan, mint én. A szélhámosokkal én is el tudok bánni. Az a szakmám. De egy becsületes ember összezavarja a munkámat, teljesen kiborít. Vele is ez történt. Akadt egy pofa, egyetlenegy, aki nem akarta becsapni, nem lopott, nem szélhámoskodott, nem próbálta átejteni. Ő szerette volna megtanítani ezt a pofát arra, hogy csinálja meg a szerencséjét a szabad emberek országában, de annak a maflának semmi se ment a fejébe. Tudja, Marullo sokáig félt magától. Váltig azon törte a fejét, miféle szélhámosság van e mögött a nagy becsületessége mögött, aztán rájött, hogy maga egyszerűen becsületes, és éppen ezzel csapja be a világot.

- És ha tévedett?

- Nem hiszi, hogy tévedett volna. Az ő szemében maga azt jelképezi, amiben ő is hitt valamikor. Az ajándékozási irat kint van a kocsimban. Csak be kell jegyeztetnie a telekkönyvbe, és kész.

- Nem értem.

- Én se nagyon. Hiszen tudja, hogy beszél: mintha kukoricát pattogtatnának. Megpróbálom visszaadni, amit el akart magyarázni. Minden ember úgy van megcsinálva, hogy egy bizonyos irányban haladjon. Ha ettől eltér, valami defektet kap, letörik egy fogaskerék foga, az ember megbetegszik. Olyan ez, mint... mondjuk, mint egy önkiszolgáló rendőrség. A törvényszegésért fizetni kell. Ő például magával fizet, maga az előleg, hogy ne aludjon ki a lámpása.

- És maga miért jött ide?

- Nem is tudom. Muszáj volt... talán azért, hogy ne aludjon ki a lámpa.

- Az istenit neki!

A bolt hirtelen megtelt lármás gyerekekkel és nekihevült nőkkel. Délig most már nem lehetett nyugodtan beszélgetni.

Walder kiment a kocsijához, visszajött, és a nyaraló hölgyek nyüzsgő hullámán át odafurakodott a pulthoz. Letett elém egy harmonikás dossziét, szalaggal átkötve.

- Mennem kell. Négy óráig is eltart az út ebben a forgalomban. A feleségem rettentő dühös. Azt mondta, ráér. De hát nem ért rá.

- Kérem, én már tíz perce várok, és nem szolgál ki senki.

- Egy pillanat, asszonyom.

- Megkérdeztem tőle, nem üzen-e valamit, és azt mondta: Mondja meg neki, hogy isten vele. Maga mit üzen?

- Mondja meg neki, hogy isten vele.

Az alig leplezett éhes gyomrok hulláma ismét bezárult, de én már nem törődtem vele. A kassza alatti fiókba dobtam a borítékot, és vele együtt az elkeseredésemet.

16

A nap gyorsan telt, és mégsem akart véget érni. A zárás ideje teljesen elszakadt a nyitásétól: az már olyan régen volt, hogy alig

emlékeztem rá. Éppen be akartam zárni a bejárati ajtót, amikor bejött Joey; meg se kérdeztem, csak kilyukasztottam egy sörös dobozt, és odaadtam neki, aztán magamnak is kinyitottam egyet, életemben először. Szerettem volna elmondani neki, mi történt Marullóval meg a bolttal, de nem bírtam, még azt a történetet sem, amelyet már elfogadtam az igazság helyett.

- Fáradtnak látszik - mondta.

- Azt elhiszem. Nézze meg a polcokat: teljesen ki vannak fosztva. Azt is megvették, amit nem is akartak megvenni, és nem is volt rá szükségük. - A nagy szürke vászonzacskóba ürítettem a kassza tartalmát, hozzátettem azt a pénzt, amelyet Baker úr hozott, a tetejébe meg a dossziét, aztán egy darab spárgával bekötöttem a zsákot.

- Nem kéne csak úgy itthagynia.

- Nem is. Eldugom. Akar még egy sört?

- Hogyne.

- Én is.

- Maga túl jó hallgatóság - mondta Morphy. - Kezdem elhinni a saját meséimet.

- Például?

- Például amit az ösztöneim sugallnak. Ma reggel is éppen. Azzal ébredtem. Talán álmodtam, de csuda erős volt, minden hajam szála az égnek állt és a többi. Nem mondhatom, hogy az volt az érzésem, hogy ma kirabolják a bankot, mert nem is éreztem, hanem tudtam. Feküdtem az ágyban, és tudtam. A lábunknál riasztócsengők vannak, apró ékekkel támasztjuk alá, nehogy véletlenül rátapossunk. Ma reggel első dolgom volt, hogy kivegyem az ékeket. Annyira biztos voltam benne, hogy felkészülve vártam. Hogy tudja ezt megmagyarázni?

- Talán valaki csakugyan ki akarta rabolni, de maga belelátott a gondolataiba, mire az illető meggondolta magát.

- Köszönöm, így nem olyan nagy szégyen, hogy melléfogtam.

- Na és hogy képzelte?

- Isten tudja. Lehet, hogy addig játszottam maga előtt a mindentudó szerepét, míg a végén magam is elhittem, hogy az vagyok. De az biztos, hogy felrázott egy kicsit a dolog.

- Joey, én olyan fáradt vagyok, hogy már ki se tudok söpörni.

- Jó, ha maga mondja.

- Még mindig az az érzésem, hogy valami büdös.

Kinyitottam a bőrdobozt, a tollas kalapommal együtt beletettem a pénzt, becsuktam és leszíjaztam. Joey nézte, mit csinálok, s közben azt mondta:

- Felmegyek New Yorkba, kiveszek egy szállodai szobát, lerúgom a cipőmet, és két napig egyebet se csinálok, csak nézem a vízesést odaát a Times Square-en.

- És a megbeszélt randevú?

- Lemondtam. Majd felhozatok egy üveg whiskyt és egy nőt. Egyikhez se kell beszélni.

- Már mondtam magának, lehet, hogy mi is kiruccanunk egy kicsit.

- Jó lenne. Ráfér magukra. Mehetünk?

- Még van egy kis dolgom. Maga csak menjen, Joey! Rúgja le a cipőjét!

Mindenekelőtt felhívtam Maryt, és megmondtam neki, hogy egy kicsit később jövök.

- Jó, de siess, siess, siess! Nagy, nagy, nagy hírek vannak.

- Nem mondhatnád el most, szívecském?

- Nem. Látni akarom az arcodat.

Gumipántjánál fogva felakasztottam a Miki-egér álarcot a kasszára, úgy, hogy eltakarta a számok ablakocskáját. Aztán felvettem a kabátom és a kalapom, eloltottam a lámpákat, odaültem a pult szélére, és lógatni kezdtem a lábam. Az egyik oldalamba belebökött egy csupasz, fekete banánszár, a kassza pedig úgy simult a bal vállamhoz, mint egy könyvtámasz. A redőnyöket nem húztam le, a nyáresti világosság beszűrődött a drótrácsozaton keresztül, és nagyon nagy volt a csend, mintha zúgna valami: pontosan ezt kívántam. Éreztem, hogy a kassza belém nyom valamit, ami a bal oldalzsebemben van. A talizmán! Két kezembe vettem, és néztem. Tegnap azt hittem, hogy szükségem lesz rá. Vajon elfelejtettem visszatenni, vagy nem véletlenül tartottam magamnál? Nem tudom.

Mint mindig, most is belém delejezte az erejét, miközben ujjaim utánarajzolták az ábrát. Délben rózsaszínű, de este sötétebb szokott

lenni, valami bíbor árnyalatot kapott, mintha egy kis vért csöpögtettek volna belé.

Nem is arra volt szükségem, hogy gondolkozzam, inkább újratájékozódásnak, átrendezésnek nevezném, mintha egy kertben volnék, ahonnan estétől reggelig elvarázsolták a házat. Össze kellett tákolnom valamit, hogy ne maradjak fedél nélkül, míg a házat újra fel nem építem. Az üzlet éppen jó lesz, amíg lassan, egyesével be nem fogadom és el nem rendezem az új fejleményeket. A polcokon számos hézagot ütött az egész napi ostrom, a sáncokat több helyütt áttörte az éhes horda, csonka képek sorakoztak egymás mellett; mint egy fallal körülvett város, amelyet sokáig ágyúztak.

- Imádkozzunk eltávozott barátainkért - mondtam. - A paradicsommártások keskeny, piros csatárláncától, a hősies savanyúságoktól és fűszerektől kezdve, egészen a bátor kis ecetes kapribogyókig. Nem ajánlhatjuk emléküknek, nem szentelhetjük meg... nem, ez nem jó. Inkább: mi, akik életben maradtunk... nem, ez se jó. Alfio, kívánom, hogy élj boldogul, és ne fájjanak az ízületeid. Nagy tévedésben leledzel, de ez a tévedés talán többet segít rajtad, mint egy sereg borogatás. Áldozatot hoztál, mert áldozat voltál.

Az utcai járókelők mozgó foltokat festettek az üzlethelyiség homályába. Az elmúlt nap roncsai közül kiástam Walder szavait és az arcát, amikor ezeket a szavakat mondta: „Önkiszolgáló rendőrség. A törvényszegésért fizetni kell. Ő például magával fizet, maga az előleg, hogy ne aludjon ki a lámpása." Szó szerint ezt mondta. Igen, Waldert, aki nyugodtan élt a gazemberek biztonságos világában, már a becsületesség szikrája is megzavarta.

Hogy ki ne aludjon a lámpa. Vajon így mondta-e Alfio? Walder nem emlékezhetett rá, de hogy Marullo így gondolta, abban biztos volt.

Végighúztam az ujjamat a talizmán kígyóján, és visszaértem az elejéhez, amely egyúttal a vége is volt. Nagyon régi az a lámpa. A Marullusoknak már háromezer évvel ezelőtt is mutatta az utat, amikor a lupercaliákon át a Palatínusra mentek Lupercus barlangjához, hogy fogadalmi ajándékot vigyenek a lycaeumi Pánnak, aki megvédi a nyájakat a farkastól. S a lámpa nem aludt ki. Az olasz Marullo, a bevándorolt digó ugyanannak az istennek áldozott ugyanazért. Láttam,

amint felemeli fejét a kövér nyak és a fájós váll hurkái közül, láttam nemes homlokát, izzó szemét - és a lámpást. Vajon énnekem mivel kell majd fizetnem, és mikor? Ha kivinném a talizmánomat a régi kikötőbe, és beledobnám a tengerbe, vajon elfogadnák?

Nem húztam le a redőnyöket. Többnapos ünnepeken mindig így szoktuk hagyni, hogy a rendőrök beláthassanak. Az üzlethelyiségben sötét volt. Bezártam a hátsó ajtót, és már félig át is mentem az utcán, amikor eszembe jutott a kalapdoboz: a pult mögött hagytam. Nem mentem vissza érte. Az olyan lenne, mintha kérdeznék valamit. A szél lassacskán feltámadt ezen a szombat estén is, élesen és mohón sziszegett délkelet felől, hiszen onnan kell hoznia az esőt, amely majd bőrig áztatja a kirándulókat. Arra gondoltam, kedden majd kiteszek egy kis tejet annak a nagy szürke macskának, és meghívom, legyen a vendégem a saját boltomban.

17

Nem tudom biztosan, milyen a többi ember belülről - mindegyik más, és ugyanakkor mind egyforma. Legfeljebb sejthetem. De magamról tudom, hogyan szoktam kapálózni és vonaglani, hogy kibújjak egy fájdalmas igazság alól, s ha már nincs más választás, hogyan szoktam elhalasztani abban a reményben, hogy talán nem jön vissza többé. Vajon mások is azt mondják-e magukban, nagyképűen: „Majd gondolkozom rajta holnap, miután kipihentem magam" - s azután úgy kapaszkodnak a remélt jövőbe vagy a retusált múltba, mint a gyerek, aki a legvadabb játékban próbálja elfelejteni, hogy végzetszerűen közeledik a lefekvés ideje?

Hazafelé menet poroszkáló lépteim az igazság aknamezején vezettek keresztül. A jövő nagyhozamú sárkányfogakkal volt bevetve. Nem csoda hát, hogy a múltban kerestem biztos kikötőt. De azon az úton ott állt keresztben Deborah néni, mint a rajzó hazugságok madárijesztője, s a szemében kérdőjelek izzottak.

Az ékszerkereskedés kirakatában egészen addig bámultam a nyújtható órakarkötőt és szemüvegkereteket, amíg csak feltűnés nélkül tehettem. A nyirkos, szeles estében égiháború csírázott.

A múlt század első felében sok olyan asszony élt, mint Deborah néni: a kíváncsiság és a tudás szigetei. Talán azért fordultak a könyvekhez, mert nem találtak magukhoz hasonló társakat, vagy az is lehet, hogy mivel sokáig, néha három évig, néha örökké kellett várniuk a hazaérkező hajókra, a végtelen várakozás taszította őket az olyasfajta könyvek felé, amilyenek a mi padlásunkon is felhalmozódtak. Deborah néni volt a legnagyobb nagy-nagynéni, jósnő és papnő egy személyben, bűvösen értelmetlen szavakra tanított, amelyek megőrizték bűverejüket akkor is, amikor később rájöttem értelmük nyitjára.

- *Me beswacfah wyrm thurhfaegir word* - mondta olyan hangon, mintha az utolsó ítéletet hirdetné ki. És: - *Seo leo gif heo blades onbirigth abit aerest hire ladteow.* - Minden bizonnyal bűvös szavak, hiszen még ma is emlékszem rájuk.

New Baytown községi titkára oldalazva, fejét leszegve sietett el mellettem, és rá kellett köszönnöm, hogy ő is mondjon egy jó estétet.

Még egy fél utcaköz választott el a házamtól, az öreg Hawley-háztól, de már éreztem, hogy ott van. Tegnap a bú fátylaiba burkolta magát, de ezen a villámokkal szegélyezett estén izgalmat sugárzott magából. A házak, akárcsak az opál, megfestődnek a nappali fényektől. Mary meghallotta lépteimet a kerti ösvényen, és lobogva kicsapott a szúnyoghálós ajtó mögül, mint egy láng.

- Találd ki! - mondta, s ökölbe szorított két kezét előre tartotta, mintha csomagot cipelne.

Mivel épp ezek a szavak jártak a fejemben, kimondtam őket:

- *Seo leo gifheo blades onbirigth abit aerest hire ladteow.*

- Tűz, tűz, de azért még nem találtad ki egészen!

- Titkos imádód küldött ajándékba egy dinoszauruszt.

- Víz, de ez is éppen olyan kitűnő ötlet. Különben sem mondom el, amíg nem mosakodtál, mert azt akarom, hogy szép tisztán halld meg.

- Most is hallok valamit: egy pirosfenekű cerkófmajom szerelmi nyávogását. - Csakugyan hallottam, a nappali felől, ahol Allen felháborító nyugalommal kornyikáltatott magának: *„Úgy izgat ez a szerelem, megkérnélek, hogy járj velem, de magam se tudom, hogy mit*

kívánok. A két szemed ha rám nevet, a vérem máris bizsereg, és magam sem tudom, hogy mit kívánok."

- Feleségek felesége, ezt a fiút én most rögtön elégetem.
- Dehogy égeted. Várj, amíg megtudsz mindent.
- Nem tudhatnám meg így piszkosan?
- Nem.

Átmentem a nappalin. Fiam arca olyan lelkesnek látszott, amint a köszönésemet fogadta, mint egy darab kiköpött rágógumi.

- Remélem, azóta már összesöpörted a szegény árva szíved cserepeit.
- Mi?!
- Talán tessék, apa! Tudniillik, amikor legutóbb hallottam róla, valaki éppen eldobta és megtiporta.
- A legbombább sláger - mondta Allen. - A legbombább sláger az egész országban. Két hét alatt egymillió lemezt adtak el belőle.
- Óriási! Boldog vagyok, hogy a jövő a te kezedbe van letéve. - Ahogy felfelé mentem a lépcsőn, én is fújni kezdtem a rádióval együtt: *„A két szemed ha rám nevet, a vérem máris bizsereg, és magam sem tudom, hogy mit kívánok."*

Ellen már lesett rám egy könyvvel a kezében, ujja a lapok között. Ismerem a módszerét. Mindjárt kérdez valamit, amelyről úgy gondolja, hogy engem is érdekel, azután pedig kikotyogja a meglepetést, amelyet Mary tartogat a számomra. Ellen valahogy győztesnek érezte magát, ha ő mondhatja el először. Nem szívesen nevezném locsi-fecsinek, pedig az. A két ujjamat keresztbe téve meglengettem az orra előtt:

- Nem ér a nevem.
- De papa...
- Azt mondtam: nem ér a nevem, Szélvész kisasszony, és ehhez a leghatározottabban ragaszkodom. - Bevágtam az ajtót, és kikiabáltam: - Az én fürdőszobám az én váram. - Hallottam, hogy felnevet. Nem bízom a gyerekekben, ha nevetnek a tréfáimon. Fájósra súroltam az arcom, és addig keféltem a fogamat, amíg az ínyem vérezni nem kezdett. Megborotválkoztam, tiszta inget vettem, és lázadásom jeléül felkötöttem azt a csokornyakkendőt, amelyet a lányom utált.

Marym sustorgott a türelmetlenségtől, amikor újra találkoztunk.

- Nem fogod elhinni.

- *Seo leo gifblades onbirigth.* Beszélj!

- Margie a legjobb barátnő a világon.

- Idézek: „A kakukkos óra feltalálója meghalt. Ez ugyan nem újság, de jó hír."

- Sose találnád ki: hajlandó gondját viselni a gyerekeknek, amíg mi elleszünk!

- Beleugrattad?

- Nem is én kértem. Magától ajánlkozott.

- Elevenen fel fogják falni.

- Imádják. Vasárnap felviszi őket vonaton New Yorkba, éjszakára ott maradnak Margie egyik barátnőjénél, hétfőn pedig megnézik az új ötvencsillagos zászló felvonását a Rockefeller Centerben meg a díszszemlét meg mindent.

- Nem tudom elhinni.

- Hát nem remek?

- A legeslegremekebb. Mi pedig elmenekülünk a montauki mocsarakba, ugye, kis egérke?

- Telefonon már le is foglaltam a szobát.

- Mindjárt szétpukkadok. Érzem, hogy feszülök.

Úgy terveztem, hogy elmondom neki, mi történt az üzlettel, de a jóból is megárt a sok. Inkább várok egy kicsit, és majd Montaukban mesélem el.

Ellen besurrant a konyhába.

- Papa, az a rózsaszínű dolog eltűnt a vitrinből.

- Nálam van. Itt van a zsebemben. Tessék, visszateheted.

- Nekünk azt mondtad, hogy sose szabad onnan elvinni.

- Most is azt mondom. Halálbüntetés terhe mellett.

Ellen szinte mohón vette át tőlem, s a két tenyerébe fogva vitte be a nappaliba.

Mary szeme furcsán, komoran meredt rám:

- Miért vitted el Ethan?

- Hogy szerencsét hozzon, életem. Hozott is.

18

Vasárnap, július harmadikán persze esett az eső, nagy, kövér és a szokottnál is nedvesebb cseppekkel. Furakodva haladtunk előre a forgalom nyirkos, ízelt gilisztái között, valami boldogító és tanácstalan és félszeg érzéssel, mint a kalitkából kiengedett madarak, amelyek megrémülnek, mihelyt a szabadság kimutatja a foga fehérét. Mary egyenesen ült, és a frissen vasalt vászon illata áradt felőle.

- Boldog vagy? Vidám vagy?

- Állandóan a gyerekekre fülelek.

- Tudom. Deborah néni azt szokta mondani erre: boldogtalan boldogság. Repülj fel, madárkám! Azok a hosszú fityegők a válladon igazi szárnyak, te csacsi.

Elmosolyodott, és közelebb bújt hozzám.

- Olyan jó veled, és mégis folyton a gyerekeket lesem. Vajon mit csinálhatnak most?

- Akármit, ami csak az eszedbe jut, kivéve egyet: nem törik a fejüket azon, hogy *mi* mit csinálunk.

- Azt hiszem, igazad van. Nem sokat törődnek velünk.

- Hát akkor kövessük a példájukat. Amidőn megláttam a bárkádat idesiklani, ó Nílus kígyója, tudtam, hogy ez a nap a miénk. Octavianus ma este egy görög kecskepásztortól koldulhat kenyeret.

- Te őrült. Allen sohase nézi, hova lép. Képes egyenesen belemenni a piros lámpába.

- Tudom. És a szegény kis Ellen a tuskólábaival. Mindegy, fő, hogy jószívű és csinos az arcocskája. Talán mégis beleszeret valaki, és amputáltatja a lábát.

- Jaj, hadd izguljak egy kicsit! Jobban érzem magam, ha izgulok.

- Ennél angyalibban nem is mondhattad volna. Vegyük sorra az összes szörnyű lehetőséget?

- Tudod, hogy mit akarok mondani.

- Tudom. De ezt fenséged hozta a családba. Csak anyai ágon öröklődik. Micsoda pokoli kis gazemberek.

- Nincs még egy apa, aki jobban szeretné a gyerekeit, mint te.

- „A bűnöm mégis tízszeres", mert gazember vagyok.

- Tetszel nekem.

- Látod, ha így izgulsz, azt szeretem. Mit szólsz a vidékhez? Látod, hogy kapaszkodik a rekettye meg a hanga, odalent meg áttör a homok, mintha csupa megkövült kis hullámból állna. Az eső nekicsapódik a földnek, és mindjárt vissza is pattan, vékony köddé foszolva. Mindig úgy gondoltam, hogy Dartmoor vagy Exmoor is ilyen lehet, pedig egyiket se láttam soha, csak képen. Azt hiszem, az első devoni ember, aki betette ide a lábát, nyomban otthon érezte magát. Mit gondolsz, vannak erre kísértetek?

- Ha eddig nem voltak, ezután te fogsz itt kísérteni.

- Ne bókolj, ha nem gondolod komolyan.

- Nemcsak mostanra gondoltam. Figyeld, hol ágazik el az út. Az lesz kiírva, hogy Moorcoft.

Úgy is lett, és Long Islandnak ezen a karcsú, orsóforma végén az a legnagyszerűbb, hogy az eső beszívódik a földbe, és nem marad utána sár.

Megkaptuk a magunk kétszemélyes, üde babaházát, tarka szőttesekkel és az országszerte reklámozott ikerágyakkal, amelyek kövérek voltak, mint a kalács.

- Ezt már nem helyeslem.

- Bolond... át is nyúlhatsz.

- Annál ezerszer többet is csinálhatok, kis kurvám.

Méltóságteljesen, aránylag kevés cuppogással vacsoráztunk, pedig roston sült maine-i rákot adtak, és meglocsoltuk fehér borral, hogy Marymnek ragyogjon a szeme; én még nagy ravaszul konyakkal is itattam, úgyhogy nekem kezdett el kóvályogni a fejem. Mary volt az, aki visszaemlékezett rá, hányas számú babaházban lakunk, és ő találta meg a kulcslyukat. Annyira mégse voltam szédült, hogy el ne érjem nála, amire vágytam, de azt hiszem, ha akarja, sikerült volna kibújnia alóla.

Zsibbadtan hajtotta fejét a jobb karomra, mosolygott, kurta kis nyöszörgéseket hallatott, majd azt kérdezte:

- Nyomja valami a lelkedet?

- Micsoda ötlet! Máris álmodsz, pedig még el se aludtál.

- Annyit fáradozol, hogy én boldog legyek. De hát nem láthatok beléd. Nyomja valami a lelkedet?

Ezek az éleslátás különös pillanatai az álom küszöbén.

- Igenis nyomja. Ettől megnyugodtál? Légy szíves, ne add tovább, de az ég összetört, és egy darabja épp az én farkamra esett.

Marx lágyan elúszott azzal az ókori mosolyával. Óvatosan kihúztam a karom, és megálltam a két ágy között. Az eső már elállt, csak a tetőről hullottak még a cseppek, és a holdsarló egymillió gömböcskében csillogtatta meg a tükörképét. Szép álmokat, drága kedvesem! Ne hagyd, hogy ránk omoljon az ég!

Az én ágyam hűvös volt, és túl puha, de legalább láthattam fektemből, hogyan hasítja a hold a tenger felől menekülő felhőket. Egy bölömbika kísérteties kiáltását hallottam. Mind a két kezemen keresztbe tettem a mutató- és a középső ujjamat: most egy ideig nem ér a nevem. Duplán nem ér a nevem. Csak egy borsószem esett a farkamra.

Felőlem a hajnal akár mennydörgéssel is jelentkezhetett, én semmit se hallottam belőle. Minden aranyoszöld volt, amikor kinyitottam a szemem, a hanga sötétebb és a páfrány sápadtabb, a nedves homokbuckák sárgáspirosak, és nem messzire úgy csillogott az Atlanti-óceán, mint a kovácsolt ezüst. Házunk mellett egy vén, göcsörtös tölgyfa akkora zuzmót növesztett a gyökere mellé, mint egy párna: a széle hullámos, a színe szürkésfehér, mint a gyöngyé. A babaházak kis községében ide-oda kanyargott a kavicsos út, egészen a zsindelytetős főépületig, amely valamennyit nemzette. Itt volt az iroda, a bolt, ahol levelezőlapokat, ajándékokat és bélyegeket lehetett kapni, és itt volt az ebédlő is, kék kockás abroszokkal, ahol mi, babák étkezhettünk.

A tulaj az irodájában volt, éppen számokat adott össze. Már akkor megfigyeltem, amikor bejelentkeztünk: csutakban állt a haja, és ráfért volna egy kis borotválkozás is. Sunyinak és kéjencnek látszott, és vidámságunkat látva annyira bízott benne, hogy titkos kirándulásra jöttünk, hogy a kedvéért majdnem így írtam be a nevünket: „John Smith és neje". A tulaj mohón szimatolt a bűn után. Csakugyan, mintha látott is volna azzal a hosszú, érzékeny orrával, akár a vakondok.

- Jó reggelt! - mondtam.

- Jól aludtak? - emelte rám az orrát.

- Pompásan. Azt szeretném megkérdezni, hogy elvihetném-e a reggelit egy tálcán a feleségemnek.

- Csak az étteremben van kiszolgálás fél nyolctól fél tízig.

- De ha én magam viszem el...

- Tiltja a házirend.

- Nem szeghetnénk meg most az egyszer? Tudja, hogy van az. - Ezt szántszándékkal mondtam, mert ő azt remélte, hogy úgy van.

Öröme jelezte, hogy telibe találtam. Szemét elfutotta a pára, az orra remegni kezdett.

- Egy kicsit szégyenlős az asszonyka, mi?

- Hát, tudja, hogy van az.

- Nem tudom, mit szól majd hozzá a szakács.

- Kérdezze meg tőle, egyébként azt üzenem neki, hogy egy dollár vár rá repesve amott a ködös szirttetőn.

A szakács görög volt, és vonzónak találta a dollárt. Nemsokára vihettem is a kavicsos úton a hatalmas, kendővel letakart tálcát; közben letettem egy durván ácsolt padra, és szedtem egy csokor mikroszkopikus mezei virágot, hogy emeljem az én drágám királyi reggelijének fényét.

Lehet, hogy már ébren volt, de úgy tett, mintha épp akkor nyitná ki a szemét, és azt mondta:

- Kávészagot érzek. Óóó! Ez aztán a jó férj... Nahát... még virágok is... - és hozzá azok az apró hangocskák, amelyek sohase vesztik el bódító illatukat.

Megreggeliztünk, ittunk egy kis kávét, aztán még egy kis kávét, Marym az ágyban ülve, s mondhatom, fiatalabbnak és ártatlanabbnak látszott a saját lányánál. És mind a ketten tisztelettudóan beszéltünk arról, hogy milyen jól aludtunk.

Végül ütött az én órám.

- Helyezd magad kényelembe. Amit mondani fogok, egyszerre jó is meg rossz is.

- Rendben. Megvásároltad az óceánt?

- Marullo bajban van.

- Miféle bajban?
- Valamikor réges-régen átjött Amerikába, de nem kért engedélyt.
- Na és?
- Most őt kérik arra, hogy szíveskedjék távozni.
- Kitoloncolják?
- Ki.
- Hát ez szörnyű.
- Nem szép, az biztos.
- És mi lesz velünk? Mi lesz veled?
- Vége a játéknak. Megvettem tőle a boltot... Helyesebben: te vetted meg. A te pénzed volt. Marullónak pénzzé kell tennie a vagyonát, és kedvel engem, úgyszólván nekem ajándékozta. Háromezer dollár.
- De hisz ez iszonyú. Azt akarod mondani, hogy... tied a bolt?
- Azt.
- Nem vagy már segéd! Nem vagy segéd!

A hasára fordult, arcát a párnába temette, és nagy, kövér könnyeket sírt, ahogy a rabszolga sírhatott, amikor levették a nyakörvet.

Kimentem a babaház elé a tornácra, és leültem a napon, amíg Mary el nem készült; amikor aztán végzett mindennel a mosakodással, a fésülködéssel, a pongyola felvevésével -, kinyitotta az ajtót, és behívott. Mintha nem ugyanaz a nő lett volna. Nem lesz ugyanaz soha többé. Nem kellett bejelentenie. Elmondta a nyaka tartása. Most már fel tudta emelni a fejét. Megint urak lettünk.

- Tehetünk valamit Marullóért?
- Sajnos, semmit.
- Hogy történt? Ki jött rá?
- Nem tudom.
- Pedig jó ember. Nem volna szabad így bánni vele. Hogy viselte el?
- Méltósággal. Férfimódra.

Lesétáltunk a tengerpartra, ahogy terveztük, leültünk a homokba, apró, fényes kagylócskákat szedegettünk és mutogattuk egymásnak, ahogy meg van írva, illendő ámulattal beszélgettünk a természetről, a tengerről, a levegőről, a fényről, a meleg napról és a hűsítő szélről, mintha a Teremtő ott fülelne valahol a bókjainkra.

Mary figyelme megoszlott. Azt hiszem, már szeretett volna otthon lenni, hogy megmutassa magát új rangjában, és élvezze, milyen más szemmel néznek rá az ismerős asszonyok, milyen más hangon köszöntik a Fő utcán. Vége annak, hogy „szegény Mary Hawley, mennyit dolgozik!" Ő most már Ethan Allen Hawley úr felesége, és örökre az is marad. Ezt biztosítanom kell számára. Végigcsinálta a napot, mert benne volt a tervben, és ki volt fizetve, de igazából nem is a kagylókat, hanem a jövő ragyogó napját vizsgálgatta és forgatta a kezében.

Bent ebédeltünk a kék kockás étteremben, ahol Mary modora, biztos fellépése és viselkedése nagy csalódást okozott Vakond úrnak. Érzékeny orra, amely a bűn szagára oly boldogan megremegett, most teljesen lekókadt. Csalódása akkor vált teljessé, amikor oda kellett jönnie az asztalunkhoz, mert Hawleyné őnagyságát telefonhoz hívták.

- Ki tudja, hogy itt vagyunk?

- Ugyan, hát Margie. Meg kellett mondanom neki a gyerekek miatt. Jaj istenem, remélem... Tudod, hogy Allen soha nem néz a lába elé.

Amikor visszajött, úgy reszketett, mint egy csillag.

- Ezt nem fogod kitalálni. Ezt soha.

- Annyit máris kitaláltam, hogy örömhír.

- Margie azt kérdezte: „Hallgattad a híreket? Hallgattad a rádiót?" Rögtön tudtam a hangjából, hogy nem lehet rossz hír.

- Megtennéd, hogy velem is közlöd, és csak azután részletezed, hogy milyen hangon mondta?

- El se tudom hinni.

- Hadd próbáljam meg én is, hátha én el tudom hinni.

- Allen díjat nyert.

- Micsoda? Allen? Mondd már!

- Az a pályázat... az egész országban... díjat nyert.

- Nem igaz!

- De igaz. Összesen öt díjat osztottak ki... egy órát kapott, és fel fog lépni a televízióban. Mit szólsz hozzá? Egy híres ember a családban.

- Nem tudom elhinni. Lehetséges, hogy a nagy lustasága csak komédia volt? Micsoda színész! Úgy látszik, mégse tiporták meg azt a szegény árva szívét.

- Ne viccelj! Gondold meg, az egész Egyesült Államokból csak öt fiú kapott díjat, és a mienk köztük van...

- És egy órát kapott! Kíváncsi vagyok, egyáltalán ismeri-e már az órát.

- Ethan, ha ilyeneket mondasz, az emberek azt fogják hinni, hogy irigykedsz a saját fiadra.

- Csak el vagyok képedve. Azt hittem, a stílusa körülbelül Eisenhower szintjén mozog. De Allen nem adja ki albérletbe a dolgozatait.

- Ismerlek, Eth. Sportot űzöl abból, hogy csepülöd a gyerekeidet. Pedig te kényeztetted el őket. Csak te ilyen ravaszul csinálod. Áruld el: segítettél neki?

- Én? Még csak meg se mutatta.

- Akkor jó. Nem akartam, hogy felfújd magad, mert te írtad meg helyette.

- Még mindig nem tértem magamhoz. Ebből látszik, hogy a saját gyerekeinkről se tudunk valami sokat. Mit szól hozzá Ellen?

- Roppant büszke. Margie olyan izgatott volt, hogy alig tudott beszélni. A lapok interjút akarnak csinálni Allennel... na és a televízió, fel fog lépni a televízióban! Látod, nekünk nincs is televíziónk, nem nézhetjük meg otthon. Margie meghívott, hogy majd menjünk el hozzá. Híres ember a családban! Ethan, kellene már egy televízió.

- Lesz. Holnap reggel azonnal veszek egyet, vagy miért nem rendeled meg te?

- Lesz rá elég... Ó, Ethan, elfelejtettem, hogy tiéd a bolt, tisztára elfelejtettem. Fel tudod ezt fogni? Híres ember.

- Remélem, azért ki fogjuk bírni vele.

- Légy szíves, hagyd, hogy élvezze a diadalát. Indulni kellene hazafelé. A hét-tizennyolcassal jönnek vissza. Addigra otthon kellene lennünk, hogy valami kis fogadtatást rendezzünk neki.

- Csokoládétortával.

- Sütök.

- És papírfüzérekkel.

- Remélem, nem irigyled, vagy igen?

- Nem. Meg vagyok hatva. Szerintem a papírfüzér nagyon szép, ha az egész házat teleaggatjuk vele.

- De kívülről nem. Az olyan... olyan hivalkodó lenne. Margie azt mondta, tegyünk úgy, mintha nem tudnánk, hadd mondhassa el Allen.

- Ellenzem. Attól csak szégyellné magát. És olyan lenne, mintha minket nem is érdekelt volna az egész. Nem, hadd fogadják itthon üdvrivalgások, diadalordítás és csokoládétorta. Ha nyitva volna valami üzlet, még csillagszórót is vennék.

- Azokban a bódékban az út mellett...

- Persze, majd hazafelé menet, ha még maradt nekik. Mary egy pillanatra lehajtotta a fejét, mintha imát mondana.

- Tied a bolt, és Allen híres ember lett. Ki gondolta volna, hogy mindez egyszerre megtörténhet? Ethan, induljunk már! Otthon kell lennünk, mire megjönnek. Miért nézel úgy?

- Csak úgy átcsapott rajtam, mint egy hullám... hogy milyen keveset tudunk bárki másról. A hideg ráz tőle, mintha kólikám volna. Emlékszem, karácsonykor, amikor vidámnak kellett volna lennem, mindig vers-perecet kaptam.

- Milyen perecet?

- Én így értettem, amikor Deborah néni azt mondta, hogy *Weltschmerz.*

- És az mi?

- Elkámpicsorodottság.

- Ja? Hát most ne kapd meg! Azt hiszem, ez a nap életünk legszebb napja. Valahogy... hálátlanság volna, ha nem is tudnánk. Mosolyogj szépen, és nyeld le azt a vers-perecet! Jaj, de vicces! „Vers-perec." Fizesd ki a számlát! Én addig összepakolok.

Kifizettem a számlát: a bankjegyek apró kis négyszögekre voltak hajtogatva. És megkérdeztem Vakond úrtól, hogy nem maradt-e csillagszórójuk a bazárban.

- Azt hiszem, maradt. Mindjárt megnézem... Itt vannak. Hányat parancsol?

- Amennyi csak van - mondtam. - Híres ember lett a fiunkból.

- Igazán? És hogyan?

- Csak egyféleképpen lehet.

- Úgy, mint Dick Clark meg a többi bemondó?

- Vagy Chessman és Dillinger meg a többi gengszter.

- Tréfál.

- A televízióban is fel fog lépni.

- Melyik adóban? Mikor?

- Még nem tudom.

- Majd figyelni fogom. Mi a neve?

- Ugyanaz, ami az enyém. Ethan Allen Hawley.

- Mindenesetre nagy megtiszteltetés volt számunkra, hogy ön és Allenné őnagysága itt üdült nálunk.

- Hawleyné.

- Persze, persze. Remélem, máskor is eljönnek. Sok híres ember lakott már nálunk. Szeretnek idejönni. A csend végett.

Marx egyenesen és büszkén ült a kocsiban, miközben az aranyszínű úton hazafelé gurultunk a forgalom lassú, csillogó kígyójában.

- Egy egész doboz csillagszórót kaptam. Több mint száz van benne.

- Látod, drágám, ilyen vagy te igazából. Kíváncsi vagyok, vajon Bakerék hazajöttek-e már.

19

A fiam remekül viselte magát. Kedvesen, megbocsátóan bánt velünk. Nem állt bosszút, nem végeztetett ki senkit. A nagy kitüntetést és a mi gratulációnkat úgy fogadta, mint jogos járandóságát, egyfelől minden gőg, másfelől minden álszerénység nélkül. Még mielőtt a száz csillagszóró fekete pálcává égett volna, elhelyezkedett a nappali szobában, és bekapcsolta a rádióját. Nem férhetett hozzá kétség, hogy megbocsátotta vétkeinket. Soha nem láttam még egy fiút, aki ilyen finoman viselte volna el a nagyságot.

A csodák éjszakája borult fölénk. Ha Ellen könnyű mennybe-menetele meglepő volt, mennyivel inkább annak kellett tekintenünk Ellen viselkedését. Évek hosszú során át folytatott közeli és aprólékos megfigyeléseim azt súgták, hogy Ellen kisasszony meg fog pukkadni a sárga irigységtől, és mindent el fog követni, hogy lehetőleg kisebbítse a fivére nagyságát. Ellen azonban becsapott. Lelkesen ünnepelte Allent.

Ő mesélte el, hogyan ültek abban az elegáns lakásban a Hatvanhetedik utcában, miután mesésen töltötték az estét, és már csak unalomból nézegették a CBS késő esti televíziós híradóját, amikor egyszer csak bejelentették Allen diadalát. Ellen mesélte el, hogy mit mondtak és milyen arcot vágtak, és hogyan maradt tátva a szája mindannyiuknak. Allen félrehúzódott, és egy szót se szólt, miközben Ellen elmesélte, hogy a négy másik díjnyertessel együtt szerepelni fog a tévében, sok millió néző és hallgató előtt olvassa majd fel a dolgozatát, és az elbeszélés szüneteiben Mary boldog kuncogása hallatszott. Én Margie Young-Huntra pillantottam. Teljesen magába szállt, úgy, mint kártyavetés közben. Sötét csend kúszott be a szobába.

- Hiába próbálnék kibújni alóla - mondtam -, erre inni kell, méghozzá jéghideg babafröccsöt.

- Majd Ellen behozza. Hol van Ellen? Úgy tekereg ki és be, mint a füst.

Margie Young-Hunt idegesen felállt.

- Ez családi ünnepség. Mennem kell.

- De Margie, te is beletartozol. Hova ment Ellen?

- Mary, ne kényszeríts rá, hogy bevalljam, mennyire fáradt vagyok.

- Bizony, neked kijutott, drágám. Mindig elfelejtem. Mi olyan remekül pihentünk, el se tudod képzelni, és ezt neked köszönhetjük.

-Én is remekül szórakoztam. Csöppet se bántam meg. Margie menni akart, méghozzá gyorsan. Meghallgatta a köszönetünket, azután Allen köszönetét, és elmenekült.

- A boltról nem is szóltunk neki - mondta halkan Mary.

- Nem baj. Ez a nap a mi rózsaszínű eminenciásunké. Ne fosszuk meg a jussától! Hová ment Ellen?

- Lefeküdt - mondta Mary. - Igazad van, drágám, jó, hogy eszembe jutott. Allen, ma nagyon mozgalmas napunk volt. Ideje, hogy lefeküdj.

- Azt hiszem, még elüldögélek itt egy kicsit - mondta Allen nyájasan.

- De pihenned kell.

- Így is pihenek.

Mary segélyt kérően nézett rám.

- No látom, ez teszi próbára a férfilelket. Vagy kiporolom a fenekét, vagy eltűrjük, hogy még rajtunk is diadalmaskodjék.

- De hiszen kisfiú még. Pihenésre van szüksége.

- Sok mindenre szüksége van, de pihenésre éppen nincs.

- Mindenki tudja, hogy a gyerekeknek pihenésre van szükségük.

- Amit mindenki tud, az rendszerint nem igaz. Hallottál már olyat, hogy egy gyerek halálra dolgozta magát? Nem, ilyet csak felnőttek tesznek. A gyerekek sokkal okosabbak annál. Amikor pihenésre van szükségük, akkor pihennek.

- De már éjfél is elmúlt.

- Igaz, drágám, és a fiunk holnap délig fog aludni. Mi ketten viszont már hatkor felkelünk.

- Szóval le akarsz feküdni, őt meg itt hagynád, hogy maradjon fent, ameddig akar?

- Valahogy bosszút kell állnia rajtunk, amiért a világra hoztuk.

- Nem tudom, miről beszélsz. Miféle bosszú?

- Látom, hogy kezdesz dühbe gurulni, hát azt ajánlom, egyezzünk meg.

- Csakugyan dühös vagyok. Te pedig ostoba.

- Ha fél órával azután, hogy mi ketten lefeküdtünk, az úrfi nem vonul vissza magától a fészkébe, fizetek neked negyvenhétmillió-nyolcszázhuszonhatezer dollárt és nyolcvan centet.

Nos, vesztettem és meg kell adnom a tartozásomat. Teljes harmincöt perc telt azután, hogy jó éjszakát kívántunk, és csak akkor kezdett el nyikorogni a lépcső híres ivadékunk alatt.

- Utállak, amikor neked van igazad - mondta Marym. Már felkészült rá, hogy egész éjszaka fülelni fog.

- Nem volt igazam, drágám. Öt percet tévedtem. Egyébként jó az emlékezőtehetségem, ennyi az egész.

Erre végre elaludt. Már nem hallotta, hogy Ellen lejön a lépcsőn, de én igen. A sötétben úszkáló piros pontjaimat bámultam. S nem mentem le Ellen után, mert hallottam a rézkulcs halk kattanását a vitrin zárjában, és tudtam, hogy lányom éppen újratölti az akkumulátorát.

A piros pöttyök nagyon fürgén mozogtak. Összevissza szaladgáltak, de ha rájuk akartam összpontosítani a figyelmemet, elfutottak. Az öreg kapitány szándékosan került. Nem jelentkezett már... igen, húsvét óta.

Megfigyeltem, hogy ha nem vagyok jóban önmagammal, az öreg kapitány nem jelentkezik. Így tudom ellenőrizni, milyenek a saját magammal fenntartott személyes kapcsolataim.

Ezen az éjszakán mégis kényszerítettem az öreget. Egyenesen és mereven feküdtem, jó messzire a magam felén. Testem minden izmát megfeszítettem, különösen a nyakamat és az állkapcsomat. Két öklömet a hasamra szorítottam, így kényszerítettem az öreget, szigorú kis gombszemét, tüskés fehér bajuszát és előregörbülő vállát, amely arról tanúskodott, hogy valamikor nagy testi erő lakozott benne és ő élt is vele. Még a kék sapkát is a fejébe nyomtam, a keskeny, fényes ellenzős sapkát a két arany horgonyból rajzolt H-betűvel, amelyet szinte sohasem viselt. Vonakodott az öreg fiú, de én előcibáltam, és felültettem a régi kikötőben az omladozó gátra, a Hely közelében. Odaültettem egy rakás kőre, és a két kezét behajlítva rátettem a narvalbot fogójára. Azzal a bottal egy elefántot is le lehetett volna ütni.

- Gyűlölni akarok valamit. A sajnálat és a megértés kutyafülét se ér. Igazi gyűlöletre van szükségem, hogy az égjen bennem.

A memória termékeny jószág. Ha ki lehet húzni belőle egy éles rajzú, részletes képet, máris működni kezd, és ha már megindult, úgy pörög előre vagy hátra, mint a film.

Az öreg kapitány megmozdult. Előremutatott a botjával:

- Kösd össze a harmadik sziklát a hullámtörő mögött a Porty-fok csúcsának azzal a pontjával, amely kilátszik a dagályból, aztán haladj egy fél kötél hosszát azon a vonalon, és ott fekszik a hajó. Már ami megmaradt belőle.

- Mennyi az a fél kötél hossza, nagyapa kérem?

- Mennyi? Ötven öl, mennyi volna. Lazán volt lehorgonyozva, éppen jött a dagály. Két balszerencsés esztendő. Az olajos hordók fele üres. Én a parton voltam, amikor kigyulladt, úgy éjféltájban. Lángolt az olaj, úgy bevilágította a környéket, mintha dél volna, és a lángok egészen a Kócsag-fokig futottak az olajos vízen. Nem lehetett partra vontatni, mert attól féltek, tüzet fognak a dokkok is. Egy óra alatt leégett a víz színéig. A tőkéje meg a gerince odalent fekszik, jó helyen. Shelter Island-i tölgyfából készült, akárcsak az orrtőkéje.

- És hogy gyulladhatott ki?

- Sose hittem el, hogy kigyulladt. Kint voltam a parton.
- Ki akarhatta felgyújtani?
- Hát a tulajdonosai.
- Nagyapa volt a tulajdonosa.
- A felének. De én nem tudtam volna felgyújtani egy hajót. Kíváncsi vagyok, milyenek a roncsai... Milyen állapotban vannak.
- Most már tessék nyugodtan elmenni, nagyapa kérem.
- Ezen ugyan nem hizlalod meg a gyűlöletedet.
- Ez is jobb a semminél. Ki fogom emeltetni azt a hajógerincet... mihelyt gazdag leszek. Már csak nagyapa kedvéért is... Húzok egy vonalat a harmadik sziklától a Porty-fokig dagály idején, lemérek rajta ötven ölt... - Nem aludtam. Öklömet és alsókaromat mereven a gyomromnak feszítettem, hogy az öreg kapitány ne tűnhessen el, de amikor mégis elbocsátottam, átcsapott fölöttem az álom.

Amikor a fáraó álmot látott, elhívatta a szakértőket, és azok elmagyarázták neki, hogy mi van és mi lesz az országban, és igazat mondtak, mert ő maga volt az országa. Ha egy magunkfajta ember lát valamilyen álmot, mi is szakértőhöz fordulunk, és megtudjuk tőle, hogy mi van a magunk országában. Én olyan álmot láttam, amely nem kívánt szakértőt. Mint a legtöbb modern ember, nem hiszek a jóslatokban vagy a varázslásban, aztán mégis folyton jósolok és varázsolok magamnak.

Allen még a tavasszal, amikor nagyon rosszkedvű és magányos volt, bejelentette, hogy ő ateista: ezzel akarta megbüntetni Istent és a szüleit. Megmondtam neki, hogy akkor tényleg jó lesz, ha vigyáz magára, és nem mászkál a létrák alatt, és köpéssel, hüvelykujjal vagy az újholddal semlegesíti a fekete macskákat.

Azok, akik a legjobban megijednek az álmaiktól, rendszerint meggyőzik magukat arról, hogy egyáltalán nem is álmodnak. Én könnyen meg tudom magyarázni az álmomat, de attól egy csöppet se lesz kevésbé ijesztő.

Parancs érkezett Dannytől, nem is tudom, hogyan. El akart utazni repülőgéppel, és szüksége volt néhány dologra, amelyet nekem kellett elkészítenem. Többek között kért egy sapkát Marynek. Azt mondta, sötétbarna báránybőrből legyen, a prémjével befelé. Olyan bőrből

készüljön, mint az ócska, báránybőrrel bélelt papucsom, és olyan legyen, mint egy baseballsapka, hosszú ellenzővel. Azonkívül egy szélsebességmérőt is kért, de nem olyan kis forgó fémgömböset: én állítsam össze kézzel a hivatalos levelezőlapok vékony, merev kartonjából, és szereljem kis bambuszpálcikákra. Azt is meghagyta, hogy menjek ki a repülőtérre, amikor elutazik. Magammal vittem az öreg kapitány narvalbotját. A hallban szokott állni, az elefántlábból készült esernyőtartóban.

Amikor megkaptuk ajándékba azt az elefántlábat, szemügyre vettem a nagy, elefántcsontszínű körmöket. A gyerekekhez pedig így szóltam: „Amelyikőtök először fogja körömlakkal bemázolni, azt kegyetlenül elfenekelem. Megértettétek?" Szót fogadtak, úgyhogy kénytelen voltam magam bemázolni. Az égővörös körömlakkot Mary öltözőasztaláról emeltem el.

Marullo Pontiacjában kísértem ki Dannyt, és a repülőtér a New Baytown-i postán volt. Amikor leállítottam a kocsit, a narval-botot a hátulsó ülésen hagytam, mire odahajtott két gonoszképű rendőr egy riadóautóban, és azt mondta, ne tegyem az ülésre.

- Miért, tiltja a törvény?
- Még okoskodunk is?
- Nem. Csak kérdeztem.
- Hát akkor ne tegye az ülésre.

Danny a postahivatal belső helyiségében volt, és csomagokat osztályozott. A báránybőr sapka volt a fején, és a kartonpapírból készült szélsebességmérőt forgatta. Az arca keskeny volt, és az ajka cserepes, de a két keze akkorára dagadt, mint egy melegvizes tömlő - mintha darazsak csípték volna meg.

Felállt, hogy kezet fogjon velem, és a jobb kezem belesüppedt abba a meleg, gumiszerű masszába. Valamit a kezembe adott, valami apró, nehéz és hűvös tárgyat, körülbelül akkora lehetett, mint egy kulcs, de nem kulcs volt; mindenesetre fémből készült, és érződött, hogy kemény, csiszolt élei vannak. Nem tudom, mi lehetett, mert nem néztem meg, csak megtapintottam. Odahajoltam Dannyhez, szájon csókoltam, és az ajkaimmal éreztem, milyen száraz, cserepes és durva az ajka. Erre felébredtem, döbbenten és jéghidegen.

Már megvirradt. Láttam a tavat, de a tehenet nem láttam benne, és még mindig éreztem a számon azt a cserepes száraz ajkat. Azonnal felkeltem, mert nem akartam ott heverni, és tovább gondolkozni rajta. Nem főztem kávét, hanem odamentem az elefántlábhoz, és láttam, hogy a sétapálcának nevezett kegyetlen fütykös ott van a helyén.

A hajnal javában lüktetett, meleg volt és párás, mert a reggeli szél még nem kezdett el fújni. Az utca szürkén és ezüstösen fénylett, és a járda síkosnak látszott az emberi hulladéktól. A Foremaster kávézó még nem nyitott ki, de hiszen úgyse kívántam kávét. Átvágtam a mellékutcán, kinyitottam a hátsó ajtómat, benéztem az üzlethelyiségbe, és megláttam a pult mögött a bőr kalapdobozt. Kinyitottam egy kávékonzervet, s a kávét a szemétvödörbe öntöttem. Aztán két lyukat ütöttem egy sűrített tejkonzervbe, és a tejet belecsorgattam a kávésdobozba, kitámasztottam a hátsó ajtót, és odatettem a tejet a küszöbre. A macska ugyan ott volt a mellékutcában, de nem akart odajönni a tejhez, amíg be nem mentem az üzlethelyiségbe. Onnan aztán jól láthattam: szürke macska szürke utcán felnyalja a tejet. Amikor felemelte a fejét, fehér volt a bajusza. Leült, megtörölte a pofáját és lenyalta a mancsait.

Kinyitottam a kalapdobozt, és kivettem belőle a szombati szerzeményeket. Jegyzékbe voltak foglalva, és gemkapcsok tartották össze őket. A bank barna pénzesborítékjából kivettem harminc százdolláros bankjegyet, és a többi húszat visszatettem. Ez a háromezer dollár lesz a tartalékom, amíg nem sikerül teljesen kiegyensúlyoznom az üzleti mérleget. Mary maradék kétezrét visszateszem a bankba, és mihelyt lehet, a háromezret is hozzáteszem. A harminc bankjegyet bedugtam új tárcámba: jól kinyomta a farzsebemet. Aztán ládákat és dobozokat vittem be a raktárhelyiségből, feltéptem és kibontottam őket, s kezdtem feltölteni a megkopasztott polcokat, miközben egy darab csomagolópapírra feljegyeztem, hogy mit kell újra rendelnem. Az üres dobozokat és ládákat a mellékutcában tornyoztam fel a szállítócég teherautója számára, a kávésdobozt pedig újra megtöltöttem tejjel, de a macska nem jött vissza. Vagy jóllakott, vagy csak abban lelte örömét, amihez lopással jutott hozzá.

Tagadhatatlan, hogy az évek éppúgy különböznek egymástól időjárás és hangulat szerint, mint a napok. Az az év, az 1960-ik, a változás éve volt, olyan év, amelyben titkos félelmek törnek a felszínre, amelyben a szunnyadó rosszkedv és az elégedetlenség felébred, és lassan haraggá változik. Ez nemcsak bennem vagy New Baytownban volt így. Elnökválasztás előtt álltunk, s a rosszkedv és elégedetlenség lassanként haraggá változott a levegőben, meg izgalommá, amely együttjár a haraggal. S nemcsak az ország érezte így; az egész világot felkavarta a nyugtalanság és a rossz közérzet, mert az elégedetlenség haraggá érlelődött, a harag pedig valamiféle cselekvésben keresett levezető utat, mindegy, hogy milyen cselekvésben, csak erőszakos legyen - és Afrika, Kuba, Dél-Amerika, Európa, Ázsia, a Közel-Kelet, mind olyan nyugtalanul remegett, mint a lovak a korlátnál.

Tudtam, hogy kedd, július ötödike nagyobb nap lesz, mint a többi. Sőt, úgy rémlik, előre tudtam, mi fog történni, de mivel csakugyan az történt, nem lehetek egészen biztos benne, hogy valóban előre tudtam-e.

Úgy rémlik, tudtam, hogy a tizenhét köves, rázkódásálló Baker úr, aki világéletében oly pontosan ketyegett, aznap egy órával a bank nyitása előtt fog zörgetni a bejárati ajtómon. Még nem is nyitottam ki a boltot. Beengedtem a vendéget, aztán újra becsuktam az ajtót.

- Igazán szörnyű! - mondta. - Engem nem tudtak megtalálni. De mihelyt meghallottam, siettem haza.

- Mi a szörnyű, Baker úr?

- Hát a botrány! Azok az emberek a barátaim, régi jó barátaim. Tennem kell valamit.

- Még csak ki se hallgatják őket a választás előtt... éppen csak közölték, mi a vád.

- Tudom. Nem tehetnénk közzé egy nyilatkozatot, amelyben kijelentjük, hogy hiszünk az ártatlanságukban? Akár egy fizetett közleményt, ha szükséges.

- Melyik lapban, Baker úr? A *Bay Harbor Messenger* nem jelenik meg csütörtökig.

- Valamit mégiscsak kell tenni.

- Tudom.

Micsoda üres beszéd. Tudnia kellett, hogy tudom. És mégis állta a tekintetemet, és őszintén aggódónak látszott.

- A függetlenek teljesen felboríthatják a községi választást, ha nem teszünk valamit. Új jelölteket kell állítanunk. Nincs más lehetőség. Szörnyű, hogy így kell bánnunk a régi barátainkkal, de ők lesznek az elsők, akik belátják, hogy nem engedhetjük át a terepet a független okosoknak.

- Miért nem beszél velük?

- Mert a fájdalom elvette az eszüket. Még nem volt idejük lehiggadni. Marullo visszajött?

- Küldött valakit maga helyett. Háromezerért megvettem a boltot.

- Remek. Ingyen van. Megkapta az iratokat?

- Meg.

- Jó, ha Marullo mégis valami bajt csinálna, fel van jegyezve a bankjegyek száma.

- Nem fog bajt csinálni. Haza akar menni. Elfáradt.

- Sohase bíztam benne. Sohase tudtam, miben van benne a keze.

- Gondolja, hogy szélhámos volt?

- Ravasz ember volt. Innen is, onnan is bebiztosította magát. Ha értékesíteni tudja a vagyonát, nem kell sajnálni, de ez a háromezer... Tiszta ajándék.

- Kedvelt engem.

- El is hiszem. És kit küldött, a maffiát?

- Egy minisztériumi nyomozót. Tudniillik Marullo megbízott bennem.

Baker úr összevonta a szemöldökét, és ez nem illett a szerepébe.

- Nahát, hogy ez nem jutott eszembe! *Maga* a mi emberünk. Jó család, megbízható, ingatlana van, üzletember, köztiszteletben áll. Nincs egy ellensége az egész községben. Nem vitás, hogy maga a megfelelő ember.

- Mire?

- A községi titkárságra.

- Én csak szombat óta vagyok üzletember.

- Érti maga, mit akarok mondani. Maga köré odaállíthatnánk egy pár tiszteletre méltó új arcot. Ez a legjobb megoldás.

- Szatócssegédből községi titkár?

- Soha senkinek meg nem fordult az agyában, hogy egy Hawley szatócssegéd.

- Nekem igen. És Marynek is.

- De hiszen nem az. Még ma be kellene jelenteni, mielőtt a függetlenek lépéseket tennének.

- Meg kell gondolnom töviről hegyire.

- Arra most nem érünk rá.

- Azelőtt kire gondolt?

- Mi előtt?

- Mielőtt a tanács leégett volna... Majd később beszélgetünk róla. Csuda egy nap volt a szombati. Még a mérleget is eladhattam volna.

- Maga sokat kihozhat ebből a boltból, Ethan. Azt ajánlanám, hogy fejlessze ki, aztán adja el. Túl nagy ember lesz maga ahhoz, hogy a vevők előtt ugráljon. Jött valami hír Dannyról?

- Még nem. Eddig semmi.

- Nem kellett volna pénzt adni neki.

- Talán nem. Azt gondoltam, jót teszek vele.

- Persze. Persze, hogy azt gondolta.

- Mondja, Baker úr... mi történt a *Belle-Adair*-rel!

- Hogy mi történt? Hát leégett.

- A kikötőben. De hogy kezdődött, Baker úr?

- Furcsa, hogy most jut eszébe megkérdezni. Én csak azt tudom, amit hallottam. Akkor még olyan kis gyerek voltam, hogy nemigen emlékezhetek rá. Azokat a régi hajókat teljesen átitatta az olaj. Biztos egy matróz eldobott egy szál gyufát. A maga nagyapja volt a kapitány. Azt hiszem, épp a parton tartózkodott. Nemrég futott be.

- Egy sikertelen út után.

- Én is úgy hallottam.

- És a biztosítási díjat simán kifizették?

- Hát mindig küldenek ki nyomozókat. Nem, ha jól emlékszem, eltartott egy ideig, de aztán megkaptuk, ami járt, a Hawley család is, meg a Baker család is.

- Nagyapám úgy gondolta, hogy a hajót úgy gyújtották fel.

- Miért, az isten szerelmére?

- A pénzért. A cethalászatnak már befellegzett.

- Sose hallottam, hogy ezt mondta volna.

- Sose hallotta?

- Ethan, mire akar kilyukadni? Miért hozza fel ezt a réges-régi történetet?

- Iszonyú dolog egy hajót felgyújtani. Gyilkosság. Egyszer még kiemeltetem a gerincét.

- A gerincét?

- Pontosan tudom, hol fekszik. Egy fél kötél hossza a parttól.

- És miért tenné?

- Kíváncsi vagyok rá, hogy ép-e a tölgyfa. Shelter Island-i tölgyfa volt. A hajó nem halt meg egészen, ha a gerince még él. De siessen, Baker úr, ha meg akarja áldani a széfnyitást. Nekem is ki kell nyitnom.

Erre megindult benne az óramű, és elketyegett a bank felé.

Most úgy rémlik, hogy Biggerst is vártam. Szegény feje, mennyit kell ajtók előtt leselkednie. Akkor is nyilván ott bujkált valahol a közelben, ahonnét láthatta, mikor megy el Baker úr.

- Remélem, nem akar keresztben lenyelni.

- Miért akarnám?

- Meg tudom érteni a múltkori idegességét. Azt hiszem, nem voltam valami... diplomatikus.

- Lehet, hogy azért.

- Megrágta az ajánlatomat?

- Meg.

- És mit szól hozzá?

- Azt, hogy hat százalék jobb lenne.

- Nem tudom, belemegy-e a B. and B.

- Döntsék el!

- Esetleg elmennek öt és félig.

- És ha maga is megy egy kicsit, akkor meglesz a hat.

- Az iskoláját magának. Én azt hittem, amolyan könnyű vidéki pali. Most meg ilyen nagyot akar harapni.

- Ha kell, kell, ha nem, nem.

- És körülbelül mekkora rendelésre számíthatnánk?

- Ott egy lista a kassza mellett. Tanulmányozni kezdte a csomagolópapír-darabot.

- Úgy látszik, én kerültem horogra maga helyett. Biz' isten, vérzik a szám. Még ma megkaphatom a teljes rendelést?

- Holnap még szebbet és többet kaphat.

- Úgy érti, hogy ezután mindent tőlünk vásárolnak?

- Ha maguk is betartják a játékszabályokat.

- Apuskám, úgy látszik, maga a markában tartja a főnökét. Gondolja, hogy meg tudja csinálni?

- Majd meglátjuk.

- Én megyek, eldiskurálok egy kicsit a vigécek barátnőjével. Apuskám, magának heringvér folyik az ereiben. Bomba egy nő, én mondom magának.

- A feleségem barátnője.

- Ja? Ez igen! Most már értem. Nem jó, ha a saját háza közelébe kirándul az ember. Okos fiú maga. Ha eddig nem tudtam volna, ebből is tudhatom. Hat százalék. Az iskoláját! Hát akkor holnap reggel.

- Esetleg ma este felé is lehet, ha ráér.

- Legyen inkább holnap reggel.

Szombaton robbanásszerű volt a forgalom. Most kedden lassúbb lett a tempó. Az emberek nem siettek annyira. El akartak beszélgetni a botrányról, elmondták róla, hogy rémes, csúnya, szomorú, szégyenletes - de azért nagyon élvezték.

Már régóta nem volt semmi botrány mifelénk. A demokrata párt elnökjelölő gyűlését, amelyre Los Angelesben készültek, meg se említette senki. No persze, New Baytown republikánus község, de azt hiszem, inkább az volt az oka, hogy a közeli dolgok jobban érdeklik az embereket. Hiszen személyesen ismertük mindazokat, akiknek most a sírján táncoltunk.

A déli órában bejött Stonewall Jackson, a rendőrfőnök, s nagyon fáradtnak és szomorúnak látszott.

Odatettem a pultra az olajoskannát, és egy darab dróttal kihalásztam belőle az ócska pisztolyt.

- Itt van a bűnjel, rendőrfőnök úr. Vigye el, jó? Idegesít, ha itt van.

- Jó, de azért letörölhetné. Nézzük csak! Ezt hívták valamikor kétdolláros pisztolynak: felső csappantyús Ivor Johnson. Van valaki, akire rábízhatja a boltot?

- Nincs.

- Hol van Marullo?

- Elutazott.

- Azért, mert esetleg be kellene zárnia egy kis időre.

- Miért, mi a baj, Stoney?

- Tudja, Charley Pryor kisfia ma reggel megszökött hazulról. Van itt valami hideg ital?

- Hogyne volna. Tej, narancs, meggy, limonádé, Coca-Cola?

- Adjon egy bambit. Furcsa alak ez a Charley. Tom, a kisfia, nyolcéves. Azt mondta, az egész világ ellene van, hát megszökik és felcsap kalóznak. Mindenki más jól kiporolta volna a fenekét, de Charley, ő nem. Hajlandó kinyitni végre?

- Bocsánat. Tessék. De mi közöm nekem Charleyhoz? Egyébként jóban vagyok vele.

- Szóval Charley semmit se úgy csinál, mint a többi ember. Azt hiszi, legjobban úgy lehet kigyógyítani a fiút, ha segít neki. Tehát reggeli után fognak egy hálózsákot, és belecsomagolják az elemózsiát. Tom egy japán kardot is magával akar vinni önvédelmi fegyvernek, de mivel lelóg a földre, beéri egy szuronnyal. Charley felpakolja a kocsiba, és kiviszi a községből, hogy könnyebben indulhasson világgá. Ott tette ki a Taylor-rét mellett... tudja, ahol a Taylorék régi háza volt. Ez ma reggel kilenc óra tájban történt. Charley egy darabig még figyelte a gyereket. Az első dolga az volt, hogy leült, megevett hat szendvicset meg két keménytojást. Aztán átvágott a réten a kis batyujával meg a szuronyával, Charley pedig hazahajtott.

Most következik. Tudtam. Tudtam. Szinte megkönnyebbültem, hogy túleshetünk rajta.

- Tizenegy óra felé aztán bőgve kijött az útra, és felkéredzkedett egy autóra, hogy vigyék haza.

- Sejtem, mi történt. Stoney... Danny?

- Sajnos, igen. Lent, a régi ház pincéjében. Egy láda whisky, de csak két üveg üres, meg egy doboz altató. Sajnálom, hogy ilyesmire kell

kérnem, Eth. Sokáig feküdhetett ott, és valami kikezdte épp az arcát. Talán a macskák. Nem emlékszik rá, volt-e rajta valami sebhely vagy egyéb ismertetőjel?

- Nem szívesen nézném meg, Stoney.

- Ki nézné szívesen? Emlékszik valami sebhelyre?

- Emlékszem, egyszer egy szögesdrót felhasította a bal lábát a térde fölött, és... és... - feltűrtem az ingujjamat - ugyanilyen tetovált szív van a karján. Együtt csináltuk gyerekkorunkban. Zsilettel bevágtuk, és tintát dörzsöltünk belé. Még mindig egész jól látszik, igaz?

- Ez talán elég lesz. Van valami más is?

- Van. Egy nagy forradás a bal karja alatt: kioperálták az egyik bordáját. Mellhártyagyulladása volt, még az új gyógyszerek előtt, és egy csövet dugtak be.

- Ha bordaműtétje volt, arról már fel lehet ismerni. Nem is kell személyesen visszamennem. Hadd mozogjon egy kicsit az a halottkém. Magának meg vallomást kell tennie azokról az ismertetőjelekről.

- Jó. Csak ne kelljen megnéznem, Stoney. Hiszen tudja, a barátom volt...

- Tudom, Eth. Mondja, van valami igaz abban, hogy meg akarja pályázni a községi titkárságot?

- Most hallom először. Stoney, itt tudna maradni két percre?

- Mennem kell.

- Csak két percre, hogy átszaladhassak egy korty italért.

- Vagy úgy! Hogyne, menjen csak! Jóban kell lennem az új községi titkárral.

Ittam egy pohárral, a másodikat pedig magammal vittem. Miután Stoney elment, kitettem egy cédulát, hogy KETTŐIG ZÁRVA, bezártam az ajtót és lehúztam a redőnyöket.

Leereszkedtem a boltomban a pult mögött a bőr kalapdobozra, és úgy ültem ott a boltom sűrű, zöld homályában.

20

Három óra előtt tíz perccel kimentem a hátsó ajtón, megkerültem a bank épületét, és a bejárathoz értem. Morfika ott ült bronzketrecében,

és kazlakat rakott a bankjegyekből, csekkekből, barna borítékokból, befizetési bizonylatokból. A mutató- és középsőujját szétfeszítve nyomta az asztalra a kis betétkönyveket, és apró, szögletes számokat írt acéltollával, amely sercegett a papíron. Azután eltolta magától a könyveket, és fátyolos, óvatos szemmel nézett fel rám.

- Nem akarok beszélni róla, Ethan. Tudom, hogy a barátja volt.

- Köszönöm.

- Ha gyorsan elslisszol, talán meglóghat a nagyfőnök elől. De nem sikerült. Mintha éppen Morfika riasztotta volna. Az iroda maratott üvegajtaja feltárult, s az ápolt külsejű, szikár és szürke Baker úr halkan így szólt hozzám:

- Ráér egy pillanatra, Ethan?

Nincs értelme a halogatásnak. Besétáltam a hűvös barlangba, s ő olyan lágyan tette be utánam az ajtót, hogy nem is hallottam a zár nyelvének kattanását. íróasztalát üveglap borította, alatta gépelt számoszlopok sorakoztak. Magas széke mellett két másik szék állt az ügyfelek számára, mint két szopós borjú, kényelmesek voltak, de alacsonyabbak az íróasztali széknél. Amikor leültem, fel kellett néznem Baker úrra, s ezáltal olyan helyzetbe kerültem, mintha könyörögnék.

- Szomorú, szomorú.

- Az.

- Azt hiszem, nem kell teljes mértékben önmagát hibáztatnia érte. Valószínűleg mindenképpen ez történt volna.

- Valószínűleg.

- Meg vagyok győződve róla, hogy maga a legjobb szándékkal cselekedett.

- Gondoltam, még segíthet magán.

- Persze, persze.

A gyűlölet úgy emelkedett a torkomban, mint valami sárgás íz: inkább émelyítő volt, semmint dühítő.

- Eltekintve a dolog emberi tragikumától, s hogy igazán kár érte, egy nehézség is felmerül. Nem tudja, voltak-e rokonai?

- Nem hiszem.

- Akinek pénze van, annak rokonai is vannak.

- De nem volt pénze.

- A Taylor-rét az övé volt, tisztán és tehermentesen.

- Igazán? Akkor is, egy rét meg egy pincelyuk...

- Ethan, már mondtam magának, hogy repülőteret akarunk építeni, amely az egész környéket ellátná. Az a rét sík terület. Ha nem használhatjuk fel, a dombok között milliókba fog kerülni a kifutópályák megépítése. Most pedig, még ha nincsenek is örökösei, a bíróság elé kell vinni a dolgot. Hónapokba fog telni.

- Értem.

A méreg most kipattant belőle.

- Dehogy érti! Puszta jó szándékból a csillagokig felverte annak a rétnek az árát. Néha az az érzésem, hogy nincs veszélyesebb dolog a világon, mint egy jóindulatú ember.

- Lehet, hogy igaza van. Vissza kell mennem a boltba.

- A magáé.

- Csakugyan, az enyém. Nem tudom megszokni. Mindig elfelejtem.

- Maga könnyen felejt. Az a pénz, amit Taylornak adott, Maryé volt. Azt már sose látja többé. Kidobta az ablakon.

- Danny szerette Maryt. Tudta, hogy a pénz az övé volt.

- Sokat ér vele szegény Mary.

- Azt hittem, Danny tréfálni akar. Ezeket kaptam tőle. - A két vonalas papírlapot kivettem a belső zsebemből, ahová előzőleg elhelyeztem, mert tudtam, hogy ezzel a mozdulattal kell majd előhúznom.

Baker úr kisimította a papírokat az íróasztal üveglapján. Ahogy olvasta, a jobb füle mellett megrándult egy izom, úgy, hogy a füle is megmoccant. Ismét átfutotta az iratokat: most már azt kereste, hol lehetne beléjük kötni.

Amikor felnézett rám az a gazember, félelem volt a szemében. Olyasvalakit látott maga előtt, akinek addig nem is tudott a létezéséről. Eltartott egy pillanatig, amíg alkalmazkodni tudott a tényhez, de aztán sikerült. Baker úr tudott alkalmazkodni.

- Mennyit kér?

- Ötvenegy százalékot.

- Miből?

- A részvényekből vagy a cégből, vagy mit tudom én.

- Nevetséges.

- Magának repülőtér kell. Nekem van egy raktáron, másnak nincs.

Gondosan megtörülte a szemüvegét egy papír zsebkendővel, aztán feltette az orrára. De nem nézett rám. Valóságos kört rajzolt körém a tekintetével, de engem kihagyott. Végül azt kérdezte:

- Tudta maga, hogy mit csinál, Ethan?

- Tudtam.

- És jól érzi magát?

- Gondolom, úgy érezhetem magam, mint az az ember, aki egy üveg whiskyt vitt neki, és megpróbált aláíratni vele egy papirost.

- Ezt ő mondta?

- Ő.

- Hazudott.

- Mondta, hogy szokott hazudni. Ő maga figyelmeztetett rá. Talán van is valami trükk ezekben a papírokban. - Szépen elhalásztam az orra elől a két mocskos, ceruzával teleírt lapot, és összehajtogattam.

- Trükk, az van benne, Ethan. Ezek az iratok teljesen szabályszerűek, itt a dátum, a tanú, minden. De lehet, hogy Taylor gyűlölte magát. Talán épp az volt a trükkje, hogy elveszi valakinek a tisztességét.

- Baker úr, az én családomban soha senki nem gyújtott fel egyetlen hajót se.

- Majd még beszélgetünk, Ethan. Csinálunk egy kis üzletet. Pénzt is csinálunk. Egész kis városka fog kinőni a dombok között a rét körül. Most már feltétlenül maga lesz a községi titkár.

- Sajnos, nem vállalhatom. Magánérdekek is vannak a világon, meg összeférhetetlenség. Ezt épp most tanulja meg néhány bánatos úriember.

Baker úr felsóhajtott, óvatosan, mintha attól tartana, hogy felébreszt valamit a torkában. Én pedig felálltam, rátettem a kezem a könyörgő-szék görbe vonalú, párnázott bőrtámlájára.

- Mindjárt jobban fogja magát érezni, Baker úr, amint megszokja, hogy nem vagyok olyan jópofa bohóc.

- Miért nem fogadott a bizalmába?

- Veszélyes dolog cinkosokkal dolgozni.

- Szóval úgy érzi, hogy bűnt követett el.

- Nem. Bűn az, amit más követ el. Ki kell nyitnom a boltot, még akkor is, ha az enyém.

Kezem már az ajtó gombján volt, amikor Baker úr csöndesen megkérdezte:

- Ki jelentette fel Marullót?

- Szerintem maga.

Talpra ugrott, de én becsuktam magam mögött az ajtót, és visszamentem az üzletembe.

21

- Nincs még egy nő, aki így tudná emelni a társas összejövetelek vagy ünnepségek fényét, mint az én Marym. Tündököl, mint egy ékszer, nem is attól, amit ad, hanem attól, amit kap. A szeme ragyog, mosolygó szája kiemeli a hallottakat, gyors nevetése vért ömleszt a bágyadt viccekbe. Ha Mary ott van, mindenki vonzóbbnak és okosabbnak érzi magát, mint amilyen, s ettől csakugyan azzá is válik. Ezenfelül Mary semmit se nyújt a társaságnak, és nem is kell többet nyújtania.

Az egész Hawley-ház ünnepi izzásban fogadott, amikor hazaértem. A csillártól a képlécekig élénk színű műanyag zászlók voltak kifeszítve baldachinszerűen, és a lépcsőkorlátról is színes műanyag zászlócskák füzérei lógtak.

- Képzeld - kiáltotta Mary -, Ellen kapta az Esso benzinállomástól. George Sandow adta kölcsön.

- Mire?

- Mindenre. Az örömünnepre.

Nem tudtam, hogy hallott-e már Danny Taylorról, s ha igen, szándékosan parancsolta-e vissza a semmibe. Annyi biztos, hogy én nem hívtam meg Dannyt az ünnepségre, de ő azért ott sétált odakint. Tudtam, hogy később úgyis találkoznom kell vele, de nem hívtam be a házba.

- Nézd meg Ellent, azt hinnéd, ő nyerte a díjat - mondta Mary. - Még büszkébb, mint ha ő volna az ünnepelt. Odanézz, milyen tortát sütött.

Magas, fehér torta volt, tetején piros, zöld és sárga betűkkel ez a szó: HŐS.

- Nem bánom, hogy nyár van, lesz sült csirke, meg körítés, aprólék, krumplipüré, minden.

- Jól van, drágám. És hol az ifjú titán?

- Még ő is megváltozott. Fürdik és átöltözik vacsora előtt.

- Micsoda nap és micsoda ómen, ó Szibilla. Bizonyára kiderül majd, hogy valahol egy öszvér csikót ellett, és új üstökös tűnt fel az égen. Fürdő vacsora előtt. Nahát!

- Gondoltam, talán te is át akarsz öltözni. Van egy üveg borunk, és úgy gondoltam, talán mondhatnál valami beszédet, vagy pohárköszöntőt, vagy ilyesmit, még akkor is, ha csak a család van együtt. - Mary csakugyan elárasztotta a házat az ünnepséggel. Engem is megfertőzött: rohantam fel fürdeni, hogy ki ne maradjak belőle.

Allen ajtaja előtt megálltam, bekopogtam, valami dörmögést hallottam, és bementem.

Allen a tükör előtt állt, és egy kézitükröt tartott a kezében, hogy a profilját is láthassa. Valami fekete anyaggal, talán Mary szempillafestékével keskeny fekete bajuszt festett magának, befeketítette a szemöldökét, és a két végét sátániasan felhúzta. A fölényes világfi önbizalmával, cinikusan mosolygott a tükörbe, amikor beléptem. És az én kék pettyes csokornyakkendőmet viselte. Úgy látszott, egyáltalán nem zavarta, hogy rajtakaptam.

- Próbálok a fellépésemre - mondta, letéve a kézitükröt.

- Fiam, a nagy izgalomban, azt hiszem, még nem is mondtam, milyen büszke vagyok rád.

- Hát... ez csak a kezdet.

- Az igazat megvallva, azt hittem, még annyira se tudsz írni, mint az elnök. A meglepetésemnél csak az örömöm nagyobb. Mikor olvasod fel a dolgozatodat a nagyvilágnak?

- Vasárnap négy-harminckor, és minden adóállomás közvetíti. Fel kell mennem New Yorkba. Különrepülőgépet küldenek értem.

- Jól betanultad?

- Menni fog. Ez csak a kezdet.

- Na, te se az elején kezded, ha mindjárt az első öt közé ugrottál.

- Minden adóállomás közvetíti - mondta Allen. Nekifogott letörölni a bajuszát egy darab vattával, s én döbbenten vettem észre, hogy teljes kozmetikai felszerelése van: szemfesték, arcfesték, arckrém.

- Mindannyiunkkal nagy dolgok történtek, méghozzá egyszerre. Tudod, hogy megvettem a boltot?

- Hallottam.

- Nahát, ha majd lekerül a zászlódísz, és vége a nagy hajcihőnek, szükségem lesz a segítségedre.

- Hogyhogy?

- Már mondtam neked, hogy segítened kell a boltban.

- Sajnos, nem lehet - felelte, miközben a fogát vizsgálgatta a kézitükörben.

- Mit nem lehet?

- Lesz egy pár tévéfellépésem a „Ki mit tud?"-ban, a „Megmondom, ki vagy"-ban és „A rejtélyes vendég"-ben is. Aztán egy új vetélkedő, az lesz a címe, hogy „Kamaszok karneválja". Még konferanszié is lehetek. Úgyhogy nem nagyon fogok ráérni. - Valami ragacsot permetezett a hajára egy műanyag dobozból.

- Szóval már elindultál a karrier útján.

- Mondtam, hogy ez csak a kezdet.

- Ma este nem akarom kiásni a csatabárdot. Majd később beszélünk a dologról.

- Telefonon keresett egy pasas az NBC-től. Biztos a szerződés miatt, mert még nem vagyok nagykorú.

- Az iskolára nem gondoltál, fiam?

- Minek az iskola, ha szerződést kapok?

Gyorsan kimentem, becsuktam az ajtót, a fürdőszobában jól kieresztettem a csapot, lehűtöttem a bőrömet, és jó mélyen magamba engedtem a hideget, hogy uralkodni tudjak reszkető dühömön. S mire kiléptem, ragyogó tisztán és Mary parfümjétől illatosan, az önuralmam is visszatért. A vacsora előtti percekben Ellen odaült a székem karfájára, aztán átfordult az ölembe, és a nyakam köré fonta a karját.

- Úgy szeretlek - mondta. - Hát nem isteni? És Allen irtó jól csinálja, igaz? Mintha erre született volna. - És erről a lányról gondoltam én, hogy önző és alattomos is egy kicsit.

Közvetlenül a torta előtt pohárköszöntőt mondtam az ifjú hősre, szerencsét kívántam neki, és így fejeztem be: „York fiacskája rosszkedvünk telét tündöklő nyárrá változtatta át."

- Ez Shakespeare - mondta Ellen.

- Igen, kis kacsám, de ki mondja, melyik darabban és hol?

-Mit tudom én - mondta Allen. - Ócska duma öreg paliknak. Segítettem kihordani az edényt a konyhába. Maryt még mindig körüllengte a dicsfény.

- Ne mérgelődj! - mondta. - Majdcsak megtalálja a hivatását. Nem lesz vele semmi baj. Légy türelmes hozzá!

- Leszek, csigabigám.

- Keresett egy ember New Yorkból. Azt hiszem, Allen miatt. Hát nem nagyszerű, hogy repülőgépet küldenek érte? Azt se tudom megszokni, hogy tiéd a bolt. Különben... mindenki azt beszéli, hogy te leszel a községi titkár.

- Nem leszek.

- Legalább egy tucat helyen hallottam.

- Olyan üzleti vállalkozásba kezdek, amely összeférhetetlen volna ezzel a pozícióval. Most el kell mennem egy kicsit, drágám. Megbeszélésem van.

- Látom, vissza fogom kívánni azt az időt, amikor csak segéd voltál. Legalább itthon töltötted az estéidet. Mit mondjak, ha újra jelentkezik az az ember?

- Várjon.

- Nem akart várni. Soká jössz haza?

- Nem tudom előre. Attól függ.

- Szegény Danny Taylor, hát nem szomorú? Végy fel esőkabátot!

- De, szomorú.

A hallban feltettem a kalapom, és egy hirtelen sugallatra kivettem az öreg kapitány narvalbotját az elefántlábból. Ellen ott termett mellettem.

- Veled mehetek?

- Ma nem.

- Úgy szeretlek.

Egy pillanatig mélyen a lányom szemébe néztem.

- Én is szeretlek - mondtam.

Kuncogni kezdett:

- Ezután bottal fogsz járni?

- Önvédelemből. - Vívóállásba helyezkedtem a faragott csonttal, mintha szablya volna.

- Sokáig elmaradsz?

- Nem sokáig.

- Miért viszed el a botot?

- Dísz, dicsekvés, fenyegetés, félelem, a fegyverviselési szükséglet csökevénye.

- Nem fekszem le, amíg haza nem jössz. Kivehetem azt a rózsaszínű izét?

- Dehogyis nem fekszel le, kis penészvirágom. Rózsaszínű izét? Ja, a talizmánt?

- Az mi?

- Nézd meg a szótárban. Tudod, hogy írják?

- T-a-l-i-sz-m-á-n.

- Nem, t-a-l-i-z-m-á-n.

- Miért nem mondod meg te?

- Jobban megtanulod, ha magad keresed ki. Egyébként persze, hogy kiveheted.

Átfogott a karjaival, magához szorított, aztán gyorsan elengedett.

A sűrű, párás éjszaka összecsapott fölöttem; a nyirkos levegő állaga olyasféle volt, mint a tyúkhúslevesé. A Szilfa utca kövér lombja közt bujkáló utcai lámpák párás, szőrös dicsfényt sugároztak maguk köré.

Az olyan ember, akinek állása van, nagyon keveset lát a normális nappali világból. Nem csoda, hogy a felesége révén kénytelen beszerezni a híreit és útbaigazítást. Az asszony tudja, mi történt és ki mit mondott róla, de mindent átszűr a maga asszonyi mivoltán, következésképpen a legtöbb dolgozó férfi női szemmel látja a nappali világot. De este, amikor bezárta a boltját, vagy befejezte a munkáját, az ő férfivilága is feltárul - egy időre.

Jólesett, hogy kezemben érezhettem a faragott narvalbotot, amelynek súlyos ezüstgombját simára koptatta az öreg kapitány tenyere.

Egyszer réges-régen, amikor a nappali világban éltem és megcsömörlöttem a világtól, kifeküdtem a fűbe. Arccal lefelé feküdtem, nagyon közel a zöld fűszálakhoz; eggyé váltam a hangyákkal s a sok levél- és fatetűvel, és megszűntem óriásnak lenni. S a fű félelmetes dzsungeljében megtaláltam a feloldódást - a békét.

Most az éjszakában a régi kikötőre és a Helyre vágytam, ahol az élet, az idő és az árapály ciklusainak törvényszerű világa elsimítja felborzolt idegeimet.

Gyors léptekkel mentem a Fő utca felé, s éppen csak átpillantottam zöld redőnyös boltomra, miközben elhaladtam a Foremaster előtt. A tűzoltóság előtt a kövér Willie ült a rendőrségi kocsiban, arca vörös volt, és izzadt, mint a ló.

- Már megint portyára indultál, Eth?

- Ühüm.

- Borzasztó ez a szegény Danny Taylor. Derék fickó volt.

- Borzasztó - mondtam, és továbbsiettem.

Néhány autó suhant ide-oda, egy kis szellőt kavartak, de gyalogosok nem voltak az utcán. Senki se akart megizzadni a járásban.

Az emlékműnél befordultam a régi kikötő felé, és láttam néhány lehorgonyzott yacht lámpásait, meg kint a tengeren egykét halászbárkáét. Aztán láttam, hogy a Porlock utcából kifordul egy alak, és egyenesen felém tart. A járásról és formájáról mindjárt tudtam, hogy nem lehet más, mint Margie Young-Hunt.

Megállt előttem; nem térhettem ki semerre. Vannak nők, akik forró éjszakákon is roppant hűvösnek látszanak. Talán azért, mert vászonszoknyája olyan szellősen suhogott.

- Gondolom, engem keres - mondta Margie, és a fején visszasimított egy kiszabadult hajfürtöt.

- Miért gondolja?

Margie megfordult, belémkarolt, és az ujjaival sürgetett, hogy induljak el:

- Megérzés. A Foremasterben voltam, megláttam magát, gondoltam, talán engem keres, hát kifutottam, megkerültem a tömböt, és most itt vagyok.

- Honnan tudta, hogy én merre fogok menni?

- Tudtam. Hallgassa csak a kabócákat... Azt jelenti, hogy tovább tart a meleg, és nem lesz szél. Ne féljen, Ethan, mindjárt kiérünk a világosságból. Eljöhet hozzám, ha akar. Kap valamit inni... valami erősjeges italt egy erős, forró nőtől.

Hagytam, hogy az ujjai belekormányozzanak egy burjánzó fagyalliget árnyékába. A földhöz közel valamiféle sárga virágok égettek lyukat a sötétségbe.

- Ez itt a házam. Lent garázs, fent pedig kéjlak.
- Miért gondolja, hogy magát kerestem?
- Engem vagy egy hozzám hasonlót. Látott már bikaviadalt?
- Egyszer Arles-ban, amikor véget ért a háború.
- A második férjem sokszor elvitt. Ő imádta. Szerintem a bikaviadal az olyan férfiaknak való, akik nem nagyon bátrak, de szeretnének bátrak lenni. Ha már látott, akkor tudja, hogy mire gondolok. Emlékszik, amikor a nagy köpenylobogtatás után a bika meg akar ölni valamit, ami nincs is ott?
- Emlékszem.
- És arra, hogy mennyire megzavarodik és elkomorul, néha csak áll és bámul, mintha magyarázatot várna? Hát ilyenkor muszáj odaadni neki egy lovat, különben megszakad a szíve. Muszáj, hogy belefúrhassa a szarvát valami szilárd dologba, különben teljesen kiborul. Nahát, én vagyok az a ló. És mindig ilyenfajta férfiakat kapok, akik megzavarodtak és tétovák. Ha sikerül belém fúrni a szarvukat, az már egy kis győzelem. Akkor mehetnek vissza a *muletá*-hoz meg az *espadá-hoz."*
- Margie!
- Egy pillanat. Mindjárt meglesz a kulcsom. Érzi a lonc szagát?
- De nekem már megvolt a magam győzelme.
- Igazán? Elkapott egy köpenyt?... Megtaposta?
- Honnan tudja?
- Nem mindegy? Tudom, hogy a férfiak mikor akarnak engem vagy egy másik Margie-t. Vigyázzon a lépcsőn, nagyon keskeny. És ne üsse be odafent a fejét... Mit szól hozzá? Igazi kéjlak, tompa fény, pézsmaillat, „odalent pedig az éjszínű tenger..."
- Maga mégiscsak igazi boszorkány.

- Tudja maga nagyon jól, hogy az vagyok. Szegény, szánalmas, kisvárosi boszorkány. Üljön oda az ablak mellé! Mindjárt bekapcsolom a ventilátort. Ahogy mondani szokás, magamra kapok valami könnyű kis ruhát, aztán hozok magának egy jó pohár tüzes vizet.

- Kitől hallotta ezt a kifejezést?

- Úgyis tudja.

- Jól ismerte őt?

- Csak egy részét. Azt a részt, amit egy nő megismerhet egy férfiból. Néha az a legjobb részük, de ez elég ritka. Dannynél így volt. Megbízott bennem.

A szoba mintha más szobák emlékalbuma lett volna; más életek egy-egy darabkája, törmeléke fűzött hozzá egy-egy lábjegyzetet. Az ablaknál halkan surrogott a ventilátor.

Margie hamarosan visszajött.

Hosszú, bő, repdeső kékségbe burkolózva, és nagy illatfelhőt hozott magával. Amikor beszippantottam, azt mondta:

- Ne féljen! Ezt a kölnit Mary még sohase érezte rajtam. Itt az innivaló: gin és szíverősítő. Szíverősítővel kentem be a poharakat... Gin, tiszta gin, na. Ha megkocogtatja benne a jeget, azt fogja hinni, hogy hideg.

Úgy hajtottam fel, mintha sör lett volna, s éreztem, hogy a száraz forróság eléri a vállamat, és lekúszik a karomon, úgy hogy bizsergett tőle a bőröm.

- Azt hiszem, szüksége volt erre - mondta Margie.

- Én is azt hiszem.

- Majd én bátor bikát csinálok magából... lesz annyi ellenállás, hogy győztesnek érezhesse magát. Ez kell a bikának.

A kezemre bámultam, a ládanyitogatástól származó karcolásokra és apró sebhelyekre, s nem túlságosan tiszta körmeimre.

Margie felvette a narvalbotot a díványról, ahová ledobtam.

- Remélem, erre nincs szüksége a kókadt szenvedélyének?

- Maga most az ellenségem?

- Én, egész New Baytown játszótársa, épp magának volnék az ellensége?

Olyan sokáig nem szóltam semmit, hogy éreztem, hogy nő benne a nyugtalanság.

- Ne siessen! - mondta. - Ráér a válasszal, amíg él. Töltök még egyet.

Elvettem tőle a teli poharat. Az ajkam és a szám olyan száraz volt, hogy kortyolnom kellett, csak azután jutottam szóhoz, s a torkomra akkor is valami hártya feszült.

- Mit akar?

- Talán szerelmet.

- Olyan férfitól, aki szereti a feleségét?

- Maryt? Hiszen nem is ismeri.

- Tudom, hogy gyöngéd, kedves és gyönge.

- Gyönge? Olyan szívós, mint egy csizma. Még sokáig fogja bírni, amikor magának már minden csavarja kikopott. Olyan, mint a sirály, meg tudja ülni a szelet, lebeg a magasban, és meg se rebbenti a szárnyát.

- Ez nem igaz.

- Ha egyszer valami nagy baj lesz, meglátja, hogy ő átvészeli, maga meg belerokkan.

- Mit akar?

- Nem kellek magának? Nem akarja kilövellni a gyűlöletét, nekifeszülni a jó öreg Margie-nak?

Félig üres poharamat letettem egy asztalkára, s ő felkapta, oly gyorsan, mint egy kígyó, alátett egy hamutartót, és kezével letörölte a nedves karikát.

- Margie... Szeretném megismerni magát.

- Hagyjuk ezt a dumát. Maga csak azt szeretné tudni, hogy mit szólok a maga váratlan, nagyszerű teljesítményéhez.

- Nem tudom kisütni, hogy mit akar, amíg nem ismerem.

- Még képes és komolyan gondolja. Tessék, körutazás egy dollárért. Tekintse meg a festői szépségű Margie Young-Huntot! Hát kérem, én nagyon jó kislány voltam, nagyon okos kislány és nagyon közepes táncosnő. Találkoztam egy úgynevezett koros úriemberrel, és férjhez mentem hozzá. Nem szeretett, hanem szerelmes volt belém. Több se kell egy okos és jó kislánynak. Nem nagyon szerettem táncolni,

dolgozni pedig kifejezetten rühelltem. Amikor otthagytam, annyira meg volt szédülve, hogy nem kötötte semmilyen feltételhez a tartásdíjat. Erre férjhez mentem egy másikhoz, és olyan nagyvilági életet éltem vele, hogy belehalt. Most már húsz éve, hogy minden elsején szépen befut a csekkem. Húsz éve a kisujjamat se mozdítottam meg, legfeljebb azokért az ajándékokért, amelyeket a hódolóimtól kaptam. Szinte hihetetlen, hogy már húsz éve, de annyi. Most már nem vagyok jó kislány.

Kiment a teakonyhába, behozott a tenyerében három jégkockát, beleöntötte a poharába, és gint töltött rá. A duruzsoló ventilátor elhozta az apálykor csupasszá vált zátonyok illatát.

- Maga sok pénzt fog keresni, Ethan - mondta halkan Margie.

- Hallott az üzletről?

- „Ő volt a legnemesebbik római mindnyája közt"[17], de azért ő is szerette a nőket.

- Folytassa!

Széles mozdulatot tett a kezével, és lesöpörte a poharát; a jégkockák úgy pattantak vissza a falról, mintha dobókockák lettek volna.

- Imádómat a múlt héten szélütés érte. Ha kampec lesz, nincs több csekk. Öreg vagyok, lusta vagyok, és meg vagyok ijedve. Igaz, magára számítok, de nem bízom magában. Képes megszegni a játékszabályokat. Meggondolja magát, és becsületes lesz. Szóval meg vagyok ijedve.

Feláálltam, és éreztem, hogy a lábam milyen súlyos; nem rogyadozik, csak súlyos, és mintha messze volna.

- Mit akar kihozni ebből?

- Marullo is a barátom volt.

- Aha.

- Nem akar lefeküdni velem? Érdemes. Legalábbis azt mondják.

- Én nem gyűlölöm magát.

- Ezért nem bízom magában.

- Majd kitalálunk valamit. Gyűlölöm Bakert. Neki elkaphatja a farkát.

---

[17] Shakespeare: Július Caesar. Vörösmarty Mihály fordítása.

- Micsoda kifejezés ez? És közben nem is iszik.
- Én csak jókedvemben szoktam inni.
- Baker tudja magáról, hogy mit csinált Dannyvel?
- Tudja.
- Mit szólt hozzá?
- Semmit. De nem mernék hátat fordítani neki.
- Alfio viszont jobban tette volna, ha hátat fordít magának.
- Mit akar ezzel mondani?
- Csak azt, amit sejtek. De fogadni mernék, hogy jól sejtem. Ne féljen, nem mondom meg neki. Marullo a barátom.
- Azt hiszem, értem: fel akarja szítani a gyűlöletét, hogy aztán kardot ragadhasson. Gumiból van a maga kardja, Margie.
- Azt hiszi, nem tudom? De ha jó a szimatom, pénzhez juthatok.
- Elmondaná, hogyan?
- Miért ne. Mérget veszek rá, hogy a Hawleyk tíz nemzedéke erősen piszkálja majd a maga csőrét, de ha abbahagyják, lesz saját korbácsa is a házban, meg só, hogy beledörzsölje a sebeibe.
- És ha így volna, mi haszna belőle magának?
- Szüksége lesz egy bizalmasra, akinek mindent elmondhat, és én vagyok az egyetlen élőlény a világon, aki megfelelek erre a célra. A titok szörnyen magányossá teszi az embert, Ethan. És nem is kerülne sok pénzébe, legfeljebb néhány százalékba.
- Megyek.
- Igya meg az italát!
- Nem kívánom.
- Vigyázzon a fejére lefelé menet!

A fele úton voltam, amikor utánam jött.

- Szándékosan hagyta itt a botját?
- Jaj, dehogy!
- Itt van. Azt hittem, talán valamiféle... áldozat.

Olyan rozogán álltam a lábamon, hogy csakugyan jól jött a narvalbot.

A kövér Willie mellett egy köteg papírtörülköző hevert az ülésen, azzal itatgatta verejtékező homlokát.

- Fogadjunk, hogy kitalálom, ki az a nő.

- Nyertél.

- Ja, igen, Eth, keresett egy pofa, egy marha nagy Chryslerban jött, sofőrrel.

- Mit akart?

- Nem tudom. Kérdezte, hogy láttalak-e. Meg se néztem.

- Majd karácsonyra kapsz tőlem valami szépet, Willie.

- Te, Eth, mi van a lábaddal?

- Pókereztem. Elzsibbadt.

- Hát igen, az előfordul. Ha látom azt a pofát, mondjam meg neki, hogy hazamentél?

- Mondd meg neki, hogy jöjjön el holnap a boltba!

- Chrysler Imperial. Marha nagy kocsi, olyan hosszú, mint egy tehervagon.

A Joey fiú a járdán állt a Foremaster előtt; bágyadtnak és nedvesnek látszott.

- Azt hittem, bemegy New Yorkba hűsölni.

- Túl meleg van. Nem volt kedvem hozzá. Jöjjön be, igyunk egyet, Ethan! Míszem van.

- Túl nagy a meleg, Morfika.

- Még egy sört se?

- Engem fűt a sör.

- Ilyen az én életem. Ha nem megy a lap, nincs hova menjek. Nincs, akihez egy szót szóljak.

- Meg kéne nősülnie.

- Akkor pláne nem lesz, akivel beszélgessek.

- Talán igaza van.

- Mi az, hogy. Nincs magányosabb lény a nős embernél.

- Honnan tudja?

- Látom őket. Most is látok egyet. Hát akkor tankolok egy kis hideg sört, és megnézem Margie Young-Huntot, hátha játékos kedvében van ma este. Nála nincs záróra.

- Margie? Azt hiszem, elutazott. Mondta a feleségemnek... legalábbis úgy emlékszem... hogy felmegy Maine-be, amíg el nem múlik a kánikula.

- A fene egye meg! Mindegy, amit a nőn megspórolok, odaadom a csaposnak. Majd annak mesélem el egy félresikerült élet szomorú epizódjait. Tudniillik ő se szokott odafigyelni. Viszlát, Eth! Járjon Istennel! Így mondják Mexikóban.

A narvalbot lassan kopogott a járdán, ezzel a zenével kísérte tűnődésemet, hogy miért mondtam Joeynak, amit mondtam. Margie-nak úgyse járna el a szája. Öngól lenne.

Amikor a Fő utcáról befordultam a Szilfa utcába, megláttam a Chryslert: ott állt a régi Hawley-ház előtt, de inkább halottaskocsihoz hasonlított, mint tehervagonhoz. Fekete volt, de nem csillogott, mert bemázolta az eső és az útról felcsapódó sár. Parkolólámpái tompán égtek.

Nagyon késő lehetett. A Szilfa utca alvó házainak egyetlen ablaka se világított. Megáztam, és valahol beleléphettem egy pocsolyába. Járás közben nedvesen cuppogott a cipőm.

A mocskos szélvédőn keresztül megláttam egy sofőrsapkás embert. Odaléptem a monstrum kocsihoz, megkocogtattam az ablakot, mire az valami elektromos nyöszörgést hallatva lesiklott. Arcomat megcsapta a légkondicionálás mesterséges levegője.

- Ethan Hawley vagyok. Énrám vár? - A homályban fogakat láttam, fogak csillogását, amint visszaverték az utcai lámpák fényét.

Az ajtó mintegy magától feltárult, és egy sovány, jól öltözött férfi lépett ki a kocsiból.

- Dunscombe, Brock and Schwin ügyvédi iroda, televíziós osztály. Beszélnem kell önnel. - A sofőrre pillantott. - De nem itt. Bemehetünk?

- Lehet. Azt hiszem, mindenki alszik. Ha volna szíves halkan beszélni...

Utánam jött a lapos köveken, amelyekből gyalogjárót raktunk a szivacsos pázsit közé. A hallban égett az éjszakai lámpa. Amikor beléptünk, a narvalbotot visszatettem az elefántlábba.

Nagy, rugós ülésű székem fölött meggyújtottam az olvasólámpát.

A házban csend volt, de úgy éreztem, hogy nem egészséges csend. Ideges csend. A lépcső aljából felnéztem a hálószobaajtókra.

- Fontos dolog lehet, ha ilyen későn is eljött.

- Fontos.

Most már láttam az arcát. Fogai a nagykövet szerepét töltötték be fáradt, de éber szempárja előtt.

- Szeretnénk bizalmasan kezelni az egészet. Ön is tudja, milyen nehéz volt ez az év. Először a „Ki mit tud?"-botrányok robbantak, aztán a vesztegetési cirkusz meg a kongresszusi bizottságok. Nagyon kell vigyáznunk. Veszélyes időket élünk.

- Hálás lennék, ha elmondaná, mit óhajt.

- Olvasta a fia díjnyertes dolgozatát?

- Nem. Meglepetésnek szánta.

- Az is lett. Fogalmam sincs, hogy nem vettük észre, de nem vettük észre. - Felém nyújtott egy kék dossziét. - Olvassa el az aláhúzott részeket.

Lehuppantam a székembe, és kinyitottam. A szöveget vagy nyomtatták, vagy gépelték azzal az újfajta géppel, amelynek olyan az írása, mintha nyomtatták volna, de mind a két margóján vastag fekete ceruzavonások éktelenkedtek.

MIÉRT SZERETEM AMERIKÁT?
írta: ifj. Ethan Allen Hawley

Ugyan mi az egyén? Egy atom, amely nagyítóüveg nélkül szinte láthatatlan - egy pontocska a világegyetem felszínén; egy másodpercnél is rövidebb pillanat a mérhetetlen örökkévalóságban, melynek se kezdete, se vége; a hatalmas óceán egyetlen cseppje, amely elpárolog, s elszáll a széllel; egy porszem, amely hamarosan megtér a porba, mert abból vétetett. Vajon egy ilyen parány, egy ily gyönge, múlékony és esendő lény szembeszállhat-e egy nagy nemzettel, amely rendületlenül halad előre, s az eljövendő évszázadok sem állíthatják meg lépteit, szembeszállhat-e az ágyékunkból származó ivadékok hosszú sorával, amely folytatódni fog a világ végeztéig? Tekintsük hazánkat, emeljük magunkat a tiszta és érdekmentes hazafiak méltóságára, s mentsük meg e hont a poklok kapuitól! Mit érünk mi, mit ér bármely ember, aki nem áldozza fel magát készségesen és boldogan a hazájáért?

Átlapoztam az írást, és mindenütt láttam a fekete ceruzajeleket.

- Ráismer?

- Nem. De ismerősen hangzik... Mintha a múlt században írták volna.

- Úgy van. Henry Clay beszéde 1850-ből.

- És a többi? Mind Clay?

- Nem. Innen is, onnan is: egy kis Daniel Webster, egy kis Jefferson, sőt, uram bocsá' még Lincoln második székfoglalójából is csórt valamit. Fogalmam sincs, hogy mehetett át. Nyilván azért, mert ezrével érkeztek. Hála a jó istennek, hogy idejében kiszúrtuk. Épp elég volt a vetélkedőbotrány, meg Van Doren meg a többi.

- Igazán nem olyan a stílusa, mint egy kisfiúé.

- Fogalmam sincs, hogy történhetett meg. Pedig még nyilvánosságra is juthatott volna, ha nem kapjuk azt a levelezőlapot.

- Levelezőlapot?

- Képes levelezőlapot. Az Empire State Building volt rajta.

- Ki küldte?

- Nem írta alá.

- Hol adták fel?

- New Yorkban.

- Hadd lássam!

- Biztos helyen tartjuk elzárva, hogy megmutathassuk, ha valami zűr lenne belőle. De maga nem akar zűrt csinálni, ugye?

- Mit kíván tulajdonképpen?

- Hogy felejtse el az egészet. Mi se foglalkozunk tovább a dologgal, szépen elfelejtjük... ha maga is hajlandó.

- Ezt nem könnyű elfelejteni.

- Menjen már, úgy értem, hogy ne fecsegjen róla... Ne csináljon nekünk zűrt! Úgyis rossz passzban vagyunk. Tetejében itt az elnökválasztás, ilyenkor boldogan kiásnak akármit.

Becsuktam a szép kék dossziét, és visszaadtam.

- Nem fogok zűrt csinálni maguknak.

Kivillantak a fogai. Mint egy sor összeválogatott gyöngyszem.

- Tudtam. Mondtam is nekik. Utánanéztem, hogy kicsoda maga. Mindent rendben találtam. Rendes család...

- Kérem, most már menjen el!

- Tudnia kell, hogy megértem, mit érez.

- Köszönöm. Én is tudom, hogy maguk mit éreznek. Amit el lehet tussolni, az nem létezik.

- Nem szeretném, ha haraggal válnánk el. Én propagandista vagyok. Kitalálhatnánk valamit. Például egy ösztöndíjat vagy hasonlót... Valami elegáns dolgot.

- Mi az, a csalás még béremelésért sztrájkol? Nem, menjen most el... kérem!

- Majd kitalálunk valamit.

- Hogyne, hogyne.

Kiengedtem, aztán újra leültem, eloltottam a lámpát, és hallgattam, mit mond a házam. Dobogott, mint egy szív, s talán az én szívem dobogott abban az öreg házban. Eszembe jutott, hogy odamegyek a vitrinhez, kezembe veszem a talizmánt - fel is álltam, és elindultam érte.

Valami recsegést hallottam, s mintha egy ijedt csikó nyihogott volna, aztán gyors léptek dobbantak a hallban, és csend lett. Cipőm nyikorgott a lépcsőn. Bementem Ellen szobájába, és felgyújtottam a villanyt. Összegömbölyödve feküdt a takaró alatt, fejét a párna alá dugva. Amikor el akartam venni a párnát, belekapaszkodott, úgy kellett kitépnem a kezéből. Orrából keskeny vércsík folydogált.

- Elcsúsztam a fürdőszobában.

- Látom. Nagyon megütötted magad?

- Nem hiszem.

- Szóval ne üssem bele az orrom.

- Nem akarom, hogy börtönbe kerüljön...

Allen az ágya szélén ült, csak a trikó alsónadrágja volt rajta. A szeme... a szeme a sarokba szorított egeret juttatta eszembe, amely végül mégis elszánta magát, hogy szembeszálljon a söprűvel.

- Piszok spicli!

- Mindent hallottál?

- Hallottam, mit csinált az a piszok spicli.

- Azt is hallottad, amit te csináltál?

A meghajszolt egér ellentámadásba ment át:

- Mit számít? Mindenki ezt csinálja. Szemesnek áll a világ.

- Gondolod?

- Nem olvasod a lapokat? Mindenki, még a legnagyobb fejesek is... Olvasd csak el a lapokat. Aki nagyon szentnek érzi magát, csak olvassa el a lapokat. Fogadni mernék, hogy annak idején te is zsebre vágtad, amit lehetett, mert mindenki azt teszi. Én nem leszek balek. Engem senki se érdekel. Csak az a piszok spicli, az!

Mary lassan ébred, de most felébredt. Talán nem is aludt. Ellen szobájában volt, s az ágy szélén ült. Az utcai lámpa fénye elég csúnyának mutatta, levelek árnyéka mozgott az arcán. Olyan volt, mint egy szikla, egy nagy gránitszikla a zúgó tengerárban. Margie-nak igaza van. Olyan szívós, mint egy csizma. Elnyűhetetlen, rendíthetetlen, megbízható.

- Jössz már lefeküdni, Ethan? Tehát ő is hallgatózott.

- Még nem, szívecském.

- Megint elmész?

- Igen. Még járok egyet.

- Aludnod is kell. Még mindig esik. Feltétlenül el kell menned?

- Igen. Van egy hely, ahova el kell mennem.

- Vegyél fel esőkabátot! Az előbb elfelejtetted.

- Jó, szívecském.

Nem csókoltam meg. Nem bírtam, mert ott feküdt mellette az a kuporgó alak, a takaró alá bújva. Csak megérintettem a vállát, és megérintettem az arcát is: olyan kemény volt, mint a csizma bőre.

Egy pillanatra bementem a fürdőszobába egy csomag zsilett-pengéért.

A hallban álltam, Mary kívánsága szerint ki akartam venni az esőkabátot a szekrényből, amikor suhogást, lépéseket, szaladást hallottam, és Ellen szipákolva rámvetette magát. Vérző orrát a mellembe fúrta, és karját körém fonva lefogta a könyökömet. Az egész kis teste reszketett.

A hajánál fogva hátrafeszítettem a fejét a hall éjszakai lámpájának fényében.

- Vigyél magaddal!

- Csacsi. Nem lehet. De ha kijössz a konyhába, megmosom az arcod.

- Vigyél magaddal! Nem fogsz visszajönni.

- Miket beszélsz, te majom? Hogy ne jönnék vissza. Mindig visszajövök. Menj fel szépen, feküdj le és aludd ki magad! Majd akkor jobban érzed magad.

- Nem viszel magaddal?

- Ahova most megyek, téged be se engednek. Kint akarsz állni hálóingben?

- Nem mehetsz el!

Ismét átölelt, s a keze végigsimogatta, végigcirógatta a karomat, az oldalamat, azután belenyomta két öklét az oldalzsebembe, úgyhogy attól féltem, még megtalálja a zsilettpengéket. Ilyen volt mindig: simogató, cirógató, meglepetéseket tartogató. Hirtelen elengedett, hátrált egy lépést, felemelte a fejét, s ahogy rám nézett, nem volt könny a szemében. Megcsókoltam maszatos kis arcát, és éreztem ajkammal az alvadt vér ízét. Aztán az ajtó felé fordultam.

- Nem viszed a botodat?

- Nem, Ellen. Ma nincs rá szükségem. Feküdj le, kislányom! Feküdj le szépen!

Odakint futásnak eredtem. Azt hiszem, tőle futottam és Marytől. Még hallottam, amint Mary kimért léptekkel lefelé jön a lépcsőn.

22

Dagály volt, emelkedett a víz szintje. Belegázoltam az öböl meleg vizébe, és bebújtam a Helyre. Egy lassú, lapos hullám ki-bejárt az üreg nyílásán, és átfolyt a nadrágomon. Farzsebemben megduzzadt a vastag bankjegyköteg, majd amikor már átáztatta a víz, laposabb lett a súlyom alatt. A nyári tengerben hemzsegtek az apró medúzák, akkorák voltak, mint a bogyó, és lassan himbálták tapogatóikat és csalánzó szerveiket. Mikor a lábamhoz és a hasamhoz sodorta őket a víz, éreztem apró, dühös, tüzes szúrásukat. A lassú hullám egyre mosta a Helyet, ki és be. Az esőközben vékony párává foszlott, magába gyűjtött minden csillagot és utcai lámpát, s egyenletesen osztotta el a sötét, ónszínű fényt.

Láttam a harmadik sziklát, de a Helyről nem lehetett összekötni azzal a fokkal, amely a *Belle-Adair* elsüllyedt gerince fölött emelkedett.

Egy erősebb hullám felemelte a lábamat, úgyhogy szinte elszabadult és elvált tőlem, s a szél mohón feltámadt a semmiből, és terelte a párát, mintha birkanyáj lett volna. Aztán egy csillagot láttam, későn, túl későn kelt fel a láthatáron. Valami bárka dohogott a kikötő felé, motorjának lassú, ünnepélyes hangjából ítélve vitorlás lehetett. Láttam árboclámpáját a hullámtörő csipkés pereme fölött, de a piros és a zöld lámpája már kiesett a látókörömből.

Bőrömet égették a medúzák apró lándzsái. Egy horgony csobbanását hallottam, és az árboclámpa is kialudt.

Marullo lámpása még ég, az öreg kapitányé is, és Deborah nénié is.

Nem igaz, hogy a sok lámpás valami közösséget, valami egyetemes örömtüzet alkot. Mindenki külön viszi a magáét.

Az én lámpám kialudt. Semmi sem feketébb a leégett kanócnál.

Magamban azt mondtam, hogy haza akarok menni - nem, nem haza, hanem abba a másik otthonba, ahol a lámpákat meggyújtják.

Ha egy lámpás kialszik, sokkal sötétebb lesz, mint ha egyáltalán nem is égett volna. A világ tele van kihunyt emberi roncsokkal. Akkor már sokkal jobb - a régi Róma Marullusai tudták volna -, ha üt a tisztességes, becsületes visszavonulás órája, minden drámagesztus és -hang nélkül, mert nem akarjuk megbüntetni se magunkat, se a családunkat: csak elbúcsúzunk, s jöhet a meleg fürdő vagy a meleg tenger és egy zsilettpenge.

A lapos hullám benyomult a Helyre az emelkedő dagállyal, felkapta a lábamat és a derekamat, és elragadta ázott, összehajtogatott esőkabátomat.

A csípőmre hengeredtem, és az oldalzsebembe nyúltam a zsilettpengékért: most éreztem csak, hogy ott van a kő is. S mintegy csodálkozva jutott eszembe a fény hordozójának simogató, cirógató keze. Alig bírtam kiszabadítani a követ vizes zsebemből. Amikor végre a kezemben volt, magába gyűjtött minden fényt, ami elhatolt idáig, és pirosnak, sötétpirosnak látszott.

Egy feltorlódó hullám nekilökött a Hely hátulsó falának. S a tenger egyre gyorsabban dolgozott. Küzdenem kellett a vízzel, hogy kijussak - mert ki kellett jutnom. Kapálóztam, forgolódtam, csapkodtam a

mellemig érő tajtékban, s az eleven hullámok minduntalan visszalöktek.

Ki kell jutnom - át kell adnom a talizmánt új tulajdonosának.

Különben még egy lámpás kialszik.